

RUDYARD KIPLING
STROM
SPRAVEDLNOSTI

**STROM
SPRAVEDLNOSTI
A JINÁ ŠOTKOVA
KOUZLA**

RUDYARD KIPLING

eknizky.sk

Creative Commons License

Strom spravdnosti a jiná šotkova kouzla by eknizky.sk is licensed under a Creative Commons

Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License, except where otherwise noted.

Obsah

ÚVOD.	vii
ODCHOVANEC VÍL	1
GLORIANA	23
NEPRAVÁ VĚC	43
MARKLAČTÍ ČARODĚJOVÉ	67
NŮŽ A HOLÁ KŘÍDA	93
FARAO LEE	115
KNĚZEM PROTI SVÉ VŮLI	141
OBRÁCENÍ SV. WILFRÍDA	173
DOKTOR LÉKAŘSTVÍ	195
PROSTÝ ŠIMON	215
STROM SPRAVEDLNOSTI	237

ÚVOD.

Stalo se kdysi, že Dana a Unu, bratra a sestru, kteří žili v anglické zemi, potkalo štěstí, že se sešli s Puckem, alias Šotkem Dobrou Kopou, alias Skřítkem, alias Hospodářičkem, posledním v Anglii, jenž zbyl z těch, jež smrtelníci jmenují Skřítky. Vlastní jméno jejich je ovšem „Národ z Hor“. Pomocí kouzla Dubu, Jasanu a Hlohu dal tento Puck dětem moc:

„Viděti, co budou viděti a slyšeti, co budou slyšeti, byť se to i přihodilo před třemi tisíci lety.“

Výsledek toho byl, že občas, a na různých místech statku, na polích i v okolí, viděli různé zajímavé osobnosti a hovořili s nimi. Jeden z nich byl na př. rytíř z doby normanského výboje, druhý mladý centurion z římské legie, se stanovištěm v Anglii, jiný stavitel a ozdobník z času Jindřicha VII., atd. atd., jak jsem zkusil vylíčiti to v knize „Welandův meč“.

Asi o rok později setkaly se děti opět s Pučkem, a ač byly tehdy již starší a moudřejší a nosily pravidelně botky, místo aby běhaly bosy, byl k nim Puck, svedla-li je náhoda, stejně vlídný, jako kdy jindy a seznámil je s více lidmi ze starých dob.

Dbal ovšem, aby je pak zbavil vzpomínky na jejich procházky i hovory, ale jinak do ničeho nezasahoval, a

viii Strom spravedlnosti a jiná šotkova kouzla

Dan a Una nacházeli nejpodivnější druh osob ve svých zahradách i lesích.

V následujících příbězích snažím se pověděti něco o těchto osobnostech.

ODCHOVANEC VÍL

DAN a Una, smluvivše se, že vyjdou před snídaní, nevzpomněli, že je svatojanské jitro. Chtěli jen viděti vydru, o které jim starý Hobden říkal, že loví již po týdný v jejich potoku; a časné ráno byla doba, kdy ji bylo možno překvapiti. Když za podivuhodného ticha vycházeli po špičkách z domu, odbíjely kostelní hodiny pátou. Dan učinil několik kroků přes porosený trávník a podíval se na své mokré stopy.

„Myslím, že bychom se měli smilovati nad svými ubohými botkami,“ pravil. „Budou děsně mokré.“

Bylo to jejich první léto v botkách a oni je nenáviděli. Zuli je tedy a zavěsili si je kolem krku. Pak se brouzdali vesele zurčícím luhem, kde stíny kladly se opačným směrem jako večer.

Slunce bylo již hodně vysoko a hřálo, ale u potoku vypařovala se dosud z vody poslední noční mlha. Postřehli řetěz vydřích stop v bahně a sledovali je podél břehu, mezi býlím a mokřým senem, za křiku vyděšených ptáků. Stopy odchýlily se pak od potoku a byl z nich pruh, jako by tudy byl někdo vlekl kládu.

Sledovali je na louku Tří kravek, přes mlýnský splav ke kovárně, kolem Hobdenovy zahrady a pak vzhůru po úbočí až na krátký drn a do kapradin Pookova pahorku, a slyšeli v lesích za sebou křik bažantů.

2 Strom spravedlnosti a jiná šotkova kouzla

„Nic platno!“ pravil Dan, slídě jako zmatený pes. „Rosa schne a starý Hobden říká, že vydry ujdou míle.“

„Jistě jsme také ušli míle.“ Una se ovívala kloboukem.

„Jak je tu ticho! Bude dnes pořádný žár.“ Hleděla dolů do údolí, kde se dosud nikde nekouřilo z komínů.

„Hobden je vzhůru!“ Dan ukázal na otevřené dveře kovářské chaty. „Co myslíš, že as má k snídani?“

„Některého z nich. Říká, že jsou chutní za všech ročních dob.“

Una hodila hlavou po několika statných bažantech, kteří se ubírali k potoku píti.

O několik kroků dále vyrazila jim skorem pod bosýma nohama liška, zaštěkla a odběhla.

„Ah, pane Lišáku — pane Lišáku“ — Dan opakoval po starém Hobdenovi — „kdybych věděl všechno, co se děje v tvé hlavě, věděl bych něco kloudného.“

„Poslyš,“ snížila Una hlas, „znáš ono podivné tušení věcí, které se zběhly dříve? Pocítila jsem je, když jsi řekl Pane Lišáku.“

„Já rovněž,“ pravil Dan. „Co je to?“

Dívali se na sebe, zajíkajíce se rozčilením.

„Počkej chvílku! Vzpomenu si v minutě. Nebylo to cosi o lišce — loňského roku? ó, už jsem to skoro měl!“ zvolal Dan.

„Buď tiše!“ dupla Una netrpělivě nohou. „Něco se zběhlo dříve, než jsme se loni setkali s liškou. Hory! Rozsedliny — hra na divadlo — vidíte, co vidíte —“

„Vzpomínám si nyní,“ jásal Dan. „Je mi to jasné jako

nos v tvém obličejí — Pookův kopec — Puckův kopec — Puck!“

„Vzpomínám si také,“ řekla Una. „A je dnes opět svatojanský den!“

Zašustělo mladé kapradí na pahorku, a vystoupil Puck, žvýkaje zelenou špičku rákosí.

„Dobré svatojanské jitro vám přeji. To je šťastné shledání,“ pravil. Potrásli si rukama a vyměnili otázky.

„Dobře jste přezimovali,“ řekl po chvíli a prohlížel si je od hlavy k patě. „Zdá se, že vám ničeho nechybí.“

„Obuli nás do bot,“ pravila Una. „Podívej se mi na nohy — jsou docela bílé a prsty mám strašlivě zkroucené.“

„Ba — boty dělají rozdíl.“ Puck zakroutil hnědou, zavalitou, chlupatou nohou a vyškubl palcem u nohy a vedlejším prstem pampelišku.

„Také jsem to loni dovedl,“ — řekl Dan mrzutě po marném pokusu učiniti taktéž. „A boty prostě zkazí člověku šplhání.“

„Ale musí přec být při nich nějaká výhoda,“ pravil Puck, „jinak by jich lidé nenosili. Půjdeme tudy?“

Kráčeli volně vedle sebe, až došli k vrátkům na druhém konci úbočí. Zastavili se zde jako stádo a nechali si slunce hřátí do zad, naslouchajíce bzukotu v lese.

„Malé Lípy jsou již vzhůru,“ řekla Una, zavěšená bradou na vrcholku vrátek. „Vidíte kouř z komína?“

„Dnes je čtvrtek, že?“ Puck ohlédl se přes údolíčko ke starému bledě červenému statku. „Paní Vinceyová dnes

4 Strom spravedlnosti a jiná šotkova kouzla

peče. Chléb dobře pokyne při tom teple.“ Zívł a způsobil, že zívly obě děti.

Kapradí kolem šustělo a zachvívalo se všemi směry. Cítily, že se tu kradmo plíží drobné houfy.

„Nehlučí to jako — eh — Národ z Hor?“ pravila Una.

„Jsou to ptáci a divoká zvěř, jež táhnou do lesů, dříve než lidé vstanou,“ řekl Puck, jako by byl hlídač Ridley.

„Ó, my víme. Řekla jsem jen, že to tak hlučí.“

„Pokud se pamatuji, tropil Národ z Hor větší hluk. Uhnizďovali se na den, jako se ptáčekové uhnizďují na noc. Ale to bylo ve dnech, kdy vládli neobmezeně. Ó, je! Ztěží byste uvěřili, v jakých činech jsem hrál úlohu a na čem bral podíl!“

„To mám rád!“ zvolal Dan. „Po všem tom, co jsi nám vyprávěl loni!“

„Jenže v té chvíli, kdy jsi odešel, dal jsi nám zapomenouti na všechno,“ řekla Una.

Puck se zasmál a zavrtěl hlavou. „A to udělám také letos. Dal jsem vám ve vlastnictví Starou Anglii a zbavil jsem vás pochybnosti i bázně, ale vaši paměť a vzpomínky uložím zatím, kam starý Billy Trott ukládal své noční udice — na místo, kde je mohl ukrýti a odkud je mohl vytáhnouti dle potřeby. Hodí se vám to?“ Zamhoural zlo-myslně.

„Již se hodilo,“ zasmála se Una. „My nemůžeme působiti na tebe čarami.“ Založila ruce a opřela se o vrátka. „Dejme tomu, že bys mne chtěl nyní v něco začarovati — ve vydru. Dovedl bys to?“

„Ne, dokud máš boty kolem krku.“

„Sundám je.“ Shodila je do trávy. Dan učinil tak po ní.
„Teď!“ řekla.

„Teď tím méně, když mi důvěřuješ. Kde je pravá víra, není nároku na kouzla.“ Puckův úsměv rozšířil se po celém obličejí.

„Ale co s tím mají boty společného?“ ptala se Una, visíc na vrátkách.

„Je v nich chladné železo,“ řekl Puck a postavil se vedle ní. „Cvočky v podešvech, míním. V tom je rozdíl.“

„Jak to?“

„Nevycítíš ho? Chtěla by ses dnes zase vrátiti k bosým nohám jako loni? Vid', že ne?“

„Ne. Myslím, že bych nechtěla — aspoň ne provždy. Vždyť přece dorůstám,“ řekla Una.

„Ale řekl jsi nám loni, na Dlouhé Hrázi — v divadle — že ti nevdá Chladné Železo,“ pravil Dan.

„Mně ne; ale lidi v domech, jak je nazývá Národ z Hor, je třeba držeti na uzdě Chladným Železem. Lidé v domech jsou narozeni poblíže Chladného Železa — což není v každém lidském domě železo? Mají železo v rukou každý den svého života, a jejich štěstí utváří se nebo maří Chladným Železem v tom či onom útvaru. Tak to chodí s Tělem a Krví, a nelze tomu zabrániti.“

„Nenahlížím toho zcela. Jak to myslíš?“ ptal se Dan.

„Trvalo by trochu dlouho, než bych ti to pověděl.“

„Ó, je ještě tak dlouho do snídaně,“ řekl Dan. „A

6 Strom spravedlnosti a jiná šotkova kouzla

podívali jsme se do špižírny, než jsme vyšli.“ Vyňal z kapsy velký krajíc chleba a Una druhý, a rozdělili se s Pučkem.

„To je pečivo z Malých Lip,“ řekl, zakusuje se do něho bílými zuby. „Znám ruku paní Vinceyové.“ Jedl, zvolna žvýkaje a přemílaje sousta se strany na stranu jako starý Hobden, a právě jako Hobden sotva utrousil drobeček. Slunce svítilo do oken Malých Lip a při bezmračné obloze bylo v údolí stále větší ticho i horko.

„Ach — Chladné Železo,“ promluvil konečně k netrpělivým dětem. „Lidé v domech, jak říká Národ z Hor, jsou tak nedbalí ohledně Chladného Železa. Přibíjejí podkovu nad průčelní dveře a zapomínají dáti ji nad zadní. Tudy se občas vplíží Národ z Hor, najde nemluvně v kolébce v koutě a —“

„Ó, vím. Ukradnou je a nechají tam podvržence,“ řekla Una.

„Ne,“ řekl Puck rozhodně. „Všechno to povídání o podvržencích je jen lidskou omluvou vlastní jejich nedbalosti. Nikdy tomu nevěřte. Dal bych je veřejně zmrskati třemi osadami, kdyby bylo po mém.“

„Ale dnes se to již nedělá,“ řekla Una.

„Nemrská se, či se nezanedbávají děti? Hm!

Někteří lidé a některá pole se nikdy nemění. Ale Národ z Hor neprovádí žádných kousků s podvrženci. Vejdou jen po špičkách a šeptají a splétají kolem nemluvnátka v koutku poblíže krbu provázek kouzla sem a kousek čar tam, bzučíce jako kotlíky; ale když později rozvíjí se rozum dítěte, jedná toto rozdílně od ostatních

lidí svého místa. Není to žádná výhoda pro hochu ani pro dívku. Proto jsem to nechtěl dovoliti u dětí mého lidu zde. Řekl jsem to jednou siru Huonovi.“

„Kdo byl sir Huon?“ ptal se Dan, a Puck obrátil se k němu v němém úžase.

„Sir Huon z Bordeaux — následoval po králi Oberonovi. Býval kdysi statečným rytířem, ale ztratil se na cestě do Babylonu, je tomu již hodně dávno. Slyšeli jste kdy: ‚Kolik je mil do Babylonu?‘“

„Ovšem,“ odvětil Dan, zardívaje se.

„Nuže, sir Huon byl mlád, když tato píseň byla nová. Ale dále o podvodných kouscích s dětmi smrtelníků. Řekl jsem siru Huonovi zde v kapradí, právě za takového rána, jako je dnešní: ‚Toužíš-li po tom, působiti svým vlivem na lidi v domech, a vím, že je to tvým přáním, proč si nevezmeš nějaké lidské nemluvnátko poctivým způsobem a nevychováš je u sebe, daleko od Chladného Železa — jako to udělal Oberon v minulých dobách? Mohl bys je pak obdařiti velkým bohatstvím a vyslati je do světa? Minulé doby jsou minulé doby, řekl sir Huon. Pochybují, že bychom to mohli učiniti. Předně by se dítě muselo vzítí, aniž se přitom ublížilo muži, ženě nebo dítěti. Za druhé bylo by mu býti zrozeno daleko od Chladného Železa — v domě, kde nikdy nebylo Chladného Železa, a za třetí bylo by mu stříci se Chladného Železa po všechny své dny, než bychom mu dali najítí štěstí. Ne, není to lehké, řekl a odjel zamyšlen. Sir Huon býval kdysi člověkem.“

Byl jsem náhodou v následující den Wodanův

8 Strom spravedlnosti a jiná šotkova kouzla

přítomen na trhu v Lewesu a díval jsem se na otroky, kteří se tu prodávali — právě jako se dnes na trhu v Robertsbridge prodávají prasata. Jenže vepři mají kruhy v nosech a otroci měli kruhy kolem krku.“

„Jaké kruhy?“ ptal se Dan.

„Kruh z Chladného Železa, na čtyři prsty zšíří a na palec tlustý, právě jako kamenný kotouč, jenže se sponou, aby se mohl sevřítí kolem krku otrokova. V zdejší kovárně vedli velký obchod s otrockými kruhy a dopravovali je, složené v dubových pilinách, do všech částí Anglie. Ale byl na trhu statkář z Wealdu, který koupil ženu s děckem v náručí, a nechtěl, aby měla nějaké břemeno, až mu požene domů jeho dobytek.“

„Sám dobytek!“ řekla Una a koplá bosou patou do vrátek.

„Káral tedy vyvolavače. To není mé dítě, bránila se žena. Odebrala jsem je ženě z naší tlupy, která zemřela včera na Strašlivém Luhu. Odevzdám je tedy církvi řekl statkář. Matka Církev vychová z něho mnicha, a my půjdeme domů?“

Bylo tehdy šero. Plížil se dolů ke kostelu sv. Pankráce a položil děcko k chladným dveřím kaple. Dechl jsem mu pozadu do jeho zhrbeného týlu — a slyšel jsem, že se od té doby nemohl již zahřátí u žádného ohně. Bylo by mne překvapilo, kdyby byl mohl. Pak jsem sebral děcko a letěl jsem domů jako netopýr do své zvonice.

Za rosného ranního rozbřesku Thorova dne — právě

takového, jako je dnes — rozložil jsem dítě zde venku na pahorku, a Národ se sbíhal a žasl při pohledu na ně.

„Tys je tedy přinesl?“ pravil sir Huon, hledě jako kterýkoli smrtelník.

„Ano, a ono si přineslo svá ústa s sebou,“ pravil jsem. Dítě křičelo hlasitě po snídani.

„Jaké je?“ ptal se sir Huon, když je ženy odvedly, aby je nakrmily.

„To vědí Úplněk a Jitřenka, pravím. Jáne. Pokud jsem mohl rozeznati v měsíčním svitu, je bez poskvrny a vady. Ručím za to, že je narozeno daleko od Chladného Železa, neboť se narodilo pod křovím na Strašlivém Luhu, a bera je, nezarmoutil jsem ani muže, ani ženu, ani dítě, neboť je to syn mrtvé otrokyně.“

„Tím lépe, Skřítku,“ řekl sir Huon. „Bude méně toužiti po tom, aby nás opustil. Ó, dáme mu skvostné věno a bude působiti vlivem svým na lid v domech, jako jsme vždy o to usilovali.“ Vtom přišla jeho paní a odvedla ho odtud dolů, aby se podíval, jak podivuhodně si dítě vede.“

„Kdo byla jeho paní?“ ptal se Dan.

„Paní Esclairmonde. Bývala kdysi ženou, až následovala sira Huona „přes kapradí“, jak říkáme. Děťátka nejsou pro mne žádnou zvláštností — hlídal jsem jich příliš mnoho — zůstal jsem tedy na Pahorku. Pojednou jsem zaslechl rány kladivem tam v kovárně,“ Puck ukázal směrem k Hobdenově chatě. „Bylo příliš záhy pro kteréhokoli řemeslníka, ale projelo mi hlavou, že rozbřeskující se den byl dnem Thorovým. Zdvihl se silný

10 Strom spravedlnosti a jiná šotkova kouzla

severovýchodní vítr a rozkýval duby, až praštěly, způsobem, na jaký jsem se pamatoval; přiběhl jsem tam tedy, abych uviděl, co se viděti dalo.“

„A co jsi viděl?“

„Kováře, kujícího cosi z Chladného Železa. Když byl hotov, vážil to v ruce (byl obrácen ke mně zády) a mrštil tím dlouhým obloukovitým hodem dolů do údolí. Viděl jsem, jak se Chladné Železo zablesklo v slunci, nemohl jsem však rozeznati, kam dopadlo. To mne neznepokojilo. Věděl jsem, že je dříve nebo později někdo najde.“

„Jak jsi to věděl?“ pokračoval Dan.

„Protože jsem znal kováře, který je kul,“ řekl Puck klidně.

„Kovář Wayland?“ hádala Una.

„Ne. Byl bych ovšem ztrávil denní dobu s kovářem Waylandem. Tento druhý byl jiný. Tak“ — Puck nakreslil prstem ve vzduchu podivný půlměsíc — „počítal jsem stébla trávy pod svým nosem, až se vítr ztišil a on odešel — i se svým mlatem.“

„Byl to tedy Thor?“ šeptala Una.

„Kdo jiný? Byl to Thorův den.“ Puck opakoval znamení. „Neřekl jsem siru Huonovi ani jeho paní, co jsem viděl. Vypůjč si starost, je-li taková tvoje přirozenost, ale nepůjčuj ji svým sousedům. Kromě toho, mohl jsem se mýlití vzhledem ke kovářově práci. Snad hotovil věci pro pouhou zábavu, ač mu to nebylo podobno, anebo to zahodil starý kus vyrobeného železa. Nemůže se to nikdy vědět. Měl jsem tedy jazyk za zuby a radoval jsem se z

nemluvněte. Bylo to podivuhodné dítě — a Národ z Hor zakládal si tak na něm, že by mi nebyli uvěřili. Přílnulo ke mně nadmíru. Jakmile umělo běhat, toulalo se se mnou po celém mém kopci. Do kapradí se to měkce padá! Vědělo, kdy se rozednívá nahoře na zemi, a tu hned cup, cup, cup, jako starý králík v doupěti a slyším je, jak volá ‚Otezi!‘, až někdo, kdo znal kouzlo, pustil je ven, a tu to zase znělo ‚Šotku! Šotku!‘ kolem dokola, až mne našel.“

„Roztomilý!“ pravila Una. „Byla bych ho chtěla viděti!“

„Ano, byl to hoch. A když došlo k tomu, aby se učil svá hesla — kouzelná zaklínání a podobná — sedával na kopci ve stínu, moře se s úseky kouzel, aby je zkoušel na mimojdoucích. A když pták k němu přilétl nebo strom se k němu sklonil z pouhé lásky (jako všechno ostatní na mém kopci), jásal: ‚Šotku! Podívej se — hled! Hled‘, podívej se, Šotku!‘ a vykřikoval to či ono kouzlo, jemuž ho naučili, zprvu zcela převráceně, dokud jsem nenabyl odvahy a neřekl mu, že to byla milá jeho osoba a ne slova, jež působila div. Když si lépe seřadil svá hesla a dovedl pronášeti kouzla najisto, jak říkáme, všimal si stále více věcí i lidí ve světě. Lidé ho ovšem vždy lákali; bylť veskrze smrtelníkem.

Vida, že se může volně pohybovati mezi lidmi v domech, přes Chladné Železo i pod ním, brával jsem ho s sebou na noční toulku, kde mohl pozorovati lidi a já jsem ho mohl chrániti před dotekem Chladného Železa. Nebylo to tak těžké, jak se zdá, protože je v domech vedle

12 Strom spravedlnosti a jiná šotkova kouzla

Chladného Železa spousta věcí, aby upoutala hochovu obraznost. Nezapomenu, když jsem ho vzal k Malým Lipám — byla to jeho první noc pod střechou. Vůně svíček a slaniny na trámech — nacpávali také peřinu a byla mživá teplá noc — stoupla mu do hlavy. Než jsem ho mohl zdržeti — byli jsme skryti v pekárně — způsobil divokou palbu s bleskovými zášvihy a hlukem, takže lidé vyběhli s křikem do zahrady. Jedna dívka převrhla tu úl, a — on nevěděl ovšem dosud, že taková věc mu může ublížiti — včely ho zle pobodaly, takže přišel domů s obličejem jako brambor rohlíček!

Můžete si představit, jak se sir Huon a lady Esclairmonde zlobili na ubohého Šotka! Řekli, že se mi hoch nemá již nikdy svěřiti, aby se se mnou toulal po nocech, a on si tak všímal jejich zákazu jako bodnutí včel. Noc za nocí, jakmile se setmělo, zaslechl jsem jeho hvizd ve vlhkém kapradí a už jsme pobíhali spolu mezi lidmi v domech až do svítání — on klada otázky a já zodpovídaje je dle svých vědomostí. Až jsme zase upadli do neštěstí!“ Puck se otrásl, až vrátka zarachotila.

„Natrefili jsme nahoře v Brightlingu muže, který v zahradě tloukl svou ženu polenem. Chystal jsem se právě podraziti muži nohy, aby klopýtl přes svůj špalek, když vtom hoch přeskočil plot a běžel k němu. Žena se ovšem přidala na stranu manželovu, a zatím co ho muž bil, žena mu rozškrábala obličej. Teprve když jsem zatančil mezi kapustou jako brightlingský poplašný oheň všecek v plamenech, nechali toho a běželi domů. Krásné zelené a

zlaté šaty hochovy byly na kusy roztrhány a na dvaceti místech byl poznamenán mužovým polenem a rozškrábán ženínými nehty.

„Šotku,“ pravil, zatím co jsem se snažil očistiti ho hrstí sena, „nechápu nikterak lidi v domech. Spěchal jsem na pomoc té staré ženě a ona mne bila, šotku!“

„A co jsi čekal jiného?“ pravil jsem. „Byla to jediná vhodná doba, kdy jsi mohl zapůsobiti jedním ze svých kouzel, místo abys běžel, kde je přesila.“

„Nemyslel jsem na to,“ řekl. „Ale zasadil jsem muži ránu do hlavy, ta vydala stejně, jako kterékoli kouzlo. Viděl jsi, jak působila, Šotku?“

„Pozor na nos,“ zvolal jsem. „Utři si krev o list šťovíku — ne o rukáv, pro všechno na světě!“ Věděl jsem, co by řekla lady Esclairmonde.

On však nedbal. Byl šťasten jako cikán, když ukradne hříbě, a náprsní část jeho zlatého kabátku, samá krev a stébla trávy, vypadala jako staré oběti.

Národ z Hor strkal ovšem vinu na mne. V jejich očích hoch nemohl konati nic nepravého.

„Chcete ho vychovati, aby působil vlivem svým na lid v domech, až budete ochotni ho propustiti,“ pravil jsem. „A teď, když začal, proč křičíte na mne, že je to hanba? Není to žádná hanba. Jeho přirozenost uvleká ho k jeho druhu.“

„Ale my nechceme, aby začal tímto způsobem,“ pravila lady Esclairmonde. „My zamýšlíme pro něho nádherný osud — ne tvé noční blyskotky, skoky přes ploty a cikánské kousky!“

14 Strom spravedlnosti a jiná šotkova kouzla

„Nekárám tě, Šotku,“ řekl sir Huon, „ale myslím, že bys měl na hocha dohlédnout bedlivěji.“

„Po šestnáct let jsem ho chránil před Chladným Železem,“ pravil jsem. „Víte stejně dobře jako já, že jakmile se po prvé dotkne Chladného Železa, najde svůj osud, navzdory všemu, co pro něho chystáte. Za to jste mi něčím povinni.“

Sir Huon, byv mužem, chystal se již přiznati mi mé právo, ale lady Esclairmonde, jako matka všech matek, ho přemluvila.

„Jsme ti velice povděční,“ řekl sir Huon, „ale myslíme, že pro tuto chvíli proháníš se až přesprílíš s ním po Kopci.“

„Jelikož jste to řekli,“ pravil jsem, „poskytnu vám druhé příležitosti? Neměl jsem rád, žádal-li kdo na mně účty za to, co konám na vlastním svém kopci. Nebyl bych toho snesl ani tak daleko, kdybych hocha nebyl tak miloval.“

„Ne! Ne!“ zvolala lady Esclairmonde. „Není nikdy žádného nebezpečí, je-li ponechán mně a sobě samému. Je to tvá vina?“

„Ty jsi řekla,“ odpověděl jsem. „Slyšte mne! Od této chvíle, až kdy hoch najde svůj osud, nechť se děje cokoliv, přísahám vám všem na svém kopci, při dubu, jasanu a hlohu, i při mlatu Asa Thorově“ — Puck znovu učinil ve vzduchu ono zvláštní dvojí znamení —, „že mne můžete propustiti ze všech svých účtů i výpočtů.“ Zmizel jsem pak“ — zaluskl prsty — „jako když sfoukne svíčku, a ač křičeli a volali, nebylo jim to nic platno. Ale neslibil jsem,

že hocha nebudu střežiti. Bděl jsem nad ním zblízka — zblízka — zblízka!

Když shledal, k čemu mne jeho národ donutil, pověděl jim řádně své mínění, ale všichni ho líbali a křičeli kolem něho, a jelikož byl pouze chlapec, přejal jejich způsob myšlení (nekárám ho proto) a nazval se sám nedobrým a nevděčným; a vše to skončilo novými divadly a hračkami i kouzly, aby se mu odvedla mysl od lidí v domech. Mé srdečko nejdražší! Jak mne volával, a já jsem nemohl odpovědět ani prohlásiti, že jsem nablízku!“

„Ani jedenkrát?“ ptala se Una. „Ani když byl velmi opuštěn?“

„Ne, nemohl,“ řekl Dan, který se zamyslíl. „Což jsi nepřisahal při mlatu Thorově, že neodpovíš, Pučku?“

„Při jeho mlatu!“ zabručel zhluboka odpověď. Pak mluvil dále svým mírným hlasem.

„A hoch byl vskutku osamělý, když mne již nemohl vídati. Jal se učití všemu umění (měl dobré učitele), ale vídal jsem ho, jak po celou tu dobu zdvihá oči od velkých černých knih k lidem v domech. Učil se i zpěvu (i tu měl dobrého učitele!), ale zpíval písně, obrácen jsa zády k pahorku a tváří k lidem. Já to vím! Sedal jsem a tesknil zároveň s ním, vzdálen jsa sotva na zaječí skok od něho. Pak studoval Vysoká, Nízká i Prostřední Kouzla. Slíbil lady Esclairmonde, že se nikdy nepřiblíží k lidem v domech. Bylo mu tedy po své vůli vymýšleti si podívané i stíny.“

„Jaké podívané?“ ptal se Dan.

„Jen taková chlapecká kouzla, jak říkáme. Ukáži vám

16 Strom spravedlnosti a jiná šotkova kouzla

někdy nějaká. Líbilo se mu to prozatím a neublížilo to obzvláště nikomu kromě několika lidem, kteří se vraceli pozdě z krčem. Věděl jsem však, čeho je to znamením a sledoval jsem ho jako lasička králíka. Nebylo jaktěživo tak dobrého chlapce! Vídal jsem ho se sirem Huonem a lady Esclairmonde, jak kráčeli opatrně, aby se vyhnuli stopě Chladného Železa v brázdě, nebo obcházeli zdaleka místo, kde člověk zapomněl rýč neb lopatu; a jak on celým srdcem bolestně toužil po celou tu dobu, aby se mohl přímo rozběhnouti k lidem v domech. Ó, dobrý hoch! Zamýšleli pro něho vždy skvělé štěstí — ale nemohli se nikdy odhodlati ve svých srdcích, aby ho nechali začít. Slyšel jsem, že je mnozí varovali, ale oni nechtěli být varováni. A tak se stalo, co se stalo.

Za jedné teplé noci viděl jsem hocha blouditi kolem, zaujatého svou hárající nespokojeností. Blesk za bleskem odrážel se od mraků a stíny valily se údolím, až byly houštiny plny štěkajících psů a po lesních cestách hrnuli se rytíři v brnění a sjížděli dolů do vodních mlh — všechno ovšem to byly jen jeho vlastní čáry. Za nimi bylo viděti velké hrady, tyčící se zvolna a nádherně na klenbách z měsíčné záře; v jejich oknech mávaly dívky rukama a všechno měnilo se v šumící řeky, a pak přišla temnota vlastního jeho mladého srdce a setřela celou kresbu. Ale mne nezmatla hochova kouzla — ani Merlínova tak dalece. Sledoval jsem hocha při blescích a vířivé palbě jeho nespokojenosti a rmoutil jsem se nad ním! ó, jak jsem se nad ním rmoutil! Řítil se kupředu i nazpět jako mladý

býček na cizí pastvině — někdy samotný — někdy po pás mezi svými přízraky psů — někdy veda své přízraky rytířů na koni sokolích křídel, aby vysvobodil své přízraky děv. Netušil jsem nikdy, že by měl ve své moci taková kouzla; ale bývá tomu tak často u hochů.

„Právě když se sova po druhé vracela domů, spatřil jsem sira Huona i lady sjížděti s mého kopce, kde není dovoleno mnoho kouzel kromě mých. Byli velice potěšeni kouzly hochovými — celé údolí jimi plálo — a slyšel jsem je, jak určovali jeho nádherný osud, až jednou se odhodlají ho propustiti, aby působil vlivem na lidi v domech. Sir Huon byl pro to, učiniti ho kdesi mocným králem, a lady chtěla z něho míti zázračného mudrce, kterého by všichni chválili pro jeho dovednost i dobrotu. Byla velmi dobrosrdečná.

„Pojednou jsme viděli, jak se blesky jeho nespokojenosti vrátily do oblak a jeho přízraky psů ustaly v štěkotu.

„Tam bojuje Kouzlo proti Kouzlu,“ zvolala lady Esclairmonde, zadržujíc uzdu koně. „Kdo je proti němu?“

„Byl bych jí to mohl říci, ale myslel jsem si, že není mou věcí povídati jim, co dělá a kam jde Asa Thor.“

„Jak jsi to věděl?“ ptala se Una.

„Zavál táhlý severovýchodní vítr a rozkýval duby, až praštelý způsobem, na jaký jsem pamatoval. Plamenná palba zahučela naposled a zhasla jako noční světélko a bodavé krupobití spustilo se jako z konve. Slyšeli jsme, jak

18 Strom spravedlnosti a jiná šotkova kouzla

hoch kráčí po Dlouhé Hrázi — kde jsem se s vámi setkal po prvé.

„Sem, oh, pojd' sem!“ volala lady Esclairmonde a rozepiala náruč ve tmě.

Blížil se zvolna, ale jsa ovšem smrtelný člověk, zakopl na stezce.

„Aj, copak je to?“ pravil sám k sobě. Slyšeli jsme ho všichni tři.

„Pozor, hochu, pozor! Chraň se Chladného Železa!“ volal sir Huon a oba letěli dolů, křičíce za jízdy jako lelci.

Běžel jsem těsně za nimi, ale bylo již pozdě. Cítili jsme, že hoch přišel kdesi ve tmě ve styk s Chladným Železem, neboť koně pahorku se plašili a točili se řehtajíce dokola.

„Pomyslel jsem si, že je na čase, abych se objevil v pravé své podobě; učinil jsem tedy tak.

„Nechť je to cokoli,“ řekl jsem, „chopil se toho již. Zbývá nám nyní zvěděti, čeho se to chopil, neboť to bude jeho osud.“

„Pojd' sem, Šotku,“ volal hoch, jakmile uslyšel můj hlas. „Nevím, čeho jsem se to zmocnil.“

„Je to ve tvých rukou,“ volal jsem zpět. „Pověz nám, je-li to tvrdé a chladné, a zdobené navrchu drahokamy. Pak to je královské žezlo.“

„Není,“ řekl, a sehnul se táhl cosi ve tmě. Slyšeli jsme ho.

„Má to rukojeť a dvě ostré hrany?“ volal jsem. „Pak to bude královský meč.“

„Ne, nemá,“ řekl. „Není to ani radlice, ani zavěrák, hák, srp, nebo cokoli jiného, s čím jsem viděl zacházeti lidi.“ Přitom hrabal v zemi, aby to vyzdvihl.

„Nechť je to cokoli, ty víš, kdo to tam dal, šotku,“ pravil mi sir Huon, jinak bys nekladl těchto otázek. Měl jsi mi to říci, jakmile jsi to zvěděl.“

„Co byste mohli vy nebo já učiniti proti kováři, který to ukul a položil v cestu, aby on to našel?“ řekl jsem a šeptal siru Huonovi, co jsem viděl v Thorův den u kovárny, když děcko po prvé přinesli ke kopci.

„Ó, s bohem, naše sny!“ zvolal sir Huon.

„Není to ani žezlo, ni meč, ni pluh! Snad je to učená kniha se železnými sponami. I v tom bývá časem naděje na nádherný osud.“

Ale věděli jsme, že mluvíme jen, abychom sami sebe utěšili, a lady Esclairmonde, která bývala ženou, to i vyřkla.

„Thore, pomoz nám!“ volal hoch. „Je to kulaté Chladné Železo, bez konce, na čtyři prsty široké a na palec tlusté, a je po šíři popsáno.“

„Cti nápis, máš-li k tomu vědomosti,“ volal jsem. Tma se zatím zdvihla a sova přeletěla opět přes kapradí.

Volal zpátky, čta runy na železe:

„Málokdo vidí dále než dítě, které setká se s Chladným Železem.“

A tu stál hoch v jasném svitu hvězd s novým, těžkým, lesklým otrockým kruhem kolem hrdé šíje.

„Nosí se to tak?“ ptal se, zatím co lady Esclairmonde vzkřikla.

20 Strom spravedlnosti a jiná šotkova kouzla

„Tak se to nosí,“ řekl jsem. Ale spona kruhu dosud nezapadla.

„Jaký to znamená pro něho osud?“ ptal se sir Huon. Hoch ohmatával kruh. „Ty, který chodíš pod Chladným Železem, pověz nám a pouč nás.“

„Pověděti mohu, ale poučiti nemohu,“ pravil jsem. „Síla a moc kruhu záleží v tom, že mu je od této chvíle jíti mezi lid v domech, konati, co oni chtějí, aby bylo vykonáno, nebo o čem on ví, že toho potřebují, a to po celé Staré Anglii. Nikdy nebude svým pánem. Dostane polovici toho, co dává, a dá dvakrát, co dostane, až do posledního dechu svého života ; a složí-li své břímě dříve, než vydechne tímto posledním dechem, bude veškerá jeho práce nadarmo.“

„Ó, zlý, ukrutný Thore!“ zvolala lady Esclairmonde. „Ah, hleďte, vizte všichni! Spona je dosud otevřena! Nezamkl ji dosud. Může ještě kruh sejmouti. Může se ještě vrátiti. Vrať se!“ Přiblížila se, pokud jen směla, ale nemohla vložiti ruce na Chladné Železo. Ano, hoch byl by je mohl sejmouti. Čekali jsme, učiní-li tak, ale on zdvihl ruku a spona zaklapla.

„Co jsem mohl učiniti jiného?“ pravil.

„Zajisté,“ řekl jsem. „Nadchází ráno, a chcete-li se vy tři spolu rozloučiti, učíňte tak nyní, neboť po východu slunce bude Chladné Železo tvým pánem.“

A tak ti tři usedli, přitiskli vlhké tváře k sobě a říkali si slova loučení až do bílého rána. Nebylo na světě tak dobrého hocha!“

„A co se s ním stalo?“ ptal se Dan.

„Když nadešlo ráno, bylo jeho pánem i osudem Chladné Železo a on se odebral mezi lid v domech. Pak se sešel s dívkou stejného s ním smýšlení, vzali se a měli hromádku dětí, jak se říká. Snad se v tomto roce setkáte s někým z jeho rodu.“

„Děkujeme ti,“ řekla Una. „Ale co dělala ubohá lady Esclairmonde?“

„Co je možno dělati, když Asa Thor položí jinochu v cestu Chladné Železo? Sir Huon i ona těšili se myšlenkou, že dali hochovi hojnou zásobu vědění, aby mohl vlivem svým působiti na lidi v domech. Byl to opravdu dobrý hoch! Není čas vydati se na cestu k snídani? Půjdu kousek s vámi.“

Když byli as uprostřed na padrt' uschlého kapradí, kývl Dan Uně, která se zastavila a co nejrychleji obula jednu botku.

„Teď,“ pravila, „nemůžeš zde nikde utrhnouti listí dubu, jasanu a hlohu, a já“ — klátila sebou divoce na jedné noze — „stojím na Chladném Železe. Co učiníš, nepůjdeme-li odtud?“

„Eeh? Ó, té lidské drzosti!“ zvolal Puck, když Dan, rovněž v jedné botě, chytil sestru za ruku, aby stál pevněji. Obešel si je a třásl se radostí.

„Myslíte, že dovedu pracovati jen s hrstkou suchého listí? To je tím, že jsem vás zbavil Pochybností a Strachu! Však já vám ukáži!“

O chvíli později vrazili k starému Hobdenovi, který

22 Strom spravedlnosti a jiná šotkova kouzla

snídal studeného, pečeného bažanta, a křičeli, že v kapradí je vosí hnízdo, že by byli bezmála do něho šlápli, a prosili ho, aby šel a hnízdo vykouřil.

„Je příliš záhy na vosí hnízda a na Kopec hrabati nepůjdu ani za šilink,“ řekl stařec klidně. „Máte v noze trn, slečno Uno. Sedněte si a obujte si druhou botku. Jste příliš velcí na to, abyste běhali bosí na lačný žaludek. Utište si hlad tímto mým kuřátkem.“

GLORIANA

VRBOVÉ Houští, malý, plotem ohrazený hájek, kde chmelové tyčky jsou narovnané jako indiánské wigwamy, dostali Dan a Una jako své království, hned když byli zcela maličcí. Když dorůstali, řekli si, že si je uchovají co nejobzvláštněji pro sebe. I zahradník Phillips hlásil jim po každé, kdykoli tam vcházel, aby si vybral tyčku k bobům, a starému Hobdenovi právě tak málo napadalo líčiti zde bez dovolení každého jara nová drátěná oka na králíky, jako strhovati kus kartounu z velké vrby, kde bylo psáno černidlem: „Dorostlým nedovoluje se vstup do Království, leda v průvodu.“

Dovedete tedy pochopiti jejich rozhořčení, když za jednoho větrného červencového odpůldne chystali se péci si tu brambory a spatřili kohosi míhati se mezi stromy. Přemetli se přes vrátka a rozházeli polovici brambor. Zatím co je sbírali, vyšel z jednoho wigwamu Puck.

„Ó, to jsi ty?“ zvolala Una. „Mysleli jsme, že jsou tu lidé.“

„Viděl jsem, že se zlobíte — dle vašich noh,“ odpověděl s úšklebkem.

„Nu, vždyť je to naše království — nepočítaje ovšem tebe.“

„Právě proto jsem přišel. Jistá dáma chce s vámi mluvíti.“

24 Strom spravedlnosti a jiná šotkova kouzla

„O čem?“ ptal se Dan opatrně.

„Ó, jen o královstvích a podobném. Vyzná se v královstvích.“

Blíže plotu stála dáma, oblečená v dlouhý černý plášť, který ji zakrýval celou až na střevíčky s vysokými červenými podpatky. Obličej kryla jí zpola černá hedvábná škraboška s krajkou. —

Puck zavedl je k ní a poklonil se obřadně. Una udělala nejlepší poklonu z tanečních hodin, na jakou dovedla si jen vzpomenouti. Dáma opětovala ji poklonou dlouhou, hlubokou, zvolnou, vzedmutou.

„Ježto se zdá, že jste královnou tohoto království,“ pravila, „nemohu jinak, než uznati

vaši svrchovanost.“ Obrátila se prudce k Danovi, který na ně hleděl. „Co je ve vaší hlavě, mladíku? Způsoby?“

„Myslel jsem si, jak podivuhodně jste provedla onu poklonu,“ odvětil.

Zasmála se poněkud ostrým smíchem. „Jste již dvořan. Je vám něco známo z tanců, dívko — či královno, nebo jak vám mám říkati?“

„Měla jsem několik hodin, ale neumím opravdu ani dost málo tančiti,“ řekla Una.

„Naučím vás tedy.“ Dáma sebou pohnula, jako by jí chtěla učiti rázem. „To jediné dopřává ženě mezi muži nebo mezi nepřáteli času k přemýšlení, jak je jí zvítěziti nebo — prohráti. Žena může pracovati jen v době hry mužovy. Ouvé!“ Usedla na lavičku.

Starý Middenboro, koník sekáčův, přicupal přes trávník a svěřil utrápenou svou hlavu přes plot.

„Rozkošné království,“ řekla dáma, rozhlížejíc se kolem. „Pěkně uzavřené. A jak zde vládne Vaše Veličenstvo? Kdo je vaším ministrem?“

Una nechápala dobře.

„Na to si nehrajeme,“ řekla.

„Nehrajeme?“ Dáma spráskla ruce a zasmála se. —

„Je to náš společný majetek,“ vysvětloval Dan.

„A nehádáte se nikdy, mladý Burleighu?“ „Někdy, ale pak o tom nemluvíme.“

Dáma přikývla. „Nemám žádných svých potomků, ale chápu, jak se zachovává tajemství mezi královnami a jejich ministry. Ay de mi! Ale bez urážky přítomného Veličenstva, vaše říše zdá se mi maličká, a je proto pravděpodobno, že na ni dostanou zálsuk lidé i zvířata. Na příklad“ — ukázala na Middenbora — „tam ten starý kuň, s tváří španělského mnicha—nevpadne sem nikdy?“

„Nemůže. Starý Hobden ucpal pro nás všechny průlom,“ pravila Una, „a my dovolujeme Hobdenovi, aby chytil králíky v Houští.“

Dáma se zasmála jako muž. „Rozumím! Hobden chytá králíky — pro sebe a hlídá vaše hradby pro vás. Má nějaký zisk ze svého lovu králíků?“

„Neptáme se nikdy,“ řekla Una, „Hobden je náš obzvláštní přítel.“

„Tisíc láteř!“ zvolala dáma zlostně. Pak se dala do smíchu.

26 Strom spravedlnosti a jiná šotkova kouzla

„Ale já zapomínám. Je to vaše království. Zнала jsem jednu dívku, které bylo hájiti větší království než je toto, a dokud její lidé ucpávali ohrady, také se jich nanic neptala.“

„Chtěla pěstovati květiny?“ ptala se Una. „Ne, stromy — trvanlivé stromy. Její květiny všechny zvadly.“ Dáma opřela hlavu o ruku.

„To se stane, nehledíme-li jich. Vypěstovali jsme některé. Chtěla byste je viděti? Přinesu vám je.“ Una odběhla do bujné trávy ve stínu za wigwamem a vrátila se s hrstí rudých květů. „Nejsou-li hezké?“ pravila. „Jsou to virginské bledule.“

„Virginské?“ opakovala dáma a povznesla je ke kraje své škrabošky.

„Ano, Pocházejí z Virginie. Sázela vaše dívka někdy nějaké?“

„Ne sama — ale její lidé odvažovali se po celé zemi, aby natrhali nebo vypěstovali květiny na její věnec. Měli ji za hodnu jich.“

„A byla?“ pravil vesele Dan.

„Quiensabe? (Kdož ví?) Ale alespoň zatím co její lidé plahočili se ve světě, plahočila se ona v Anglii, aby oni našli bezpečný domov, až se vrátí.“

„A jak se jmenovala?“

„Gloriana — Belpheobe — Alžběta Anglická.“ Její hlas se měnil při každém slově.

„Myslíte královnu Bess?“ ptal se Dan. Dáma sklonila hlavu poněkud k Danovi.

„Jmenujete ji jen tak lehce, mladý Burleighu. Copak as o ní víte?“ pravila.

„Nu, já — viděl jsem její zelené střevíčky, které zanechala v Brickwall House — tam dole po silnici, víte. Jsou za sklem — a jsou děsně malinké.“

„Ó, Burleighu, Burleighu!“ zasmála se. „Jste až příliš brzo dvořanem.“

„Ale vždyť jsou,“ tvrdil Dan. „Jako střevíčky pro panenku. Zнала jste ji vskutku dobře?“

„Dobře. Byla to — žena. Byla jsem u jejího dvora po celý svůj věk. Ano, pamatuji se, když tančila po hostině v Brickwallu. Říká se, že vytančila tehdy Filipa Španělského z království z brusů nového. To přece stálo za pár starých střevíců — co?“

Vystrčila jednu nožku a shýbnuvši se, hleděla na širokou lesklou přezku.

„Slyšeli jste o Filipu Španělském — Filipu Shovívavém,“ pravila, upírajíc oči stále na lesklé drahokamy. „Věru, co někteří muži snesou z ruky ženské, je nade vše pomyšlení! Kdybych byla j á bývala mužem, a některá žena byla si pohrávala se mnou jako Alžběta s Filipem, byla bych —“ Utrhla jednu z virginských bledulí a držela ji mezi ukazovákem a palcem. „Ale přes to vše“ — jala se otrhávati lístky jeden po druhém — „říká se — a jsem o tom přesvědčena — že ji Filip miloval.“ Pohodila hlavou na stranu.

„Nerozumím dobře,“ pravila Una.

„A chraňtež nebesa, abys rozuměla, dívko!“ Smetla si

květiny s klína a stála nyní v rychlém střídání stínů, jež vítr honil hájkem.

„Chtěl bych zvědět něco o střevících,“ pravil Dan.

„Stane se, Burleighu. Zvíte, dáte-li si na mne pozor. Bude to stejně pěkné jako divadlo.“

„Nebyli jsme nikde v divadle,“ řekla Una. Dáma podívala se na ni a zasmála se. „Zahraji vám je. Dejte pozor! Představte si, že ona — Gloriana, Belphoebe, Alžběta — vydala se na cestu do Rye, aby potěšila své smutné srdce (dívký bývají často melancholické), a zatím co se zastavuje u Brickwall

House, vesnice — jak se jmenovala?“ Strčila do Pucka nohou.

„Norgem,“ zaskřehotal a přikrčil se u wigwamu.

„Vesnice Norgem baví ji loyálně maškarádou či hrou a farář proslovuje latinskou řeč; kdybych byla v podobné řeči udělala v dětství tolik chyb, byli by mi namrskali.“

„A namrskali vám?“ ptal se Dan.

„Pořádně, panáčku, pořádně! Spolkne tedy urážku své učenosti a pronese svůj uznalý milostivý dík plnými ústy, takto.“ — (Dáma zívla.) — „Ó, královna může milovati celým srdcem své poddané a přec být jimi na těle i na duchu k smrti znavena a — usedne tedy“ — sukne její zašustěly, když usedala—, k hostině pod Brickwallským dubem. Zde jí přísluhují. — Jak se jmenovali ti mladí kohouti, kteří Glorianě posluhovali u stolu?“

„Frewens, Courthopes, Fullers, Dusseys,“ začal Puck.

Zdvihla svou dlouhou, klenoty zdobenou ruku.

„Uspoř si ostatní! Byli z nejlepší krve sussexské a tím nejobratnější v zacházení s talíři a mísami. K tomu“ — podívala se šelmovsky přes rameno — „je vám mysletí si Glorianu v zelených, zlatem premovaných šatech, čekající se strachem, že mladíci, kteří se tlačili za ní, poleji je z čisté žárlivosti nebo oddanosti omáčkami a vínem. Šaty byly také darem Filipovým! Za těchto šťastných okolností přijíždí po ryeské silnici tryskem na zabláceném koni královnin posel a odevzdá jí psaní“ — zachechtala se — „psaní od dobrého, hloupého, bláznivého španělského pána, jménem — Don Filip.“

„Byl to španělský král Filip?“ ptal se Dan.

„Ovšemže. Mezi námi řečeno, mladý Burleighu, tito králové a královny podobají se velice mužům a ženám, a slyšela jsem, že si píší zamilovaná, pošetílá psaní, jichž by neměl otvírati žádný z jejich ministrů.“

„Otvírali někdy ministři královně Alžbětě dopisy?“ ptala se Una.

„Ba, ano ! Ale i ona byla by tak učinila kdykoli s jejich dopisy. Je vám tedy představití si dále Glorianu (měla prý hezkou ruku), jak se omlouvá společnosti — není královna nikdy paní svého času — a zatím co hraje hudba, čte Filipovo psaní, právě jako já.“ Vytáhla skutečný dopis z kapsy a držela ho skorem na celou délku ruky od sebe, jako stará poštmistrová ve vsi, když čte telegramy.

„Hm! Hm! Hm! Filip píše jako vždy, co nejroztomileji. Praví, že je jeho Gloriana chladná, a že proto on hoří za ni na těchto upřímně psaných stránkách.“

30 Strom spravedlnosti a jiná šotkova kouzla

Obrátila list, až zašustil. „Co je to zde? Filip si stěžuje, že někteří z jejích šlechticů bojovali proti jeho generálům v Nizozemí. Prosí ji, aby je dala oběsiti, až se vrátí do říše. (Hm, to se může stát.) Zde je seznam spálených lodí mezi dvěma přísahami horoucího zbožňování. Ó ubohý Filip! Jeho admirálům — počtem ne méně než tři — byly na jejich zákonitých námořních plavbách lodě zahákovány, vydrancovány a půda jejich provrtána jistými anglickými námořníky (šlechtici, jichž nechce jmenovati), kteří nyní plují plnými plachtami a provozují lupičství v j e h o americkém oceáně, který mu papež daroval. (Ať si ho tedy on i papež hlídají!) Filip slyší, ale jeho zbožné uši nechtějí uvěřiti, že Gloriana jistým způsobem podporuje zločiny těchto bídníků, má podíl na jejich kořisti, ba — ó hanba! — zapůjčilak jejich hříšnému zlodějství královské lodi. Proto žádá (to je slůvko, které

Gloriana nemá ráda), žádá, aby je dala oběsiti, až se vrátí do Anglie, a že j i pak učiní zodpovědnou za všechno zboží i zlato, jež vydrancovali. Roztomilá žádost! Nechceli být Gloriana Filipovou nevěstou, nechť je jeho dohazovačem a řezníkem! Kdyby i nadále byla tvrdohlavou, píše — hle, jak se pero vrylo do nevinného papíru! — že má prostředky i úmysl se na ní pomstíti. Aha! Teď přijdeme španělovi na kobylku!“ (Zamávala vesele psaním.) „Poslouchejte dál! Filip uchystá Glorianě zkázu od Západu — zkázu od Západu — která daleko převyší onu, již Pedro de Avila připravil Hugenotům. A znamená

a zůstává, líbaje jí nohy i ruce, jejím otrokem, nepřítelem nebo vítězem, dle toho, jak : uvidí, že ona s ním jedná.“

Zastrčila dopis opět pod plášť a pokračovala ve hře, leč mírnějším hlasem. „O významu všeho toho — slyšte jen — je královně Anglie přemýšleti, zatím co vítr šumí v Brickwallském dubu, hudba hraje a oči celé společnosti upírají se na ni. Nemůže si připamatovat jména Pedra de Avila, ani co učinil Hugenotům, a kdy a kde. Může jen temně tušiti, že se ve Filipově temné mysli cosi temně hýbe, neboť dosud nikdy nepsal tímto způsobem. Je jí usmívati se nad dopisem, jako by to byly dobré zprávy od jejích ministrů — úsměvem, který stahuje ústa i ubohé srdce. Co učiní?“ Opět změnila hlas.

„Je vám představití si, že hudba náhle umlká. Chris Hatton, setník tělesné stráže, vstává od stolu všecek rudý a znepokojený, a Glorianino panenské ucho zachytí řinčení mečů za zdí. Matky sussexské rozhlížejí se, aby spočítaly svá kuřátka — to jest ony mladé bojovné kohoutky, kteří královnu obsluhovali. Dva sliční jinoši ustoupili stranou do Brickwallské zahrady s rapírem a kordem, aby si vyřídili soukromě čestnou věc. Vyvlékli je z brány, odzbrojené a ztrnule hledící — živý obraz dvou mladých Kupidů, proměněných v bledé, těžce oddychující Kainy. Ahm! Gloriana kývne přísně — takto! Přichází si pro rozsudek. Jejich životy i jmění byly vydány na milost její, kterou dvojnásob urazili, jako královnu i jako ženu. Ale, čeho by mladí pošetili muži neučinili pro krásnou děvku?“

„Jak to? Co učinila? Co učinili oni?“ ptala se Una.

32 Strom spravedlnosti a jiná šotkova kouzla

„Pst! Kazíte hru! Gloriana vytušila příčinu jejich zmatku. Byli to švarní hoši. Mračí se tedy chvíli a pak jim řekne, aby nebyli většími blázny, než z nich učinily jejich matky, a hrozí jim, nepolíbí-li se a nespřátelí v tom okamžiku, že si sedne na Chris Hattonova koně a vymrská jim ve slohu nové školy v Harrowu. (Chris hledí na to kysele.) Konečně, poněvadž jí bylo třeba času k přemýšlení o Filipově listu, který ji pálil v kapse, projevuje svoji libost zatančiti si s nimi a naučiti je lepším způsobům. Nato znovu oživená společnost svolává na její milostivou hlavu požehnání nebes; Chris a ostatní uchystají Brickwall House k tanci, a ona kráčí přistříženou zahradou mezi oběma krásnými, mladými hříšníky, kteří se studem div nepropadají do země. Zpovídají se ze svého provinění. Objeví se, že uprostřed hostiny starší — byli to bratraci — se domýšlí, že ho královna zvláště vyznamenává pohledy. Mladší vykládá si pohledy pro sebe a po několika slovech nazve staršího lhářem; odtud, jak uhodla, souboj.“

„A na kterého hleděla doopravdy?“ ptal se Dan.

„Na žádného — leč s přáním, aby poodstoupili. Bála se po celou tu dobu, že jí vylejí omáčku na šaty. Řekne jim to, ubohým srdečkům — a dovrší to jejich zahanbení. Když je dosti dlouho potrápila, řekne jim: ‚A vy byste tedy byli zasvětili své panenské meče pro mne — pro mne?‘ Věru, byli by tak učinili zase ihned, kdyby je byla popouzela! Ale své meče — ó, jak hezky to řekla! — tasili pro ni již několikráte.“

„A kde?“ ptá se ona. „Na svých houpacích koníčkách, než jste dostali kalhotky?“

„Namé vlastní lodi,“ praví starší. „Můj bratranec byl místo admirálem naší výpravy na své lodici. Neradi bychom, abyste nás měla za hašteřící se děti.“

„Ne, ne,“ praví mladší a zapálí se jako tudorská růže. „Španělé alespoň nás znají lépe.“

„Hošku admirále — děťátko místo admirále,“ praví Gloriana, „prosím vás za odpuštění. V žáru dnešních dob dozrává dětství v mužný věk rychleji, než mohu sledovati. Ale my žijeme v míru se Španělskem. Kde jste porušili mír své královny?“

„Na moři, zvaném španělský průplav, ač není víc španělským, než moje kazajka,“ praví starší. Představte si, jak to zahřálo Glorianino již tak jihnoucí srdce! Nechtěla nikdy strpěti, aby kdo před ní jmenoval některé moře španělským.

„A proč se mi to neřeklo? Jakou kořist jste získali a kde jste ji ukryli? Vyjádřete se?“ praví. „Jinak vám hrozí šibenice za mořské lupičství?“

„Ne šibenice, nýbrž sekera, nej milostivější paní,“ praví starší, „jsmeť urození šlechtici? Řekl pravdu, ale žádná žena nemůže snést odporu. „Tisíc láteř? zvolá a nevzpomenouti si, že je královnou, byla by jim již nějakou vsadila. „Bude to šibenice, košatina a hnojná kára, zlíbí-li se mně?“

„Kdyby naše královna byla věděla o naší cestě předem, byl by ji mohl Filip pokárati za některé maličkosti, které jsme provedli na moři?“ šeptá mladší.

34 Strom spravedlnosti a jiná šotkova kouzla

„Co se týče pokladů? dí starší, „přivezli jsme zpět jen holé životy. Ztroskotali jsme na Gaskonově Hřbitovu, kde naši jedinou společností po tři měsíce byly vybělené kosti De Avilova mužstva?“

Mysl Glorianina vrátila se k Filipovu poslednímu dopisu.

„De Avila, který zničil Hugenoty? Co o něm víte?“ praví. Zazněla sem hudba z dvorany a všichni tři vraceli se tisovou alejí.

Jenom, že De Avila vpadl do francouzských plantáží na tomto pobřeží a vpravdě po Španělsku dal všechny oběsiti jako kacíře — as osm set lidí. Na druhý rok přepadl Gaskonec Dominik de Gorgues mužstvo De Avilovo a zcela spravedlivě oběsil je všechny jako vrahy — as pět set. Nyní nebydlí tam žádní křesťané,“ vypráví starší jinoch, „ač je to krásná země na sever od Floridy.“

Jak je to daleko od Anglie?“ ptá se opatrně Gloriana.

„Při příznivém větru as šest týdnů plavby. Filip prý ji brzo opět osadí.“ To řekl mladší a hleděl na ni po straně svým nevinným okem.

Chris Hatton, rozčilený, jde jí vstříc a vede ji do Brickwall Hallu, kde ona tančí — takto. Žena dovede přemýšletí mezi tancem — dovede mysliti. Ukáží vám. Dejte pozor!“

Svlékla zvolna svůj plášť, a stála tu v šatech ze sivého hedvábí, prošivaného perlami, jež se chvěly jako běžící voda v míhajících se stínech stromoví. Stále hovoříc — více k sobě, než k dětem — dala se do majestátního tance, co

nejdůstojněji houpavého, otáčejíc se co nejhrději, uhýbajíc stranou, tu co nejvelebněji se kloníc, tu co nejvážněji opět se vztyčujíc, a spojujíc vše co nejpečlivěji odměřenými kroky a kruhy.

Děti nahnuly se, ani nedýchajíce, kupředu, aby pozorovaly nádherné divadlo.

„Mluvil by španěl,“ započala, hledíc kzemi, „o své pomstě, dokud by jeho pomsta nebyla zralá? Ne. Ale muž, milující ženu, může jí vyhrožovati v naději, že ji svými hrozbami přiměje, aby ho milovala. Staly se takové věci.“ Tančila zvolna přes pruh sluneční záře. „Zkáza od Západu může znamenati, že Filip míní přistati u Irska. Ale tu by moji irští špehové byli dostali nějakou výstrahu. Irčané nedovedou zachovati tajemství. Ne — není to Irsko. Ale proč — proč — proč —“ červené střevíčky zaklapaly a zastavily se — „jmenuje Filip Pedra Melendeze de Avilu, generála ve své Americe, leč by“ — otočila se rychleji — „leč by měl v úmyslu řídití svoji zkázu z Ameriky? Řekl De Avila jen, aby ji překvapil, či prozradilo tentokráte jeho černé pero černé jeho srdce? My“ — vztyčila se v plné výši — „Anglie musí Filipa předejiti. Ale ne otevřeně,“ sklonila se opět — „nemůžeme proti Španělsku bojovati otevřeně — ještě ne — ještě ne.“ Učinila tři krůčky, jako by svými lesklými přezkami u střevíčků přidupávala nějaká tenata. „Královnini šílení šlechticové mohou bojovati proti Filipovým ubohým admirálům, kdekoli je najdou, ale Anglie, Gloriana, dcera Jindřichova, musí zachovati mír. Snad ji

36 Strom spravedlnosti a jiná šotkova kouzla

konečně Filip miluje — jako mnozí jinoši i mužové. To může pomoci Anglii. Oh, co pomůže Anglii?“

Pozdvihla hlavu — zakuklenou hlavu, která nezdála se míti nic společného s čilýma nohama — a zadívala se přímo na děti.

„Zdá se mi to trochu zdlouhavé,“ řekla Una, zachvívajíc se. „Přála bych si, aby přestala.“

Dáma natáhla ruku s prsteny, jako by brala kohosi za ruku ve velkém tanečním řetězu.

„Může se loď vypraviti ke Gaskonovu Hřbitovu a tam čekat?“ ptala se do vzduchu, a tančila dále, šustíc šatem.

„Dělá, jako by se ptala jednoho z bratranců, že?“ pravil Dan a Puck přikývl.

Vrátila se v tichém, plynoucím, přišerném tanci. Viděli, že se usmívá zpod masky, a slyšeli, jak těžce oddychuje.

„Nemohu vám zapůjčiti žádnou ze svých lodí k výpravě; Filip by se o tom dozvěděl,“ šeptala přes rameno; „ale tolik ručnic a prachu, mnoho-li jen chcete, nechcete-li příliš mnoho —“ zvýšila hlas a zadupala třikráte nohou. „Hlasitěji! Hlučněji, hudbo na galerii! ó, protančila jsem si střevíček!“

Sebrala sukně do obou rukou a jala se tančiti poklonu. „Půjďte na vlastní zodpovědnost,“ šeptala přímo před sebe. „Ó, závidění a zbožňování hodný věku mládí!“ Oči jí svítily otvory masky. „Ale varuji vás, že toho budete litovati. Neskládejte svoji důvěru v knížata — nebo královny. Filipovy lodi smetou vás s povrchu vod.“

Nebudete se báti? Nuže, promluvíme si o tom ještě, až se vrátím z Rye, drazí jinoši.“

Skončila podivuhodná poklona. Stála vzpřímena. Nic se na ní nehýbalo, kromě mihotu stínů.

„A tak to skončilo,“ pravila k dětem. „Proč netleskáte?“

„Co skončilo?“ ptala se Una.

„Tanec,“ odvětila dáma pohněvaně. „A pár zelených střevíčku.“

„Nechápu ani dost málo,“ řekla Una.

„Eh? A co vy jste si z toho vybral, mladý Burleighu?“

„Nejsem si zcela jist,“ začal Dan, „ale —“ „Nemůžete nikdy být jist — se ženou. Ale —“ „Myslel jsem, že Gloriana chtěla, aby se bratrance vrátili ke Gaskonovu Hřbitovu, nechť to bylo kdekoli.“

„Byla to později Virginia. Její osada Virginia.“

„Později Virginia, a překazili Filipovi, aby ji zabral. Neřekla, že jim půjčí ručnice?“

„Ovšem. Ale ne lodi — tentokráte.“

„A myslel jsem, že jste chtěla říci, že jí museli slíbiti, že tak učiní na vlastní pěst, aby jí nepřivodili mrzutost u Filipa. Měl jsem pravdu?“

„Skorem dost na ministra královnina. Ale nezapomeňte, že dopřála jinochům hojně času na rozmyšlenou. Pobyla tři dlouhé dny v Rye Royal, pasujíc tlusté měšťanosty na rytíře. Když se vracela do Brickwallu, vyjeli jí na míli cesty naproti a cítila, jak jejich oči pronikají

její jezdeckou maskou. Chris Hatton, ubohý blázínek, se proto mrzel.

„Nezmrskal byste jich, kdybych vám k tomu dala příležitost,“ praví Chrisovi. „Nyní mimusíte dopřátí půl hodiny soukromé rozmluvy s nimi v Brickwallské zahradě. Eva pokoušela Adama v zahradě. Rychle, nebo toho budu želeť!“

„Byla královna. Proč si pro ně neposlala sama?“ řekla Una.

Dáma zavrtěla hlavou. „To nebyl nikdy její způsob. Vídali jsme ji chodit k vlastnímu zrcadlu s vedlejšími úmysly, a žena, která nemůže t a d y jít přímo, je mimo přímluvné modlení. Ale já bych chtěla, abyste se za ni modlili! Co jiného — co jiného ve jménu Anglie byla by mohla dělati?“ Pozdvihla na okamžik ruku k hrdlu. „Věru,“ zvolala, „zapomněla jsem na zelené střevíčky! Zanechala je v Brickwallu. A pamatuji se, že dala norgemskému faráři — byl to John Withers, že? — text k jeho kázání — ‚Přes Edom přehodil jsem svůj střevíc‘. Pěkné, kdyby tomu byl rozuměl!“

„Já nerozumím,“ pravila Una. „A což oba bratrance?“

„Jste ukrutná jako žena,“ odvětila dáma. „Já jsem nezasloužila důtky. Řekla jsem vám, že jsem jim dopřála času k rozmyšlení. Na moji čest (ay de mi!), nechtěla zprvu od nich ničeho více, než aby čekali nějakou dobu u onoho pobřeží — Gaskonova Hřbitova — aby se tu pohoupali trochu, kdyby jejich lodi tudy náhodou pluly — měli jen jeden velký koráb a jednu lodici — aby jen dávali pozor

a přinesli mi zprávu, co dělá Filip. Na Filipa je vždycky nutno dávatí pozor. Jaké, u kata, měl právo zabíratí tam vzadu, na sto mil severně od svého Španělského Průplavu a jen na šest týdnů plavby od Anglie? Při duši svého obávaného otce, pravím vám, že neměl žádného — žádného!“ Zacupala opět svými červenými střevíčky, a obě děti ucouvly na vteřinu.

„Ne, ne. Nesmíte se také vy ode mne odvracetí! Předložila to vše pěkně jinochům v Brickwallské zahradě pod tisy. Řekla jim, že kdyby Filip vyslal celou flotu (a k založení osady nemohl by poslati méně), jejich ubohé kocábky nemohly by ji potopiti. Odpověděli, že s dovolením, boj by byl jenom jejich věcí. Upozornila je opět, že může býti jen jediný konec toho všeho — rychlá smrt na moři nebo pozvolná smrt ve Filipových vězeních. Nepřáli si nic jiného, než přijmouti smrt pro mne. Mnozí muži prosili mne, aby mohli pro mne žiti. Odřekla jsem jim a nespala jsem proto hůře; ale když mne moji lidé, moji štíhlí, fantastičtí jinoši prosí na kolenou, aby směli pro mne zemřítí, otrásá to mnou — ah, otrásá to mnou až do morku mých starých kostí.“

Její prsa zaduněla jako prkno, jak se v ně udeřila.

„Vytkla jim vše. Řekla jim, že není na čase válčiti otevřeně se Španělskem. Kdyby snad nepochopitelným zázrakem zvítězili nad Filipovým loďstvem, Filip činil by mne za to zodpovědnou. Abych odvrátila od Anglie válku, byla bych pak nucena (tak jsem jim řekla) vydati mu jejich mladé životy. Kdyby se potkali s nezdarem, a opět

nějakým zázrakem unikli Filipově ruce, a připlížili se zpět do Anglie s holými životy, octli by se nutně — ó, řekla jsem jim vše — v mé svrchované nemilosti. Nesměla bych jich ani znáti, ani viděti, ani jejich jmen slyšeti, ba ani prstem hnouti, abych je uchránila od šibenice, kdyby se Filipovi zlíbilo žádati jí pro ně.

„Nechť je to tedy šibenice,“ praví starší. (Byla bych se dala do pláče, nebyti mé již pro den nalíčené tváře.)

„Nechť tak — či onak — tato výprava znamená smrt, které vím, že se nebojíte. Ale je to smrt se zajištěnou nectí,“ zvolala jsem.

„Ale naše královna bude ve svém srdci věděti, co jsme učinili,“ řekl mladší.

„Drahoušku,“ řekla jsem. „Královna nemá srdce.“

„Ale je žena a žena by nezapomněla,“ praví starší. „Půjdeme!“ Poklekli u mých nohou.

„Ne, drazí jinoši — sem!“ zvolám, a rozevřevši náruč objala jsem je a políbila.

„Nechť vládnu já nad vámi,“ řekla jsem. Zjednáme nějakého starého, dehtem páchnoucího ošklivce admirála, aby hlídal Hřbitov a vy půjdete ke dvoru.“

„Najměte si, koho vám je libo,“ praví starší; „ale vy vládnete naším tělem i duší.“ A mladší, který se všecek chvěl, když jsem jej líbala, prořekne bílými svými rty: „Myslím, že máte v moci učiniti z člověka boha.“

„Pojďte ke dvoru a přesvědčte se o tom,“ pravím.

Zavrtěli hlavami, a já jsem věděla — věděla, že by

šli. Kdybych jich nebyla políbila — snad bych byla nabyla převahy.“

„Proč jste to tedy učinila?“ ptala se Una. „Myslím, že jste vlastně ani sama nevěděla, co chcete.“

„Budiž po vůli Vašeho Veličenstva,“ a dáma sklonila hluboko hlavu, „ale tato Gloriana, kterou jsem tu k vaší zábavě představovala, byla žena a královna. Vzpomeňte si na ni, až přijdete do svého království.“

„A odebrali se bratrance ke Gaskonovu Hřbitovu?“ ptal se Dan. Una se jen kabonila.

„Odebrali,“ řekla dáma.

„Vrátili se kdy?“ jala se ptáti Una; ale Dan ji přerušil: — „Zadrželi Filipovo loďstvo?“

Dáma obrátila se dychtivě k němu.

„Zdá se vám, že udělali dobře, že šli?“ zeptala se.

„Nevím, co by byli mohli učiniti jiného,“ odvětil Dan po chvílce přemýšlení.

„Zdá se vám, že ona jednala správně, že je poslala?“ Dáma zvýšila poněkud hlas.

„Nu,“ řekl Dan, „nevím, co by byla mohla i ona učiniti jiného, či — víte to vy? Jak zabránili králi Filipovi, aby nedostal Virginie?“

„To je smutná část všeho. Vypluli téhož podzimku z Rye-Royalu a nevrátil se nikdy ani kousíček lana, aby zjevil, co se s nimi stalo. Zavály větry a nebylo jich. Změní to vaše smýšlení, mladý Burleighu?“

„Patrně se tedy utopili. Ne přec na Filipův účet?“

„Gloriana vyrovnala si svůj účet s Filipem později. Ale

42 Strom spravedlnosti a jiná šotkova kouzla

kdyby byl Filip vyhrál, byl byste vinil Glorianu, že zmařila životy oněch jinochů?“

„Ovšemže ne. Byla zavázána pokusiti se, aby zadržela Filipa.“

Dáma zakašlala. „Do vedete přijítí věci na kořen. Kdybych byla královnou, jmenovala bych vás ministrem.“

„Na to si nehrajeme,“ zvolala Una, která cítila, že dáma jí není milá, tak, jako jí nebyl milý šum vichru, když se hnál Vrbovým Houštím.

„Nehrajeme!“ zasmála se dáma a spráskla afektovaně ruce nad hlavou. Sluneční paprsky zachytily se na drahokamech čtených jejích prstenů a ty zazářily, až Uně oslepily oči, takže si je musela protřítí. Prohlédnuvši viděla Dana klečícího, jak sbírá brambory, které rozsypali u vrat. „Nebylo vlastně nikoho v Houští,“ pravil.

„Zdalo se ti, že jsi někoho viděla?“

„Jsem děsně ráda, že tu nikdo není,“ řekla Una. Nato jali se péci brambory.

NEPRAVÁ VĚC

DAN vešel, že si bude stavěti modely lodí; ale když nadělal ve školní světnici třísek, které myslel, že Una uklidí, vystrčili ho ze dveří, a on sebrav všechny své nástroje, běžel nahoru do dvora k panu Springettovi, kde věděl, že může natropiti nepořádku, mnoho-li mu jen libo. Starý pan Springett byl tesař, podnikatel staveb a strojník, a jeho dvůr, jenž se otvíral na vesnickou hlavní cestu, byl vždy plný zajímavostí. Na jednom jeho konci bylo dlouhé podkroví, ke kterému se šlo po žebříku, a zde uložena byla železem pobitá prkna z lešení, plechy, kladky a všelijaké haraburdí ze starých domů. Zde sedával pan Springett a díval se, jak dole na dvoře skládali a nakládali jeho vozy, zatím co blíže podkrovního okna u tesařského stolu Dan hekaje cosi dlabal. Pan Springett a Dan byli vždy důvěrní přátelé, ač pan Springett byl tak stár, že pamatoval, když se v jižních hrabstvích Anglie stavěly první železnice, a kdy bylo ještě dovoleno zapřahati psy do vozíků.

Jednoho tichého, parného odpoledne — dehtovaný papír na střeše zaváněl jako lodi — Dan, bez kabátu, přihlazoval výklon nové škuny a pan Springett rozprávěl o stodolách a domech, jež vystavěl. Říkával, že nikdy nezapomíná ani na kousek dřeva nebo kamene, jež kdy měl v ruce, ani na žádného člověka, muže, ženu či dítě, s nimiž

se kdy setkal. Právě teď byl velmi hrdým na Obecní dům při vchodu do vesnice, jež dokončil před několika týdny.

„A netřeba vám připomínati, pane Dane,“ řekl, „že tento Obecní dům bude koruna veškeré mé pozemské práce. Nevydělal jsem ani deset liber — ba, ani ne pět — na celé smlouvě, ale mé jméno je vyryto na fundačním kameni — Ralph Springett, staví te ! — a kámen spočívá na čtyřech stopách dobré, kamenné malty. Pohne-li sebou v pěti stech letech, obrátím se jistě i já v hrobě. Řekl jsem to lunnonskému architektu, když sem přišel přehlédnouti moji práci.“

„Co říkal?“ Dan pokrýval výklon zadní paluby škuny pískovým papírem.

„Nic. Takový obecní dům je pro něho jen jednou z drobných práciček, ale pro mne není maličkostí, a mé jméno je vyryto a nadepsáno tváří v tvář hlavní silnici, jak doufám a se modlím, na věčné časy. Bude vám třeba kulatého pilníčku pro tuto výduť v boku. Kdo je tu?“ Pan Springett otočil se v židli.

Dlouhá řada prken z lešení svalila se se středu podkroví. Dan vzhlédl a uviděl za nimi rozčuchanou hlavu Hala kresliče.

„Jste vy stavitelem Obecního domu?“ ptal se tento pana Springetta.

„Jsem,“ zněla odpověď. „Ale chcete-li nějakou práci —“

Hal se zasmál. „Ne, věru!“ řekl. „Ale Obecní dům je kus práce tak dobré a poctivé, jakou jsem jen sám kdys

měřival coulovkou. Jsem rodák z okolí a ježto se sám počítám mezi zednické mistry a byl jsem i jako mistr zednický přijat, osmělil jsem se složití staviteli svou bratrskou poklonu.“

„Aa — hm!“ Pan Springett tvářil se vážně. „Jsem trochu nedůvěřivý, ale vyzkouším vás!“

Kladl Halovi několik podivných otázek a odpovědi se mu asi zamlouvaly, neboť pozval Hala, aby si sedl. Hal se zdvihl, schovávaje se stále za řadu prken, že mu jen hlava koukala, a sedl si na kozlík v tmavém koutě za stolkem páně Springettovým. Nevšímal si Dana, a jal se s panem Springettem ihned rozmlouvati o cihlách, cementu, olovu a skle, a Dan se po chvíli dal opět do své práce. Viděl, že pan Springett je spokojen, neboť si popotahoval prošedivělý, rezavý vous a kouřil z dýmky krátkými bafy. Zdálo se, že se oba muži ve všem shodují, ale dorostlí lidé, i když jsou ve shodě, přerušují se navzájem tak často, že to vypadá skoro, jako by se vadili. Hal vyprávěl cosi o dělnících.

„To já také vždycky říkám,“ křičel pan Springett. „Člověk, který dovede jen jednu věc, je skoro tolik, jako člověk, který nedovede ničeho. V tom se Společenstva mýlí.“

„Navlas moje myšlenka.“ Dan slyšel, jak si Hal pleskl na nohu v těsných kalhotách. „Trpěl jsem svého času od těchže Cechů — Společenstva je jmenujete? Všechna jejich skvostná řeč o tajemstvích jejich řemesel — nu, k čemu je to všechno?“

„K ničemu! Dobře jste to trefil,“ pravil pan Springett a pěchoval palcem horký tabák.

„Vezměte umění dřevorezby,“ pokračoval Hal. Natáhl se přes prkna a uchopil dřevěné kladivo, při čemž učinil druhou rukou pohyb, jako by něco chtěl. Pan Springett mu beze slova podal jedno z Danových širokých dlát. „Ah! Tedy na příklad dřevorezba. Umíte-li řezati dřevo a máte-li pěkný nákres toho, co chcete vyřezati, ve jménu nebes vezměte dláto a paličku a dejte se do práce, povídám! Na mou věru, brzo najdete veškeré tajemství dřevorezby pod vlastní rukou!“ Bác, dopadlo kladivo na dláto a před ním zkroutil se odštěpek dřeva. Pan Springett přihlížel jako starý havran.

„Veškeré umění je jedno, člověče — jedno!“ mluvil Hal mezi jednotlivými údery; „a čekati na někoho jiného, aby dokončil —“

„Aby dokončil vaše dílo, je nesmysl,“ přerušil ho pan Springett. „To říkám také vždy tomu chlapci zde.“ Kývl směrem k Danovi. „To jsem také řekl, když jsem v r. 1872 dával nové kolo do Brewsterova mlýna. Měl jsem se za dosti dobrého sekyrníka na tu práci, a nebylo třeba volati někoho z Lunnonu. A kromě toho, dělení práce snižuje zisk.“ Hal smál se svým krásným hlubokým smíchem, do kterého vpadl i pan Springett, až se Dan také rozesmál.

„Vidím, že dovedete zacházeti se svými nástroji,“ pravil pan Springett. „Soudím, jste-li jen trochu jako já, že

se vám hodně napřekázely ty — Cechy jste je jmenoval? — my říkáme Společenstva.“

„Můžete tak říci!“ Hal ukázal na bílou jízvu na své tváři. „To je památka od zednického políra na věži Magdalenské, protože jsem se, prosím, odvážil tesati kámen bez jejich dovolení. Řekli, že se kámen s římsy zřítíl náhodou.“

„Znám jejich náhody. Nelze jich nijak vyvrátiti. A nejsou to jen kameny, které se řítí,“ mručel pan Springett. Hal pokračoval:

„Viděl jsem, jak vytahovali lanem prkno na lešení, a jak toto prkno srazilo jistého, příliš obratného dělníka, jenž stál o třicet stop dále, na studenou dlažbu pod kůrem. A provaz se může přetrhnout —“

„Ano, docela přirozeně; a vápno lítá někdy člověku do očí, aniž kde vítr fouká,“ pravil pan Springett. „Ale kdo dokáže, že to nebyla náhoda?“

„Kdo dělá co takového?“ ptal se Dan a vzpřímil se u stolu, toče škunou ve svěráku, aby se dostal do vydutiny zádi.

„Ti, kdo nepřejí jiným, aby pracovali lépe nebo rychleji než oni,“ zamručel pan Springett. „Nepřitlačujte ji tak ve svěráku, pane Dane. Strčte kus círu do rozsochy, nebo ji jinak rozmáčknete. Ba, nadto —“ obrátil se opět k Halovi — „má-li kdo proti vám soukromou zášť, Společenstva ho omluví, uvede-li ji ve skutek.“

„Znám to dobře,“ řekl Hal.

„Nikdy vám nedají pokoje, ti zlomyslníci. Znal jsem

v roce 1861 — dole ve Wellsu — sádraře. Byl to Francouz — škaredý nepřítel.“

„Také jsem měl svého. Byl Ital, jmenoval se Benedetto. Setkal jsem se s ním po prvé v Oxfordu na Magdalenské věži, když jsem se učil svému řemeslu — či měl bych říci řemeslům. Škaredý nepřítel to byl, jak pravíte, ale stal se mi obzvláště dobrým přítelem,“ pravil Hal, odložil paličku a usadil se pohodlněji.

„Jaké bylo jeho řemeslo — omítal?“ ptal se pan Springett.

„Omítal do jisté míry. Pracoval ve štukatuře — fresko tomu říkáme. Maloval na omítce. Měl krásný vzlet ruky v kresbě. Postavil se před dlouhé poboční stěny kláštera, nahodil je, a již rozvínoval po nich své široké obrazy světců a stromů s přistřiženými vrcholky, s rychlostí tkalce, rozvinujícího plátno. Ó, Benedetto uměl kreslit, ale byl to člověk malého ducha. Tvářil se, jako by byl plný tajemství barev nebo sádry — obyčejný to trik všech — a mluvil jen o tom, jak Petr nebo Pavel ukradli od něho to či ono tajné umění.“

„Znám ten druh,“ pravil pan Springett. „Není možno s nimi se smířiti nebo zachovati mír. A jsou po většině lenochy od kosti.“

„Ovšem. I jeho krajané smáli se jeho žárlivosti. Střetli jsme se záhy oba na Magdalenské věži. Byl jsem tehdy mladíček. Snad jsem řekl své mínění o jeho práci.“

„To jste neměl nikdy dělat,“ vrtěl pan Springett hlavou. „Ti lidé si vše dobře zapisují.“

„Zajisté. A Benedetto obzvláště. Ten člověk dovedl vytrvati v nenávisti ke mně! Ale měl jsem vždy otevřené oči, kdykoli jsem stál na prkně nebo na lešení. Byl jsem velice rád, že jsem byl před ním uzamčen, když se hádal s polírem svého cechu a odcházel s nosem ve vzduchu a s barvami pod pažím. Ale“ — Hal naklonil se kupředu — „nenávidíte-li člověka nebo člověk nenávidí vás —“

„Já vím! Vbíháte mu neustále do cesty,“ přerušil ho pan Springett. „Promiňte, pane.“ Nahnul se z okna a křičel na vozku, který nakládá cihly na vůz.

„Zbláznil jsi se, že jich nakládáš takovou hromadu?“ volal. „Shoď jich aspoň sto. Je to víc, než potah může zmoci. Shoď je, povídám ti, a přijed' ještě jednou pro to, cos tu nechal. Promiňte mi, pane. Chtěl jste říci —“

„Chtěl jsem říci, že před koncem roku odebral jsem se do Bury, abych tam upevnil olovnickou práci ve východním okně velkého Opatství.“

„To je právě jedna z věcí, kterých jsem nikdy nedělal. Ale pamatuji se, když v roce 1879 byl pořádán levný výlet do Chichesteru, že jsem šel a díval jsem se, jak polévali olovem báječně krásné okno katedrály chichesterské. Vydržel jsem dívati se na ně, až byl čas k návratu. Snad jsem se za celý den sotva dvakrát napil.“

Hal se usmál. „V Bury jsem se tedy setkal se svým nepřítelem Benedettoem. Maloval na omítce jižní stěny refektáře — ušlechtilé místo pro ušlechtilou věc — obraz Jonáše.“

50 Strom spravedlnosti a jiná šotkova kouzla

„Ah, Jonáše s velrybou. Nebyl jsem nikdy až v Bury,“ pravil pan Springett, maje stále oči na vozkovi dole.

„Ne. Ne s velrybou. Byl to obraz Jonáše a dýně, která uschla. Ale co Benedetto vystavil na odív, byl jen mrzutý šedobradý dědek, zahalený v rohaté a cípaté draperii pod dýní za dřevěným mřížovím. Tu, ježto to byla mrtvá věc, namaloval, jako by byla živá. Ale prudkého starého Jonáše, prostovlasého ve slunci, rozlíceného k smrti, že se jeho necitelné proroctví zvrátilo — Jonáše, zahanbeného a slyšícího již, jak děti z Niniveh se sbíhají, aby se mu vysmály — ah, toho Benedetto nevymaloval!“

„Měl se raději přidržeti své velryby,“ pravil pan Springett.

„Nebylo by se mu také lépe vedlo. Stáhne vlhký šat s obrazu a ukazuje mi ho. Byl jsem také odborník, rozumíte.

„Dobré je to,“ povídám, „ale nejde to hloub než omítka?“

„Cože?“ pronesl šeptem.

„Sud'te sám, Benedetto,“ odvětil jsem. „Jde to hloub než omítka?“

Zavrával k suché stěně. „Ne,“ řekl, „a vím to. Nemohl jsem tě více nenáviděti, než za posledních pět let, ale budu-li živ, pokusím se o to, Hale. Pokusím se.“ A odchází. Bylo mi jej líto, ale řekl jsem pravdu. Jeho obraz nesahal hloub než omítka.“

„Ah!“ zvolal pan Springett, všecek zrudnuv. „Mluvil jste tak rychle, že jsem nechápal, kam míříte. Viděl jsem muže — dobří řemeslníci byli — snažili se, aby vykonali

více než mohli — a nemohli toho dokázati. Věděli to, a div jim srdce nad tím nepuklo. Byl jste ovšem v právu, pane, říci mu, co si myslíte o jeho díle; ale dovolu, bylo to vaší povinností?“

„Neměl jsem to říkat,“ odvětil Hal. „Bůh mi odpusť — byl jsem mlád! Byl jsem dosti odborníkem, abych věděl, kde chybil. Ale všechno se srovnalo konec ke konci. Při té příležitosti, slyšel jste kdy o jistém Torrigianovi — Torrisany jsme mu říkali?“

„Nemohu říci, že bych kdy byl slyšel. Bylo to něco jako Francouz?“

„Ne, byl to chvastavý, tvrdohubý italský stavitel, ješitný jako páv, silný jako býk, ale, upozorňuji, mistr svého řemesla. Ba nadto — dovedl získati nejlepší dílo od nejhorsích lidí.“

„To je dar. Měl jsem jednou takového zednického políra,“ pravil pan Springett.

„Viděl jsem našeho Torrisanyho, jak srazil učedníka jednou ranou k zemi a druhou ho postavil na nohy — aby z něho udělal zedníka. Pracoval jsem pod ním při stavbě jedné kaple v Londýně — kaple a hrobky pro krále.“

„Nevěděl jsem nikdy, že by králové chodili příliš do kaple,“ pravil pan Springett. „Ale jsem vždy při muži, nechť je to kdokoliv, který se stará o svůj hrob, než zemře. To není věc, která se přenechává rodině, když se přečte poslední vůle. Byla to as krásná hrobka.“

„Nebylo krásnější v Anglii. Torrigiano pracoval ji na kontrakt, jak vy byste řekl. Sebral mistry řemeslníky

52 Strom spravedlnosti a jiná šotkova kouzla

ze všech končin — z Anglie, Francie, Itálie, Nizozemí — na tom mu nezáleželo, jen když znali svou práci, a hnal je jako — jako prasata na trh do Brightlingu. Nám Angličanům nadával všem prasat. Snášeli jsme to, protože byl mistrem svého řemesla. Nelíbila-li se mu práce, někým vykonaná, vlastníma velkýma rukama ji rozbil, strhal před námi všemi. „Ah, ty prase — ty prase anglické!“ řval oněmělému ubožáku do tváře. „Ty mi odpovídáš? Díváš se na mne? Myslíš na mne? Jen pojď se mnou do křížových chodeb. Naučím tě sám vyřezávat. Pozlatím tě celého!“ Ale když zchladla jeho zlost, vzal téhož člověka kolem krku a sdělil s ním vědomosti, cennější nad zlato. Bylo by se vám srdce smálo, pane Springette, kdybyste byl viděl nás dvě stě — zedníků, klenotníků, řezbářů, pozlacovačů, kovopracovníků a ostatních — jak jsme všichni pracovali jako andělé, a ten ztřeštěný italský sršeň lítal od jednoho ke druhému po celé kapli. Srdce by se vám bylo smálo!“

„Věřím vám,“ řekl pan Springett. „Pamatuji se, když se v r. 1854 stavěla železnice do Hastingsu. Bylo tu dva tisíce dělníků — všichni mladí — všichni silní — a já byl jedním z nich. Ó, panečku! Dovolte, pane, pracoval váš nepřítel s vámi?“

„Benedetto? Ovšemže. Chodil za mnou jako milovník. Maloval obrazy na stropě kaple — jsa zavěšen v židli. Bylo nám složiti slib Torrigianovi, že se nesepereme, dokud práce nebude hotova. Byli jsme oba mistři v řemesle, víte, a on nás potřeboval. Nicméně, nešel jsem nikdy do výšky, kde jsem vyřezával, dokud jsem se

každého rána nepřesvědčil, jsou-li mé provazy a uzly v pořádku. Nebyli jsme nikdy daleko od sebe. Benedetto brousíval si nůž o podešev, zatím co čekal, než mu oschne omítka — fič, fič, fič. Slýchal jsem to ve výši, kde jsem visel, vyřezáváje hlavici sloupu, a nekývali jsme na sebe právě přátelsky. Oh, Benedetto byl mistr, ale nenávist mu zkazila oko i ruku. Pamatuji se na večer, když jsem dokončil modely k bronzovým svatým kolem náhrobku; Torrigiano mne objal před celou kaplí a pozval mne k večeři. Potkal jsem Benedetta, když jsem odcházel. Slintal v předsíni jako vzteklý pes.“

„Vzplanul?“ ptal se pan Springett. „Dostal vás ten večer?“

„Ne, ne. Tentokrát plnil svůj slib Torrigianovi. Ale litoval jsem ho. Eh, což! Povím teď o vlastních pošetilostech. Nemyslel jsem si nikdy o sobě málo; ale poté, když mne Torrisany objal“ — Hal se dal do smíchu — „myslím, že nebylo velikého rozdílu mezi mnou a samečkem vrabčím v jeho pýše.“

„Byl jsem také jednou s dostatek mlád,“ pravil pan Springett.

„Pak také víte, že člověk nemůže pít, hrát v kostky a pěkně se strojit, a míti spolky nad svůj stav, aby to neodpykala jeho práce, pane Springette.“

„Nezakládal jsem si nikdy mnoho na obleku, ale — máte pravdu! Nej horší nezdar v díle míval jsem vždycky v pondělí ráno,“ odpovídal pan Springett. „Byli jsme všichni týž druh bláznů. Pane Dane, pane Dane, vezměte nej

menší dlátko, nebo se vám rozštípne celá záď lodi. Což nevidíte, že fládrové dřevo nepřeje dlátu?“

„Ušetřím vás svými pošetilostmi. Ale byl člověk, jménem Brygandyne — Bob Brygandyne — zapisovatel královských lodí, malý, hladký, obratný drobeček, chytrý jako žena, kde běželo přijít k hotovému zadarmo —podivuhodný, úlisný advokát. Držel na mne mnoho a prosil mne, abych mu zhotovil výkres k vyřezávané a zlacené ozdobě do výrobků jedné z královských lodí — jmenovala se Suverén.“

„Byla to loď válečná?“ ptal se Dan.

„Byla, a jistá žena, jménem Kateřina Kastilská, chtěla, aby jí král loď tu dal pro její zábavu. Nevěděl jsem tehdy, ale byla u Boba, aby dal zhotoviti tuto závitkovou ozdobu a zařídil věc tak, aby ji král uviděl. Zhotovil jsem výkres za hodinu, v rozehřátí po večeři. Byla to dlouhá, z vody se vynořující řada delfínů a Neptun, držící na uzdě mořské koně, s plovacími blanami na nohou, a nad tím vším Arion s harfou. Bylo to třiadvacet stop dlouhé a asi devět stop hluboké — malované a zlacené.“

„Musilo to vypadati velice pěkně,“ pravil pan Springett.

„To je zvláštní. Bylo to ošklivé, hrozně ošklivé. Napadlo mně, že to nutně musím ukázati Torrigianovi v kapli. Rozkročil se, ohnul svůj nůž za zády a zahvídil jako burňák v plískanici. Benedetto stál za ním. Nebyl nikdy daleko, jak jsem již řekl.“

„To je prasečí práce,“ povídá náš mistr.

„Svinská práce. Uděláš-li ještě něco takového, i po svých krásných dvorních večerech, vyženu tě.“

Benedetto olizoval si rty jako kocour. „Což je to tak špatné, mistře?“ řekl. „Škoda!“

„Je,“ pravil Torrigiano. „Snad ani ty bys nesvedl nic tak ohyzdného. Uvoluji se ti to dokázat.“

Mluví pak ke mně tak i onak. Nekřičí, nenadává (na to to bylo příliš ohyzdné); ale dobré, pamětihodné rady dává. Pak mi dá nakresliti pár železných mříží, abych prý se zbavil příchuti v ústech po ničemných delfínech. Železo je dobrá hmota, nemučíte-li ji, a kovaná práce je vesměs čistá, opravdová linie, a každý ohyb a každá příčka má tu svou příčinu i podklad. Týden této práce mi dokonale spravil žaludek, a mistr nechal mi práci projiti kovárnou, kde jsem se vypotil ze své pošetilé pýchy.“

„Dobré železo je dobrá hmota,“ řekl pan Springett. „Dělal jsem také jednou pár domovních vrat v r. 1863.“

„Ó, zapomněl jsem říci, že Bob Brygandyne sebral svůj výkres ozdoby lodní a nechtěl mi ho vrátiti, abych jej překreslil. Říkal, že to bude dosti dobré. Ostatně mne moje řádná práce příliš zaměstnávala, než abych si byl na něho vzpomněl. Na mou věru, ale pracoval jsem tu zimu na mřížích a bronzích pro náhrobek, jak jsem dosud nikdy nepracoval! Byl jsem hubenější než tyčka, ale žil jsem — žil jsem tehdy!“ Hal podíval se na pana Springetta svým moudrým okem a stařec se na něho usmál.

„Au!“ zvolal Dan. Vydlaboval zadní palubu škuny,

dlátko mu sjelo a zranilo ho na levém palci — byla to ošklivá, trojúhlná trhlina.

„To je tím, že jste si nepřidržel zápěstí,“ řekl mu Hal klidně. „Nenechte ránu krváceti nad dřevem. Vložte do práce krev srdce, ale není třeba, aby to bylo viděti.“ Vstal a nakukoval zvědavě do kouta podkroví.

Pan Springett vstal též a smetl s podvalu chumáč pavučin.

„Přiložte si to,“ řekl jen, „a zavažte kapesním šátkem. Zaschne to v minutě. Nebolí to teď?“

„Ne,“ řekl Dan pohrdavě, „Víte, že se mi to stalo již několikrát. Zavážu si to sám. Pokračujte, pane.“

„A stane se to ještě stokrát,“ pravil Hal, a usedaje opět, přikývl mu vlídně. Ale nevyprávěl dále, dokud Danova ruka nebyla řádně ovázána. Pak mluvil:

„Jednoho tmavého prosincového dne — bylo tak tma, že nebylo možno rozeznati barvy — seděli jsme všichni a hovořili kolem ohňů v kapli (bývalo tam slyšeti dobrý hovor), když vtom se sem vřítí Bob Brygandyne a zakvičí: ‚Hale, posílají pro vás!‘ Seděl jsem u nohou Torrigianových na hromadě lešeňových příčnic, jako sedím zde, a na špičce nože opékal jsem nad ohněm slanečka. Byl to jediný anglický předmět, který měl náš mistr rád.

‚Zabývám se svým uměním,‘ volám.

‚Uměním?‘ praví Bob. Jaké umění lze srovnati s vaší ozdobou pro Suveréna? Pojděme?

‚Tvé hříchy tě jistě najdou,‘ povídá Torrigiano. Jdi

s ním a uvidíš? Vycházejte za Bobem, viděl jsem vyklouznouti za sebou Benedetta, jako když se před znaveným zrakem mihne černý bod.

Bob spěchá ulicemi drsnou mlhou, vklouzne do domovních vrat, nahoru po schodech, po chodbách, až mne konečně strčí do malého studeného pokojíku, bídně ověšeného flámskými čalouny a bez nábytku, kromě stolu, na kterém ležel můj výkres ozdoby Suveréna. Zde mne opustil. Vejde snědý, dlouhonoší muž v kožišinové čepici.

„Mistr Harry Dawe?“ ptá se.

„Ten jsem,“ odpovídám. „Kam zmizel u čerta Bob Brygandyne?“

Tenké jeho obočí se zdvihlo trochu do výše. „Šel ke králi,“ řekl.

„Vše jedno. Ráčíte si přát?“ Tetelil jsem se při těch slovech; bylať tam proklatá zima.

Položil ruku na můj výkres. „Pane Dawe,“ řekl, „znáte dnešní cenu zlatého lištu za všechno toto své bezbožné zlacení?“

Uhodl jsem z toho, že to byl některý plesnivý písař, či cosi podobného z Královských Lodí, udal jsem mu tedy cenu. Zapomněl jsem ji teď, ale obnášela as třicet liber — řezba, zlacení i přizpůsobení na místě.

„Třicet liber!“ vzkřikl, jako kdybych mu byl vytáhl zub. „Mluvíte, jako byste měl třicet liber dostati za dotaz. Nicméně,“ dodal, „vaše kresba je pěkný kus práce.“

Díval jsem se na ni od té doby, kdy jsem vešel, a byla

horší, než jak jsem o ní soudil po prvé. Pročistily se mi, víte, oko i ruka za minulých měsíců mé kovodělné práce.

„Dovedl bych ji dnes lépe,“ řekl jsem. Čím více jsem zkoumal svého bachratého Neptuna, tím méně se mi líbil; a Arion nad vrávoravými delfíny byl přímo do nebe volající ostudou.

„Myslím, že by to byla nová výloha, kresliti vše znovu,“ pravil.

„Bob mi nezaplatil ani za první kresbu. Sázím se, že by mi nikdy nezaplatil za druhou. Nebude to stát krále ničeho, překreslím-li ji,“ řekl jsem.

„Věc je ta, že si jistá žena přeje, aby vše bylo rychle hotovo,“ pravil. „Zůstaneme při vaší první kresbě, pane Dawe. Ale třicet liber je třicet liber. Musíte to udělati laciněji.“

A po celou tu dobu jako by chyby v mé kresbě vystupovaly a bily mne v oči. Ať to stojí co chce, myslím si u sebe, musím ji dostati zpět a překresliti ji. Muž nade mnou netrpělivě mručí a mně napadá skvostná myšlenka, která mne spasí.“

„Nebývají všechny takové,“ praví pan Springett. „Jak jste z toho vyvázl?“

„Pomocí pravdy. Povídám pánovi v chlupaté čepici, jako to povídám zde vám: „Řeknu vám něco, protože se mi zdáte být zkušený pán. Bude ‚Suverén‘ po celý svůj věk kotviti v Temži anebo vypluje na širé moře?“

„Oh,“ odpovídá rychle, „král nechová koček, které nechytají myši. Bude mu rozvinouti plachty na mořích,

mistře Dawe. Najmou si ho kupci pro obchod. Bude venku za každé povětrnosti. Je v tom nějaký rozdíl?'

„Nuže,“ pravím, „první vysoká vlna, do které vstrčí nos, spláchne lodi polovičku této ozdoby a druhá ji strhne docela. Má-li z ní být loď pro zábavu, vraťte mi výkres, a zhotovím vám hezký kousek ozdoby, dobré, laciné. Je-li však loď určena pro širé moře, hod'te výkres do ohně. Neunese nikdy tuto tíhu na svých výbocích.“

Pán hledí na mne po očku a dolním rtem mu to škube.

„Je to vaše poctivé, nezvratné mínění?“ ptá se.

„Na mou věru! Zeptejte se!“ pravím, „kterýkoli námořník by vám řekl, že je to pravda.. Radím vám proti svému prospěchu, ale proč tak činím, je mou věcí.“

„Ne tak zcela,“ povídá. „Také trochu mou. Uspořil jste mi třicet liber, mistře Dawe, a podal jste mi dobré důvody, jichž použiji proti svéhlavé ženě, která chce mou krásnou novou loď pro svou hračku. Nebude žádné ozdoby,“ Obličej mu zářil radostí.

„Pak hled'te, aby těch třicet liber, jež jste uspořil, bylo poctivě vyplaceno králi,“ pravím, „a vyhýbejte se ženským.“ Sebral jsem výkres a stočil jsem ho pod rameno. „Je-li to vše, co ode mne chcete, mohu jít,“ pravím, „spěchám.“

Otočí se a hledá cosi v koutě. „Spěcháte, abyste byl pasován na rytíře, sire Harry?“ praví a usmívá se, blíží se ke mně s rezavým mečem.

Zaručuji se vám svým znakem, že jsem do té chvíle

netušil, že to byl sám král. Poklekl jsem a on mi udeřil na rameno.

‘Vstaňte, sire Harry Dawe,’ řekl, a připojiv rychle ,spěchám též’, proklouzl skrze čalouny a zanechal mne tu jako omráčené tele.

Převalilo se přese mne jako hořká vlna, že já řemeslník-umělec, který jsem se bezmezně, tělem duší namáhal, abych královský náhrobek a kapli učinil vítězstvím a slávou pro všechny časy, byl jsem pasován na rytíře ne pro něco, s čím jsem se dřel nebo k čemu jsem přiložil srdce a veškeré útroby, nýbrž výslovně proto, že jsem králi uspořil třicet liber a šlehy jazýčkem Kateřiny Kastilské — té, která si přála loď. Myšlenka ta kormoutila mi nitro, když jsem se ubíral odtud s výkresem. V zápětí nato — snad poznáte proč — začal jsem se pro sebe šklebiti. Myslil jsem na vážnou prostotu onoho muže — chtěl jsem říci krále — protože jsem mu uspořil peníze, na jeho úsměv, jako by byl vyhrál půl Francie! Myslil jsem na svou hloupou pýchu a pošetilé naděje, že mně kdysi prokáže poctu jako mistru umělci. Myslil jsem na meč s ulomenou špičkou, který našel za záclonou, na špinavý, studený pokojík a na jeho chladné oko, zaujaté vlastními starostmi a sotva na mně spočinuvší. Pak jsem si připamatoval velebnou klenbu kaple a bronz kolem nádherného, náhrobku, pod nímž bude jednou ležeti, a — chápete? — nerozumnost všeho toho — bláznivě vznešená nálada toho všeho — tak mne překonaly, že jsem si sedl v temné chodbě schodiště a

smál se, až jsem se již ani smáti nemohl. Co mi bylo činiti jiného?

Neslyšel jsem nikdy za sebou jeho kroky — chodil vždy jako kočka — ale rámě jeho ovinulo se mi kolem krku, přitáhl si mne k sobě, až mi hlava spočinula na jeho prsou, a levice jeho držela mi nůž přímo nad srdcem — Benedetto! Ale i tak jsem se smál — záchvat byl neudržitelný — smál, zatím co on skřípal zuby u mého ucha. Byl pro tu dobu úplně nepřičetný.

„Smějte se,“ pravil. „Vysmějte se dosyta. Nepřerву vám smíchu. Povězte mi jen“ — kroutil mi hlavou — „proč se králi zlíbilo vás poctíti — vás — vy — vy patolízalský Angličane? Jsem teď vtělená trpělivost. Čekal jsem tak dlouho.“ A jal se mi vykládati o svém Jonáši v buryském refektáři a co jsem o něm řekl, o svých obrazech v kapli, které každý chválil a na které se nikdo dvakrát nepodíval (jako by to bylo mojí vinou!) a celé množství slov i pohledů, jichž měl nastřádáno proti mně za léta.

„Uvolněte trochu svou ruku,“ řekl jsem. „Nesmím zemřítí uškrcením, Benedetto, bylť jsem právě pasován na rytíře.“

„Vypravujte, a já vás vyslechnu, sire Harry Dawe, rytíři. Je dlouhá noc před vámi. Vypravujte,“ řekl mi.

Vyprávěl jsem mu tedy — měl přitom bradu navrchu mé hlavy — vyprávěl jsem mu vše; vyprávěl jsem tak dobře a tolika slovy, jako kdy kterýkoli příběh u večere s Torrigianem. Věděl jsem, že Benedetto pochopí; bylť, vztekly či nevztekly, přec jen umělec. Myslíl jsem si, že to

62 Strom spravedlnosti a jiná šotkova kouzla

bude poslední příběh, jaký kdy vypovím na pozemském světě, a nechtěl jsem, než opustím dílnu, vyslati z ní špatnou práci. Všechno umění je jedno umění, jak jsem říkával. Nechoval jsem proti Benedettovi hněvu. Můj duch, víte, nacházel se ve vznešeném, velebném povznesení, a všechny marnosti světa jevily se mi jako zkrácené a malé, rozkládaly se pode mnou jako město, na které hledíme s lešením katedrály. Vyprávěl jsem mu, co se stalo a co si o tom myslím. Napodobil jsem přesně králův hlas při slovech ‚Mistře Dawe, uspořil jste mi třicet liber!‘, jeho mručení, když hledal meč; a jak postavy Slávy a Vítězství hleděly jezevcíma očima na mne s flámských závěsů. Na mou věru, byl to krásný, vznešený příběh, a jak jsem myslil, mé poslední dílo na zemi.

‚Tak mne poctil král,‘ končil jsem. ‚Oběsí vás za to, že jste mne zabil, Benedetto. A jelikož jste mne zabil v královském paláci, budete rozčtvrcen; ale jste příliš rozvzteken, než abyste na to dbal. Přiznejte se nicméně, že jste neslyšel nikdy lepšího příběhu.‘

Neříkal ničeho, ale cítil jsem, že se třese. Třásla se i moje hlava na jeho prsou; pravé rámě se odsunulo, levice pustila nůž a on opřel se oběma rukama o mé rameno a — třásl se—třásl! Otočil jsem se. Nebylo třeba klásti nohu na jeho nůž. Nebyl mocen slova smíchem — veselím počestného mistra umělce. Viděl jsem ho vůbec po prvé se smáti. Znáte smích, při kterém se vám ztají dech a vy kopete nohama a chytáte se za břicho? To byl případ Benedettův.

Jakmile začal ječet a kuckat se a pískat, vyprovodil jsem ho na ulici, a tam opřeli jsme se oba o zeď a spustili znovu — mávali jsme rukama a tloukli hlavou — až přišla stráž, aby zvěděla, nejsme-li opilí.

A Benedetto zahouká na stráž vážně jako sova: ‚Uspořil jste mi třicet liber, pane Dawe,‘ a peláší odtud. Do jisté míry jsme byli opilí — já, poněvadž mi byl vrácen drahý život, a on, protože, jak řekl později, prolomila se stará kůra nenávisti kolem jeho srdce, a že ji smetl smích. I jeho obličej se změnil.

‚Hale,‘ volal, ‚odpouštím ti. Odpuť mi také, Hale. Oh, vy Angličané, vy Angličané! Zlobilo tě to, Hale, když jsi viděl rez na špinavém meči? Vypravuj mi znovu, Hale, jak král mružel radostí. Oh, povězme to mistru?‘

Vrávorali jsme tedy zpátky do kaple, držíce se objati kolem krku, a když jsme mohli promluvit — myslil, že jsme se prali — vyprávěli jsme vše mistru. Ano, řekli jsme to Torrigianovi, a on se smál, až se válel po nové studené dlažbě. Pak nám srazil hlavy do sebe.

‚Ah, vy Angličané,‘ volal. ‚Jste více než prasata. Jste Angličané. Teď jste notně potrestán za své špinavé chyby. Hod'te kresbu do ohně — nedělejte víckrát nic takového. Vy jste blázen, Hale, a ty jsi také blázen, Benedetto, ale potřebuji vaši práce, abych vyhověl tomu krásnému anglickému králi —‘

‚A já jsem chtěl Hala zabít,‘ praví Benedetto. ‚Mistře, chtěl jsem ho zabít, protože ho anglický král udělal rytířem.‘

„Ah!“ zahrozil mu mistr prstem. „Benedetto, kdybys mi byl zabil Hala, byl bych já zabil tebe — v křížové chodbě. Ale jsi také umělec, byl bych tě zabil jako umělce, zvolna, zvolňoučka — za hodinu, kdybych měl tolik času!“ To byl Torrigiano — Mistr!“

Když Hal domluvil, seděl pan Springett chvíli docela tiše. Pak temně zrudl; zahoupal se se strany na stranu; pak se rozkašlal a supěl, až mu slzy stékaly po tvářích. Dan věděl dle toho, že se směje, ale Hala to zprvu překvapilo.

„Promiňte mi, pane,“ pravil pan Springett, „ale vzpomněl jsem si, jak jsem v roce 1874 stavěl pro jistého šlechtice stáje. Byly to stáje z modrých cihel — velice zvláštní práce. Nevím, nebylo-li to nejlepší dílo, jaké jsem kdy provedl. Ale šlechticova dáma — pocházela z Lunnonu a byla nedávno provdána — byla všechna zaujata pro stavbu, co jmenovala oborou — a co bychom my dva prostě nazvali strouhou — přímo přes celý park. Pořádný kus práce, kterou jsem měl kontraktně smlouvenou, neboť mluvila o tom se mnou v knihovně. Ale řekl jsem jí, že právě na místě, kde chtěla kopati příkop, je řada pramenů, které by zaplavily park, kdyby se pokračovalo v práci.“

„Byly tam vůbec nějaké prameny?“ ptal se Hal.

„Myslím, že jsou prameny skorem všude, kopete-li dosti hluboko, ne? Ale co jsem řekl o pramenech, zbavilo ji vrtochu kopati ohrady, a ona na místě toho stavěla bílou cihlovou mléčnici. Ale když jsem podal pánovi svůj poslední účet za stavbu stájí, zaplatil, nepodívav se ani do něho, a ujišťuji vás, že jsem nezapomněl na nic. A nadto

ještě vsunul mi v knihovně do ruky dvě pětiliberní bankovky a povídá: ‚Ralfe‘ — jmenoval mne vždycky jménem — ‚Ralfe,‘ povídá, ‚uspořil jsi mi spoustu výloh a starostí tento podzimek? Neříkal jsem ovšem nic. Věděl jsem, že nechce žádných ohrad kopati přes park, stejně jako já jsem nechtěl, ale mlčel jsem. A on rovněž mlčel o mých modrých cihlových stájích, které byly vskutku nejlepším a nejpoctivějším kusem práce, jaký jsem v dlouhé době vykonal. Dal mi deset liber, že jsem mu uspořil trochu domácích starostí. Vidím, že jsou si věci hodně podobny, za všech dob a na všech místech.“

Hal i on smáli se společně. Dan nemohl dobře pochopiti, co se jim zdálo tak žertovným, a pokračoval nějakou dobu beze slova ve své práci. Když od ní vzhlédl, byl pan Springett sám a utíral si oči žlutozeleným kapesníkem.

„Na mou věru, pane Dane, to jsem spal!“ pravil. „A zdál se mi sen, který mne přiměl k smíchu — k smíchu, jakým jsem se již dávno nezasmál. Nemohu si již vzpomenouti, co to všechno bylo, ale říká se, když se staří lidé smějí ve spaní, že jsou tak právě zralí pro onen svět. Pracoval jste pořádně, pane Dane?“

„Trochu,“ řekl Dan, osvobozuje škunu ze svěráku. „A podívejte se, jak jsem se poranil malým dlátkem.“

„Ba. Je třeba kousku pavučiny na to,“ řekl pan Springett. „Oh, vidím, že jste si ji již přiložil. To je dobře, pane Dane.“

MARKLAČTÍ ČARODĚJOVÉ

CESTA SKRZE LESY

Prosekali cestu skrze lesy před sedmdesáti lety. Nepohoda a déšť zničily ji zase, a dnes byste nikdy nepoznali, že vedla kdysi cesta skrze lesy, než nasázeli tady modřínů. Je skryta pod mlázím a vřesem, pod sasankami křehkých, něžných stvolů. Jen hajní vědí, že, hrdlička kde hnízdí a jezevci se klidně povalují, cesta kdys vedla skrze les.

A přec, když vejdete v ty lesy v létě za pozdního večera, když chladí vodu noční vzduch, a na vodě prstuh své kruhy tvoří na rybníce, kde vydra na družku svou hvízdá (neb nebojí se lidí v lesích, když zřídka tam je zří), dusot koňských kopyt uslyšíte a šustot lemu sukne po rose, jak bezpečně tu poklusem se berou tou mlžnou samotou, jako by kůň i jezdec dobře znali ztracenou starou cestu skrze les. Není však žádné cesty skrze lesy.

DAL-LI se Dan do stavby lodí, lichotila se Una k paní Vinceyové, statkářce na Malém Lipovém dvorci, aby ji naučila dojiti. Paní Vinceyová dojí v létě krávy na pastvě, což je něco jiného než dojiti je pod střechou, protože krávy nejsou uvázány, a dokud vás neznají, nechtějí státi tiše. Za tři neděle dovedla Una vydojiti Plavku nebo krátkorohou Kačku bez bolesti v zápěstí, a tu se směl i Dan dívati. Ale dojení ho nebavilo, a i Uně bylo milejší,

byla-li na tichých pastvinách sama s tiše mluvící paní Vinceyovou. Vykrádala se tedy, večer jak večer, k Malým Lipám, vzala si z kapradinového houští za poraženým dubem svou stoličku a dala se do práce, dížku mezi kolena a hlavu přitisknutou k boku krávy. Stávalo se zhusta, že paní Vinceyová došla tvrdošíjnou Straku na druhém konci pastviny a nepřišla blíže, až byl čas mléko cediti a slévati.

Jednou, v nej lepším dojení, sekla krátkorohá Kačka Unu ohonem přes ucho.

„Ty stará mrcho!“ zvolala Una bezmála plačky, neboť kravský ohon dovede ublížiti.

„Proč jí ho nepřivážete, dítě?“ ozval se za ní hlas.

„Chtěla jsem, ale mouchy tak zlobí, že jsem jí dopřála volnost — a hle, co mi udělala!“ Una se ohlédla, očekávajíc Pucka, a uzřela kučeravou dívku, ne větší sebe, ale starší, oblečenou v podivný jezdecký šat levandulové barvy s vysokým životem a přehrnutým límcem, s hlubokou kápí a pásem, sepjatým ocelovou přezkou. Na hlavě měla žlutou sametovou čapku, na ruku kožené rukavičky a v ruce lovecký bičík. Tváře měla bledé, až na pěkně růžové skvrny uprostřed a při řeči lapala dech ke konci věty, jako by se byla uběhla.

„Nedojíte tak špatně, dítě,“ řekla a při úsměvu ukázala drobné, stejné zoubky jako perličky.

„Umíte také dojiti?“ ptala se Una a ihned se začervenala, neboť slyšela Puckův chechtot.

Vystoupil z kapradí a sedl si na zem, drže krátkorohou Kačku za ocas. „Nevím,“ řekl, „čemu by Miss Philadelphia

nerozuměla, pokud se týče mléka, másla a vajec. Je dobrá hospodyně.“

„Oh,“ zvolala Una. „Lituji, že jí nemohu podati ruku. Mám je plné mléka; ale paní Vinceyová mne letos v létě naučí tlouci máslo.“

„Ah! Já jedu letos v létě do Londýna,“ řekla dívka, „k tetičce v Bloomsbury.“ Jala se bzučeti písničku: „Ó, jaké město! Jaká krásná metropole!“ a rozkašlala se.

„Nastydla jste se,“ pravila Una.

„Ne. Je to jen můj hloupý kašel. Ale je to mnohem lepší než loni v zimě. Přejde to v londýnském vzduchu. Každý mi to říká. Máte ráda doktory, dítě?“

„Neznám žádného,“ odvětila Una. „Ale vím jistě, že bych ho neměla ráda.“

„Máte štěstí, dítě. Prosím za odpuštění,“ zasmála se dívka, neboť Una se zamračila.

„Nejsem dítě a jmenuji se Una,“ řekla.

„A já Philadelphia. Ale každý, až na Renéa, mi říká Philo. Jsem dcera šlechtice Bucksteeda — tam z Marklaku.“ Hodila kulatou bradičkou směrem k jihu za Dallington.

„Znáte jistě Marklake?“

„Byli jsme jednou na výletě na marklacké louce,“ řekla Una. „Je tam báječně hezky. Mám ráda všechny ty směšné cestičky, které nikam nevedou.“

„Vedou přes naše pozemky,“ řekla Philadelphia, „a vozová cesta je jen na čtyři míle odtud. Z louky můžeme jíti kamkoli. Byla jsem loni na plesu Soudního dvora v

Lewesu.“ Zatočila se dokola a učinila několik tanečních kroků; brzo však se zastavila, kladouc ruku na bok.

„Dostávám hned píchání,“ vysvětlovala. „Nevadí. Přejde to v londýnském vzduchu. To je nejnovější francouzský krok, dítě. Umím ho od René. Nenávidíte Francouze, dí — Uno?“

„Ovšem, že nenávidím Francouze, ale nemyslím tím Mamselle. Ta je dosti slušná. Je René vaše francouzská vychovatelka?“

Philadelphia smála se, až sotva dechu popadala.

„Ó, ne! René je francouzský zajatec — na slovo. To znamená, že slíbil, že neuteče, dokud nebude řádně vyměněn za Angličana. Je jenom lékař a tak doufám, že ho neuznají za hodna výměny. Můj strýc ho ukořistil loni při zajetí nepřátelské lodi, nedaleko Belle Isle, a on zbavil strýce zuřivé bolesti zubů. Zato ovšem jsme ho nemohli nechat ležeti v Rye mezi obyčejnými francouzskými zajatci a tak zůstal u nás. Je z velmi staré rodiny — Breton, což je, jak můj otec říká, skorem tolik, jako býti opravdovým Britem — a nosí vlasy hladce sčesané — nepudrované. Je to mnohem slušnější, nemyslíte?“

„Nevím, co jste —“ začala Una, ale Puck na druhé straně za dížkou na ni kývl a ona pokračovala v dojení.

„Bude z něho slavný francouzský lékař, až bude po válce. Teď mi zhotovuje paličky pro můj krajkářský polštářek — má velice dovedné ruce; ale on by chtěl léčiti náš lid, kdyby mu to dovolili. Jenže náš lékař — Dr. Break

— říká, že je — ještě něco horšího než podvodník. Ale moje chůva říká —“

„Chůva! Vždyť jste již tak stará. K čemu vám dali chůvu?“ Una přestala dojiti a otočila se na stoličce. Krátkorohá Kačka odběhla se pásti.

„Nemohu se jí zbaviti. Stará Cissie byla chůvou mé matky a říká, že bude mojí chůvou až do smrti. Je to nápad! Nenechává mne

nikdy samotnou. Myslí, že jsem choulostivá. Zeslábla na rozumu, víte. Blázen — docela blázen, ubohá Cissie!“

„Opravdu blázní?“ pravila Una. „Či je jen tak zpozdilá?“

„Potřeštěná, měla jsem říci — ze všeho toho, co dělá. Její oddanost ke mně je hrozně obtížná. Vězte, že mám všechny klíče panského domu, kromě od pivnice a od kuchyně nájemníků. Vydávám všechny zásoby, i prádlo stolní a stříbro.“

„Jak je to pěkné! Mám ráda špižírny a ráda vydávám věci.“

„Ah, až dospějete do mých let, shledáte, že je to velká zodpovědnost. Tatínek říkal loni, že se příliš unavuji při svých povinnostech, a chtěl doopravdy, abych odevzdala klíče staré Amuře, naší hospodyni. Nechtěla jsem. Ne-návidím ji. Řekla jsem: ‚Ne, pane. Já jsem paní marklackého zámku, dokud budu živa; nemíním se nikdy provdati, a budu vydávat zásoby a prádlo až do své smrti!‘“

„Aco říkal váš tatínek?“

„Ó, pohrozila jsem mu, že mu přišpendlím vích k šosu. Utekl. Každý se tatínka bojí, jen já ne.“ Philadelphia dupla nožkou. „To je nápad! Nedovedu-li já udělati otce šťastným v jeho domově pak bych se ráda sešla se ženou, která to dovede, a — a — vyprávěla bych ji odtud!“

Švihla dlouhým řemenem svého bičíku. Třeslo to tichou pastvinou jako výstřel z bambitky. Krátkorohá Kačka zdvihla hlavu a odběhla dále.

„Prosím za odpuštění,“ řekla Philadelphia; „ale to mne zlobí. Nejsou vám také protivny ty staré směšné figury se šperky a náprsenkami, které se dostavují k obědu a říkají vám ‚dítě‘ na vlastní vaší židli a u vašeho stolu?“

„Nebývám vždycky u oběda,“ řekla Una, „ale protiví se mi, zve-li mne kdo ‚dítětem‘. Prosím, vypravujte mi o špižárnách a vydávání věcí.“

„Ah, je to velká zodpovědnost — jmenovitě hledí-li vám do seznamu přes rameno ta stará sova Amura. A taková pohoršlivá věc se stala loni v létě! Ubohá bláznivá Cissie, moje chůva, o které jsem vám vyprávěla, vzala tři těžké, stříbrné lžíce.“

„Vzala? Ale to je tedy krádež?“ zvolala Una.

„Pst!“ řekla Philadelphia, ohlížejíc se po Puckovi. „Pravím jen, že je vzala bez mého dovolení. Urovnala jsem to později. A tak, jak říká tatínek — a on je přec úřední osoba — nebyl to právní zločin; byl to jen úklad o přečin.“

„I to zní strašlivě,“ řekla Una.

„A bylo to hrozné. Zuřila jsem přímo, má drahá! Po deset měsíců jsem měla klíče, a nikdy se mi nic neztratilo.“

Mlčela jsem zprvu, protože ve velkém domě stává se často, že se věci někam založí a později se na ně přijde. ‚Vyloví se z odtokového žlábků,‘ říká můj strýc. Ale na druhý týden mluvila jsem o tom se starou Cissií, když mi na noc rozplétala vlasy, a ona řekla, že se nemám trápit pro takovou hloupost!“

„Není-li jim to podobno?“ vybuchla Una. „Ony vidí, že se trápíte nad něčím, na čem vskutku záleží a řeknou: ‚Netrapte se,‘ jako by to člověku něco pomohlo!“

„Souhlasím úplně s vámi, drahoušku; úplně s vámi souhlasím! Řekla jsem Cissii, že lžíce jsou z těžkého stříbra a že mají cenu čtyřiceti šilinků, takže najde-li se zloděj, bude odsouzen k smrti.“

„Oběšen, myslíte?“ ptala se Una.

„Měl by být; ale tatínek říká, že žádný soud neoběsí dnes člověka pro krádež čtyřiceti šilinků. Pošlou ho do trestanecké služby na nejzazší konec světa za mořem, na doživotní lhůtu. Řekla jsem to Cissii a viděla jsem v zrcadle, jak se zachvěla. Pak vzkřikla a zachytila se mých kolenou, a já jsem pro živý svět nemohla vyrozumět, oč se jedná — tak plakala. Dovedete si představit, drahoušku, co ten ubohý blázen udělal? Byla půlnoc, než jsem vše sebrala. Dala lžíce Jerry Gammovi, místnímu čaroději, aby provedl nade mnou čáry! Nade mnou!“

„Čáry nad vámi? A proč?“

„Tak jsem se ptala i já; a tu jsem viděla, jak je ubohá Cissie potřeštěná! Povšimla jste si toho mého hloupého kašle? Zmizí, jakmile odjedu do Londýna. Nad ním byla

znepokojena i nad tím, že jsem tak hubená, a řekla mi, že jí Jerry slíbil, přinese-li mu tři stříbrné lžíce, že mi kašel odčaruje, a způsobí, že ztloustnu — ‚naberu masa‘ řekla. Neubránila jsem se smíchu; ale byla to strašlivá noc! Bylo mi vzítí si Cissii do postele a hladiti jí ruku, až pláčem usnula. Co jsem mohla dělati jiného? Když procitla a uslyšela mne zakašlati — myslím, že mohu ve svém pokoji kašlati po libosti — naříkala, že mne zabila, a prosila mne, abych ji dala pověsiti v Lewes spíše, než poslati ji pryč od sebe na nejzazší konec světa.“

„Jak hrozné! A co jste učinila, Phil?“

„Já? Odjela jsem v pět hodin ráno, abych si promluvila s mistrem Jerryem, a vzala jsem si na to nový bič. Ó, byla jsem rozzlobena! Černokněžník nečernokněžník, chtěla jsem —“

„Ah! Co je to černokněžník?“

„Mistr nad čarodějky, rozumí se. Nevěřím v čarodějky; ale lidé říkají, že je jich v každé vesnici několik, a Jerry byl mistrem nade všemi našimi v Marklake. Býval pytlákem i vojákem, a nyní předstírá, že je tesař a truhlář — dovede skorem všechno — ale ve skutečnosti je dobrý čaroděj. Léčí lidi bylinami a kouzly. Dovede je vyléčiti, když je Dr. Break již odevzdal, a proto ho Dr. Break tak nenávidí. Dělal mi vozejčky a zaříkával mi bradavice na ruku, když jsem byla malá.“ Philadelphia natáhla ruce s jemnými průhlednými nehýtky: „Není prý pro štěstí vejítí mu do cesty. Má své způsoby, jak se s vámi vyrovnati. Ale já jsem se nebála Jerryho! Viděla jsem ho, jak pracuje v

zahradě a nahnuvši se ze sedla, švihla jsem ho přes plot dvakráte mezi lopatky. Nu, drahoušku, po první od té doby, kdy mi ho tatínek daroval, splasil se můj Troubadour (přála bych vám viděti to milé stvoření!), odskočil přes cestu a vysypal mne navrch živého plotu. Bylo to nejvš nedůstojné! Jerry mne přetáhl na svou stranu a smetal mi listí se šatů. Byla jsem hrozně poškrábaná trním, ale nebdala jsem na to. ‚Nu, Jerry,‘ řekla jsem, ‚přišla jsem ti především napráskat a pak tě pošlu do Lewes. Víš dobře proč.‘ ‚Ó!‘ řekl a usedl mezi včelí úly. ‚Uhodnu, že jste přišla v záležitosti staré Cissie, drahoušku? ‚Ano, právě proto,‘ pravím. ‚Ustup od úlů. Nemohu tak k tobě? ‚Však proto jsem, kde jsem,‘ řekl. ‚Ráčíte-li prominouti, slečno Phil, nebdám o to, dostati výprask před snídání v mých letech? Je veliký silný chlap, ale vypadal ták směšně, jak se tak krčil mezi úly, že — ač jsem věděla, že to nemá být — vypukla jsem ve smích i on se dal do smíchu. Směju se vždy v nepravý čas. Ale brzo nabyla jsem opět své důstojnosti a řekla jsem: ‚Vrať mi tedy, co jsi dal ukrásti ubohé Cissii!‘

‚Vaše ubohá Cissie,‘ řekl, ‚je hromádka neštěstí. Ale dostanete je, slečno Phil. Jsou již připraveny pro vás.‘ A uvěříte-li, starý ten hříšník vytáhl mé tři stříbrné lžice ze špinavé kapsy a otíral je o výložek rukávu! ‚Tady jsou,‘ řekl a podával mi je tak chladně, jako bych k němu byla přišla, aby mi zařikal bradavice. Nejhorší lidé jsou ti, kteří vás znali jako maličkou. Ale zachovala jsem důstojný klid.

Jerry,‘ řekla jsem, ‚co je nám nyní, probůh, po čiti? Kdyby tě chytli s těmito věcmi v kapse, visel bys.‘

‚Vím,‘ řekl. ‚Ale teď jsou vaše?‘

‚Ty jsi však přiměl Cissie, aby je ukradla,‘ pravím.

‚To ne,‘ řekl. ‚Vaše Cissie běhala za mnou a soužila mne po celý den a po všechny dny v týdnu, abych na vás, slečno Phil, působil kouzlem a odčaroval vám ten váš ošklivý kašel.‘

‚Ano, věděla jsem to, Jerry, a abych nabrala masa!‘ řekla jsem. ‚Děkuji ti pěkně, ale nejsem jedno z tvých prasátek!‘

‚Ah! Soudím, že vám to tedy vyprávěla,‘ pravil. ‚Ano, nedala mi pokoje a když mne tak soužila — nemám rád spolků se starými babami — uložil jsem jí úkol, o kterém jsem myslel, že ji umlčí. Nepomyslil jsem si nikdy, že ta stará rašple nasadí svůj krk u poroty leweské k vůli vám, slečno Phil. A dokázala to. Šla a kradla vesele, věřte mi, jako cikán. Byla byste mne mohla porazití kteroukoli ze lžiček, když je přinesla v zástěře.‘

‚Chceš říci, žes tak činil, abys mou ubohou Cissii zkoušel?‘ vyjela jsem na něho.

‚A pro co jiného, drahoušku?‘ řekl. ‚Nemám zapotřebí sprostých krádeží. Jsem svobodník, mám peníze v bance; a teď nechci již věřiti ženským! Staré hloupé pometlo! Myslím, že by byla ukradla i pánovy velké kapesní hodinky, kdybych je byl od ní žádal.‘

‚Pak jsi zlý, zlý stařec,‘ řekla jsem a rozzlobila jsem se tak, že jsem se dala do pláče, čímž jsem se ovšem rozkašlala.

Jerry jevil strašlivou úzkost. Sebral mne a odnesl mne do své chaty — je plna cizích zvláštností — a dal mi najíst a napít, a řekl mi přitom, že by se dal kdykoli oběsiti, když bych si toho přála. Chtěl prý by i staré Cissii říci, že cítí lítost. A to je, víme, veliké pokoření pro čaroděje.

Styděla jsem se za to, že jsem tak pošetilá, a otřevši si oči, řekla jsem: „Nyní je ti při nej menším dáti ubohé Cissii nějaké kouzlo pro mne.“

„Ovšem, to je samozřejmá poctivost,“ řekl. „Znáte, drahoušku, jména dvanácti Apoštolů? Vyslovujte tato jména, jedno po druhém, před otevřeným oknem, nechte prší nebo vítr věje, nechte je mokro nebo slunce svítí, pětkrát v každý den postní. Ale pamatujte si: mezi každým jménem vdechnete nosíčkem až dolů ke svým hezkým patičkám tak dlouze a zhluboka, jak jen možno a vydechnete pak zvolna svými rozkošnými ústky. Je veliká léčivá moc pro váš kašel v těchto jménech, vyslovíte-li je tímto způsobem. A kromě toho vám dám něco, co lze viděti. Zde je proutek javoru, který je nejteplejším stromem v lese?“

„To je pravda,“ přerušila ji Una. „Je při doteku skorem tak teplý, jako my sami.“

„Je řezán na délku jednoho palce pro každý váš rok,“ řekl Jerry. „To je šestnáct palců. Postavte ho do okna tak, aby podpíral hořejší zásuvnou okenici, a nechte ho tam ve dne v noci, ať prší nebo slunce svítí, ať je hezky nebo ošklivo. Říkal jsem nad ním slova, která budou míti velkou moc nad vašimi bolestmi?“

„Nemám žádných bolestí, Jerry,“ řekla jsem. „Dělám to jen k vůli Cissii.“

„Vím to tak dobře, jako vy, drahoušku,“ řekl. A — a to byl celý výsledek mé cesty k němu za účelem výprasku. Jen bych ráda věděla, splášil-li mi ubohého Troubadoura, když jsem po něm šlehla bičíkem? Jerry má své způsoby vyrovnávání se s lidmi.“

„Také jsem zvědava,“ pravila Una. „Nu, a zkusila jste kouzlo? Účinkovalo?“

„Nesmysl! Řekla jsem to ovšem Renému, protože je lékař. Bude prý z něho přeslavný doktor. Proto ho náš doktor nenávidí. René řekl: ‚Oho! Váš pan Gamm stojí za seznámení,‘ a vytáhl obočí do výše — takto. Dělal si z toho všeho žerty. Z tesařské dílny, kde pracuje, může viděti moje okno, a kdykoli javorový proutek upadl, tvářil se, jako by měl velikou úzkost, až jsem okno opět podepřela. Ptával se mne, říkám-li své Apoštoly správně a jak je to s mým hlubokým dýcháním. Ó, ano, a nazítří, ač tam býval dříve kolikráte jen tak, nasadil si nový klobouk a šel k Jerry Gammovi vykonati obřadnou návštěvu — jako kolega lékař. Jerry nikdy nevytušil, že si René z něho dělá blázně, a vyprávěl tedy Renéovi, jak léčí nemocné ve vesnici a jak je vyhojil bylinami, když dr. Break je již odevzdal. Jerry mluvil ovšem franštinou podlounníků, a já bych byla naučila Renéa řádně anglicky, kdyby jen nebyl tak ostýchavý. Jmenovali se navzájem monsieur Gamm a mošér Lanark, jako praví gentlemani. Myslím, že to ubohého Renéa bavilo. Nemá mnoho na práci, takže se

jen s něčím piplá v tesařské dílně. Je jako všichni francouzští zajatci — zabývá se stále nějakými titěrkami; a Jerry měl u své chaty malý soustruh, a tak — tak — René začal docházeti k Jerrymu více, než mi bylo milo. Zámek je tak velký a prázdný, když není tatínek přítomen, a nechce se mi seděti se starou Amurou — ona tak strašně každého pomlouvá — jmenovitě Renéa.

Obávám se, že jsem byla k Renému hrubá, ale bylo mi to řádně splaceno. Tak se děje vždycky člověku. A tak tedy tatínek odjel do Hastingsu, aby složil poklonu generálovi, který velel tamější brigádě, a přivedl ho později do zámku. Tatínek vyprávěl mi, že je to velice statečný vojín z Indie — byl plukovníkem u tatínkova třicátého třetího pěšího pluku, když tatínek vystoupil z vojska, a změnil pak své jméno z Wesleye na Wellesleye či tak nějak; a tatínek přikázal, abych k vůli němu vybrala všechno stříbro, a tu jsem věděla, že to znamená velký oběd. Poslala jsem tedy k moři pro čerstvé makrely, a měla jsem tolik práce v kuchyni i ve špižírnách. Stará Amura div neplakala.

Byla jsem však, drahoušku, včas hotova se všemi přípravami, jen ryba nepřicházela — nepřichází nikdy — a já bych byla chtěla, aby René dojel do Pevensey a přinesl ji sám. Odešel, rozumí se, k Jerrymu, jako vždycky, nevyžádala-li jsem si předem jeho přítomnosti. Nemohu si poslati pro René, kdykoli ho potřebuji. Měl býti zde. Nuže, nečňte nikdy, co já jsem učinila, dítě, protože je to v nejvyšší míře nezpůsobné pro dívku; ale — ale jeden z našich lesů jde až k zahradě Jerryho, a vyšplháte-li se — je

to neslušné, ale dovedu šplhati jako kočka — na starý dutý dub právě nad prasečím chlívkem, můžete slyšeti a viděti všechno, co se děje dole, šla jsem opravdu jen povědět Renému stran

makrel, ale spatřila jsem ho, jak sedí s Jerryem na lavičce, a jak si oba hrají s dřevěnými dětskými trubkami. Vklouzla jsem tedy do dutiny dubu a stlumivši kašel, naslouchala jsem. Mně René neukázal ani jednu z těchto trubek.“

„Trubek? Nejste na takové hračky příliš stará?“ ptala se Una.

„Nebyly to opravdové trubky, protože Jerry rozevřel límec u košile a René položil jeden konec trubky na jeho prsa a druhý k svému uchu. Pak zase Jerry položil trubku na prsa Reného a naslouchal, zatím co René dýchal a kašlal. Bála jsem se, že se také rozkašlu.“

„Tato, ze svídrového dřeva je nejlepší,“ řekl Jerry. „Je to podivuhodné; jako bys slyšel duši člověka šeptati v jeho nitru; ale nemám-li snad právě hučení v uších, mošér Lanark, je hluk ve vás silně podoben hluku, jaký se ozývá v prsou starého Gaffera Macklina — ale není tak hlasitý, jako u mladého Coppera. Zní to jako příboj na úskalí — hodně daleko odtud. Rozumíte?“

„Dokonale,“ řekl René. „Já ženu loď k příboji. Ale než stáhnou plachty, zachráním sta, tisíce, snad miliony svými trubkami. A teď mi povězte, jaké zvuky se to ozývají v prsou starého Gaffera Macklina a jaké u mladého Coppera.“

Jerry vyprávěl skorem čtvrt hodiny o nemocných ve vsi a René kladl otázky. Pak si vzdychl a pravil: „Velice

dobře to vysvětlujete, monsieur Gamm, ale kdybych jen měl vaši příležitost, abych mohl naslouchati sám! Myslíte, že by mi ti ubozí lidé dovolili naslouchati pomocí mé trubky — za nějaký malý peníz? Ne? —René je chudý jak kostelní myš.

„Zabili by vás, mošér. Ztěží je ulichotím, aby si to dali líbiti ode mne, a já jsem Jerry Gamm,“ pravil Jerry. Je velice hrdý na své úspěchy.

„Snad jsou ti chudáci postrašeni — ne?“ ptal se René.

„Měli na mne spadeno před nedávnem za to, že jsem na jejich nemocných zkoušel vaše trubky, a dle hovoru v hospodě soudím, že by toho dlouho nesnesli. Tom Dunch a někteří z jeho druhů opíjejí se do zuřivosti, když jsem šel odpoledne mimo. Kouzla a zaříkávání, černé slepice a kousky červené vlny, to se hodí k povaze těchto bláznů, mošér; ale co jen se trochu podobá prokázání jim skutečné služby, je dle jejich úsudku ďáblové dílo. Kdybych byl vámi, odešel bych domů, než přijdou? Jerry mluvil úplně klidně, a René pokrčil rameny.

„Jsem zajatcem na čestné slovo, monsieur Gamm,“ řekl. „Nemám domova.“

Nebylo to hezké od Renéa. Říkal mi často, že hledí na Anglii jako na svůj domov. Myslím, že to byla francouzská zdvořilost.

„Teď si promluvíme o něčem důležitějším,“ pravil Jerry. „Abychom nejmenovali žádných jmen, mošér Lanark, jaký je vlastní váš úsudek o někom, kdo není ani

82 Strom spravedlnosti a jiná šotkova kouzla

starý Gaffer Macklin ani mladý Copper? Je té osobě lépe nebo hůře?’

‘Lépe—pro čas, který stojí,’ pravil René. Chtěl říci ‘pro stávající dobu’, ale některým rčením jsem ho nemohla nikdy naučiti.

‘Také jsem si to myslel,’ řekl Jerry. ‘Ale což do budoucnosti?’

René zavrtěl hlavou a pak se vysmrkal. Nevíte, jak směšně vypadá smrkající člověk, když mu sedíte přímo nad hlavou.

‘I to jsem si myslel,’ řekl Jerry. Zabuřel to tak zhluboka, že jsem mu stěží rozuměla.

‘Mne se to tak mnoho nedotýká, protože jsem stár. Ale vy jste mlád, mošér — vy jste mlád,’ a položil ruku Renému na koleno, a René položil na ni ruku svou. Nevěděla jsem, že jsou takoví přátelé.

‘Děkuji vám, monami,’ řekl René. Jsem vám velice zavázán. Vraťme se ke svým trubkám. Ale zapomněl jsem — přitom vstal — ‘zdá se, že dnes odpoledne přijímáte návštěvy!’

S dubu není viděti do průchodu mezi ploty u chaty Gammovy, ale vrata se otevřela a tlustý doktůrek Break přihápal sem, utíraje si čelo, a za ním hnalo se as půl tuctu lidí, velice opilých.

Měla jste viděti Renéovu poklonu; umí je krásně.

‘Na slovíčko, Laennecu,’ pravil dr. Break. ‘Jerry prováděl na těchto ubožácích nějaké své čertoviny a oni si mne vyžádali za rozhodčího.’

‚Nechť se tím rozumí cokoli, myslím, že je to bezpečnější, než kdyby si vás vyžádali jako lékaře,‘ pravil Jerry, a Tom Dunch, jeden z našich kočí, se dal do smíchu.

‚To není správné smýšlení od vás, Tome,‘ řekl

Jerry, ‚uvážíme-li, jak šikovný dr. Break vám loni v zimě pomohl od trnu v těle.‘ Tomova žena zemřela o vánocích, ač jí dr. Break pouštěl dvakráte v týdnu žilou. Tančil vztekem.

‚To sem docela nepatří,‘ řekl. ‚Tito dobří lidé jsou ochotni dosvědčiti, že jste drze vnikal do božích tajemství za pomoci nějakého papeženského vynálezu, kterým vás opatřila tato osoba‘ — ukázal na ubohého René. ‚Aj, a zde jsou samy ty věci!‘ René držel trubku v ruce.

Pak mluvili všichni najednou. Vyprávěli, že starý Gaffer Macklin umírá z píchání na straně, kam mu Jerry položil trubku — jmenovali ji čertovým naslouchátkem; a říkali, že na kůži lidské zanechává dokola červené čarodějnické známky, že lidem po ní vysychá rozum, že působí chrkání krve a uvádí lidi v pot. Hrozné věci říkali. Jaktěživa jste neslyšela takového hluku. Použila jsem toho, abych si odkašlala.

René a Jerry stáli zády k prasecímu chlívku. Jerry sáhl do svých velkých ochlípělých kapes a vylovil z nich pár bambitek. Měla jste viděti, jak všichni couvli, když natáhl u jedné kohoutek. Druhou podal Renému.

‚Počkejte! Počkejte!‘ řekl René. ‚Podám doktorovi vysvětlení, dovolí-li.‘ Zamával proti němu trubkou a lidé u vrat volali: ‚Nesahejte na to, doktore! Nevložte na to ruky!‘

„Pojďte, pojdte!“ pobízel René. „Nejste přec tak velký pošetilec, jakým se tváříte, doktore Breaku. Což?“

Dr. Break couval ke vratům, hledě na bambitku Jerryho, a René šel za ním s trubkou, jako chůva, která chce pobaviti děcko, a přiložil mu směšný ten předmět k uchu, aby mu ukázal, jak se ho používá, a mluvil ola Gloire, ila Humanité a la Science, zatím co dr. Break dával pozor na Jerryho bambitku a proklínal. Málem bych se byla smála hlasitě.

„Teď slyšte! Teď slyšte!“ pravil René. „To budou peníze ve vašich kapsách, milý confrère. Zbohatnete.“

Dr. Break říkal pak cosi o dobrodruzích, kteří se nedovedli poctivě živiti ve své vlasti, a vkrádají se nyní do slušných domů, zneužívajíce panské důvěry, aby se obohatili nízkými intrikami.

René upustil směšnou trubku a vysekl jednu z nejlepších svých poklon. Poznala jsem, že se zlobí, dle toho, jak vrčel své —,r‘.

„Jak r-r-r-áčíte,“ řekl. „Bude mi proto velkým potěšením, zabítí vás na místě. Monsieur Gamm‘ — uklonil se Jerrymu — ,zapůjčte mu laskavě svou bambitku, nebo nechť si vezme moji. Dávám své čestné slovo, že nevím, která je lepší; a chce-li si vybrati sekundanta tam ze svých přátel‘ — nová poklona našim opilým krajanům u vrat — ,můžeme začítí.“

„To je v pořádku,“ řekl Jerry. „Tome Dunche, jste povinen býti doktorovi sekundantem. Na místo!“

„Ne,“ pravil Tom. „Nemíchám se do panských hádek.“ A zavrtěl hlavou a vyšel ven, a ostatní následovali za ním.

„Počkejte,“ volal Jerry. „Zapomněli jste, co jste si před chvílí v hospodě usmyslili vykonati. Chtěli jste se mnou zavěsti vyšetřování pro čarodějnické známky; chtěli jste mne utopiti v rybníce; chtěli jste mi z chaty vytahati všechny kolíky. Co se děje s vámi? Nechtěl bys být se svou starou ženou dnes v noci, Tome?“

Ale oni se ani neohlédli, natož aby přišli. Utíkali k vesnické hospodě jako zajíci.

„Nezáleží na té canaille,“ řekl René, zapínaje si kabát, tak aby mu nebylo viděti prádlo. Tak činí všichni páni před soubojem, říkává tatínek — a on se bil již pětkráté. „Buďte vy jeho sekundantem, monsieur Gamm. Dejte mu bambitku?“

Dr. Break se jí chopil, jako by byla rozžhavena, ale řekl, že vzdá-li se René svých nároků v jistém místě, pomine věc mlčením. René se poklonil níže než kdy jindy.

„Co se toho týče,“ pravil, „kdybyste nebyl takový nevědomec, jaký jste, byl byste dávno poznal, že předmět vašich poznámek není pro žádného člověka na světě?“

Nevím, kdo as mohl být předmětem jeho poznámek, ale mluvil přímo strašlivým hlasem a dr. Break zbledl jako stěna a nazval Renéa lhářem; a tu ho René chytil za hrdlo a škrtil ho, až zčervenal.

Nuže, drahoušku, jako by to ještě nebylo dosti rozkošně rozčilující, právě v té minutě zaslechnu zvláštní hlas na druhé straně plotu: „Copak je to? Co je to,

Bucksteede?‘ a tu se ukázalo, že to jeli cestou mezi ploty na koni můj otec a sir Arthur Wesley; a René klečel na doktoru Breakovi, a nahoře v dubu jsem byla já, naslouchajíc otevřenýma ušima.

Patrně jsem se nahnula příliš kupředu, a leknuvši se hlasu, vypadla jsem ven. Zbylo mi jen učiniti jeden skok na střechu prasečího chlívku — druhý, než se cihly vylomily, na jeho zeď — a pak jsem buchla dolů do zahrady, těsně za Jerryho, majíc ve vlasech plno ztrouchnivělé kůry. Představte si situaci!“

„Ó, dovedu!“ Una se smála, div že nespadla se stoličky.

„Tatínek zvolal: ‚Phil-a-del-phia!‘ a sir Arthur Wesley řekl: ‚Dobrý bože!‘ a Jerry šlápl na bambitku, kterou René upustil. Ale René byl skvostný. Ani se na mne nepodíval. Jal se uvolňovati nákrčník doktora Breaka tak rychle, jak ho dříve stahoval, a ptal se ho, je-li mu již lépe.

„Co se stalo? Co se stalo?“ ptal se tatínek.

„Záchvat!“ pravil René. „Obávám se, že měl můj confrère záchvat. Neznepokojujte se. Vzpatuje se sám. Mám vám trochu pustiti žilou, drahý doktore?“ A dr. Break byl také znamenitý.

Řekl: Jsem vám nesmírně zavázán, monsieur Laennec, ale jsem již zotaven.‘ A když vycházel ze vrat, řekl tatínkovi, že to byly mdloby — myslím. Nato řekl sir Arthur: ‚Zcela správně, Bucksteede. Ani slova více! Jsou oba gentlemani.‘ A smekl klobouk se zdviženou střechou před doktorem Breakem i Reném.

Ale dobrý tatínek se tím nechtěl spokojiti. Nepřestával se ptáti: „Philadelphie, co to vše znamená?“

„Nuže, pane,“ řekla jsem, „právě jsem k tomu také spadla. Pokud jsem mohla seznati, vypadalo to, jako by doktor Break byl měl náhlý záchvat záškrtu.“ To bylo úplně pravda — kdybyste byla viděla, jak ho René rdousil. Sir Arthur se zasmál. „Nevybereme si, Bucksteede,“ pravil. „Je dáma — dokonalá dáma.“

„Bůh ví, že na ni nevypadá,“ pravil ubohý tatínek. „Pojďme domů, Philadelphie.“

A tak jsem tedy šla domů — nesmějte se tak, drahoušku! — přímo pod nosem sira Arthura — a byl to ohromný nos — a bylo mi, jako by mi bylo dvanáct let a já měla býti bita. Ó, prosím vás za odpuštění, dítě!“

„Nic nedělá,“ pravila Una. „Mně už jde na třináctý. Nebyla jsem nikdy bita, ale vím, jak vám asi bylo. Ale přes to vše muselo to být zábavné!“

„Zábavné! Jen kdybyste byla slyšela sira Arthura, jak každou minutu, když jeli za mnou, vykřikoval: „Dobrý bože, Bucksteede!“ a dobrý tatínek říkal: „Na moji čest, Arthure, nedovedu si to vysvětliti!“ Ó, jak mi tváře hořely, když jsem vešla do svého pokoje! Ale Cissie rozložila tu mé nejkrásnější šaty večerní, bílé atlasové, zoubkované na lemu temně karmazínovými cípy, a draperii na levém rameni svírala perlová spona. Měla jsem krajkový límec po ubohé mamince a její korunkový hřeben.“

„Ó, vy šťastná!“ šeptala Una. „A rukavice?“ „Z francouzské kůže, drahoušku.“ — Philadelphia poklepala

jí na rameno — „a karmazínové atlasové střevíčky a karmazínový a zlatý kreповý vějíř. To mne opět uklidnilo. Hezké věci to vždy dovedou. Vlasy jsem nosila svázané stuhou zpředu s malou kadeří přes levé ucho. A když jsem šla se schodů, e n grande tenue, klaněla se mi stará Amura; ale nezůstala jsem stát, ani se na ni nepodívala, což se jí, žel, až příliš často stává.

Sir Arthur velice si pochvaloval oběd, drahoušku ; makrela přišla včas. Všecko marklacké stříbro bylo venku, a on připíjel mi na zdraví a ptal se mne, kde je moje sestřička, která hnízdí ve stromech. Věděla jsem, že to říká, aby mne poškádlil, a pohleděla jsem mu tedy, drahoušku, přímo do tváře a řekla jsem: „Posílám ji vždy do dětského pokoje, sire Arthure, když přijímám hosty namarklackém zámku.“

„Ó, jak to bylo vtipné od vás! A co řekl?“ zvolala Una.

„Řekl: ‚Není tu velká změna, Bucksteede. Nu, zasloužil jsem si to, ‘ a opět mi připil. Mluvili o Francouzech, a jaká je to hanba, že sir Arthur velel jen brigádě v Hastingu, a vyprávěl tatínkovi o bitvě v Indii, na místě, zvaném Assaye. Tatínek říkal, že to byl hrozný boj, ale sir Arthur líčil to, jako by to byla bývala partie whistu — myslím, protože byla přítomna dáma.“

„Byla jste ovšem dáma, škoda, že jsem vás neviděla,“ řekla Una.

„Byla bych vám to přála, dítě. Měla jsem takový úspěch po obědě! Přišli René i doktor Break. Vyrovnali již úplně svou hádku a sdělovali se mnou, že mají pro sebe

navzájem velikou úctou. Řekla jsem jim se smíchem: „Slyšela jsem z ní každé slovo nahoře ve stromě? Jaktěživa jste nespatriła dvou lidí tak poděšených, a když jsem se zeptala: „Jakýpak je to ten „předmět vašich poznámek“, René?“ nevěděl žádný z nich, kam se podívati. Ó, škádlila jsem je nemilosrdně. Vzpomeňte si, že mne viděli seskočiti se střechy prasečího chlívku.“

„Ale jaký byl předmět jejich poznámek?“ ptala se Una.

„Ó, dr. Break řekl, že to byla odborná lékařská věc, a posměch se obrátil proti mně. Bála jsem se děsně, že snad to bylo něco neslušného, co se nehodí pro dívky. Ale to nebyl můj úspěch. Tatínek požádal mne, abych zahrála na harfu. Mezi námi řečeno, dítě, naučila jsem se nové písní z Londýna — nežiji stále ve stromech — po týdny; a překvapila jsem její.“

„Co to bylo?“ ptala se Una. „Zazpívejte ji.“

„Své srdce věnoval jsem kvítku? Není to příliš těžké ke hraní, ale je v tom báječně citu.“

Philadelphia si odkašlala.

„Mám hluboký hlas na svůj věk i vzrůst,“ vysvětlovala. „Kontraalt, víte, ale měl by být silnější.“ Dala se do zpěvu, a obličej její odrážel se temně od posledních mírných červenků západu:

„Své srdce věnoval jsem kvítku, ač vím, že tento vadne den za dnem, ač vím, že žít bude jen chvílku, a já že spláči nad jeho skolem!“

„Není-li to dojemně něžné? A pak poslední sloka — škoda, že tu nemám harfu, drahoušku — jde až do nej

nižšího mého rejstříku. Vypjala bradu a nabrala zhluboka dechu:

„Ó pustošící vichřice ty divá, ušetři milého mi stvoření!

Jeť ono všechno, co mi zbývá a blízka doba našeho je loučení!“

„Krásné!“ řekla Una. „A líbilo se jim to?“ „Líbilo? Byli přemoženi — accablés, jak říká René. Drahoušku, kdybych toho nebyla viděla, nebyla bych uvěřila, že jsem mohla vylouditi slzy, opravdové slzy, z očí čtyř dospělých mužů. Ale bylo tomu tak! René toho prostě nedovedl snést. On je vtělená francouzská citlivost. Zakryl si obličej a volal: ‚Assez, mademoiselle! Cest plus fořt que moi! Assez!‘ A sir Arthur hlučně smrkal a říkal: ‚Dobry bože! To je horší než Assaye!‘ A tatínek seděl mlčky, a jen mu slze stékaly po tvářích.“

„A co dělal dr. Break?“

„Vstal a tvářil se, jakoby se díval z okna, ale viděla jsem, jak jeho silná ramena sebou škubají, jako by měl škytavku. To byl úspěch. Netušila jsem v něm nikdy citlivost.“

„Ó, že jsem to neviděla! Že jsem nebyla na vašem místě!“ zatleskala Una do rukou. Puck zaharašil v kapradí a vstal, právě když velký nerozvážný chroust narazil v letu pleskavě o Uninu tvář.

Sotvaže si ji přestala třítí, volala na ni paní Vinceyová, že Straka byla vzpurná, jinak že by dávno již byla přišla pomoci jí mléko cediti a přelévat.

„Nevadí,“ řekla Una; „čekala jsem. To stará Straka dupe teď po dolejších pastvisku?“

„Ne,“ řekla paní Vinceyová, naslouchajíc. „Zní to spíše, jako by kůň pádil tryskem přímo skrze lesy; ale není tam žádné cesty. Myslím, že se to utrhlo některé z Gleasonových hříbat. Mám vás doprovodit k domu, slečno Uno?“

„Děkuji zdvořile, ne! Co by se mi mohlo stát?“ pravila Una, a postavivši stoličku za dub, ubírala se domů vrátky, jež starý Hobden nechával pro ni otevřena.

NUŽ A HOLÁ KŘÍDA

DĚTI odebraly se na měsíc k moři a žily v křemeníte vesnici v holých větrných Křídových Nížínách, plných třicet mil od domova. Sprátelily se se starým ovčákem, zvaným pan Dudeney, který znal jejich tatínka, když tento byl maličký. Nemluvil, jako se mluví u nich v Sussexsém Lese a jmenoval zcela jinak věci v hospodářství, ale chápal, jak dětem bylo a nechal je choditi s ním. Měl malou chatku as na půl míle od vesnice a jeho žena připravovala v ní medovinu z mateřídoušky a ošetřovala chorá jehňata u ohně z uhlí, zatím co starý Džim, otec ovčáckého psa páně Dudeneyova, hlídal u dveří. Děti přinášely starému Džimovi hovězí kosti (ovčáckému psu se nesmějí nikdy dávat kosti skopové) a byl-li pan Dudeney náhodou daleko v Nížínách, pobídla paní Dudeneyová psa, aby je dovedl k němu, což on učinil.

Jednoho srpnového odpoledne, kdy vesnická kára s vodou, skropivši silnici, dodala této speciálně městské vůně, šly se, jako obyčejně, podívati za svým ovčákem, a starý Džim, jako obyčejně, škrábal se přes práh a vzal si je na starost. Slunce páliło, suchá tráva byla velmi kluzká a dálky byly velmi vzdáleny.

„Je to právě jako moře,“ řekla Una, když se starý Džim zastavil ve stínu osamělé křemenité stodoly na holém

návřší. „Člověk vidí, kam jde, a — jde tam a není nic uprostřed.“

Dan si zul střevíce. „Až budeme doma, budu sedět celý den v lese,“ pravil.

„Huf!“ zaštěkal starý Džim, na znamení, že je hotov a natáhl se na dlouhé svahovité ploše drnu. A hned prosil o svou hovězí kost.

„Ještě ne,“ pravil Dan. „Kde je pan Dudeney? Kde je pán?“

Starý Džim se podíval, jako by je měl za pomatené, a prosil znovu.

„Nedávej mu ji,“ volala Una. „Nechce se mi zůstat tu plačící v poušti.“

„Ved' nás, kamaráde! Ved'!“ řekl Dan, neboť Nížiny zdály se býti holé jako dlaň.

Starý Džim si vzdychl a klusal kupředu. Záhy vypátraly na obzoru bublinu páně Dudeneyova klobouku, daleko odtud.

„Dobře! Výborně!“ pravil Dan. Starý Džim zatočil se dokola, vzal svou kost opatrně mezi tupé zuby a vrátil se do stínu staré stodoly, hledě přesně jako vlk. Děti šly dále. Dva menší sokoli vznášeli se a křičeli nad nimi. Racek tloukl líně křídly podél bílého okraje útesů. Nerovné linie Nížin chvěly se poněkud v horku; i vzdálená hlava páně Dudeneyova se zachvívala.

Blížily se k ní velice zvolna a pojednou hleděly do podkovovité prohlubně, asi sto stop hluboké, jejíž příkrá úbočí byla lemována spleťtými ovčími stopami. Stádo

páslo se na rovině dna za dohledu Mladého Džima. Pan Dudeney, berlu mezi koleny, seděl na okraji svahu a pletl punčochu. Děti mu vyprávěly, co udělal Starý Džim.

„Ach, on myslel, že můžete viděti mou hlavu tak brzo, jako on. Čím blíže jste k drnu, tím více vidíte věci. Vypadáte uhřáti,“ pravil pan Dudeney.

„A jsme,“ řekla Una, téměř klesajíc., „Aznaveni!“

„Sedněte si tu vedle mne. Za malou chvíli začnou se rozprostírat stíny, a zdvihne se horký vítr, který se vám na oči položí jako peřinka.“

„Nechceme spát,“ řekla Una uraženě, ale hned za řeči se usadila do prvního proužku časného, odpoledního stínu.

„Arciť že ne. Přicházíte si pohovořit se mnou, jako to činíval váš tatínek. Ten nepotřeboval psa, aby ho dovedl do Nortonské Jámy.“

„On byl zdejší,“ řekl Dan a natáhl se po celé délce na trávník.

„Byl. A co mne hněte, je, proč odešel bydlet mezi ty hloupé stromy v Lese, když mohl zů- stati zde a viděti všechno kolem sebe. Stromy nejsou pro žádnou výhodu. Přitahují blesk, a ovce hledají pod nimi ochranu a než se naděješ, ztratíš kolik jehňat, jež hrom zabije za bouře. A váš otec to věděl.“

„Stromy nejsou hloupé.“ Una opřela se o loket. „A což dříví k palivu? Nemám ráda uhlí.“

„Eh! Lehněte si trochu výše, bude se vám ležeti přirozeněji,“ pravil pan Dudeney s obvyklým svým pohrdavým poloušměvem. „Teď přitiskněte obličej k zemi

a čichejte vůni trávy. To je mateřídouška Jižních Nízin, která působí, že skopovina naše je nade všechno přirovnání, a maminka mi říkávala, že mateřídouška všechno zhojí, vyjma zlomený vaz nebo srdce. Zapomněl jsem, které z toho.“

Děti čichaly a zapomínaly jaksi zdvihati tváře z měkkých mateřídouškových polštářků.

„Nenajdete nic takového v Lese. Leda snad vodní řeřichu!“ pravil pan Dudeney.

„Ale máme vodu — plné potoky jsou jí — kde je možno brouzdati se v parnech,“ odvětila Una, hledíc na žlutě a fialově pruhovaného hlemýždě těsně u svého oka.

„Potoky tekou. Ovcím je pak dostávati se přes ně — a bývá z toho jen kulhavka. Mám vždy více důvěry v rosnou nádržku.“

„Jak se připravuje rosná nádržka?“ ptal se Dan a stáhl si klobouk přes oči. Pan Dudeney vysvětloval.

Vzduch se poněkud zachvíval, jako by se nemohl rozhodnouti, má-li vniknouti do Jámy nebo rozletěti se po širé rovině. Ale zdálo se mu nej snadnějším sejíti dolů a děti ucítily, jak jemné zavanutí splývalo a sklouzalo dolů po úbočí libovonným dechem, který se kladl na jejich víčka. Tichý šepot moře u útesů pojil se s šepotem větru nad travou, se bzukotem hmyzu v mateřídoušce, s chrustotem a šumem stáda dole i s přihrublým mručením v samotné křídě pod nimi. Pan Dudeney ustal ve vysvětlování a jal se dále plésti punčochu.

Hlasy probudily děti. Stín přešel již přes polovinu

příkrého srázu Nortonské Jámy, a na jeho okraji, zády k nim, seděl Puck vedle polonahého muže, který se zdál být zaměstnán nějakou prací. Vítr polevil a v této trychtýřovité kotlině dolehal k nim nejmenší hluk i pohyb jako šelest, vycházející ze sudu.

„To je hezké,“ pravil Puck, nahýbaje se přes člověka. „Jakou mu dáváš věrnou podobu!“

„Ano, ale co si dělá Šelma z křehké obláskové špice? Pff!“ Člověk zahodil cosi pohrdlivě přes rameno. Dopadlo to mezi Dana a Unu — krásná, temně modrá špice obláskového šípů, dosud teplá od ruky hotovitelovy.

Člověk sáhl po jiném kameni a namáhal se jako drozd s hlemýždí skořepinou.

„Oblásková práce je dílo pošetilcovy,“ řekl konečně. „Dělá se to, protože se to vždycky dělalo, ale dojde-li k tomu zápolití se Šelmou — je to k ničemu!“ Potřásl kosmatou hlavou, „Se Šelmou jste dávno hotovi. Zmizela,“ pravil Puck.

„Vrátí se v době bahnění. Znáám ji.“ Řezal velmi pečlivě a oblázky skřípaly.

„Ne. Děti mohou nyní po celý den ležeti na křídových pláních a ubírat se bezpečně domů.“

„Že mohou? Nuže, zavolej Šelmu pravým jejím jménem, a uvěřím ti,“ odvětil člověk.

„Zajisté!“ Puck skočil na nohy, zakulatil ruce kolem úst a zavola: „Vlku! Vlku!“

Nortonská Jáma vracela ozvěnu od suchých svých boků — „Huf! Huf!“, jako když Mladý Džim šteká.

„Vidíš? Slyšíš?“ pravil Puck. „Nikdo neodpovídá. šedivý Pastýř zmizel. Nohy-za-Noci odběhly. Není již vlků.“

„Ku podivu!“ Clcvěk utíral si Čelo, jako by mu bylo horko. „Kdo je zahnal? Ty?“

„Mnozí lidé za mnohá léta, každý z nich působě ve své vlasti. Byl jsi jedním z nich?“ odpovídal Puck.

Člověk svlékl svůj šat z ovčí kůže až po pás a ukázal beze slova na svou hrud', která byla všicka zbrázděna jízvami. I jeho paže, od ramene až k loktu, byly posety hroznými, bílými jamkami.

„Vidím,“ pravil Puck. „Je to znamení Šelmy. Čeho jsi užíval proti ní?“

„Ruky, kladiva i kopí, jako činili naši otcové před námi.“

„Tak? A jak tedy“ — Puck odstrčil stranou temně hnědý člověkův plášť — „dospěl pracovník s křemenem k tomu? Ukaž, člověče, ukaž!“ Natáhl malou ručku.

Člověk vytáhl za pasem dlouhý, tmavý, železný nůž, skorem jako krátký meč, a dechnuv na něj, podal ho rukojetí Puckovi, který ho vzal, maje hlavu na stranu, jako když se díváme na kolečka v hodinkách, zašilhal po temné čepeli a přešel zcela jemně prstem po ní, od špice až po rukověť.

„Dobry!“ zvolal překvapeně.

„To si myslím. Zhotovili ho Děti Noci,“ odpovídal člověk.

„Vidím to na železe. Co tě asi stál?“

„Toto!“ Člověk pozdvihl ruku ke tváři. Puck hvízdal jako lesní špaček.

„U velkých Kruhů Křídových!“ zvolal. „To že byla tvoje cena? Obať se ke slunci, abych lépe viděl, a zavři oko.“

Vzal člověka pod bradou a otočil jím, až byl obrácen obličejem k dětem nahoře na úbočí. Viděly, že neměl pravého oka, jehož víčko bylo úplně vpadlé. Puck jím rychle opět otočil, a oba usedli.

„Bylo to pro ovce. Ovce jsou národ,“ pravil člověk ostýchavým hlasem. „Co mi zbývalo jiného? Ty přece víš, Staroušku.“

Puck vzdychl třepetavým vzdechem. „Vezmi si nůž. Poslouchám.“

Člověk sklonil hlavu, hodil nůž do trávy, kde se tento nepřestával chvětí a pokračoval: „To budiž svědkem mezi námi, že mluvím o tom, co se přihodilo. Mluvím před svým Nožem a Holou Křídou. Dotkni se ho!“

Puck položil ruku na rukověť. Nůž ustal ve chvětí. Děti přivrtěly se poněkud blíže.

„Jsem z národa Zpracovaného Křemene. Jsem synem kněžky, která prodává větry námořníkům. Jsem Kupec Nože — Ochránce Národa,“ jal se vyprávěti člověk v jakémsi zpěvavém hlaholu. „To jsou moje jména v této zemi Holé Křídý, mezi Stromem a Mořem.“

„Vaše země byla velká. Taková jsou i tvoje jména,“ řekl Puck.

„Některých věcí nelze živiti jmény a zpěvy,“ člověk

se uhodil do prsou. „Je lépe — po vždy lépe — spočítati své děti v bezpečí kolem ohně, s matkou jejich uprostřed.“

„Ahé!“ řekl Puck. „Myslím, že to bude velice starý příběh.“

„Ohřívám se a jím, u kteréhokoli ohně se mi zlíbí, ale není nikoho, kdo by pro mne rozžehl oheň a uvařil mi jídlo. Prodal jsem to vše, když jsem koupil Kouzelný Nůž pro svůj národ. Nebylo správné, aby Šelma vládla nad člověkem. Co mi zbývalo jiného?“

„Slyším. Víím. Naslouchám,“ pravil Puck.

„Když jsem byl dosti stár, abych zaujal své místo mezi Strážci ovec, hryzla Šelma celou naši zemi jako kost mezi zuby. Napadala stáda zezadu při napájení a střežila je kolem Rosných nádržek; skákala při stříži ovec do ohrady mezi naše kolena; procházela se podél pasoucích se stád a vybírala si svou krmí, zatím co naši hoši házeli po ní oblázky; za noci vplížila se do chat a slízla děcko z rukou matčiných; svolala své druhy a drásala lidi za bílého dne na Holé Křídě. Ale ne vždycky tak činila! To byla její lest! Odcházela načas odtud, abychom na ni zapomněli. Rok — snad i dvě léta — neslyšeli jsme o ní, neviděli jsme ji, nebylo po ní čichu. Když se rozmnožila naše stáda; když naši lidé přestali hleděti ostražitě za sebe; když se děti zatoulaly z ohrazených míst; když naše ženy vyšly samotny čerpati vodu — zpět, zpět, zpět vracelo se Prokletí Křídý, šedivý Pastýř, stopy Noh-za-Noci — šelma, Šelma, Šelma!

Smála se našim malým, křehkým šípům a našim ubohým hrubým oštěpům. Naučila se vbíhati pod úder

kladiva. Myslím, že věděla, kdy byla trhlina v oblásku. Neukáže se to někdy, až když jím udeříte o její čenich. Tu — puť! — vadný křemen rozpadne se v třísky a ty tu stojíš s rukovětí kladiva v pěsti a se zuby šelmy ve svém boku! Ucítil jsem je také. Rovněž večer, za rosy, nebo když mžilo a přšelo, povolí řemenky u hrotu tvého oštěpu, ač jsi je po celý den nosil pod pláštěm. Jsi sám — ale tak blízko u domácích rybníků, že se zastavíš, abys šlachy přitáhl rukama,

zuby a kusem připraveného dříví. Nahneš se a táhneš — takto! To je chvíle, kdy tě Šelma následovala, sotvaže se objevily hvězdy. „Rrrh!“ praví. „Vrrh!“ řekne. (Nortonská Jáma ozývala se vrčením jako smečka skutečných vlků.) A již je ti na pravém rameni a hledá ti žílu na krku, a — snad tvé ovce poběží dále bez tebe. Bojovati s šelmou nic neznamená, ale aby tebou šelma pohrdala, když bojuje s tebou — to je totéž, jako cítiti její zuby v srdci! Staroušku, proč to, že lidé žádají tak mocně, a mohou vykonati tak málo?“

„Nevím. Žádal jsi si tak mnoho?“ ptal se Puck.

„Přál jsem si ovlásti Šelmu. Není správně, aby šelma ovládala člověka. Ale moji lidé se báli. I moje matka, kněžka, bála se, když jsem jí řekl, po čem toužím. Byli jsme zvyklí báti se Šelmy. Když jsem se stal mužem, a dívka — byla kněžkou — čekala na mne u Rosných nádržek, zmizela šelma z Křídových plání. Snad onemocněla; snad odešla ke svým bohům, aby se naučila, jak nám způsobiti novou škodu. Odešla zkrátka a my jsme

vydechli volněji. Ženy zpívaly znovu; děti nebyly již tak hlídány; naše stáda pásla se daleko po vřkolu. Sebral jsem své a vedl je tam“ — ukázal do vnitrozemí k zamžené linii Lesa — „kde nová tráva byla nejlepší. Páslo se dále k severu. Následoval jsem je, až jsme byli blízko u Stromů“ — stlumlil hlas — „blízko, kde bydlí Děti Noci.“ Ukázal opět k severu.

„Ah, nyní si něco připomínám,“ pravil Puck. „Pověz mi, proč se tvůj národ bál tak hrozně stromů?“

„Protože bohové stromy nenávidí a bijí do nich bleskem. Vídáme je, jak hoří po celé dny po všem okraji Křída. Kromě toho ví celá Křída, že Děti Noci, ač uctívají naše bohy, jsou kouzelníci. Odebere-li se člověk do jejich země, promění mu ducha; vloží slova do jeho úst; učiní ho jako bublající vodu. Ale hlas v mém srdci mi pravil, abych šel k severu. Když jsem tu hlídal své ovce, spatřil jsem tři Šelmy, pronásledující člověka, který ubíhal ke Stromům. Poznal jsem dle toho, že to bylo Dítě Noci. My, Zpracovatelé oblásku, bojíme se Stromů více než Šelmy. Člověk ten neměl kladiva; měl nůž, podobný tomuto. Jedna Šelma skočila na něho. Vytáhl svůj nůž.

Šelma klesla k zemi mrtva. Ostatní Šelmy vyjice utekly, čehož by nikdy neučinily před Zpracovatelem oblásku. Člověk zašel mezi stromy. Prohlížel jsem si mrtvou šelmu. Byla zabita novým způsobem—jedinou, hlubokou, čistou ranou, která rozštěpila její zlé srdce, bez hmožděny nebo trhliny. Podivuhodné! Viděl jsem tedy, že nůž člověka byl kouzelný, a přemýšlel jsem, jak ho získati — usilovně jsem přemýšlel, jak ho dostati.

Když jsem přivedl stádo ke stříži, ptala se mne moje matka kněžka: „Jakou jsi to viděl novou věc, kterou i já vidím ve tvé tváři?“ Řekl jsem jí: „Je to pro mne bolestí;“ a ona odvětila: „Všechny nové věci jsou bolest. Sedni si na mé místo a trap se svou bolestí? Sedl jsem na její místo u krbu, kde mluvívá v zimě s duchy a dva hlasy promluvily v mém srdci. Jeden hlas říkal: „Popros Děti Noci o kouzelný nůž. Není vhodné, aby Šelma ovládala člověka.“ Naslouchal jsem tomuto hlasu.

Druhý hlas mluvil: „Půjdeš-li mezi stromy, promění Děti Noci tvého ducha. Jez a spi zde.“ První hlas opakoval: „Popros o nůž.“ Naslouchal jsem tomuto hlasu.

Ráno řekl jsem matce: „Jdu, abych našel něco pro národ, ale nevím, vrátím-li se ve své podobě.“ Odpověděla: „Nechť jsi živ, nebo mrtev, nebo proměněn, jsem tvá matka.“

„Tak jest,“ řekl Puck. „Ani Staří nedovedou změnit lidských matek, i kdyby chtěli.“

„Buďtež díky Starým! Promluvil jsem s dívkou, kněžkou, která čekala na mne u Rosných nádržek. Slíbila mi také krásné věci.“ Člověk se zasmál. „Odešel jsem k místu, kde jsem viděl kouzelníka s nožem. Ležel jsem dva dny na drnu, než jsem se odvážil mezi Stromy. Holí hledal jsem si cestu před sebou. Báł jsem se hrozných, hovořících Stromů. Báł jsem se duchů ve větvích; měkké půdy pod nohou; rudých a černých vod. Nade vše báł jsem se Proměny. Nadešla!“

Děti viděly, jak si opětně otírá čelo, a svaly na jeho

silných zádech se chvěly, dokud nepoložil ruku na rukojeť nože.

„V hlavě zahořel mi oheň bez plamene; v ústech rozmohla se ošklivá pachuť; horká víčka zavírala mi oči; mezi zuby dral se mi horký dech a ruce moje byly jako ruce cizincovy. Bylo mi zpívati písně a posmívati se Stromům, ač jsem se jich bál. V téže době viděl jsem je, že se smějí, a přec jsem byl velice zarmoucen nad krásným, mladým mužem, který jsem byl já sám. Ah! Děti Noci znají kouzla.“

„Myslím, že je to dílo Duchů Mlhy. Ti promění člověka, spí-li mezi nimi,“ pravil Puck. „Spal jsi v mlhách?“

„Ano — ale vím, že to byli Děti Noci. Po třech dnech uzřel jsem za stromy rudé světlo a uslyšel těžký hlomoz. Viděl jsem, jak Děti Noci vyhrabávali rudé kameny z díry a kladli je do ohně. Kameny roztály jako lůj a lidé bušili do měkké hmoty kladivy. Chtěl jsem promluvit k těmto lidem, ale slova se mi mátla v ústech, a dovedl jsem jen říci: ‚Nedělejte takového hluku. Bolí mne od toho hlava.‘ Dle toho poznal jsem, že jsem okouzlen i obemkl jsem stromy a prosil jsem Děti Noci, aby mne zbavili kouzel. Byli kruti. Kladli mi mnohé otázky, ale nechtěli mi dovoliti, abych je zodpověděl. Mátli mi slova mezi zuby, až jsem se dal do pláče. Pak mne zavedli do chyše, pokryli půdu horkými kameny a lili vodu po kamenech, a zpívali kouzla, až se mne pot stékal proudy. Usnul jsem. Když jsem se probudil, vrátil se mi můj duch — ne ona cizí, křičící bytost — do těla, a byl jsem jako

chladný, lesklý kámen na břehu mezi mořem a sluncem. Kouzelníci — muži i ženy — přišli si mne vyslechnouti; každý měl u sebe kouzelný nůž. Jejich kněžka byla jejich uchem a ústy.

Mluvil jsem. Mluvil jsem mnohá slova, jež vycházela hladce z úst jako ovce po řadě, když pastýř, stojící na náspi, může počítati ty, které přicházejí, i ty, jež zdaleka teprve se hotoví k příchodu. Prosil jsem o kouzelné nože pro svůj národ. Řekl jsem, že můj národ přinese maso, mléko i vlnu a položí je na drn venku před Stromy, nechají-li tam Děti Noci kouzelné nože, aby si je národ náš mohl vzíti. Zaradovali se. Jejich kněžka se ptala: ‚Proč jsi přišel?‘ Odpověděl jsem: ‚Ovce jsou národ. Vraždí-li Šelma naše ovce, národ náš umírá. Přicházím tedy pro kouzelný nůž, abych zabil Šelmu.‘

Nato řekla: ‚Nevíme, dovolí-li náš bůh vésti obchod s národem Holé Křídy. Počkej, až se zeptáme.‘

Když se vrátili s místa Otázky (jejich bohové jsou našimi bohy), řekla jejich kněžka: ‚Bohové žádají důkazu, že jsou slova tvoje pravdivá?‘ Řekl jsem: ‚Jaký je důkaz?‘ Odpověděla: ‚Bohové praví, že přišel-li jsi k vůli svému lidu, dáš si vyjmouti pravé oko; přišel-li jsi však z jiného důvodu, nepřivoliš k tomu. To je důkaz mezi tebou a bohem. Je nám toho líto.‘

Pravil jsem: ‚To je krutá zkouška. Není jiné cesty?‘

Řekla nato: ‚Je. Můžeš se vrátiti ke svému lidu s oběma očima v hlavě, chceš-li. Ale pak nedostaneš pro svůj národ žádných kouzelných nožů.‘

Řekl jsem: ‚Bylo by snazší, kdybych věděl, že budu zabit.‘

Odpověděla nato: ‚Snad to bůh také věděl.‘

Viz! Rozžhavila jsem svůj nůž.‘

‚Rychle tedy!‘ řekl jsem. Nožem rozžhaveným v plameni vyňala mi pravé oko. Sama tak učinila. Já jsem syn kněžky. Ona byla kněžka. Nebyla to práce pro nějakého obyčejného člověka.‘

‚Pravda! Nanejvýš pravda,‘ řekl Puck. ‚To není práce pro obyčejného člověka. A potom?‘

‚Pak jsem již nikdy okem tím neviděl. Shledal jsem také, že jedno oko nepoví ti správně, kde se co nalézá. Zkus to!‘

Dan si nato zakryl jedno oko rukou a sáhl po obláskovém hrotu šípů v trávě. Minul se ho o několik palců. ‚Je to pravda,‘ šeptal Uně. ‚Jediným okem nedovedeš tak posoudit vzdálenosti.‘

Puck patrně učinil týž pokus, neboť člověk se mu smál.

‚Vím, že je tomu tak,‘ pravil. ‚I nyní nejsem si vždy jist svou ranou. Zůstal jsem u Děti Noci, až se mi oko zhojilo. Říkali, že jsem synem Tyra, boha, který pravici svou vložil do tlamy Šelmy. Ukázali mi, jak se taví jejich rudý kámen a robili z něho kouzelné nože. Pověděli mi kouzla, jež zpívali nad ohněm a při tlukotu. Dovedu zpívat mnohá kouzla.‘ Dal se do smíchu jako hoch.

‚Pomýšlel jsem na cestu domů,‘ pokračoval, ‚a na úžas šelmy. Vrátila se do Křídových plání. Viděl jsem ji

— cítil jsem její doupě, jakmile jsem opustil Stromy. Nevěděla, že mám kouzelný nůž — skrýval jsem ho pod šatem — nůž, který mi darovala kněžka. Ho! Ho! Šťastný ten den byl příliš krátký! Hled! šelma mne zvětrí. ‚Hoj!‘ řekne, ‚tu je můj Zpracovatel oblásku!‘ Blíží se skokem, chvost vlaje ve vzduchu; skrčí se; klade hlavu mezi tlapy ze samé rozkoše srdce nad teplými budoucími hody. Skočí—a, oh, její oko uprostřed skoku, když spatřila — nůž pro ni uchystaný! Pronikl jí koží, jako třtina proniká ssedlým mlékem. Často nezbylo jí ani času k zavytí. Nedbal jsem o to, stahovati šelmy, které jsem zabil. Někdy jsem se chybil rány. Tu jsem vzal svůj malý kamenný mlat a vytloukl jsem jí mozek, když se skrčila. Nebojovala již. Zнала nůž! Ale Šelma je velmi chytrá. Před večerem ucítily Šelmy krev na mém noži a utíkaly ode mne jako zajíci. Věděly! Pak jsem chodil, jak se sluší na člověka — Pána nad šelmou!

Tak jsem se vrátil do domu matčina. Chystali se zabíti zde beránka. Rozřízl jsem ho na dvě poloviny svým nožem a vyprávěl jsem jim svůj příběh. Matka řekla: ‚To je dílo boha? Políbil jsem ji se smíchem, šel jsem ke své dívce, která na mne čekala u Rosných nádržek. Chystali se tu zabíti beránka. Rozřízl jsem ho na dvě poloviny svým nožem a vyprávěl jsem jí svůj příběh. Řekla: ‚To je dílo boha.‘ Zasmál jsem se, ale ona mne odstrčila a stojíc po mé slepé straně, utekla, dříve než jsem ji mohl políbiti. Odebral jsem se k Mužům Ovčí strážě v době napájení. Chystali se zabíti si ovci k jídlu. Rozřízl jsem ji na dvě

poloviny svým nožem a vyprávěl jsem jim svůj příběh. Řekli: ‚To je dílo boha.‘ Odpověděl jsem: ‚Mluvíme příliš mnoho o bozích. Jezme a buďme veselí, a zítra dovedu vás k Dětem Noci a každý najde kouzelný nůž.‘

Byl jsem rád, že cítím opět zápach našich ovec; že vidím širokou oblohu od konce ke konci a že slyším moře. Spal jsem pod hvězdami ve svém plášti. Muži hovořili mezi sebou.

„Vedl jsem je nazítří ke Stromům, bera s sebou dle slibu své maso, vlnu i ssedlé mléko. Našli jsme konečně nože rozložené po trávě, jak to slíbili Děti Noci. Dívali se na nás mezi Stromy. Jejich kněžka volala na mne slovy: ‚Jak je tvému národu?‘ Řekl jsem: ‚Jejich srdce jsou změněna. Nemohu viděti do jejich srdcí, jako jsem vídal.‘ Řekla: ‚Je to proto, že máš jen jedno oko. Pojď ke mně, a budu oběma tvýma očima.‘ Ale já jsem řekl: ‚Je mi ukázati mému lidu, jak užívati nožů proti šelmě, jako jsi mi ukázala, jak je mi používati nože mého.‘ Řekl jsem to, protože Kouzelný Nůž nekolísá jako pazourek. Řekla na to: ‚Co jsi vykonal, vykonal jsi pro svůj lid.‘

Zeptal jsem se jí: ‚Proč tedy přijal bůh mé pravé oko a proč se tak hněváš?‘ Odpověděla: ‚Protože každý může lháti bohu, ale nikdo nemůže lháti ženě. A nehněvám se na tebe. Je mi tě jen velice líto. Vyčkej trochu, a uvidíš jediným svým okem, proč mám lítost.‘ Pak se skryla.

Vrátil jsem se se svým národem; každý si nesl svůj nůž, dáváje mu zpívati ve vzduchu — t s s s-t s s s. Oblásek nikdy nezpívá. Mručí — h m h m. Šelma slyšela. Šelma

viděla. Věděla! Všude před námi utíkala. Smáli jsme se všichni. Když jsme šli přes trávu, bratr matčin — náčelník na straně mužů — sňal svůj náčelnický náhrdelník ze žlutých mořských kamenů.“

„Jak? Eh? Oh, vím již! Jantar,“ řekl Puck.

„A chtěl jej vložit na mé hrdlo. Řekl jsem: ‚Ne, jsem spokojen. Co záleží na jednom mém oku, vidí-li mé druhé oko tučné ovce a buclaté děti pobíhati bezpečně kolem?‘ Matčin bratr řekl ostatním: ‚Řekl jsem vám, že nevezme nic takového.‘ Nato se jali zpívati píseň ve Starém Jazyku — Píseň Tyrovu. Zpíval jsem s nimi, ale matčin bratr řekl: ‚To je tvoje píseň, ó Kupče Nože. Nech nás ji zpívat, Tyre.‘

Ani tehdy jsem nechápal, až jsem viděl, že — že nikdo nevstupuje do mého stínu; a poznal jsem, že se domnívají, že jsem bůh, jako bůh Tyr, který obětoval svou pravici, aby přemohl Velkou Šelmu.“

„U ohně v nitru oblásku, bylo tomu tak?“ vyrazil ze sebe Puck.

„U mého Nože a Holé Křidy, bylo tomu tak! Uvolňovali cestu pro můj stín, jako by to byla kněžka, krácející k mohylám Mrtvých. Báł jsem se. Řekl jsem si: ‚Moje matka a moje dívka poznají, že nejsem Tyr.‘ Ale přece jsem se báł strachem člověka, který za běhu padá do příkré křemencové jámy, a cítí, že mu bude těžko vylézt z ní ven.

Když jsme došli k Rosným nádržkám, byl tam veškery náš lid. Muži ukazovali nože a vyprávěli svůj příběh. I

strážci ovcí viděli Šelmu, jak před námi utíká. Šelma přišla od západu přes řeku v celých smečkách —vyjíc! Věděla, že konečně přišel Nůž k nížinám Holé Křidy — konečně! Věděla! A tak bylo mé dílo vykonáno. Ohlížel jsem se po své dívce mezi kněžkami. Hleděla na mne, ale neusmívala se. Dávala mi znamení, jaké je dávatí našim kněžkám, obětují-li Starým Mrtvým v Mohylách. Byl bych promluvil, ale matčin bratr učinil se mými ústy, tak, jako bych byl jedním ze Starých Mrtvých v Mohylách, za něž mluví naši kněží k lidu za jitra svatojanského.“

„Pamatuji se. Dobře si pamatuji ona svatojanská jitra!“ řekl Puck.

„Nato jsem odešel pohněván do matčina domu. Chtěla přede mnou kleknouti. Rozzlobil jsem se ještě více, ale ona řekla: Jediné bůh byl by takto mluvil ke mně, kněžce. Člověk byl by se bál trestu bohů? Pohleděl jsem na ni a dal jsem se do smíchu. Nemohl jsem se zdržeti svého neblahého smíchu. Zavolali mne od prahu jménem samotného Tyra. Mladý muž, s kterým jsem pásal svá první stáda, brousil první svůj šíp a společně zápasil s první svou šelmou, zavolal mne tímto jménem ve Starém Jazyku. Prosil mne o dovolení, aby si směl vzíti mou dívku. Měl oči sklopeny a ruce kladl na čelo. Byl plný bázně před bohem, ale přede mnou, člověkem, nejevil bázně, když prosil. Nezabil jsem ho. Řekl jsem: ‚Zavolej dívku.‘ Přišla také bez bázně — táž, která na mne čekala, která se mnou mluvívala u našich Rosných nádržek.

Jsouc kněžkou, pozdvihla oči ke mně. Jako já hledím

na kopec nebo na mrak, tak na mne hleděla. Mluvila starým jazykem, kterého užívají kněžky, když se modlí ke Starým Mrtvým v Mohylách. Prosila o dovolení, aby směla rozžehnouti oheň v domě mého soudruha — a abych požehnal jejich dětem. Nezabil jsem ji. Slyšel jsem svůj hlas, slabý a chladný, říci: ‚Staniž se dle vašeho přání,‘ a oni odcházeli ruku v ruce. Mé srdce sláblo i chladlo, vítr zahučel mi v uších; v očích se mi zatmělo. Zeptal jsem se matky: ‚Může bůh zemřítí?‘ Slyšel jsem ji říci: ‚Co je ti? Co je ti, můj synu?‘ a upadl jsem v temnotu, plnou hluku kladiv. Nebyl jsem.“

„Ó, ubohý — ubohý hochu!“ řekl Puck. „A tvá moudrá matka?“

„Ta věděla. Jakmile jsem klesl k zemi, věděla. Když se můj duch vrátil zpět, slyšel jsem, jak mi šeptá v ucho: ‚Nechť jsi živ nebo mrtev, nebo proměněn, jsem tvá matka.‘ To mi dělalo dobře — lépe ještě než voda, kterou mi dávala, a mizení mé nemoci. Ač jsem se styděl, že jsem klesl, byl jsem přec velice rád. I ona byla ráda. Nikdo z obou nás nepřál si ztratiti druhého. Je jen jedna matka pro jednoho syna.“

Dělal jsem pro ni hranice na oheň a zatarasoval jsem dveře a usedal jsem jí k nohám jako dříve, než jsem odešel. A ona česala mi vlasy a zpívala.

Konečně jsem řekl: ‚Co se má státi národu, který říká, že jsem Tyr?‘

Řekla na to: ‚Kdo vykonal božskou věc, musí se chovati jako bůh. Nevidím žádného východu z toho.“

Národ jsou nyní tvé ovce až do tvé smrti. Nemůžeš jich odehnati?

Odpověděl jsem: „To je těžší ovce, než jsem s to pozdvihnouti.“ Řekla: „Časem bude lehčí. Časem snad ji nesložíš za žádnou dívku kdekoli. Buď moudrý — buď přemoudrý, můj synu, neboť ti zbyla jen slova, zpěvy a uctívání boha.“

„Ó, ubohý hochu!“ pravil Puck. „Ale celkem to nejsou špatné věci.“

„Vím, že nejsou, ale prodal bych je všechny — všechny — všechny za jediné malé vlastní děcko, jež by se batolilo v popelu vlastního mého domácího ohně.“

Vytrhl svůj nůž z trávy, zastrčil si ho za pás a povstal.

„A přec, jak jsem mohl jednat jinak?“ řekl. „Ovce jsou národ.“

„Je to prastarý příběh,“ odvětil Puck. „Slyšel jsem podobný nejen na Holé Křídě, nýbrž i mezi stromy — pod dubem, jasanem i hlohem.“

Odpolední stíny plnily celou tichou prázdnotu Nortonské Jámy. Děti zaslechly zvonky ovcí i čilý štěkot Mladého Džima nad sebou a vylezly po úbočí nahoru.

„Nechali jsme vás vyspat se do růžova,“ pravil pan Dudeney, když se stádo shromáždilo před nimi. „Bude nyní čas k čaji.“

„Podívejte se, co jsem našel,“ pravil Dan a ukázal malý modrý pazourkový hrot šípu, tak čerstvý, jako by dnes byl ořezán.

„Ó,“ řekl pan Dudeney, „čím blíže jste k drnu, tím

více jste schopni viděti věci. Našel jsem je často. Říká se, že je zhotovily víly, ale já tvrdím, že je dělali lidé jako my — jenže před dávnými časy. Přinášejí štěstí nálezci. Nu, nebyli byste mohli nikdy spáti — nikdy k žádnému prospěchu — mezi stromy vašeho otce tak, jako jste se rozložili na Holé Křídě — či ano?“

„Není třeba spáti v lesích,“ řekla Una.

„Jaké je tedy dobro z nich?“ pravil pan Dudeney. „Stejně dobře mohu ležeti ve stodole celý den. Sežeň je dohromady, Džime, chlapíku!“

Nížiny, jež vypadaly tak horké a holé, když děti přišly, byly nyní plny rozkošných dolíků stínů; jihozápadní vítr přinášel od tichého moře zápach soli, jenž se mísil s vůní mateřídoušky; zapadající slunce oslepovalo dětem oči, a dlouhá tráva vypadala pod ním jako zlatá. Ovce znaly dobře, kde je ohrada, a proto se vrátil Mladý Džim k pánovi a všichni čtyři vraceli se domů. Chrastavec šelestil jim kolem kotníků a stíny dloužily se za nimi jako stíny obrů.

FARAO LEE

Byl skorem konec návštěvy dětí na mořském pobřeží. Vykradly se ze dveří, zatím co se skládaly jejich kufry, a šly zvolna přes Nížiny směrem k šerému večernímu moři. Proud byl mrtvě mělký pod křídovými útesy a drobné svráštělé vlnky truchlily podél písčin vzhůru k pobřeží Newhavenu a dole k šedému, dlouhému Brightonu, jehož kouř vlekl se přes Průplav.

Šly dále k Rozsedlině, kde výspa je jen několik stop vysoká. Na pokraj i jejím stojí jeřáb ke zdvihání plochých pobřežních kamenů. Poněkud dále jsou chaty pobřežních strážců, a přes zeď hleděla na děti hlava Turka v turbanu, obraz to z nějaké staré lodi.

„Zítratouto dobou budeme doma, bohudíky,“ řekla Una. „Nemám ráda moře!“

„Myslím, že uprostřed je docela pěkné,“ pravil Dan. „Břehy jsou nudná jeho část.“

Pobřežní strážce, Cordery, vyšel z chaty, zamířil dalekohledem na několik rybářských člunů, sklapl ho pak a odcházel. Menšil se stále, jak kráčel podél okraje výspy, kde hromádky bílé křídly na každých pár loket označují cestu i za nejtemnější noci.

„Kam jde Cordery?“ ptala se Una.

„Na půl cesty k Newhavenu,“ pravil Dan. „Tam se potká s pobřežním strážcem newhavenským a vrátí se.“

Říká, že kdyby pobřežní strážci byli odstraněni, objevili by se ihned zase podloudních“

Na břehu pod útesem ozval se zpěv:

„Na Telscombe Tyl za noci měsíček zasvítíl — zřel podloudníky blížít se, krásný to věru pohled byl!“

Po křemenité cestě zaskřípaly kročeje. Objevil se snědý člověk hubené tváře v úhledných hnědých šatech a širokých volných střevících. Za ním šel Puck.

„Tři čluny dunkirské tu připluly —“ zpíval dále muž.

„Pst!“ ozval se Puck. „Dáš pohoršení těm hezkým mladým lidem.“

„Ó! Opravdu? Milie pardons!“ Přikrčil ramena skorém až k uším — roztáhl ruce a zabrebentil francouzský. „Ne kompreny?“ řekl. „Povím vám to tedy v dolnoněmčině.“ A pokračoval dále v jiné řeči, změniv hlas i způsoby tak dokonale, že v něm stěží poznali osobnost. Ale jeho temně hnědé oči blýskaly stále vesele v hubené jeho tváři, a děti vycítily, že se oči ty nehodí k rovnému, prostému, tabákově hnědému kabátu, k hnědým kalhotům po kolena a ke klobouku se širokou střechou. Vlasy měl svázaný v krátký cop, který rozpustile tančil, kdykoli pohnul hlavou.

„Hosti!“ smál se Puck. „Jedno nebo druhé, Farao — francouzský, anglicky nebo německy — málo záleží na tom, které zvolíš.“

„Ó, přece,“ řekla Un a rychle. „S němčinou jsme dosud nezačali, a — a k franštině se vrátíme příští týden.“

„Což nejste Angličan?“ ptal se Dan. „Slyšeli jsme vás právě zpívati.“

„Aha! To byla má sussexská stránka. Otec se oženil s francouzskou dívkou z Boulogne, a ta zůstala Francouzskou až do dne smrti.

Byla Auretteva, ovšem. My Leeové se po většině ženíme s Aurettevými. Neslyšeli jste někdy náhodou rčení:

„Aurettevé a Leeové jak dvě zrnka hrachu v úhoře; čeho na souši podloudně nepřepaví, převezou bez strachu přes moře.“

„Vy jste tedy podloudník?“ zvolala Una. „A provozoval jste dlouho podloudnictví?“ ptal se Dan.

Pan Lee přikývl vážně.

„Připomínám,“ pravil, „že nejsem pro podloudnictví pro většinu lidstva — ponejvíce nedovedou ničeho svéstí — ale já jsem byl vychován pro tento obchod, rozumíte, v zákonité posloupnosti na —“ mávl rukou přes Průplav — „obou březích těchto vod. Bylo to v našich rodinách, stejně jako hraní na housle. Aurettevé převáželi obyčejně zboží přes moře z Boulogne, a my Leeové jsme je zde vysadili na zemi a nejbezpečnější cestou dopravovali je do Londýna.“

„A kde jste bydlel?“ ptala se Una.

„Při našem obchodě není dobře bydlet příliš blízko u svého zaměstnání. Měli jsme svou malou rybářskou loď v Shorehamu, ale jinak jsme, my Leeové, byli všichni počestnými baráčníky — ve Warminghurstu pod Washingtonem — bramberská strana — na starém Pennském panství.“

„Ah !“ ozval se Puck, sedící na bobku u jeřábu. „Připomínám si popěvek o Leech ve Warminghurstu :

„Kdo z Leeů byl kdy v Warminghurstu usazen, byl v prvé řadě vždycky cikánem.

A myslím, že je to pravda, Farao.“

Farao se zasmál. „Dejme tomu, že je to pravda,“ řekl, „ale pak má cikánská krev hodně zřídla, neboť jsem získal i zachoval pozemské statky.“

„Podloudnictvím?“ zeptal se Dan.

„Ne, v obchodě s tabákem.“

„Snad nechcete říci, že jste se vzdal podloudnictví, abyste se stal tabáčníkem!“ Dan tvářil se tak zklamaně, že se všichni dali do smíchu.

„Je mi líto; ale jsou všelike druhy tabáčníků,“ odpovídal Farao. „A teď, jakou vzdálenost byste určili tam té lodici se záplatou na přední plachtě?“ Ukázal na rybářské čluny.

„Sotva míli,“ řekl Puck, pohleděv tam rychle.

„Právě tolik. Pod ní je sedm sáhů hloubky — čistý písek. Tam ponořoval strýc Aurette své soudky s kořalkou z Boulogne, a my jsme je vylovili a veslovali s nimi k Rozsedlině, odkud je koníci dopravili do vnitrozemí. Jedné mlhavé noci v lednu roku 1793 připluli jsme otec, strýc Lot a já v lodici ze Shorehamu a sešli jsme se se strýcem Aurette a s bratřenci L'Estrangesy, kteří na nás čekali se svou kupeckou lodí s novoročními dárky od matčiných příbuzných v Boulogne. Pamatuji se, že mi teta Cecilie poslala krásnou, novou, rudou pletenou čapku, jakou jsem

občas nosil, neboť Francouzi měli v těch dnech svou Revoluci a rudé čapky byly v módě. Strýc Aurette nám vyprávěl, že stáli králi Ludvíkovi hlavu, a kromě toho, že z brestských tvrzí stříleli na anglickou válečnou loď. Zprávy byly sotva týden staré.

„To znamená opět válku, když jsme si sotva právě zvykli na mír,“ pravil otec. „Proč si lidé krále Jiřího a lidé krále Ludvíka neobleknou své uniformy a nevybojují to nad našimi hlavami?“

„Také bych si to přál,“ pravil strýc Aurette. „Ale budou si vybírat lepší lidi, než jsou sami, aby za ně bojovali. U nás již nastalo násilné sbírání vojska: na vás to čeká.“

„Já zůstanu na břehu a budu nějaký čas pěstovati kapustu, až převezu tento náklad; ale přál bych si —“ praví otec, přestupuje s boku lodi s našimi novoročními dary pod pažím, zatím co mladý L'Estrange mu svítil lucernou — „srdečně bych si přál, aby těmto lidem, kteří tak snadno válčí, bylo převážeti každý měsíc lodní náklad po celou tuto zimu. Zvěděli by, co znamená poctivá práce?“

„Nuže, upozornil jsem vás,“ řekl strýc Aurette, „a vykradu se odtud, než přijde vaše celní loď. Pozdravujte sestru a dejte pozor na soudky. Od jihu houstne mlha.“

Pamatuji se, jak nám kynul a jak mladý Štěpán L'Estrange sfoukl svítilnu. Zatím co jsme lovili soudky, přihnala se tak hustá mlha, že se otcí zdálo nebezpečno, abych vesloval s nimi ku břehu, ač jsme mohli slyšeti dupot koní na pobřeží. Strýc Lot a otec vsedli tedy do

menšího člunu a zanechali mne v rybářské lodici, hrajícího na housle, aby ke mně po zvuku trefili zpět.

Pojednou jsem zaslechl děla. Dvě z nich hřměla mocně jako tříliberky strýce Aurretta. Nevydával se nikdy v noci bezbranný na moře. Pak následovala ještě větší palba; byl to dle všeho kapitán Giddens na celní lodi. Byl štedrý se svými poklonami, a řídil svá děla sám. Ustal jsem ve hře, abych naslouchal a slyšel jsem nad sebou v mlze celý mrak Francouzů — a pojednou sjel vysoký výklon lodi navrch mé lodice. Neměl jsem času ke křiku, ani k myšlence. Pamatuji se, jak se lodice překloupila a já jsem stál na můstku, spojujícím přední polopalubu se zadní a opíral jsem se o bok lodi, jako bych doufal, že ji odstrčím. Pak mi před nosem proklouzl čtverec otevřené střílny s lucernou, a já jsem odstrčil nohou náš můstek, který se potopil, a vlezl jsem střílnou do francouzské lodi — i s housličkami.“

„Probůh!“ zvolala Una. „Jaké dobrodružství!“

„Neviděl vás nikdo takto vcházeti?“ ptal se Dan.

„Nebylo tam nikoho. Použil jsem střílny střední paluby, která je nejbližší u nejnižší paluby děl, a právem nemá vůbec býti otevřena. Mužstvo stálo u děl nahoře. Stočil jsem se potmě na hromadě vrchní přítěže a usnul jsem. Když jsem se probudil, hovořilo kolem mne mužstvo lodi. Sdělovali si svá jména i starosti, právě jako otec říkal, že tak hovořovalo násilně sebrané mužstvo za poslední války. Vyrozuměl jsem záhy, že byli dopraveni na palubu při násilném najímání, a bylo jim ponecháno, aby se sami roztřídili. Lod' byla „Embucade“, republikánská fregata

s třiceti šesti děly; kapitán jmenoval se Jean Baptiste Bompard. Vyjela před dvěma dny z Havru, a plula do Spojených států s republikánským, francouzským vyslancem, jménem Genét. Byli všichni vzhůru po celou noc, hotovíce se k boji, protože zaslechli hukot děl v mlze. Strýc Aurette a kapitán Giddens ztrávili as denní dobu spolu za Newhavenem a fregata plula mimo ně. Nezvěděla nikdy, že přejela naši lodici. Vida, že na palubě jsou si skorem všichni navzájem cizinci, pomyslně jsem si, že si nepovšimnou jednoho přírůstku; nasadil jsem si tedy do týla rudou čapku od tety Cecilie, a máje ruce v kapsách jako ostatní, obcházel jsem kolem, až jsem našel lodní kuchyň.

„Aj! Tu je jeden z nich, který nestůně!“ zvolal kuchař. „Dones snídani občanu Bompardovi.“

Donesl jsem ták do kajuty, ale neoslovil jsem Bomparda „Občane“. O, ne! „Mon capitaine“ bylo mým heslem, právě jako odpovídal strýc Aurette při loďstvu krále Ludvíka. Bompardovi se to líbilo; přijal mne za kajutního sluhu, a potom se mne již nikdo po ničem neptal. A tak se mi po celou plavbu až do Ameriky dostávalo dobré stravy a konal jsem jen lehkou práci. Bompard i jeho důstojníci mluvili mnoho o politice, a když se vyslanec Genét zprostil své hrdosti z pevniny a vykládal po obědě zákon, nebyl vraní sněm ničím u porovnání s jejich kajutou. Posluhuje u stolu a slyše jejich hovor, naučil jsem se znáti většinu mužů, kteří způsobili francouzskou Revoluci. Jeden náš šestiliberník na předním

kotci se jmenoval Danton a druhý Marat. Hrával jsem mezi nimi na housle, sedě na velké nátoči. Den za dnem hovořili Bompard a monsieur Genét o tom, co Francie vykonala a jak Spojené státy mají se připojit k ní a zdolat Angličany v této válce. Monsieur Genét říkal, že přiměje Spojené státy, aby se bily pro Francii. Byl to drsný, obyčejný člověk. Ale rád jsem naslouchal. Pomáhal jsem vždycky připíjeti na zdraví, nechť to bylo komukoli — zvláště pak občanu Dantonovi, který stál hlavu králi Ludvíkovi. Angličan byl by se pohoršil — mne zachránila má francouzská krev.

Nezachránila mne však, abych nedostal dávku lodní zimnice, na týden předtím, než jsme v Charlestonu vysadili na břeh monsieura Genéta; a co ze mne zbylo po pouštění žilou a pilulkách, pojalo strašlivou hrůzu proti životu v mezipalubí. Lékař, jmenoval se Karaguen, přinutil mne k pobytu zde, abych mu pomáhal s náplastěmi — byl jsem příliš slab, a nemohl jsem posluhovati Bompardovi. Nepamatuji se na nic zvláštního po několik dalších týdnů, až jsem ucítil šerík, a vyhlédnuv ze střílny, viděl jsem, že jsme zakotvili při kraji rejdy, a že na mne venku čekalo město krásných zahrad a červených cihlových domů, a všechno zelené listí božího světa.

„Co je to?“ ptal jsem se opatrovníka nemocných — byl to starý Pierre Tiphaigne. „Filadelfie,“ praví Pierre. „Zmeškal jsi ji celou. Na druhý týden odplujeme odtud.“

Obrátil jsem se a zaplakal jsem touhou po šeríku.

„Trápí-li tě to,“ řekl starý Pierre, „můžeš jíti ihned na břeh. Nikdo ti nebrání. Všichni se zbláznili na tomto pobřeží — Francouzi i Američané. To nejsou mé pojmy o válce.“ Pierre byl starý voják krále Ludvíka.

Nohy pode mnou vrávoraly, ale snažil jsem se dostat na palubu, kde to bylo jako na trhu. Fregata byla plná nastrojených pánů a dám, kteří se hrnuli sem a zase odtud. Zpívali a mávali francouzskými vlajkami, zatím co kapitán Bompard a jeho důstojníci — ba i někteří z mužstva — tlachali se všemi o válce s Anglií. Křičeli „Pryč s Anglií“ — „Pryč s Washingtonem!“ — „Sláva Francii a Republice!“ Nedovedl jsem si z toho ničeho vybrati. Chtělo se mi vyjít z této tlačence kordů a sukní a seděti někde v poli. Jeden z pánů mne oslovil: „Je to pravá čapka Svobody, kterou nosíš?“ Byla to rudá čapka od tety Cecilie a již silně obnošená. „Ovšem!“ řekl jsem, „přímo z Francie.“ „Dám ti za ni šilink,“ řekl, a s tímto penízem v ruce a s houslemi pod paží protlačil jsem se východem a odebral se na břeh. Bylo to jako sen — louky, stromy, květiny, ptáci, domy i lidé, vše úplně rozdílné! Usedl jsem na louce a zahrál jsem si trochu na housle, a pak jsem chodil po ulicích, dívaje se, očíhávaje a dotýkaje se jako malý psíček na tržišti. Nastrojení lidé seděli na bílých kamenných schodech před svými domy, a nějaká dívka hodila mi pár větviček šeríku; řekl jsem jí bezděčně „Merci“, a ona mi řekla, že má ráda Francouze. Byli jaksi všichni ve městě v módě. Viděl jsem ve Filadelfii více trojbarevných praporů než kdy v Boulogne a kdekdo volal jen po válce s Anglií. Dav lidu

provolával slávu našemu francouzskému vyslanci — témuž monsieur Genétovi, kterého jsme zanechali v Charlestonu. Byl na koni a choval se, jakoby mu patřilo celé místo, a rozkazoval všem, aby bojovali proti Britům. Ale to jsem slyšel již dříve. Dostal jsem se do dlouhé přímé ulice, široké jako Broyle, kde panstvo pořádalo koňské dostihy. Mám velice rád koně. Nikdo jim nepřekážel, a jakýsi člověk mi řekl, že se ulice proto jmenuje Dostihová. Pak jsem šel za několika černochoy, jichž jsem dosud zblízka neviděl; ale zanechal jsem je, abych se rozběhl za velkým hrdým mužem tváře barvy mědi, s peřím ve vlasech a s vlečkou rudého šatu za sebou. Řekli mi, že je to opravdový rudý Indián a že se jmenuje Rudá Kazajka, šel jsem za ním Druhou Třídou do uličky za ulicí Dostihovou. Zněla odtud hra na housle. Mám strašně rád housle. Indián zastavil se u pekařského krámu — bylo to u Konráda Gerharda — a koupil si cukrové koláčky. Uslyšev, co stojí, chtěl jsem si také nějaké koupiti, ale vtom se mne Indián zeptal, mám-li hlad. ‚Ó, ano!‘ řekl jsem. Vypadal jsem asi hrozně uboze. Otevře dveře na schodiště a vede mne nahoru. Vešli jsme do špinavého pokojíku, plného fléten a houslí a nějaký tlustý člověk hrál na housle u okna, v zápachu sýra a lektvarů, že byste byli padli. Padl jsem vskutku také, neboť tlustý člověk vyskočil a vpálil mi facku do tváře. Upadl jsem na starý špinet, pokrytý krabičkami pilulek a pilulky rozkutálely se po zemi. Indián nepohnul ani brvou.

‚Sbírej pilulky! Sbírej pilulky!‘ křičí tlustý člověk.

Vstal jsem, abych je sbíral — bylo jich na sta — maje v úmyslu proběhnouti pod rukou Indiánovou, ale pojala mne zavrať a bylo mi usednouti. Tlustý člověk vrátil se opět ke svým houslím.

„Toby!“ zavolal Indián po chvíli. „Přivedl jsem hoča, aby se najedl, a ne aby dostal záhlavek?“

„Co?“ zvolal Toby, „myslil jsem, že je to Gert Schwankfelder.“ Položil housle a prohlédl si mne rádně. „Himmel!“ vzkřikl. „Udeřil jsem nepravého hoča. To není nový hoch. Proč nejsi nový hoch? Proč nejsi Gert Schwankfelder?“

„Nevím,“ řekl jsem. „Pán v červeném šatu mne přivedl.“

Nato Indián: Je hladov, Toby. Křesťané vždy krmí hladové. Proto ho přivádím.“

„Měl jsi to říci hned,“ pravil Toby. Přistrčil ke mně mísy a Indián položil na ně chléb a maso a sklenici madeirského vína. Vyprávěl jsem mu, že jsem z francouzské lodi, na kterou jsem vstoupil, protože je moje matka Francouzka. Bylo to blízko pravdě, přemýšleli o tom, a kromě toho jsem viděl, že Francouzi jsou ve Filadelfii v módě. Toby a Indián šeptali si spolu a já jsem dále sbíral pilulky.

„Líbí se ti pilulky, heř“ ptal se Toby.

„Ne,“ pravím. „Viděl jsem jich příliš mnoho u našeho ločního lékaře.“

„Hoj!“ zvolal a ukazoval mi dvě láhve. „Co je to?“

„Kalomel,“ pravím, „a to druhé je senes.“

„Správně,“ řekl. „Po celý týden učil jsem Gerta Schwankfeldera rozdíl mezi nimi, a on je přece nedovede pojmenovati. Hraješ rád na housle?“ ptal se. Spatřil právě mé housličky na podlaze.

„Ó, ano!“ řekl jsem.

„Oho!“ zvolal. „Jaká je to nota?“ A přejel housle smyčcem. Mínil A, a řekl jsem mu tedy, která to je.

„Bratře,“ obrátil se k Indiánu. „Myslím, že to je prst Prozřetelnosti! Varoval jsem Gerta, bude-li ještě jednou hráti v loděnicích, že o mně zví. Podívej se teď na toho hocha a pověz, co si myslíš?“

Indián díval se na mne po celé minuty — na stěně byly hrací hodiny a loutky vycházely z nich a hopkovaly, dokud hodiny odbíjely. Díval se na mě po celou tu dobu.

„Dobry,“ řekl konečně. „Dobry je ten hoch?“

„Dobře tedy,“ řekl Toby. „Teď zahraji na housle, a ty zazpíváš svůj chvalozpěv, bratře. Chlapče, jdi dolů k pekaři, a řekni, že jsi mladý Gert Schwankfelder, který tu byl. Koně jsou v Davy Jonesově přístěnku. Budeš-li se vyptávat více, zvíš o mně?“

Opustil jsem je zpívající chvalozpěvy a sešel jsem dolů ke starému Konrádu Gerhardovi. Nebyl pranic překvapen, když jsem mu řekl, že jsem mladý Gert Schwankfelder, který tu byl. Znal Tobyho. Jeho žena zavedla mne beze slova do zadního dvora, kde mne u okraje studny umyla a učesala mi vlasy, a pak mne uložila do postele. Ó, jak se mi to spalo — jak se mi to spalo za pecí v malém pokojíku s vyhlídkou do květinové zahrádky! Nevěděl jsem, že se

Toby odebral téhož večera na „Embucade“ a že mne odkoupil doktoru Karaguenovi za dvanáct dolarů a za tucet lahví Senekového oleje. Karaguen potřeboval nové šňůry ke kabátu a soudě, že nebudu dlouho živ, propustil mne jako ‚trvale nemocného‘. “

„Líbí se mi Toby,“ řekla Una.

„Kdo to byl?“ ptal se Puck.

„Lékárník Tobíáš Hirte,“ odvětil Farao. „Druhá Třída č. 118. — pověstný prodavač Senekového oleje. Žil každoročně šest měsíců mezi Indiány. Ale nechte mne vyprávěti můj příběh po mé libosti, jako chodívala jeho hnědá klisna do Libanonu.“

„Proč ji tedy zavíral do Davy Jonesova přístěnku?“ ptal se Dan.

„To byl jen jeho žert. Měl ji za kloboučnickým krámem Davida Jonesa ve dvoře hospody ‚U kozla‘, a jeho indiánští přátelé, když ho navštívili, dávali si tam své koníky. Hleděl jsem si koní, nedělal-li jsem pilulky na starém špinetu, zatím co Toby hrál na housle a Rudá Kazajka zpíval chvalozpěvy. Líbilo se mi tu. Měl jsem dobrou stravu, lehkou práci, čisté šaty, hojnost hudby a kolem sebe tiché, úsměvné Němce, kteří mi dovolovali seděti ve svých zahrádkách. První neděli mne Toby vzal s sebou do kostela v Moravské uličce. Ten byl také v zahradě. Ženy nosily čepce s dlouhýma ušima a šátky. Vcházely jedněmi dveřmi a muži druhými. A byl tu víceramenný mosazný svícen, v kterém bylo možno se shlížeti, a měchy varhan šlapal černošský hoch. Nesl jsem

Tobymu housle a on hrál, co se mu zlíbilo, zcela proti varhanám i zpěvu. Byl jediný, kterému to dovolovali; byl to prostodušný lid. Umývali si v podkrovní světnici na vzájem nohy, aby zůstávali pokornými, čehož, Bůh ví, neměli potřebí.“

„Jak podivné!“ řekla Una.

Farao zamhoural očima. „Sešel jsem se s mnohými a viděl jsem jich mnoho,“ pravil, „ale nenašel jsem lepších, tišších, snášelivějších lidí nad tyto bratry a sestry Moravské církve ve Filadelfii. Nezapomenu také nikdy na onu svou první neděli — služby boží byly ten týden anglické. Zaváněly sem květiny ze zahrady pastora Medera, kde rostla velká broskev, a já jsem hleděl na všechnu tu čistotnou zvláštnost a vzpomínal jsem na mezipalubí na ‚Embucade‘, jež jsem opustil teprve před šesti dny. Jako hochu zdálo se mi, že to trvalo věčnost, a že i nyní to věčně potrvá. Ale neznal jsem tehdy Tobyho. Jakmile v onu neděli odbily hrací hodiny půlnoc — ležel jsem pod Spinetem — uslyšel jsem Tobyho housle. Byl právě povečeří; večeřival vždy pozdě a hojně. ‚Gerte,‘ pravil, ‚vyved’ koně. Svoboda a Neodvislost navždy! Kvítka objevují se na zemi a čas ptačího zpěvu nadešel. Odebereme se na mé letní sídlo v Libanonu?‘

Protřel jsem si oči a vyvedl jsem koně ze stáje ‚U kozla‘. Rudá Kazajka sedlal si tu svého, a když jsem složil tlumoky, vyjeli jsme všichni tři za svitu hvězd Dostihovou třídou k Ferry. Tak jsme cestovali dále. Je to vlídný, mírný kraj, tam za Filadelfi směrem k Lancasteru mezi

německými městečky. Malé domky a na puknutí velké stodoly, tučný dobytek, buclaté ženy, a všechno tak míruplné, jako v nebi, kdyby tam měli statky. Toby prodával léky ze svých tlumoků a podával lidem podél silnic zprávy o francouzské válce. On a jeho slunečník s dlouhou rukojetí byli známi stejně jako pobřežní vozy. Přijímal zakázky na pověstný Senekový olej, jehož tajemství měl od Indiánů Rudé Kazajky a spal ve farmách u přátel a známých, ale chtěl mítí vždy všechna okna zavřena; Rudá Kazajka a já jsme spali venku. Není tu nebezpečí kromě hadů — a ti se odplíží dosti rychle, tropíte-li ve křoví hluk.“

„To by se mi líbilo!“ řekl Dan.

„Nemohl jsem si na ně stěžovati v těch dnech. Za ranního chladu zpívá lejsek. Stojí za poslechnutí. A když po dlouhé jízdě v horku zapadnete do vlhkých prohlubin, zavane k vám nevyrovnatelně sladká vůně divokého vína, zde rostoucího. Takové jsou i výdechy ze smrkových lesů odpoledne. Když zapadne slunce, spustí žáby, a ještě později tančí světlušky v obilí. Ach, Bože, ty světlušky v obilí! Byli jsme týden nebo deset dní na cestě, přejíždějíce s místa na místo — z Lancasteru do Betlema-Efraty —, aj, ty Betleme-Efrata' — líbily se mi takové potulky; a tak jsme přiklusali do ospale klidného Libanonu u Modrých Hor, kde Toby měl domek a zahradu, plnou ovoce. Přicházel si sem každoročně pro onen podivuhodný Senekový olej, který mu Indiáni Senekové připravovali. Nebyli by ho prodali nikomu jinému a on je léčil pilulkami, kterých oni si cenili mnohem výše než svého oleje. Mohl s nimi

dělali, co se mu líbilo, a snažil se ovšem, učiniti z nich Moravské bratry. Senekové jsou způsobný, tichý národ a utrpěli dosti svízeli od bělochů — Američanů i Angličanů — během válek. Žili na území, rezervovaném Indiánům, daleko od svého jezera. Toby vzal mne tam s sebou, a oni jednali se mnou, jako bych byl jejich krevním bratrem. Rudá Kazajka říkal, že stopy mých bosých nohou v prachu byly právě jako stopy indiánské, a i můj způsob chůze že je podobný. Vím jen, že jsem si úplně zamiloval jejich způsoby.“

„Snad ti pomáhala kapka tvé cikánské krve?“ pravil Puck.

„Také si to někdy myslím,“ pokračoval Faraó. „Pravda je, že Rudá Kazajka i Obilní Plantážník, druhý senecký náčelník, přijali mne do svého kmene. Je to ovšem jen poklona, ale Toby se zlobil, když jsem se objevil s pomalovanou tváří. Dali mi i mimořádné jméno, které znamená „Dvojjazyčný“, protože, jak víte, jsem mluvil francouzsky i anglicky.

Měli své zvláštní názory (slyšel jsem je) o Francouzech a Angličanech, i Američanech. Bylo jim snáseti ode všech během válek, a přáli si jen, aby je nechali s pokojem. Ale měli velice příznivé mínění o presidentu Spojených států. Obilní Plantážník měl s ním řízení v nějakých mimozápadních francouzských válkách, když generál Washington byl ještě mladíkem. Že se později stal presidentem, nemělo pro ně žádného významu. Říkali mu stále Velká Ruka, protože byl člověk silných pěstí, a byl

jim představou dokonalého bílého náčelníka. Bývalo, že Obilní Plantážník zatočil se do svého pláště, a když jsem mu nacpal dýmku, začal: — ‚Před dávnými časy, za starých dnů, kdy bylo hojně statečných a nedostávalo se šatů, řekl Velká Ruka —‘ Souhlasil-li Rudá Kazajka s jeho řečí, vypouštěl trochu kouře koutky úst. Nebyla-li mu řeč po chuti, pouštěl ho nosem. Tu Obilní Plantážník umlkal, a Rudá Kazajka přejal řeč. Rudá Kazajka byl lepším řečníkem. Ležel jsem a naslouchal jsem jim celé hodiny. Ó, znali dobře generála Washingtona. Obilní Plantážník setkával se s ním u Epplyů—ve velké tančírně ve městě, než tuto koupil okresní maršálek Vilém Nichols. Vyprávěli mi, jak je vždycky rád vídal, a vyslychal je dokonce, měli-li něco na srdci. A měli toho v oněch dnech hodně. Dozvídal jsem se to postupně, když jsem byl přijat do kmene. V Libanonu i všude jinde hovořilo se toho léta o francouzské válce s Anglií a o tom, přidají-li se Spojené státy ke Francii nebo učiní-li mírovou smlouvu s Anglií. Toby přál si mír, aby mohl choditi po území, vyhrazeném Indiánům a kupovati olej. Ale mnoho bělochů přálo si válku, a hněvali se, že president nechtěl k ní dáti znamení. Noviny vyprávěly, že lidé pálili Guy Fawkeovy obrazy generála Washingtona a pokřikovali na něho po ulicích Filadelfie. Byli byste se podivili, co vše tito dva staří statní náčelníci věděli o vnějšku i vnitřku těchto věcí. To málo, jemuž jsem se naučil z politiky, sebral jsem od Rudé Kazajky a Obilního Plantážníka v ohrazeném území. Toby čítal

časopis ‚Jitřenku‘. Byl, čemu se říká ‚demokrat‘, ač naše církve je proti tomu, aby se Bratří zabývali politikou.“

„Nenávidím také politiku,“ řekla Una a Farao se zasmál.

„Mohl jsem to tušit,“ řekl. „Ale je tu něco, v čem není politika. Jednoho parného večera ke konci srpna četl Toby na stupínku noviny. Rudá Kazajka kouřil pod stromem broskvovým a já jsem hrál na housle. Pojednou Toby upustil svou Jitřenku“.

Jsem starý člověk,‘ povídá, ‚a mám příliš rád své pohodlí. Půjdu k církvi, která je ve Filadelfii. Půjč mi, bratře, přebytečného koně. Chci tam býti zítra večer.‘

‚Dobře!‘ řekl Rudá Kazajka, hledě na slunce. ‚Bude tam můj bratr. Pojedu s ním a vrátím se s koňmi?‘

Odešel jsem skládati tlumoky. Toby odnaučil mne vypyťavati se. Vzal mi housle, když jsem tak činil. Kromě toho Indiáni se také mnoho nevyptávají a chtěl jsem se jim podobati.

Když byli koně přichystáni, skočil jsem na jednoho.

‚Jdi dolů,‘ pravil Toby. ‚Zůstaň tu a hlídej chatu do mého návratu. Pán to uložil na mne, ne na tebe — tak si alespoň přeji.‘

A již se za ním zdvihá prach po Lancasterské silnici, a já sedím na prahu, hledě s údivem za ním. Když jsem sebral noviny, chtěje do nich zabaliti struny, přeslabikoval jsem v nich zprávu o žluté zimnici, která ve Filadelfii vypukla tak strašlivě, že každý odtamtud utíkal. Polekal jsem se, neboť jsem měl Tobyho rád. Neřekli jsme si nikdy mnoho, ale

hráli jsme spolu housle, a hudba je tolik, jako hovor pro ty, kdo rozumějí.“

„Zemřel Toby na žlutou zimnici?“ ptala se Una.

„Ne! Je přece ještě na světě spravedlnost.“

Odebral se do města a pouštěl zde opět hromadně žilou. Vzkázal po Rudé Kazajce, abych v případě války nebo jeho smrti přivezl oleje do města, ale do té doby abych pracoval v zahradě a Rudá Kazajka aby na mne dohlížel. Ve svém srdci uznávají Indiáni všechno kopání a rypání za ženskou práci, a ani Rudá Kazajka, ani když ho v hlídce vystřídal Obilní Plantážník, nebyli zlími robotníky. Najali jsme si černošského hochu k této práci, ač to byl líný, rozšklebený přeběhlík. Zvědév, že Toby nezemřel hned, jak přijel do města, pustil jsem ho po chlapeckém způsobu s myslí a chodil jsem opět se svými Indiány. Ó, těch dnů nahoře na severu v Canasedago, při dostizích a hrách se Seneky, nebo při hledání včel v lesích nebo rybolovu v jezeře!“ Farao si vzdychl a zahleděl se přes vodu. „Ale,“ pokračoval, „nejlepší je to po prvních mrazech. Vybalíte se ze své pokrývky, a vidíte, že přes noc každý zbylý zelený list zrudl a zežloutl, ne na jednotlivých stromech, nýbrž na všech po délce sta a sta mil, jako by se západ slunce byl obrátil z rub na rub. Jednoho z takových dnů — javory plály šarlatově a zlatě, a sumachové keře byly červenější — objevili se Obilní Plantážník a Rudá Kazajka v plném válečném odění, takže i listí zdálo se šeré vedle nich: v opeřených válečných čepcích, ve žlutých punčochách z daňčí kůže, otrásněných a ostrápcovaných, s

červenými pokrývkami na koních, sedla samá pera, lastury a korále. Myslel jsem, že vypukla válka proti Britům, až jsem uzřel, že neměli omalované tváře a že byli bezbranní. Tu jsem proti nim zabučel, Yankee Doodle'. Řekli mi, že jedou navštívit Velkou Ruku, aby zvěděli najisto, míní-li se připojit k Francouzům v boji proti Angličanům anebo uzavřít mírovou smlouvu s Anglií. Myslím, že ti dva byli by se vydali na válečnou dráhu na jediný pokyn Velké Ruky, ale věděli dobře, že byla-li by to válka mezi Anglií a Spojenými státy, jejich kmen slízl by to s obou stran stejně, jako ve všech jiných válkách. Vyzvali mne, abych jel s nimi a opatroval jim koně. Překvapilo mne to, poněvadž dávali koně vždy 'U kozla' nebo u Epplyů do stáje, kdykoli šli navštívit generála Washingtona v městě, a opatrování koní je práce pro černochoy. Kromě toho nebyl jsem k tomu oblečen."

„Chcete říci, že jste byl oblečen jako Indián?“ ptal se Dan.

Farao jevil poněkud rozpaky. „To se nestalo v Libanonu,“ pravil, „nýbrž o kus dále k severu, na vyhrazeném území; a v oné chvíli nebylo, pokud se týče pláště, čelenky, mokasin a osmahlosti tváře, velkého rozdílu mezi mnou a mladým seneckým hochem. Snad je vám to k smíchu,“ pohladil si šosatý dlouhý kabát, „ale řekl jsem vám, že jsem si oblíbil docela jejich způsoby. Neřekl jsem ničeho, ale div že jsem nevyrazil válečný pokřik, jak mne tomu učili mladí muži.“

„Ne, a ani zde se ti to nepodaří,“ řekl Puck, než se Dan mohl otázati. „Pokračuj, bratře.“

„Jeli jsme.“ Faraonovy úzké, temné oči zářily a tančily. „Jeli jsme — čtyřicet, padesát mil denně, po celé dny — my tři stateční. A i mne uvádí v podiv, jak může dospělý, vysoce urostlý Indián projeti tryskem na koni hustým stromovím se svým válečným čepcem na hlavě a neporouchati si na něm ani pířka! Má hloupá hlava natloukla si často o nízké větve, ale oni proklouzli jimi jako ubíhající losi. Každé noci zpívali jsme večerní chvalozpěvy, když Indiáni rozfoukali kouř svých dýmek do všech úhlů nebes. Kudy jsme jeli? Povím vám to, ale nekárejte mne, nejste-li moudřejší. Ubírali jsme se po staré válečné stopě od konce jezera podél Východní Susquehanny krajem nantegským, přímo dolů ke tvrzi šamokinské na řece Senachse. U tvrze Granville přešli jsme Juniatu, dostali se přes kopce po ochwické stopě do Shippensbergu a pak k Williams Ferry. Z Williams Ferry, přes Shanedore, přes Modré Hory průlomem ashbyským, a odtud k jihovýchodu, až jsme našli presidenta za vlastními jeho plantážemi. Nechtěl bych být vážně stopován Indiány. Chytli ho jako koroptev na pahýlu. Slezli jsme s koní a plížili se dále kupředu lesem, plazíce se stále níže a níže; sklouzla-li mi noha v mokasinech jen poněkud, ohlížel se Rudá Kazajka a mračil se. Uslyšel jsem hlasy — Monsieur Geneta nad jiné — dávno předtím, než jsem co viděl, a zastavili jsme se na kraji mýtiny, kde několik černochoů v šedých a červených livrejích drželo koně, a půl tuctu pánů

— kromě Genéta — hovořilo mezi poraženými kmeny. Myslím, že se dostavili všichni, aby viděli Geneta na jeho cestě, neboť měl u sebe tlumok. Byl jsem ukryt mezi dvěma kmeny, maje tak daleko ke společnosti, jako odtud tam k onomu starému jeřábu.

Nepotřeboval jsem nikoho, aby mi ukázal Velkou Ruku. Stál s nohama poněkud rozkročenýma a naslouchal zcela tiše Genétovi, onomu francouzskému vyslanci, který neměl nikdy lepších způsobů než boshamský kotlař. Genét neměl nic jiného na práci, než že mu nařizoval, aby ihned prohlásil válku s Anglií. Slyšel jsem ten žvást již dříve na ‚Embuscadě‘. Privil, že roznítí celé Spojené státy, aby válčily ‚s Anglií, nechť se to Velké Ruce líbí nebo ne.

Velká Ruka vyslechl ho až do konce. Ohlédl jsem se za sebe a moji oba náčelníci vytratili se jako dým. Praví Velká Ruka: ‚To je velice násilnicky podáno, monsieur Genéte —‘ ‚Občane — občane!‘ zasoptí chlapisko. ‚Já alespoň jsem republikán!‘ ‚Občane Genéte,‘ zní odpověď, ‚můžete být jist, že k tomu vezmu co nejplněji zřetel.‘ To, zdá se, občana Genéta trochu zkrotilo. Odejel odtud mruče, a svému černocho nedal ani penny. Nebyl gentleman!

Ostatní shromáždili se pak kolem Velké Ruky a svým způsobem říkali skorém totéž, co Genét. Vykládali mu, že zde válčí Francie a Anglie takřka přímo přes vůli Spojených států a že neberou na nikoho ohledu. Francouzi prohledávali americké lodi pod záminkou, že tyto pomáhají Anglii, ve skutečnosti však, aby tu kradli zboží.

Angličané činili totéž, jen jiným způsobem, a kromě prohlídky nutili americké občany do svého námořnictva, pod záminkou, že tito Američané jsou zákonitými britskými poddanými. Páni to vykládali velice jasně Velké Ruce. Nezdá prý se jim, pravili, jako by to bylo nějakou výhodou pro Spojené státy, snaží-li se vyhnouti boji, protože dostanou tak jak tak od Francouzů i od Angličanů. Pravili, že z desíti dobrých Američanů devět touží dychtivě po boji s Angličany. Neříkají, zda je to správné či nesprávné; přejí si jen, aby Velká Ruka to vzal v úvahu. To učinil — na chvíli. Viděl jsem Rudou Kazajku i Obilního Plantážníka, jak se na něho dívali s druhé strany mýtiny, ale bylo mi tajemstvím, jak ji mohli obejít. Pak se Velká Ruka vztyčil a jeho páni dostali svůj díl.“

„Uhodil je?“ ptal se Dan.

„Ne, ani tu nebylo, co by se mohlo zváti za přísaháním. Porazil je přirozenou svou řečí. Ptal se jich po několikráte, mají-li Spojené státy dosti vyzbrojených lodí k jakémukoli druhu a tvaru války s kýmkoli. Prosil je, myslí-li, že mají takové lodi, aby mu je dali, a oni hleděli k zemi, jako by čekali, že je najdou tam. Kladl jim na srdce — a myslím, že jim udával dobré důvody — je-li jejich vlast (dáme-li stranou loďstvo), jsou-li Spojené státy hotovy nebo schopny čeliti nové válce, když sotva před několika lety skončily válku s Anglií, a mají všude plno vlastních nepokojů. Jak jsem řekl, síla, s jakou jim vše předložil, je porazila, a když umlkl, bylo ticho jako v lesích po bouři. Malý človíček — zdáli se všichni

maličcí — vypískne jako mladá vrána ve hnízdě větrem smeteném: „Nicméně, generále, zdá se, že budete nucen válčiti s Anglií? Velká Ruka se rychle k němu stočí: „A je něco v mé minulosti, dle čeho můžete souditi, že je mi protivno bojovati s Velkou Británií?“

Všichni se smáli, mimo něho. „Ó, generále, vy nám docela nerozumíte!“ řekli. „Doufám,“ řekl. „Ale znám svou povinnost. Musíme zachovati mír s Anglií.“

„Za každou cenu?“ ptá se človíček s vraním hlasem.

„Za každou cenu,“ opakuje Velká Ruka slovo za slovem. „Budou prohledávat naše lodi — budou násilně vybírat naše občany k námořnictvu, ale —“

„A co je s prohlášením neodvislosti?“ zeptá se někdo.

„Jednejme s fakty, ne s fantasiemi.“ praví Velká Ruka. „Spojené státy nejsou v postavení, aby mohly bojovati s Anglií.“

„Ale pomyslete na veřejné mínění,“ vyskočí jiný. „Jen ve Filadelfii je smýšlení horečně rozpálené.“ . .

Zdvihl velkou svou ruku. „Pánové,“ řekl — mluvil zvolna, ale hlas jeho nesl se daleko — „je mi mysletí na naši vlast. Ujišťuji vás, že smlouva s Velkou Británií bude uzavřena, třebaže každé město v Unii pálí můj obraz“

„Za každou cenu?“ skřehotá dále komediantský chlapík.

„Smlouva musí býti zhotovena dle vlastních podmínek Velké Britanie. Co mohu dělat jiného?“

Obrátil se k nim zády a oni hleděli na sebe a loudali se pak ke koním, zanechavše ho samotného ; a tu jsem teprv

viděl, že je stařec. Pak vyjeli Červená Kazajka a Obilní Plantážník s druhého konce na mýtinu, jako by se tu byli právě octli pouhou náhodou. Záda Velké Ruky se zase narovнала, hlava vzpřímila a on vykročil jim vstříc jediným dlouhým krokem, s hlasitým, hlubokým: „Hoj!“ Tak se zaradoval. Byl to nádherný pohled na schůzku těchto tří statných mužů, z nichž dva vypadali jako drahokamy zdobené obrazy ve směsi pestře zbarveného listí. Viděl jsem, jak se válečné čepce mých náčelníků klonily společně k zemi, níž a níž. Pak učinili znamení, jehož žádný Indián nekoná jinde než před příbytky věstců a čarodějů — rozmach pravé ruky až do prachu země, zároveň sklon levého kolena, a hrdá orlí pera dotkla se skorem až špiček bot generálových.“

„Co to znamenalo?“ ptal se Dan.

„Znamenalo!“ zvolal Farao. „To je, co my — je to způsob sachemův, jakým sype posvátnou žitnou mouku před — ó, je to vpravdě druh indiánské poklony, a znamená, že je někdo velmi velký náčelník.“

Velká Ruka podíval se na ně shůry. Zprvu řekl zcela tiše: „Vědí teď moji bratři, že není lehké být náčelníkem.“ Pak zesílil hlas. „Děti moje,“ řekl, „co máte na srdci?“

Praví Obilní Plantážník: „Přišli jsme se ptát, bude-li válka s muži krále Jiřího, ale slyšeli jsme již, co náš Otec řekl svým náčelníkům. Odneseme si tuto rozmluvu v srdcích svých, abychom ji sdělili svému lidu.“

„Ne,“ řekl Velká Ruka. „Zanechte všeho takového

hovoru — byl jen mezi bělochy — ale ode mne doneste toto poselství svému lidu — že nebude války.’

Páni jeho čekali, proto ho tedy nezdržovali déle; jen Obilní Plantážník, užívaje starého pobočního jeho jména, zeptal se: ‚Velká Ruko, viděl jsi nás chvíli mezi stromy?’

‚Zajisté,‘ odvětil. ‚Vždyť v y jste mne naučili dívati se za stromy, dokud jsme všichni byli mladí.‘ A po těch slovech odjel klusem.

Žádný z mých náčelníků nepromluvil, až jsme seděli opět na koních a jeli již půl hodiny po stopě domů. Tu řekl Obilní Plantážník k Rudé Kazajce: ‚Zatančíme si letos obilní tanec. Nebude války.‘ A to byla celá jejich zmínka.“

Farao vstal, jako by byl domluvil.

„Ano,“ řekl Puck, vstávaje rovněž. „A co z toho všeho vzešlo během doby?“ „Nechte mne dokončiti příběh mým způsobem,“ zněla odpověď. „Hle! Je později, než jsem si myslel. Tam ta rybářská loď pomýšlí již na večeri.“

Děti hleděly přes stmívající se Průplav. Rybářská loď vztyčila svítilnu a plula zvolna k západu, kde světla Brightonského majáku vybíhala do vody v jiskřivé čáře. Když se obrátily, byl Průlom za nimi prázdný.

„Doufám, že nám již složili tlumoky,“ řekl Dan. „Zítرا touto dobou budeme doma.“

KNĚZEM PROTI SVÉ VŮLI

DEN po svém příchodu, domů od mořského pobřeží vybraly se děti na inspekční turu, aby se přesvědčily, je-li vše na místě, jak to zanechaly. Objevily brzo, že starý Hobden zatarasil nej lepší jejich průlomky v plotech tyčkami a trnitým chrastím a přistříhal ploty, kde byly vysázeny ostružinami.

„Není přec ještě čas pro cikány,“ řekla Una. „Vždyť bylo ještě včera léto!“

„Je kouř v Nízkém Křoví!“ pravil Dan, čichaje. „Přesvědčíme se!“

Sli přes pole směrem za tenkým proužkem modravého dýmu, který se plazil nad dolíkem Nízkého Křoví vedle vozové cesty ke Královskému Pahorku. Býval to starý lom, až ho někdo osázel, a lze hleděti přímo do něho s okraje Terasové Louky.

„Myslel jsem si to,“ šeptal Dan, když došli ku plotu u kraje modřínů. Cikánský vůz — ne komediantský, nýbrž starého druhu, černý, s malými okénky vysoko nahoře a s malými dvířky ve vratech — chystal se k odjezdu. Muž přístroj oval koně; stará žena krčila se nad popelem ohně, rozdělaného z ulámaných latí plotu; na schodech vozu seděla dívka, zpívajíc nemluvněti na svém klíně. Hubený pes, moudrého pohledu, čichal ke kusu kůže na zemi, až ji stařena pečlivě zdvihla a hodila doprostřed ohně. Dívka

sáhla dovnitř vozu a hodila jí odtud něco zabaleného v papíře. I to octlo se na ohni a bylo cítiti spálené peří.

„Kuřecí peří!“ pravil Dan. „Rád bych věděl, jsou-li to starého Hobdena.“

Una kýchlá. Pes zavrčel a plazil se k nohám dívce, stařena rozdmýchovala oheň kloboukem, zatím co muž vedl koně k oji. Všichni pohybovali se tak tiše a rychle, jako hadi přes mech.

„Ah!“ zvolala dívka. „Já tě naučím!“ Bila psa, který, jak se zdálo, to očekával.

„Nebij ho!“ volala Una dolů. „Nebylo to jeho vinou.“

„Jak víte, proč ho biji?“ odpověděla.

„Proto, že nás neviděl,“ řekl Dan. „Stál přímo v kouři, a neměl nos po větru.“

Dívka přestala bít psa a stará žena vála kloboukem rychleji než dříve.

„Rozvála jsi trochu peří z ohně,“ pravila Una. „Tam je peří z ocasu! Tam u kaštanu!“

„Co na tomř“ řekla stařena, sebravši je.

„Ó, nic!“ řekl Dan. „Slyšel jsem jen, že prý pera z ocasu jsou špatná, je-li špatný celý pták.“

To říkával Hobden o bažantech. Starý Hobden spálil vždy peří i kůži, než usedl k jídlu.

„Pojed'me, matko,“ zašeptal muž. Stařena vlezla do vozu a koně vytáhli ho z hluboce vyjetých kolejí v houští na tvrdou, vozovou cestu.

Dívka mávala rukama a křičela cosi, čemu nemohli rozuměti.

„To bylo po cikánsku ‚Děkuji vám pěkně, bratře a sestřičko,‘“ ozval se hlas Faraona Leea.

Stál za nimi, s houslemi pod pažďím.

„Nebesa, vy jste mne polekal!“ zvolala Una.

„Vy jste polekali starou Priscillu Saville,“ zavolal Puck zdola. „Pojďte, sedneme si u jejich ohně. Měla ho uhasit, než odjeli.“

Spustili se do houští se strany, kde rostlo kapradí. Una shrnula popel dohromady, Dan našel suchou větev dubovou, která hoří bez plamene, a hleděli do kouře, zatím co Farao hrál divnou houpavou melodii.

„To bzučela dívka děťátku,“ řekla Una.

„Znám to,“ přikývl a pokračoval:

„Ej Lumej, Lumej, Lumej! Luluďa!

Luluďa!“

Přecházel od jedné podivné písni ke druhé a zapomněl úplně na děti. Konečně ho Puck požádal, aby vyprávěl dále o svých dobrodružstvích ve Filadelfii a mezi seneckými Indiány.

„Vždyť je vyprávím,“ řekl za hry přímo před sebe. „Což toho neslyšíš?“

„Snad ano, ale oni nemohou. Vyprávěj nahlas,“ pravil Puck.

Farao se zachvěl, odložil housle a začal: „Přestal jsem, jak Červená Kazajka a Obilní Plantážník jeli se mnou domů, když Velká Ruka řekl, že nebude žádné války. To bylo vše. Věřili jsme Velké Ruce a vrátili jsme se domů — my tři stateční. Když jsme dojeli do Libanonu,

sešli jsme se u chaty s Tobym. Jeho vesta byla mu o celou stopu příliš velká — tak se namáhal mezi nemocnými žlutou zimnicí. Nabil mi za to, že jsem utekl s Indiány, ale stálo to za to — byl jsem rád, že ho vidím — a když jsme se vrátili na zimu do Filadelfie, a já jsem slyšel, jak se obětoval pro nemocné žlutou zimnicí, vážil jsem si ho nade všechno na světě. Ta žlutá zimnice musela být něco hrozného. Teprve v prosinci začali se lidé jen tak trousiti zpět do města. Celé domy stály prázdné a černoši v nich loupili. Ale nemohu si vzpomenouti, že by byl zemřel některý z Moravských Bratří. Zdálo se, že se ani nepřestávali zabývat svými záležitostmi a že dobrý Bůh bděl nad nimi. Bylo to v zimě — ano, v zimě r. 1793 — a Bratři si koupili do kostela kamna. Toby se za ně přimlouval, protože zimou trpěla jeho ruka, držící housle, ale mnozí měli za to, že teplo z kamen není v bibli, a byla tu ještě i třetí strana, která nosila s sebou ke službám božím ohříváčky na nohy s ořechovým uhlím a nechtěla slyšeti o ničem jiném. Konečně o tom rozhodli losem. Po mém létě se Seneky nezajímala mne příliš kostelní kamna, vydal jsem se tedy na obchůzku mezi francouzské emigrés, jichž byla Filadelfie plná. Moje franština i hra na housle byly mi tu nápomocny. Přicházely jich celé lodní náklady z Francie, kde, jak jsem zvěděl, bylo vzájemné vraždění všemi možnými prostředky, a rozšířili se po městě — ponejvíce v ulici Pijácké a Elpfrithově — a konali různé, pro ně nevhodné práce, dokud by se nezlepšily časy. Ale ať se snížili k čemukoli, zůstávali zdvořilí a uhlazení, a

tvářili se vždy vesele. Když jsem jednoho večera hrál na housle při jedné z jejich ubohých malých zábav, zdáli se mi Bratři starosvětští. Pastorovi Mederovi a bratru Adamu Gooseovi se nelíbilo, že hrají za mzdu, ale Toby řekl, že je dovoleno, abych si vydělával na živobytí cvičením svých vloh. Nedopustil nikdy, aby mne kdo odsuzoval.

V únoru, v roce devadesátém čtvrtém — ne, muselo to býti v březnu, protože přijel z Francie nový vyslanec, jménem Fauchet, se způsoby o nic lepšími, než měl starý Genét — v březnu tedy přijel Červená Kazajka z vyhrazeného území, přinášeje zprávy ode všech dobrých přátel tamějších. Prováděl jsem ho po městě a viděli jsme generála Washingtona, jedoucího davem lidu, který křičel po válce s Anglií. Hráli mu notně drsnou hudbou, ale on hleděl koni mezi uši a nevšímal si ničeho. Jeho třemen dotkl se lokte Červené Kazajky a Červená Kazajka zašeptal vzhůru: „Víš můj bratr, že není lehké být náčelníkem?“ Velká Ruka střelil po něm jediným pohledem a přikývl. Pak nastala za námi rvačka k vůli komusi, kdo nekřičel proti Washingtonovi dost hlasitě ke spokojenosti lidu. Odešli jsme, abychom byli mimo boj. Indiáni nevydávají se v nebezpečí býti zasaženu.“

„A co dělají, jsou-li?“ ptal se Dan.

„Pak ovšem zabíjejí. Mají své zvláštní způsoby. Nuže tedy, vraceli jsme se domů Pijáckou ulicí, kde jsem si chtěl u jedné francouzské vikomtesy vzít novou košili, kterou mi vypírala ze škrobu (jsem vždy vybíravý ve svém prádle), když vtom nám jakýs chromý Francouz nabízí

ke koupi knoflíky. Přeplavil se teprve před nedávnem do Spojených států, a prosil nás snažně, abychom koupili. Byl na něho opravdu žalostný pohled — kabát měl na sobě roztrhaný, tvář poškrábanou, ale ruce měl pevné; věděl jsem tedy, že není opilý. Privil, že se jmenuje Peringuey, a že byl ztlučen v davu kolem Síně Neodvislosti. Slovo dalo slovo a zavedli jsme ho tedy do bytu Tobyho, stejně jako mne vedl Červená Kazajka loňského roku. Poklonami, jež činil Tobyho madeirskému vínu, tak si podmanil starce, že mu otevřel druhou láhev a vyprávěl pak monsieur Peringueyovi vše o našem velkém sporu o kamna v kostele. Pamatuji se, jak pastor Meder i bratr Adam Goose vpadli v hovor, a ač oni a Toby byli naprosto rozdílných názorů ohledně kamen, uklidnil je přece tento monsieur Peringuey, že věřili, jako by si myslel, že má každý z nich pravdu. Vyprávěl, že býval knězem, než mu bylo opustiti Francii. Obdivoval se Tobyho hře na housle a ptal se, je-li Červená Kazajka, sedící u špinetu, pravým Huronem. Senekové nejsou Hurony, jsou Irokézové, a Toby mu to řekl. Po nějaké chvíli vstal a loučil se s námi způsobem, jako by on nám byl prokázal milost, a ne, že my jsme ho nakrmili. Neviděl jsem toho nikdy tak silně — v žádném člověku. Rozhovořili jsme se o něm, ale nemohli jsme se v něm vyznati. Červená Kazajka vyšel se mnou do francouzské čtvrti, kde mi bylo hráti při zábavě. Ubírajíce se opět Pijáckou ulicí, spatřili jsme nezastřené, osvětlené okno a za ním seděl náš prodavač knoflíků, monsieur

Peringuey, a hrál sám s sebou v kostky, pravou rukou proti levé.

Červená Kazajka ustoupil více do tmy, řka: ‚Podívej se na jeho obličej!‘

Díval jsem se. Ujišťuji vás, že jsem se nebál, jako když Velká Ruka mluvil ke svým pánům. Jen jsem se díval a jen jsem se divil, jak by se i ty němé, mrtvé kostky mohly odvážití padati jinak, než jak si toho přeje tento obličej. To — to byl obličej!

‚Je ošemetný,‘ praví Červená Kazajka. ‚Ale je velký náčelník. Francie propustila velikého náčelníka. Myslel jsem si to, když nám vyprávěl své lži. Teď to vím.‘

Bylo mi jíti do schůzky, prosil jsem ho tedy, aby se později pro mne zastavil, že budeme u Tobyho zpívati chvalozpěvy jako obyčejně.

‚Ne,‘ řekl. ‚Vyříd' Tobymu, že dnes večer nejsem křesťanem. Jsem cele Indiánem.‘ Míval někdy takové záchvaty. Chtěl jsem zvědětí více o monsieuru Peringueyovi, a schůzka emigrantů byla k tomu nejlepším místem. Není to ovšem ani zde ani tam, ale při těchto zábavách francouzských émigrés je vám skorem do pláče. Lidé, od kterých jste kupovali na tržišti ovoce, kadeřníci, mistři šermu a učitelé franštiny, mění se při světle svíček v to, co bývali doma a zvidáte jejich pravá jména. V prádelně nebylo mnoho místa, sedl jsem si tedy na měděný kotel a hrál jsem jim písně, o něž prosili — ‚Si le Roi m'avait donné,‘ a podobné dětinnosti. Někdy plakali. Bývalo mi pak líto, bráti od nich peníze, opravdu.

A tu jsem tedy zvěděl o monsieuru Peringueyovi. Byl to povedený taškář. Nikdo neměl pro něj dobrého slova, kromě markýzky, jež měla na Čtvrté třídě francouzskou jídelnu. Zvěděl jsem, že jeho pravé jméno bylo hrabě Talleyrand de Périgord — byl vskutku knězem, ale sešel citelně ve světě. Byl před několika lety vyslancem v Anglii za krále Ludvíka, než Francouzi tomuto stali hlavu; a jak jsem slyšel, sotvaže tato hlava odpadla od těla, vrátil se spěšně do Paříže a přimlouval se u Dantona, téhož člověka, který vraždu tu spáchal, aby ho poslal zase zpět do Anglie jakožto vyslance Francouzské Republiky! To bylo Angličanům příliš mnoho; dali mu usnesením sněmovním vyhazov, a on uprchl do Ameriky bez peněz, bez přátel i bez vyhlídek. Vyprávím vám, co se vyprávělo v prádelně. Někteří se tomu smáli. Tu povídá francouzská markýzka: ‚Milí přátelé, smějete se předčasně. Ten člověk to vyhraje dříve než kdo z nás.‘

‚Nevěděl jsem, že máte takovou zálibu v kněžích, markýzko,‘ pravil vikomt. Jeho paní, jak jsem vám řekl, byla mou pradlenou.

‚Mám své příčiny,‘ řekla markýzka. ‚Poslal mého strýce i mé dva bratry do nebe úzkými dvířky — to bylo jedno z emigrantských pojmenování pro gilotinu. ‚Vyhraje, kdyby ho to mělo státi i krev všech přátel, jež má na světě?‘

‚A co tu tedy chce?‘ ozval se kdosi. ‚My všichni jsme prohráli svou hru?‘

‚Na mou věru!‘ zvolala markýzka. ‚Vyzví, dovede-li

to vůbec kdo, zda nám ten padouch Washington chce pomoci zdolati Anglii. Genét (můj vyslanec v ‚Embuscadé‘) měl nezdar a odešel v nemilosti; Fauchetovi (nově příchozímu) nedařilo se nijak lépe, ale náš abbé to vyzví, a bude míti svůj zisk ze zprávy. Takový člověk se nechybí?

‚Začíná nešťastně,‘ řekl vikomt. ‚Naložili mu dnes na ulici, že nepokřikoval na vašeho Washingtona? Všichni se dali znova do smíchu, a kdosi podotkl: ‚Cím se živí, chudšas?‘ Snad proklouzl někde dveřmi prádelny, protože pojednou letí kolem mne a připojí se k nim, chladný jako led.‘

‚Člověk dělá, co může,‘ řekl. ‚Prodávám knoflíky. A vy, markýzko?‘

‚Já?‘ — mává bílýma, ubohýma ručkama, plnýma popálenin — já jsem kuchařka — velice špatná — k vašim službám, abbé. Právě jsme mluvili o vás.‘

Nejednali s ním tak, jak o něm hovořili. Couvli od něho a stáli tiše.

‚Zmeškal jsem tedy něco,‘ řekl. ‚Ale ztrávil jsem předchozí hodinu hrou — jen o knoflíky, markýzko — s ušlechtilým divochem, opravdovým Huronem.‘

‚Doufám, že jste měl obvyklé své štěstí?‘ zeptala se.

‚Zajisté,‘ odpověděl. ‚Nemohu připustiti ani ztráty knoflíků v těchto dnech.‘

‚Pak myslím, že dítě přírody neví, že vaše kostky bývají obtíženy, Otče Tout-á-tous,‘ pokračuje markýzka.

Nevím, chtěla-li ho tím viniti z podvodu. On se jen uklonil.

Ještě ne, mademoiselle Cunegonde,‘ řekl a odcházel, aby se učinil příjemným u ostatní společnosti. A tak jsem zvěděl, že náš monsieur Peringuey byl hrabě Karel Moric Talleyrand de Périgord.“

Farao umlkl, ale děti neříkaly ničeho.

„Slyšeli jste o něm?“ ptal se Farao.

Una zavrtěla hlavou.

„Byl Indián, s kterým hrál v kostky, Červená Kazajka?“ ptal se Dan.

„Byl. Červená Kazajka mi to řekl při první setkané se mnou. Ptal jsem se, podváděl-li ho chromý muž. Červená Kazajka to popřel — hrál prý zcela poctivě a je mistrným hráčem. Připouštím, že to Červená Kazajka věděl. Viděl jsem ho ve vyhrazeném území, jak prohrál, co měl, a opět vyhrál. Vyprávěl jsem pak Červené Kazajce vše o Talleyrandovi, co jsem slyšel při zábavě.

„Nemýlil jsem se,‘ řekl. „Viděl jsem bojovnou tvář mužovu, když se domníval, že je samotný. Proto jsem s ním hrál. Hrál jsem s ním tváří v tvář. Je velký náčelník. Říkají, proč sem přišel?“

„Říkají, že přišel vyzvědět, chystá-li se Velká Ruka k válce s Angličany,‘ řekl jsem.

Červená Kazajka zamručel. „Ano,‘ řekl. „Také se mne na to ptal. Kdyby byl malý náčelník, byl bych mu zalhal. Ale on je velký náčelník. On věděl, že i já jsem náčelník, a proto jsem mu řekl pravdu. Pověděl jsem mu, co Velká

Ruka řekl Obilnímu Plantážníku a mně na mýtině — že nebude žádné války. Nemohl jsem viděti, co si myslel. Ale je velký náčelník. Uvěří.’

„Uvěří, že Velká Ruka dovede zdržeti svůj národ od války?“ zeptal jsem se, vzpomínaje na davy, které pokřikovaly za Velkou Rukou, kamkoli vyjel.

„Je tak zlý, jako je Velká Ruka dobrý, ale není tak silný, jako Velká Ruka,“ pravil Červená Kazajka. „Až bude mluvit s Velkou Rukou, ucítí to ve svém srdci. Francouzi propustili si velkého náčelníka. Vráti se brzo a uvede je v úděs?“

Nebylo to směšné? Francouzská žena, která ho znala a vdělila mu za všechny své ztráty; Indián, který ho sebral na ulici rozedraného a zabláceného a hrál s ním v kostky; oba nepochybovali, že Talleyrand je něco osobitého — povaha přese vše.“

„A byl něco osobitého?“ ptala se Una.

Faraó se dal do smíchu, ale ustal. „Jak já na to hledím,“ řekl, „byl Talleyrand jedním z oné trojice mužů na světě, kteří jsou zúplna osobití. Velkou Ruku kladu na prvé místo, protože jsem ho viděl.“

„Ba,“ řekl Puck. „Lituji, že jsme ho ztratili ze Staré Anglie. Koho kladeš na druhé místo?“

„Talleyranda; snad také, že jsem ho viděl.“ „Kdo je třetí?“ ptal se Puck.

„Boney — přesto, že jsem ho viděl.“

„Hú!“ zvolal Puck. „Každý člověk má své míry a váhy, ale. tohle je podivné počítání.“

„Boney?“ řekla Una. „Chcete říci, že jste se sešel s Napoleonem Bonapartem?“

„Ó, věděl jsem, že nebudete mít trpělivosti pro zbytek mého příběhu, až to uslyšíte! Ale počkejte chvíli. Talleyrand vrátil se do čísla 118 za několik dní, aby poděkoval Tobymu za jeho laskavost. Nezmínil jsem se o hře v kostky, ale mohl jsem vidět, že počínání Červené Kazajky vzbudilo u Talleyranda velikou zvědavost ohledně Indiánů, ač ho jmenoval Huronem. Toby, jak snadno uvěříte, byl naplněn vědomostmi o jejich způsobech i zvycích. Potřeboval jen posluchače. Bratří nezkoumají příliš Indiány, až když se připojí k církvi, ale Toby znal je divoké. A tak večer za večerem překládal Talleyrand svou zdravou nohu přes chromou a Toby vyléval své zásoby. Mlčel jsem přirozeně, byv přijat mezi Seneky, ale Toby si mne zavolal, abych potvrdil některé z jeho poznámek, a tímto způsobem, jakož i z obyčeje, jakým vás dovedl zatáhnouti v rozhovor, seznal Talleyrand, že vím také něco o jeho ušlechtilých divoších. Pak to zkusil se lstí. Při návratu z jedné schůzky emigrantů zavedl mne do svého krámků a nadhodil mi jako ve smíchu, že jsem provázel oba náčelníky při jejich návštěvě Velké Ruky. Neříkal jsem mu o tom. Červená Kazajka jistě rovněž ne a Toby o ničem, rozumí se, nevěděl. Talleyrand jen hádal. „Nu,“ řekl, „moje angličtina a franština Červené Kazajky byly tak špatné, že si nejsem jist, zvěděl-li jsem správně, co president ve skutečnosti řekl ryzímu Huro- novi. Prokažte mi tu laskavost a vypravujte mi to znovu? Opakoval jsem

mu každé slovo, které mu řekl Červená Kazajka, a ani o jediné slovo více. Měl jsem svá podezření, ježto jsem právě přišel ze schůzky emigrantů, kde ho markýzka, jako obyčejně, nenáviděla i chválila.

„Děkuji vám,“ řekl. „Ale nemohl jsem zvědět od Červené Kazajky přesně, co řekl prezident monsieur Genetovi, nebo svým americkým pánům, když monsieur Genět odejel.“

Viděl jsem, že Talleyrand opět jen hádá, neboť Červená Kazajka neřekl mu ani slova o shromáždění bělochů.“

„Proč tak neučinil?“ ptal se Puck.

„Protože Červená Kazajka byl náčelník. Pověděl Talleyrandovi, co prezident řekl jemu a Obilnímu Plantážníku; ale neopakoval rozhovor bělochů, o kterém mu Velká Ruka poručil, aby si ho nevšímal.“

„Ó!“ zvolal Puck. „Rozumím. A jak ty jsi se zachoval?“

„Zprvu měl jsem v úmyslu podati mu o tom nějakou smyšlenku, ale Talleyrand byl také náčelník. Řekl jsem tedy: Jakmile mi Červená Kazajka dovolí vyprávěti tuto část příběhu, bude mi potěšením osvěžití vaši pamět, abbé.“
Co jsem mohl dělati jiného?

Je to všechno?“ řekl se smíchem. „Dovolte, abych já osvěžil vaši pamět. Ode dneška za měsíc mohu vám dáti sto dolarů za vaši zprávu o onom hovoru.“

„Řekněte pět set, abbé,“ pravím.

„Tedy pět,“ odpovídá.

„To se mi výborně hodí,“ řekl jsem. „V tu dobu bude

Červená Kazajka opět ve městě, a jakmile mi dá dovolení, přijdu si pro peníze.'

Přemáhal se, aby zůstal zdvořilým a vyšel z boje s úsměvem.

„Monsieur," řekl. „Prosím vás za odpuštění stejně upřímně, jako závidím ušlechtilému Huronovi vaši oddanost. Prokažte mi čest a sedněte si, a já vám vše vysvětlím.'

Nebylo tu jiné židle, sedl jsem si tedy na bednu s knoflíky.

Byl to chytrý člověk. Zachytil někde pověst, že hodlá prezident uzavřít smlouvu na mír s Anglií za každou cenu. Vyzvěděl to patrně od Genéta, který byl u presidenta v den, kdy se s tímto setkali oba náčelníci. Slyšel, že Genét měl hádku s prezidentem a odejel, nechávaje svou záležitost neskončenou. Co chtěl, oč prosil, čeho se bouřlivě domáhal zvědět, byla právě ona slova, která prezident řekl svým pánům ohledně mírové smlouvy s Anglií, když Genét odejel. Kládl mi na srdce, že pomohli mu k těmto slovům, pomohu třem velkým zemím, ba celému lidstvu.

„Lituji," řekl jsem, když si utřel čelo. Jakmile mi dá Červená Kazajka dovolení —'

„Vy mi tedy nevěříte?" přerušil mne.

„Ani nej menšího slovíčka, abbé," pravil jsem; jen to, že chcete vyhrátí. Nezapomeňte, že jsem celé měsíce hrál na housle všem vašim starým přátelům!'

Nuže, tu ho přešla trpělivost a začal mi nadávati.

„Počkej chvílku, cidevante,“ řekl jsem konečně. Jsem zpola Angličan, zpola Francouz, ale nejsem zpola muž. Povím ti něco, co mi řekl Indián. Viděl jsi presidenta?“

„Ó, ano!“ vzkřikl, „měl jsem listiny od lorda Lansdownea na tohoto úctyhodného starce.“

„Nuže,“ řekl jsem, „tedy porozumíš. Rudokožec řekl, že až se setkáš s presidentem, ucítíš ve svém srdci, že on je silnější muž než ty.“

„Jdi!“ zašeptal. „Jdi, než tě zabím.“

Vypadal dle toho. Odešel jsem tedy.“

„Proč to tak usilovně chtěl vědět?“ ptal se Dan.

„Můj náhled je, že kdyby byl dojista věděl, že Washington chce za každou cenu uzavřít smlouvu míru s Anglií, byl by nechal starého Faucheta tápati ve Filadelfii, a byl by se odebral přímo do Francie a řekl starému Dantonovi: „Plýtváš marně časem a marně doufáš ve Spojené státy; ony nebudou boj ováti na naší straně — mám o tom důkazy!“ Danton by pak byl býval vděčným a byl by Talleyrandovi dal službičku, protože celá spousta věcí je odvislá od toho, víte-li jistě, kdo je váš přítel nebo nepřítel. Mysleme na příklad jen na nás, ubohé kramáře.“

„Dal vám Červená Kazajka povolení, když se vrátil?“ ptala se Una.

„Ovšem že ne. Řekl: „Až se tě Obilní Plantážník a já zeptáme, co řekl Velká Ruka bělochům, můžeš to říci Chromému Náčelníkovi. Celá ta rozmluva zůstala v lese, jak Velká Ruka nařídil. Řekni Chromému Náčelníku, že nebude války. Může se s touto zprávou vrátit do Francie.“

Nesetkal jsem se s Talleyrandem dlouhou dobu, kromě na schůzkách emigrantů. Když jsem mu vyřídil vzkaz, zavrtěl hlavou. Vybíral knoflíky v krámku.

„Nemohu se vrátit do Francie, nemaje nic lepšího nad slovo nefalšovaného divocha,“ řekl.

„A vám neřekl president nic?“ zeptal jsem se.

„Řekl všechno, co člověk v jeho postavení má říci, ale — ale kdybych jen věděl, co řekl svému kabinetu po odjezdu Genétově, myslím, že bych dovedl změnit Evropu — snad celý svět.“

„Je mi líto,“ řekl jsem. „Ale snad toho dovedete i bez mé pomoci.“

Zadíval se na mne upřeně. „Buď máte neobvyklou pozorovací schopnost na člověka vašeho mládí, anebo se vám líbí být drzým,“ řekl.

„Měla to být poklona,“ řekl jsem. „Ale nevádí. Za několik dní ubíráme se na náš letní výlet, a přišel jsem se s vámi rozloučit.“

„Jdu také na cesty,“ řekl. „Sejdeme-li se kdy opět, buďte jist, že se vynasnažím splatit vám svůj dluh.“

„Bez zlomyslnosti, abbé, doufám,“ řekl jsem.

„Bez jakékoli,“ odvětil. „Vyřídíte můj pozdrav úctyhodnému dru. Panglossovi (bylo to jedno z jeho pobočných jmen pro Tobyho) i Huronovi.“ Nemohl jsem ho nikdy naučit rozdíl mezi Hurony a Seneky.

Pak přišla sestra Haga pro balíček tak zvaných „pilulkových knoflíků“, a to bylo naposled, kdy jsem viděl Talleyranda v oněch končinách.“

„Ale potom jste se sešel s Napoleonem, vidíte?“ řekla Una.

„Počkejte trochu, drahoušku. Potom jsem s Tobym odejel do Libanonu a do vyhrazeného území; jsa již starší a znaje lépe, jak s ním vyjiti, užil jsem toho léta hojně zábavy i hry na housle. Po našem návratu naléhali Bratří na Tobyho, že se neučím žádnému řádnému řemeslu, a dalo mu hodně práce, než mne zachránil, abych se nedostal do učení ke knihtiskařům Helmboldovi a Geyerovi. Bylo by to vskutku zmařilo naši společnou hudbu; ale sotva jsme ušli tomu, napadlo starému Matesovi Raušovi, zhotoviteli kožených kalhot za rohem, že jsem stvořen ku vydělávání kůže. Ale i tu jsme byli zachráněni. K vánocům přišlo z Banky velké zapečetěné psaní s obsahem, že jistý monsieur Talleyrand uložil tu na můj úvěr pět set dolarů — sto liber — k volnému použití. Byl připojen malý lístek od něho — neudával žádné adresy — kde mi děkoval za prokázanou laskavost i za moji víru v jeho budoucnost, o které pravil, že je v době, kdy píše, dosti zachmuřena. Chtěl jsem, aby se Toby se mnou rozdělil o peníze. Já jsem Talleyranda jenom přivedl do čísla stoosmnáctého. Laskavosti prokazoval Toby. Ale Toby řekl: ‚Ne! Všude a vždycky Svoboda a Neodvislost. Mám vše, čeho potřebuji, můj synu.‘ Dal jsem mu tedy pár nových houslových strun, a Bratří přestali nám udílet rady. Jen pastor Meder kázal o potměšilosti boháčů a bratr Adam Gooze řekl, že kdyby byla válka, Angličané by jistě Banku rozbili. Věděl jsem, že nebude žádná válka, ale proto přece jsem si vyzdvihl

peníze a na radu Červené Kazajky vložil jsem je do obchodu s koňmi, které jsem prodával Bobu Bicknellovi pro baltimorské poštovní vozy. Tím způsobem jsem během dvanácti měsíců zdvojnásobil svoje peníze.“ „Ty cikáne! Ty pravý cikáne!“ zvolal Puck.

„Proč ne? Byl to krásný prodej i koupě. A tak jedno ke druhému, nabyt jsem v několika letech základu k pozemskému jmění a začal jsem obchodovati tabákem.“

„Ach!“ řekl pojednou Puck. „Smím se ptáti, poslal-li jsi kdy nějaké zprávy o sobě svým příbuzným v Anglii — nebo ve Francii?“

„Ovšem. Psával jsem pravidelně, každé tři měsíce, když jsem si vydělal peníze v koňském obchodu. My Leeové přicházíme neradi domů s prázdnýma rukama. Ať je to jen řípa nebo vejce, je to něco. Ó, ano, psal jsem mnoho, a často strýci Aurretovi, a — otec neuměl čísti příliš rychle — strýc přicházel cestou přes Newhaven a povídal otcí, co se děje při obchodě tabákem.“

„Vím Aurretové a Leeové — jako dva hrášky v úhoru.

Pokračuj, bratře,“ řekl Puck. Faraó se zasmál a vyprávěl dále.

„Talleyrand vyšinul se ve světě stejně jako já. Přeplovil se opět do Francie, a byl po nějakou dobu velkým mužem ve Vládě, ale brzo bylo jí vyloučiti ho pro nějakou historku o úplatcích od amerických loďařů. Všichni naši ubozí emigrés říkali, že je tentokráte dojistá v koncích, ale Červená Kazajka a já neměli jsme to za pravděpodobné, dokud není docela mrtev. Velká Ruka uzavřel mírovou

smlouvu s Velkou Británií, právě jak řekl, že učiní, a nastal čilý obchod mezi Anglií a Spojenými státy pro ty, kdo se chtěli vydati v nebezpečí, že budou po nich pátrati anglické i francouzské válečné lodě. Ty spolu bojovaly, a právě, jak páni řekli Velké Ruce, že se stane — Spojené státy trpěly od obou. Setkala-li se anglická válečná loď s americkou, vzala si z ní násilím polovičku nejlepšího mužstva a přísahala, že jsou to britští poddaní. Většina ovšem byla! Setkal-li se s ní Francouz, sebral jí pravděpodobně náklad, přísahaje, že tento měl sloužiti k pomoci a pohodlí Angličanů; a setkal-li se s ní Španěl nebo Holanďan — drželi se také Anglie za šosy — Bůh ví, čeho by ti neudělali! Napadlo mi, že bych pro svůj tabákový obchod potřeboval rychle plující lodi a člověka, který by v případě nutnosti dovedl býti Francouzem, Angličanem nebo Američanem. Na štěstí mohl jsem dostáti obojím podmínkám. A tak ke konci září r. 1797 vyplul jsem z Filadelfie se stojedenácti sudy dobrého, virginského tabáku s dvoustěžňovou lodí ‚Bertou Auretteovou‘, pojmenovanou matčíným dívčím jménem, v naději, že mi přinese štěstí, kterého nepřinesla — a přece přinesla.“

„Kam jsi chtěl s ní plouti?“ ptal se Puck. „Do přístavu, který by se mi nejlépe hodil. Neřekl jsem o tom Tobymu ani Bratřím. Oni nerozumějí obchodu tabákem.“

Puck lehce zakašlal a odstrčil kus dřeva bosou nohou.

„Tobě se to lehce sedí a soudí,“ zvolal Farao. „Ale považ, co nám bylo snášeti! Roztáhli jsme křídla a letěli jsme přes širý Atlantický oceán jako slepice po koňském

trhu. Právě tak zastavila nás po třech dnech anglická fregata. Vyslala člun až k naší palubě a vybrala si násilně sedm schopných námořníků. Podotkl jsem, že je to krušné pro počestné obchodníky, ale důstojník řekl, že bojují s celým světem a že nemá času k důvodům. Další anglické fregatě unikli jsme se střelnou ranou do boku lodi. Pak nás po dva dny a noci pronásledovala francouzská loď lupičská, střelíc za bouře a větru a mizerná anglická desítidělová briga, která ji přiměla k útěku, byla tak drzá, že nám sebrala dalších pět mužů. Tak jsme dospěli k ústí Průplavu. Z třiceti pěti mužů nám sebrali násilím dvanáct; těsně u našeho vesla byla díra od koule z osmnáctiliberního děla; naše hlavní plachta vypadala jako náočnice, kde na nás Francouz udeřil, a v Průplavu hemžilo se množstvím nedostatečně obsazených křižáků. Nacpete si to do dýmky a kuřte to, až začnete mručet na cenu tabáku!

Konečně, zatím co jsme se snažili ucpatí trhliny, vyřítila se na nás z mlhy francouzská kupecká loď. Varovali jsme ji, aby se vzdálila, ale vrhla se na nás, a již se šplhaly na naši palubu žvatlající červené čapky. Nemohli jsme toho déle strpěti — opravdu jsme nemohli. Obořili jsme se na ně se vším, co jen se nám dostalo do ruky. Netrvalo to dlouho. Jich bylo asi padesát na nás třiadvacet. Brzo slyšel jsem, jak odhazují tesáky a kdosi řval po sacré kapitánu.

„Zde jsem!“ volám. „Nepředpokládám, že by v tom byl pro vás zloděje nějaký rozdíl, ale toto je briga Spojených států, Berta Aurretová.“

„Moje tetá!“ zvolá muž se smíchem. „Proč se tak jmenuje?“

„Kdo to mluví?“ ptal jsem se. Bylo příliš tma a nemohl jsem ho viděti, ale zdálo se mi, že poznávám hlas.

„Enseigne de Vaisseau Estephe L'Estrange,“ vyzpěvuje, a tu jsem měl již jistotu.

„Ó,“ řekl jsem. „Je to všechno v rodině, myslím, ale vykonal jsi dnes krásné denní dílo, Štěpáne.“

Vytáhne rychle strážní lucernu a drží mi ji u obličeje. Byl to mladý L'Estrange, vlastní můj bratranec, kterého jsem neviděl od oné noci, kdy se rybářská loď potopila u Telscombe Tye — před šesti lety.

„Hoj!“ zvolal. „Proto tedy dostala jméno po tetě Bertě? Jaký je tvůj podíl na ní, Faraone?“

Jsem jen poloviční vlastník, ale náklad je můj.“

„To je špatné,“ řekl. „Udělám, co mohu, ale neměl jsi s námi bojovati.“

„štefku,“ pravím, „neoznámíš přec náš malý výpad jako boj! Celní loď by se tomu vysmála!“

„I já, kdybych nebyl v Republikánském Loďstvu,“ řekl. „Ale dva z našich lidí jsou mrtví a obávám se, že mi bude vzítí vás do Hávru k Zájemnému Soudu.“

„Zabaví mi tabák?“ ptám se.

„Do posledního lotu. Ale myslím spíše na loď. Byla by z ní pěkná lodička pro naše loďstvo, kdyby mi ji Zájemný Soud přidělil,“ řekl.

Tu jsem věděl, že není naděje. Nevycítám mu — člověku je dbáti svých vlastních zájmů — ale skorem

všechny dolary, jež jsem měl, byly v lodi nebo nákladu, a Štefek stále jen říkal: ‚Neměl jsi s námi vésti boj.‘

Nákladní loď vzala nás tedy do Hávru, a ježto teď byla jediná chvíle, kdy nám skutečně bylo třeba britské lodi, aby nás zachránila, rozumí se, že jsme nespatriili žádné. U Zájemného Soudu přimlouval se bratranec za nás, jak nejlépe mohl. Přiznával, že neměl práva vyřítiti se na nás, když viděl vlajku Spojených států, ale nemohli jsme zapřítí oněch dvou zabitých mužů, a Soud zabavil loď i náklad. Byli alespoň tak laskavi, že z nás neučinili zajatce — jen žebráky — a mladý L'Estrange dostal Bertu Auretteovou, aby ji vyzbrojil pro francouzské válečné loďstvo.

‚Doprovím tě do Boulogne,‘ řekl. ‚Matka i ostatní tě rádi uvidí, a můžeš se přeplaviti do Newhavenu se strýcem Auretteem. Nebo můžeš se plaviti se mnou, jako většina tvého mužstva, a míti užitek ze svobodného obchodu krále Jiřího. Zbývá tu hojně paběrků,‘ řekl.

Jakkoli jsem měl vztek, nemohl jsem se zdržeti smíchu.

‚Měl jsem dovolení k paběrkům i lupu,‘ řekl jsem. ‚Kam odvázejí můj tabák?‘ Nakládali ho do člunu.

‚Po Seině, aby ho v Paříži prodali,‘ odpověděl. ‚Ani ty, ani já neuvidíme nikdy halěře z těch peněz.‘

‚Opatř mi dovolení, abych mohl jeti s ním,‘ pravil jsem. ‚Uvidím, lze-li dojíti spravedlnosti u našeho amerického vyslance.‘

‚Není mnoho spravedlnosti na světě,‘ pravil, ‚mimo loďstvo? Ale opatřil mi dovolení k odplutí s bárkou a dal

mi i trochu peněz. Tabák byl všechno, co jsem měl, a sledoval jsem ho jako pes uchycenou kost. Za plavby po řece hrál jsem trochu na housle, abych se obveselil i abych se spřátelil se strážníky. Konali jen svou povinnost. Jinak to byli nej rozumnější boží tvorové. Ani se mi nikdy nasmáli. Tak jsme se po řece dostali do Paříže v listopadu, který Francouzi překřtili na Brumaire. Dali nová jména všem měsícům, a po takovém hanlivém, pošetilém kousku nebylo pravděpodobno, že by se starali o má práva nebo křivdy. A také se nestarali. Bárka přistala pod chrámem Notre-Dameským a byla svěřena dohlížiteli, který mne nechal spáti na palubě, když jsem se celý den naběhal z úřadu do úřadu, hledaje spravedlnost a poctivost a sbíraje řeči o svobodě. Nikdo mne nedbal. Vzpomínám-li si dnes na to, nemohu jim to míti za zlé. Neměl jsem peněz, šaty jsem měl zamazané a zablácené; nepřevlékal jsem se již kolik týdnů, a neměl jsem důkazu pro své nároky, kromě lodních papírů, jež, jak řekli, jsem mohl ukrásti. Zlodějové! Vrátný u amerického vyslance — neviděl jsem nikdy ani sekretáře — přísahal, že mluvím francouzsky příliš dobře na amerického občana. Hůře nadto, vydal jsem se z peněz, jak víte, a jal jsem se hráti na housle po ulicích, abych se uživil; nu — a lodní kapitán s houslemi pod pažďím — věru, nemám jim za zlé, že mi nevěřili.

Jednoho dne vracím se k bárce — bylo to pozdě v měsíci Brumairu — všecek uondán. Starý Maingou, dohlížitel, rozdělal oheň a pekl si slanečka.

„Courage, mon ami,“ řekl mi. „Oběd je hotov?“

„Nemohu jíst,“ pravil jsem. „Nejsem již ničeho schopen. Je to silnější než já?“

„Bah!“ zvolal. „Nic není silnějšího nad člověka. Vezměte mne na příklad! Před dvěma lety byl jsem na ‚Orientu‘ v abukirském zálivu vyhozen do povětří, ale spadl jsem zase a rozrážel jsem vodu jako rusálka. Podívejte se teď na mne,“ řekl. Nebylo se na mnoho dívati, neboť měl jen jednu nohu a jedno oko, ale nejveselejší duši, jaká jen kdy šlapala podešve střevíců. „To je horší než stojedenáct sudů s tabákem,“ pokračoval. „A vy jste mlád! Co bych za to dal, kdybych byl mlád ve Francii v tuto hodinu! Nic není, čeho byste nedokázal,“ řekl. „Míč je u vašich nohou — kopněte ho!“ povídá. Kopl dřevěnou nohou do starého vědra. „Vezměte na příklad generála Bonaparta!“ pokračoval. „Člověk ten je dítě u porovnání se mnou, a hle, co již vykonal. Dobyl Egypta, Rakouska i Italie — ó, poloviny Evropy!“ pravil, „a teď se vrací do Paříže a popluje do St. Cloud po této řece — nehleďte na vodu, mladý blázne! — a tváří v tvář všem rýpavým advokátům a občanům prohlásí se konsulem, což je tolik, jako král. A on také bude králem, než se třikrát lodní nátoč obrátí —králem Francie, Anglie, celého světa! Myslete na to!“ vzkřikl, „a snězte svého slanečka.“

Říkám cosi o Boneym. Kdyby nebyl vedl boj s Anglií, nebyl bych přišel o svůj tabák — ne-li?“

„Mladíku,“ praví Maingou, „vy tomu nerozumíte.“

Slyšeli jsme jásot. Přes most jel kočár a v něm seděli dva muži.

„To je on sám,“ praví Maingou. „Dá jim brzo novou příčinu k jáсотu.“ Postavil se do vojenské posice.

„Kdo je ten druhý, černě oblečený vedle něho?“ ptám se, všecek se chvěje.

„Ah! to je chytrá hlava. Brzo o něm uslyšíte. Je to ten taškář biskup Talleyrand.“

„Je!“ zvolal jsem a vyběhl jsem po schodech s houslemi v ruce a běžím za kočárem, volaje: „Abbé, abbé!“

Nějaký voják div ze mne duši nevyrazil palašem, ale měl jsem tolik vědomí, že jsem vytrvale běžel za kočárem, až se zastavil — a právě se tu tísnil dav před domovními vraty! Musel jsem být pološílený, jinak nebyl bych mohl zanotovati „Si le Roi m' avait donné Paris la grande ville!“ Myslel jsem, že se rozpomene.

„To je dobré znamení!“ řekl k Boneymu, který seděl vztyčený, a podíval se přímo na mne.

„Abbé — ó, abbé!“ volám. „Nepamatujete se na Tobyho a na číslo 118 ve Druhé Třídě?“

Neřekl ani slova. Zakýval právě dlouhým bílým prstem na stráž u dveří, zatím co spouštěli stupátko u kočáru, a já jsem vklouzl do domu, jehož vrata se přibouchla davu před nosem.

„Ty pojď sem,“ praví mi voják a strká mne do prázdného pokoje, kde jsem po prvé vydechl od doby, kdy jsem opustil bárku. Pojednou slyším ve vedlejším pokoji cinkati mísy — byly tu jen dvojkřídlé dveře — a vytahovati zátku. „Pravím vám,“ křičí na něho plnými ústy, „bylo

to vše vinou toho bručivého osla Lieyésa. Jen moje řeč k Pěti Stům zachránila situaci?

„Zachránila váš kabát?“ pravil Talleyrand. „Slyšel jsem, že ho roztrhali, když vás vyhazovali. Nechvastejte se přede mnou. Snad jste na cestě k vítězství, ale ještě nejste u cíle?“

Tu jsem poznal, že ten druhý byl Boney. Zadupal nohou a spílal Talleyrandovi.

„Zapomínáte se, konsule,“ praví Talleyrand, „či spíše připomínáte si sebe — Korsikáne.“

„Prase!“ zvolá Boney, a horšího cos ještě.

„Císaři!“ zvolal Talleyrand, ale způsob, jakým to řekl, zněl nejhůře ze všeho. Někdo se as opřel o dvojkřídlé dveře, neboť se rozletěly a objevili mne uprostřed pokoje. Boney vytáhl rychle bambitku, dříve než jsem mohl povstati., „Generále,“ řekl mu Talleyrand, „tento pán má ve zvyku přistihovati nás, luzu, en déshabillé. Odložte to.“

Boney položil bambitku na stůl, a uhodl jsem dle toho, kdo je pánem. Talleyrand mne vzal za ruku. — „Těší mne, že se s vámi shledávám, Candide,“ řekl. Jak se má úctyhodný dr. Pangloss a šlechtitý Huron?“

„Vedlo se jim velmi dobře, když jsem je opouštěl,“ řekl jsem. „Ale mně ne.“

„Prodáváte vy nyní knoflíky?“ řekl a naplnil mi sklenici vínem se stolu.

„Madeira,“ řekl. „Ale ne tak dobré, jako jsem pil kdysi.“

„Ty dryáčníku!“ zařval Boney. „Vyhod' to ven? (Neřekl ani ‚toho člověka‘, ale Talleyrand, jsa ušlechtilého rodu, pokračoval.)

„Bažant není tak dobrý, jako vepřová,“ pravil. „Můžete je dostati u tohoto stolu, prokážete-li mi čest usednouti. Dejte mu čistý talíř, generále.“ A jako že tu stojím, Boney přisunul mi talíř, jako to činí rozmrzelé dítě. Byl to hubený, vlasatý človíček žluté pleti, nervový jako kočka — a stejně nebezpečný. Mohl jsem to cítiti.

„A teď,“ řekl Talleyrand, překládaje chromou nohu přes zdravou, „povíte mi svůj příběh?“

Byl jsem jako omámen, ale pověděl jsem mu skorem všechno od doby, kdy mi ve Filadelfii uložil pět set dolarů, až ke ztrátě mé lodi i nákladu v Hávru. Boney začal naslouchati, ale po chvíli upadl opět ve své myšlenky a hleděl na dav na ulici stranou skrze záclony průčelního pokoje. Talleyrand ho zavolal, když jsem skončil.

„Eh? Čeho nyní potřebujeme,“ řekl Boney, „je mír na příští tři neb čtyři léta.“

„Tak jest,“ řekl Talleyrand. „Prozatím potřebuji konsulova nařízení Zájemnému Soudu v Hávru, aby vrátil zde mému příteli loď.“

„Nesmyslí“ zvolal Boney. „Dáti pryč brigu z dubového dřeva o dvou stech sedmi tunách pro cit? Rozhodně ne! Musí býti vyzbrojena do mého loďstva s desíti — ne, čtrnácti dvanáctiliberními děly a s dvěma dlouhými o čtyřech. Je dosti silna, aby unesla zpředu dlouhé dvanáctiliberní?“

Byl bych chtěl přísahat, že si nevšimal mé řeči, ale dle tohoto jeho podivuhodného nápadu sebral patrně každé slovo z ní, které mu bylo k užitku.

„Ah, generále!“ zvolal Talleyrand. „Vy jste kouzelník — kouzelník bez morálky. Ale briga je beze vši pochyby americká, a nechceme jich urazit více, než se již stalo.“

„Což potřebuje někdo mluvit o té věci?“ řekl. Nehleděl na mne, ale věděl jsem, co bylo v jeho duši — prostě chladná vražda, protože jsem ho mrzel; a byl by ji nařídil tak lehce, jako přípravu svého povozu.

„Nemůžete ji umlčetí,“ řekl jsem. „Vedle mne je dvaadvacet jiných mužů.“ Cítil jsem, že kdybych řekl více, dal by mi, že bych zavřeštěl jako do drátu chycený zajíc.

„Beze vši pochyby americká,“ opakoval Talleyrand. „Získal byste něco, kdybyste loď vrátil — s poselstvím bratrské přízně — uveřejněným v Moniteuru“ (to jsou francouzské noviny jako filadelfská Jitřenka).

„Dobrý nápad!“ odpovídá Boney. „V poselství se dá mnoho říci.“

„Může být i prospěšné,“ řekl Talleyrand. „Mám poselství připravit?“ Psal cosi do malého kapesního zápisníku.

„Ano — pro mne, abych si tím okrášlil večer. Moniteur to ještě dnes otiskne.“

„Zajisté. Račte podepsati,“ pravil Talleyrand, vytrhávaje list.

„Ale to je nařízení ke vrácení brigy,“ řekl Boney. „Je to nutné? Proč mám ztrácet dobrou loď? Neztratil jsem již dosti lodí?“

Talleyrand neodpověděl na žádnou z těchto otázek. Nato Boney přitočil se ke stolu a namočil péro do

inkoustu. Pak zašilhal opět do papíru: ‚Pouhý můj podpis nestačí,‘ řekl. ‚Je třeba podpisů druhých dvou konsulů. Musí to podepsati Lиейés a Roger Ducos. Musíme zachovati zákony.‘

‚V tuto dobu představuje je můj přítel,‘ řekl Talleyrand, hledě stále z okna, ‚jen jeden podpis je nutný.‘

Boney se usmál. ‚To je podvod,‘ řekl, nicméně podepsal a odsunul papír.

‚Dejte to předsedovi Zájemného Soudu v Hávru,‘ řekl Talleyrand, ‚a on vám vrátí vaši loď. O náklad postarám se sám. Pověděl jste mi, co stojí. Jaký jste z něho očekával užitek?‘

Nuže, jako muže k muži bylo mou povinností upozorniti ho, že jsem ho chtěl dopraviti do Anglie bez znepokojování celních úřadů, a proto jsem nemohl udati přesných mezi svého zisku.“

„Tušil jsem to dávno,“ řekl Puck.

„Kdo z Leeů byl kdy Warminghurstu osadníkem, byl v prvé řadě vždycky podloudníkem.“

Děti se smály.

„Je to teď dosti směšné,“ řekl Faraó. „Ale tehdy jsem se nesmál. Po chvíli řekl Talleyrand : Jsem špatný počtář, a mám nyní mnoho jiných výpočtů v práci. Řekneme dvojnásobnou cenu nákladu?‘

Řekneme? Nedovedl jsem říci jediného slova. Seděl jsem, duše se a kývaje jako čínská socha, zatím co Talleyrand psal svému tajemníku nařízení, aby mi vyplatil, nepovím vám ani kolik, protože byste tomu neuvěřili.

„Ó, Bůh vám žehnej, abbé! Bůh vám žehnej!“ vypravil jsem konečně ze sebe.

„Ano,“ řekl, „Jsem knězem proti své vůli, ale říká se mi nyní biskup. Vezmi toto na místo mého biskupského požehnání,“ a podává mi papír.

„Ukradl ty peníze mně,“ praví mi Boney přes rameno. „Francouzská banka je také jednou z věcí, kterých je třeba ustaviti. Jste šílený?“ křičí na Talleyranda.

„Úplně,“ praví Talleyrand vstávaje. „Ale buďte klidný; vás ta choroba nikdy nezachvátí. Jmenuje se vděčnost. Tento pán mne našel na ulici a nakrmil mne, když jsem byl hladov.“

„Vidím; a udělal z toho krásný výjev a vy jste mu ho zaplatil, jak se domnívám. Zatím Francie čeká.“

„Ó, ubohá Francie!“ praví Talleyrand. „Sbohem, Candide,“ obrátil se pak ke mně. „Abych nezapomněl,“ dodal, „dal vám Červená Kazajka povolení, abyste se mnou sdělil, co řekl president svému kabinetu, když monsieur Genét odejel?“

Nemohl jsem mluvit, zavrtěl jsem jen hlavou, a Boney — tak byl nedočkavý, aby mohl pokračovati ve svých záležitostech — přiběhl ke mně a vystrčil mne ze dveří. A to bylo vše.“

Farao vstal a vstrčil housle do jedné z velkých kapes svého kabátu, jako by to byl zabítý zajíc.

„Ó! chceme zvědět mnohem, mnohem více ještě,“ pravil Dan. „Jak jste se dostal domů, — a co říkal starý Maingou na člunu — a jak

byl as váš bratranec překvapen, když mu bylo vrátiti Bertu Aurettovou, a —“

„Povídejte nám ještě o Tobym!“ volala Una.

„Ano, a o Červené Kazajce,“ pravil Dan. „Povíte nám ještě více?“ prosily obě děti.

Puck odkopl dubovou větev do ohně, až se z ní vznesl sloup kouře, který dětem způsobil kýchání. Když dokýchali, byla Houština prázdná, až na starého Hobdena, který sem cupal skrze modřínny.

„Cikáni mi vzali dvě,“ volal, „černou slepičku a kropenatého kohoutka.“

„Myslel jsem si to,“ řekl Dan, sbíraje pero z ocasu, které stařena přehlédla.

„Kudy šli? Kudy se ubírali ti tuláci?“ ptal se Hobden.

„Hobby!“ pravila Una. „Bylo by ti vhod, kdybychom hajnému Ridley pověděli, kam ty chodíš a kudy se touláš?“

OBRÁCENÍ SV. WILFRÍDA

DĚTI koupily si nahoře ve vesnici mátové pokroutky a ubíraly se domů podle kostelíčka sv. Barnabáše, když uviděly tesařova hošíka, Jimmy Kidbrookea, jak kope do vrat u hřbitova; v ústech měl hoblovačku, a po tvářích stékaly mu slzy.

Una vyňala hoblovačku a vložila na místě ní mátovou pokroutku. A Jimmy vyprávěl, že hledá dědečka — zdálo se, že se nikdy neshání příliš po tatínkovi — šli s ním tedy mezi starými hroby, pod lipami, s nichž kanulo listí k průčelí kostela, kam Jimm vešel, rozhlédl se po prázdném prostoru a zaječel jako stěžej u vrat.

Hlas mladého Sama Kidbrookea ozval se ze zvonice, až všichni poskočili.

„Jimmy,“ volal, „co tu děláš? Dojděte pro něj, tatínku!“

Starý pan Kidbrooke sešel hřmotně po schodech, posadil si Jimmyho na rameno, podíval se na děti zpod mosazných okulárů a bral se opět hřmotně nahoru. Děti se smály: bylo to tak podobno panu Kidbrookeovi.

„Je vše v pořádku,“ volala Una nahoru do schodů. „Našli jsme ho, Same. Ví o tom jeho matka?“

„Odešel sám. Ta bude teď asi všechna potřeštěna,“ odpovídal Sam.

„Seběhnu tedy dolů ulicí, a řeknu jí to.“ A odběhla jako šipka.

„Děkuji vám, slečno Uno. Chcete věděti, jak opravujeme trámy u zvonu, pane Dane?“

Dan vyběhl nahoru a uviděl mladého Sama ležeti na břiše na nej rozkošnějším místě mezi trámy a provazy, těsně u pěti velkých zvonů. Starý pan Kidbrooke dole na podlaze hobloval kus klády a Jimmy kousal hoblovačky tak rychle, jak odpadávaly. Nepodíval se na Jimmyho; Jimmy nepřestával kousat; a široké, zlacené kyvadlo kostelních hodin nepřestávalo se kývat na obílené stěně věže.

Dan zakýval skrze piliny, které mu padaly na tvář, vzhůru obrácenou. „Zazvoňte na zvon,“ volal.

„To nesmím, ale zabzučím vám jedním trochu,“ řekl Sam. Udeřil na ozvučný výbok největšího zvonu a vzbudil dutý, stenavý zvuk, který se nesl věží, jako když vám mráz běží po zádech. Když to skorem začalo být nepříjemné, dozněl zvuk v krásných smutných stonech rychle za sebou jdoucích, jako když mokrým prstem jedete po vinném poháru. Kyvadlo břinčelo — vždy jeden hlasitý břinkot na každý tichý zákmit.

Dan slyšel, jak se Una vrací od paní Kidbrookeové a seběhl dolů pro ni. Stála u křtitelnice hledíc na kohosi, kdo klečel u oltární mříže.

„Je to slečna, která hraje na varhany?“ šeptala.

„Ne. Ta odešla na kůr. A pak, ta má černé šaty,“ odvětil Dan.

Postava vstala a ubírala se lodí chrámovou. Byl to

bělovlasý stařec v dlouhém bílém rouchu, s šerpou, jejíž jeden konec mu splýval přes rameno. Dlouhé otevřené rukávy byly vyšity zlatem, a široký pruh zlatého vyšívání vlnil se a jiskřil kolem lemu jeho šatu.

„Jdi mu naproti,“ ozval se Puckův hlas za křtitelnicí.
„Je to jen Wilfríd.“

„Jaký Wilfríd?“ ptal se Dan. „Pojď také s námi.“

„Wilfríd — Svatý ze Sussexu a arcibiskup yorkský. Já počkám, až mne osloví.“ Pokynul jim kupředu. Jejich nohy cupaly po starých náhrobních deskách v prostřední lodi. Arcibiskup pozdvihl ruku s červeným prstenem na prstu, a řekl cosi latinsky. Byl velice krásný a jeho hubená tvář zdála se skorem tak stříbrná, jako řídký kroužek jeho vlasů.

„Jste sami?“ ptal se.

„Je tu Puck, ovšem,“ řekla Una. „Znáte ho?“

„Znám ho nyní lépe než dříve.“ Kývl Danovi přes rameno a opět promluvil latinsky. Puck přicupal, vzpřímený jako struna. Arcibiskup se usmál.

„Buď vítán,“ řekl. „Buď velmi vítán.“

„I ty buď vítán, ó Kníže Církve,“ odvětil Puck. Arcibiskup sklonil hlavu a šel dále, až svítil jen jako bílý mol ve stínu u křtitelnice.

„Vypadá velkolepě, knížecky,“ řekla Una. „Nevrátí se?“

„Ó, ano. Prohlíží si jen kostel. Má velice rád kostely,“ pravil Puck. „Co je to?“

Slečna, která hraje na varhany, mluvila s hochem,

který šlapal měchy za varhanami. „Zde nemůžeme tak dobře mluvit,“ šeptal Puck. „Pojďme do Panamského Koutku.“

Vedl je na konec jižní lodi, kde je železná deska, sdělující v podivných, dlouze zakroucených písmenech: Orate pro anima IhoneColine. Děti tomu vždycky říkaly Panamský Koutek.

Arcibiskup chodil zvolna po kostelíku, prohlížeje si staré pamětní tabulky i nová skleněná okna. Slečna, která hraje na varhany, jala se vytahovati rejstříky a obracet listy ve zpěvníku.

„Doufám, že bude hráti jen nápěvy sladké — jako syrup na kaši,“ řekla Una.

„Já mám nejraději trubačské,“ pravil Dan. „Ó, podívejte se na Wilfrída! Pokouší se zavřítí oltářní vrátka!“

„Pověz mu, že nesmí,“ řekl Puck zcela vážně.

„Však ani nemůže,“ šeptal Dan a vyšel po špičkách z Panamského Koutku; zatím co arcibiskup klepal na prolamovaná vrátka, která se mu vždy znovu rozvírala pod rukou.

„To je marné, pane,“ šeptal Dan. „Starý pan Kidbrooke říká, že oltářní vrátka jsou taková, že jich nikdo nedovede zavřítí. Sám je taková zhotovil.“

Arcibiskup zamhoural modrýma očima a Dan poznal, že je mu to všechno známo.

„Prosím za odpuštění,“ koktal Dan — zlobě se velice na Pucka.

„Ano, já vím! Sám je taková zhotovil.“ Arcibiskup

se usmál a přešel k Panamskému Koutku, kde mu Una přitáhla jakési vycpané křeslo, aby se posadil.

Varhany jemně hrály. „Co říká ta hudba?“ ptal se.

Una vpadla bez rozmyšlení do zpěvu: „,Ó, všechna díla Páně blahorečte Pánu; chvalte a velejte ho navěky.‘ Říkáme tomu Noemova archa, protože je tu celý seznam zvířat, ptáků a velryb, víte.“

„Velryb?“ zeptal se arcibiskup rychle.

„Ano — ,Ó vy velryby a vše, co se hýbe ve vodách,‘
“ bzučela Una — „blahorečte Pánu“ — zní to, jako když se vlna převrací, že?“

„Svatý Otče,“ pravil Puck s vážnou tváří, „je tuleň také, co se hýbe ve vodách?“

„Eh? Ó, ano — ano!“ smál se. „Tuleň se podivuhodně hýbe ve vodách. Přichází tuleň stále k mému ostrovu?“

Puck zavrtěl hlavou. „Všechny ony ostrůvky spláchly vlny.“

„Velice možná. Příboj žene se sem divoce. Znáte zemi Tuleně, děvčátko?“

„Ne — ale viděli jsme tuleně — v Brightonu.“

„Arcibiskup míní Tulení Oko — Selsea — dole ji podél břehu, směrem k Chichesteru — kde obrátil Jižní Sasy,“ vysvětloval Puck.

„Ano — ano; neobrátili-li Jižní Sasové mne,“ řekl arcibiskup s úsměvem. „Bylo to na tomto pobřeží, kde jsem po prvé ztroskotal. Když se naše loď ocitala na suchu a my snažili se vyplouti s ní do moře, pamatuji se, že se z vody vynořil až po prsa starý, tlustý chlapík a zaškrábal

se ploutví ve hlavě, jako by chtěl říci: „Co si ta úctyhodná osoba s tyčí myslí, že dělá?“ Byl jsem promoklý a zubožený, ale nemohl jsem se ubránit smíchu, až přišli domorodci a napadli nás.“

„Co jste dělali?“ ptal se Dan.

„Nemohli jsme se tak rychle vrátit do Francie, snažili jsme se tedy zahnat je zpět ku břehu. Všichni Jižní Sasové jsou rození pobřežní zlodějové, stejně jako můj northumbriánský lid. Převážel jsem některé potřeby pro svůj starý kostel v Yorku, a několik domorodců vložilo na ně ruce, a — a obávám se, že jsem vyšel z míry.“

„Praví se,“ Puckův hlas zněl škodolibě měkce, „že to byl velký boj.“

„Eh, ale byl jsem tehdy pošetilý mladík.“ Hlas Wilfrídův zněl pojednou drsně a hrubě. Odkášlal a pokračoval opět svým stříbrným tónem: „Nebylo vpravdě žádného boje. Moji lidé potloukli několik domorodců, ale příboj zdvihl se za silného větru o půl hodiny dříve a my jsme odpluli. Ale chtěl jsem říci, že moře kolem nás bylo plné hladkých tuleňů, přihlížejících ke rvačce. Můj dobrý Eddi — můj kaplan — tvrdil, že jsou to démoni. Ano! Takové bylo mé první seznámení se s Jižními Sasy a jejich tuleni.“

„Což jste neztroskotal s lodí jen jedenkrát?“ ptal se Dan.

„Žel, ne! Zdá se, že můj život na zemi i na moři byl jediným dlouhým ztroskotáním.“ Díval se na pamětní

desku Ihone Colina, jako se starý Hobden někdy zadívá do ohně.

„Ale měl jste ještě někdy nějaká dobrodružství mezi tuleni?“ ptala se Una po chvíli mlčení.

„Ó tuleni ! Prosím za prominutí. Ti jsou důležitou věcí. Ba — ba! Vrátil jsem se k Jižním Sasům za dvanáct až patnáct let. Nepřišel jsem po vodě, nýbrž po souši, ze své Northumbrie, abych seznal, co bych mohl počítí. Může se působit natuto třídu domorodců jen málo, leč že se jim může zabrániti, aby jiných i sebe nevráždili —“

„Proč se vraždili?“ ptala se Una, opírajíc si rukou bradu.

„Protože byli pohané. Když byli znaveni životem (jako by byli ti jediní lidé), skočili do moře. Říkali tomu, že jdou k Wotanovi. Nebylo to vždycky z nedostatku potravy — z jakýchkoli příčin. Přijde člověk a řekne vám, že je mu šero na srdci, nebo žena vám řekne, že vidí před sebou jen řadu dlouhých dnů; a již se ubírají zvolna k bahnitým mělčinám — a byl by jim konec, ubohým duším, kdybychom jich neodvedli! Je nám běžeti rychle, ale nemůžeme přec připustiti, aby lidé vložili na sebe ruku, protože je jim náhodou šero. Ba — ba! Zvláštní lidé, tito Jižní Sasové. Skličující, někdy ... Co říkají teď?“ Varhany změnilo opět nápěv.

„To je jen chvalozpěv pro příští neděli,“ pravila Una. „Církve základ jediný. Pokračujte, prosím, jak jste utíkali přes bahna. Byla bych vás ráda viděla.“

„Dovedl jsem vskutku tehdy utíkati. Král Ethelwalch

mi dal as pět nebo šest bahnitých farností u moře, a když jsme šitu zprvu s dobrým mým Eddim vyjeli, spatřili jsme na bažině mezi tuleni u Manhood Endu loudati se zvolna člověka. Můj dobrý Eddi neměl rád tuleně — ale spolkl své námitky a utíkal jako zajíc.“

„Proč?“ ptal se Dan.

„Z téhož důvodu jako já. Mysleli jsme, že se to někdo z našich lidí jde utopiti. Doopravdy byli bychom se však s Eddim sami bezmála utopili v loužích, než jsme ho dohonili. Abych to řekl krátce, přišli jsme udýcháni, zabláceni, abychom ve správné latině vyslechli, jak si z nás velice výmluvná osoba tropí klidně žerty. Ne —ani mu nenapadlo jíti k Wotanovi. Lovil si ryby na vlastním pobřeží a ukazoval nám strážné ohně a hromady rašeliny, jež dělily jeho pozemky od církevního majetku. Vzal nás s sebou do svého domu, dal nám dobrý oběd a více než dobré víno a poslal s námi průvodce do Chichesteru. Stal se jedním z mých nejlepších přátel, u něhož jsem vždy našel občerstvení. Byl původem Meon, ze západního konce království; vzdělanec, vychovaný, což je dosti zvláštní, v Lyonu, ve staré malé škole; cestoval mnoho po světě, byl až v Římě, a byl skvělý řečník. Shlédli jsme, že máme mnoho známých společných. Zdálo se, že jest jakýmsi malým vojvodou pod králem Ethelwalchem, a myslím, že se ho král poněkud bál. Jižní Sasové nedůvěřují člověku, který příliš dobře mluví. Ah! bezmála bych byl zapomněl na hlavní bod svého příběhu. Měl ochočeného tuleně, šedivého čenichu, kterého si vychoval ze štěněte. Říkal mu Padda

— po jednom z mých kněží. Byl tak trochu podoben tlustému, poctivému, starému Paddovi. Zvíře chodilo všude za ním, div že neporazilo mého dobrého Eddiho, když jsme se sním poprvé setkali. Eddi ho nenáviděl. Tuleň očichával mu tenké nohy a funěl na něho.

Nemohu říci, že bych si byl tuleně kdy mnoho povšiml (neměl jsem rád zvířata), když v tom jednoho dne přiběhl Eddi s rozvláchným vypravováním o jakémsi čarodějství, které Meon provádí. Poslal prý tuleně za noci k pobřeží, aby mu přinesl zprávu o povětrnosti. A když se tuleň vrátil, řekl prý Meon svým otrokům: „Padda soudí, že bude zítra větrno. Vytáhněte čluny!“ Mluvil jsem příležitostně o tom s Meonem, a on se smál.

Řekl mi, že dovede posouditi dle kožichu zvířete a dle způsobu, jakým toto větrí, jaké se připravuje počasí. Je to docela možno. Není třeba připisovati všechno, čemu člověk nerozumí, dílu zlých duchů — nebo dobrých, po případě.“ Kývl směrem k Puckovi, který mu navzájem vesele přikývl.

„Říkám to,“ pokračoval, „protože do jisté míry byl jsem sám obětí tohoto obyčejného myšlení. Krátce potom, když jsem se usadil v Selsea, nařídili král Ethelwalch a královna Ebba svému lidu, aby se dal pokřtiti. Obávám se, že jsem příliš stár, než abych uvěřil, že celý národ může změnit své srdce na rozkaz králův, a měl jsem silné podezření, že jejich pravým popudem bylo, aby měli bohatou žeň. Nepršelo po dvě až tři léta, ale jakmile jsme

skončili se křtem, spustil se hojný déšť, a všichni říkali, že to byl zázrak.“

„A byl?“ ptal se Dan.

„Všechno v životě je zázrak, ale“ — arcibiskup točil těžkým prstenem na svém prstu — „váhal bych — velice bych váhal — s tvrzením, že chce obrátiti na jiný list, bude-li mu za to zaplaceno. Můj přítel Meon poslal své otroky ke křtitelnici, ale sám nepřišel. Když jsem tedy příště jel k němu — abych mu vrátil rukopis — dovolil jsem si zeptati se ho po příčině. Vyslovil se o tom zcela otevřeně. Hleděl na jednání královo jako na pohanský pokus, přilichotiti se k Bohu křesťanů prostřednictvím mne, arcibiskupa a nechtěl s tím ničeho míti.,Drahý muži,‘ řekl, ‚i když připustíme, že je tomu tak, jistě přec vy, jako vzdělaný člověk, nevěříte ve Wotana a všechny ostatní d’ábly více než zde Padda?‘ Starý tuleň krčil se na své volské kůži za pánovým křeslem.

‚I když nevěřím,‘ pravil Meon, ‚proč bych měl urážeti památku bohů mých otců? Poslal jsem ke křtu sto a tři své chlapy. Nestačí to?‘

‚Nikterak,‘ odvětil jsem. ‚Chci vás.‘

‚On chce nás! Co tomu říkáš, Paddo?‘ Zatahal tuleně za vousy, až tento couval hlavou a vrčel, a tvářil se, jako by tlumočil. ‚Ne! Padda povídá, že zatím ještě nechce býti pokřtěn. Říká, abyste u nás zůstal k obědu a šel se mnou zítra lovit ryby, protože dnes jste přemožen a je vám třeba odpočinku.‘

„Přál bych si, abyste tomu zvířeti vykázal pravé jeho místo,“ řekl jsem, a Eddi, můj kaplan, souhlasil.

„To činím,“ pravil Meon, „chovám ho těsně u svého srdce. Neumí lhát a neví, jak by mohl milovati někoho jiného mimo mne. Byl by týž, kdybych umíral na bahnitém břehu, vid', Paddo?“

„Au! Au!“ řekl Padda a natáhl hlavu, aby mu v ní Meon poškrábal.

Nato jal se Meon škádliti Eddiho: „Padda říká, že kdyby Eddi viděl svého arcibiskupa umírati na bahnitém břehu, přehodil by si roucho přes hlavu a utekl by. Padda ví, jak umí Eddi utíkat! Padda přišel předešlou nedělí do kostela ve Wittenrigu—všecek zmoklý — aby si poslechl hudbu, a Eddi vyběhl ven.“

Můj dobrý Eddi třel si ruce i holeně a červenal se. „Padda je dítě ďábla, který je otec lži!“ vzkřikl a poprosil mne za odpuštění, že promluvil. Odpustil jsem mu.

„Ano. Jste právě dost tupý na hudebníka,“ řekl Meon. „Ale zde je. Zazpívejte mu chvalozpěv, a uvidíme, vydrží-li to. Moji malou harfu najdete u krbu?“

Eddi, který byl vskutku výborný hudebník, hrál a zpíval skorem půl hodiny. Padda odstrčil svou volskou kůži, usedl si přihrble na ploutvovité nohy před ním a naslouchal pozorně, s hlavou nazad. Tak — tak! Byla to veselá podívaná! Meon snažil se, aby se nesmál, a ptal se Eddiho, je-li spokojen.

Trvá to chvíli, než se z hlavy mého dobrého Eddiho dostane nějaká myšlenka. Podíval se na mne.

„Chcete ho pokropiti svěcenou vodou a dívati se, poletí-li komínem? Proč ho nepokřtíte?“ pravil Meon.

Eddi byl vskutku pohoršen. Ani mně to nebylo po chuti.

„To není hezké,“ pravil Meon. Jmenujete ho démonem a skřítkem za to, že miluje svého pána a má rád hudbu, a když vám dávám příležitost, abyste to dokázal, nechápete se jí. Hled'te! Uděláme smlouvu. Dám se pokřtiti, když pokřtíte také Paddu. Je více člověkem, než většina mých otroků.“

„O takových věcech se nesmlouvá — ani nežertuje,“ řekl jsem. Meon šel vskutku příliš daleko.

„Máte pravdu,“ řekl Meon; „neviděl bych rád, aby si někdo tropil z Paddy žerty. Paddo, jdi dolů k pobřeží a přines nám zítřejší počasí!“

Můj dobrý Eddi byl as poněkud přemožen svou denní prací.

„Jsem sluha církve,“ volal. „Mým úkolem je zachraňovati duše a ne vcházeti v družnost a dorozumění s prokletými bestii.“

„Mějte si tedy počasí svým omezeným způsobem,“ řekl Meon. „Paddo, není třeba jíti.“ A starý chlapík ubíral se ihned zase zpět na svou volskou kůži.

„Člověk mohl by se od toho zvířete učiti věru aspoň poslušnosti,“ pravil Eddi, poněkud zahanben sám nad sebou. Křesťané nemají proklínati.

„Nezačínajte se omlouvat, právě když se mi začínáte líbit,“ řekl Meon. „Necháme Paddu zítra doma — z úcty k

vaším citům. Teď pojďme k večeři. Je nám časně ráno vstáti k vůli rybám.'

Nazítří bylo krásné, rozechvělé podzimní jitra — roditel bouře, kdybych si byl vzal práci na to myslet; ale je tak občerstvující, uniknouti na půl dne králům a obrátcům na víru. Vstoupili jsme sami tři do Meonova nej menšího člunu a jali jsme se loviti bělice blíže starého vraku, asi na míli od břehu. Meon poznával známky na loket, a ryby byly bystré. Ba — ba! Nádherný ranní rybolov! Nemůže-li být biskup rybářem, kdo může? Zatočil opět svým prstenem. „Zdrželi jsme se poněkud příliš dlouho, a když jsme vstávali se svého kamene, přivalila se mlha. Po nedlouhé úradě rozhodli jsme se veslovati k zemi. Kolem našeho místa začal se právě točit odliv, a zmítal námi všemi směry jako kocábkou z kůže.“

„Selsea Bili,“ zašeptal Puck. „Přítok i odtok bývají tam poněkud divoké.“

„Věřím,“ řekl arcibiskup. „Meon a já ztrávili jsme pak mnohý večer hádkou, kam vlastně jsme to byli hnáni. Vím jen, že jsme se octli v malém skalnatém zálivu, který se kolem nás vynořil z mlhy, příboj vynesl člun na skalní útes, a on se nám ztroskotal pod nohama. Měli jsme právě čas prodrati se chaluhami, než přišla druhá vlna. Moře stoupalo.“

„Je přece škoda, že jsme nenechali Paddu včera večer jíti dolů k pobřeží,“ řekl Meon. „Byl by nás varoval před tím, co nadešlo?“

„Lépe upadnouti v ruce Boha než v ruce zlých duchů,“

řekl Eddi a zuby mu drkotaly, jak se modlil. Zdvihl se právě severozápadní vítr — citelně chladný.

„Zachraňte, co můžete, z člunu,“ pravil Meon; „můžeme toho potřebovat,“ a bylo nám znovu jiti do vody a lovit roztroušená prkna.“

„Nač?“ ptal se Dan.

„Na palivo. Nevěděli jsme, kdy se dostaneme odtud. Eddi měl křesací kámen i ocílku, a ve starých hnízdech racků našli jsme suché palivo a zapálili oheň. Čadil hrozně a hradili jsme ho prkny ze člunu, jež se zachytila mezi skalisky. Člověk si zvykne na podobné věci, cestuje-li. Na neštěstí nejsem tak silný, jako jsem býval. Obávám se, že jsem byl svým přátelům jen na obtíž. Před půlnocí rozpoutala se vichřice. Eddi strhl se sebe plášť a chtěl mne do něho zahaliti, ale přikázal jsem mu jménem jeho slibu poslušnosti, aby si ho ponechal. Držel mne nicméně po celou první noc v náručí, a Meon odprošoval ho za to, co řekl předešlého večera — že Eddi by utekl, kdyby mne našel na písčině, pamatujete-li se.

„Vyplňuje se aspoň polovina vašeho proroctví,“ řekl Eddi. „Mám již roucho přes hlavu? (Vítr mu je tak přehodil.) „A nyní poděkujme Bohu za jeho milost?

„Hm!“ řekl Meon. „Potrvá-li tato vichřice, máme nejkrásnější naději zemřít hladem?

„Je-li v Boží vůli, abychom žili, Bůh nás opatří?“ řekl Eddi. „Pomozte mi alespoň zpívat k Němu? Vítr mu bral takřka slova z úst, ale on se opřel o skálu a zpíval žalmy.

Jsem rád, že jsem se nikdy netajil názorem — před

sebou — že Eddi je lepší člověk než já. A přec jsem těžce pracoval za své doby — velice těžce. Ba — ba! Tak ráno a večer byly naším druhým dnem na ostrůvku. V skalních kalužích byla dešťová voda, a ač jako muž církve dovedu se postiti, přiznávám, že jsme byli hladovi. Meon živil náš oheň, třísku za třískou, aby ho rozšířil, a mně dali seděti nad ním, ti milí druhové, když jsem byl příliš sláb, abych se tomu vzepřel. Druhou noc držel mne Meon v náručí jako děcko. Můj dobrý Eddi byl poněkud pomatený na mysli a domníval se, že učí yorksý sbor zpěvu. Ale i tak byl ku podivu trpělivý vůči němu.

Zaslechl jsem, jak Meon šeptá: ‚Potrvá-li to, půjdeme ke svým bohům. Jsem zvědav, co mi řekne Wotan. Musí přec vědět, že v něho nevěřím. Ale jinak nemohu učinit, co se Ethelwalchovi zdá tak snadným — přilichotit se k vašemu Bohu v poslední chvíli, v naději, že budu spasen — jak vy říkáte. Co mi radíte, biskupe?‘

‚Milý muži,‘ řekl jsem, ‚je-li to vaše poctivé přesvědčení, беру na sebe zodpovědnost říci vám, že učiníte lépe, nebudete-li se lichotiti k žádnému bohu. Zdržuje-li vás však jen vaše jutská hrdost, pomozte mi vstáti, a pokřtím vás hned teď.‘

‚Ležte tiše,‘ řekl Meon. ‚Mohl bych to lépe posouditi, kdybych byl doma ve své síni. Ale opouštěti bohy otců — i když v ně člověk nevěří — uprostřed vichřice a bouře, není tak zcela — Co byste dělal?‘

Ležel jsem mu v náručí, udržován na živu teplotou velkodušného, statečného jeho srdce. Nezdály se mi být

vhodnými doba ani místo k důvtipným důvodům, odpověděl jsem tedy: ‚Ne, jistě bych neopustil svého Boha.‘ Nevím ani nyní, co bych byl mohl říci jiného.

‚Děkuji vám. Vzpomenu si na to, budu-li živ,‘ řekl Meon, a já asi jsem se odebral do ’ svých snů o Northumbrii a krásné Francii, neboť byl již bílý den, když jsem ho zaslechl volati k Wotanovi oním vysokým, třaslavým pohanským jekem, který tak nenávidím.

‚Ležte tiše. Dávám Wotanovi jen příležitost,‘ řekl. Náš milý Eddi přiklusal, dávaje stále takt svému domnělému sboru.

‚Ano. Volejte své bohy,‘ pravil, ‚a vizte, jaké dary vám pošlou. Jsou na cestách nebo šli na hon.‘

Ujišťuji vás, že slova ta nepřešla mu takřka ještě ani se rtů, když vtom starý Padda sjel s vršku studené vzkypělé vlny, přehnal se přes chaluhami zarostlý útes a přistal u našich klínů se skalní treskou mezi zuby. Neubráníl jsem se úsměvu nad tím, jak se Eddi tvářil. ‚Zázrak! Zázrak!‘ volal a poklekl, aby očistil tresku.

‚Dlouho jsi k nám mířil, můj synu,‘ řekl Meon. ‚Teď lov ryby — lov pro výživu nás všech. Hladovíme, Paddo.‘

Starý chlapík vrhl sebou, chvěje se jako losos, zpátky do víru proudů podle skal, a Meon řekl: Jsme zachráněni. Pošlu ho, aby přivedl pomoc, až se vítr utiší. Jezte a buďte vděční.‘

Nejedl jsem nikdy nic tak chutného, jako tyto skalní tresky, které jsme brali Paddovi z tlamy a napolo pekli nad ohněm. Mezi svými ponory sedal si Padda k Meonovi,

předl jako kočka a slzy mu tekly po lících. Nevěděl jsem, že tuleni dovedou plakati radostí — jako jsem i já plakal.

„Jistě,“ pravil Eddi, maje plná ústa, „Bůh stvořil tuleně nejkrásnějším ze Svých tvorů ve vodách. Hled'te, jak Padda rozráží proud! Staví se prcti němu jako skála; vizte nyní řetěz bublin, kde se ponořil; a tam — hle, jeho chytrá hlava objevuje se pod skalním útesem! Ó, buď požehnán, můj bratříčku Paddo!“

„Vždyť jste řekl, že je to dítě ďáblovo!“ smál se Meon.

„Hřešil jsem,“ odpovídal ubohý Eddi. „Zavolejte ho sem a odprosím ho. Bůh poslal ho s větrem, aby mne, pošetilce, pokořil.“

„Neprosím se vás, abyste vcházel v družnost a porozumění s nějakou prokletou bestii,“ řekl Meon poněkud nevlídně. „Řekneme, že byl poslán vašemu biskupovi, jako byli havrani posláni k vašemu proroku Eliášovi?“

„Je tomu tak beze vší pochyby,“ řekl Eddi. „Napíše to tak, dostanu-li se zdrav domů.“

„Ne — ne!“ řekl jsem. „Poklekněme, my tři ubozí lidé, a poděkujme Bohu za jeho milost.“

Poklekli jsme a starý Padda se přišoural a vsunul hlavu Meonovi pod loket. Položil jsem na ni ruku a požehnal mu. Totéž učinil Eddi.

„A nyní, můj synu,“ řekl jsem Meonovi, „mám tě pokřtíti?“

Ještě ne,“ řekl. „Počkej, až budeme v bezpečí na břehu a doma. Žádný bůh v kterémkoli nebi nesmí říci, že jsem

přišel k němu nebo ho opustil, protože jsem byl zmoklý a zkřehlý. Pošlu Paddu ke svým lidem pro člun. Jsou to kouzla, Eddi?’

„Aj, nikoli. Padda jistě půjde a přitáhne je k pobřeží za lem jejich šatů, jako tahal mne ve Witteringu v kostele, když si přál, abych zpíval. Jenže tehdy jsem se bál a nechápal jsem,“ pravil Eddi.

„A teď chápete,“ řekl Meon, a na pokyn jeho ruky ubíral se Padda k pevnině, a voda táhla se za ním jako za válečnou lodí, až nám zmizel s očí v dešti. Meonovi lidé nemohli sem tak brzo přepraviti člun; byl to kus obtížné práce mezi skalisky na tomto místě přílivu. Ale pak mne vyzdvihli na palubu, příliš zkřehlého, než abych se byl mohl hnouti, a Padda ploval za námi, štěkal a metal kozelce po celou cestu až k Manhood-Endu.“

„Dobrý starý Padda!“ šeptal Dan.

„Když jsme si docela odpočinuli a převlékli se, svolal Meon své lidi — ne o hodinu dříve — a nabídl se ke křtu.“

„Byl Padda také pokřtěn?“ ptala se Una.

„Ne, byl to jen Meonův žert. Ale seděl mhouraje na své volské kůži uprostřed síně. Když mu Eddi (mysle, že se nedívám) udělal na vlhkém čenichu křížek svěcenou vodou, políbil mu Padda ruku. Před týdnem nebyl by se ho Eddi dotekl. T o byl zázrak, chcete-li! Ale doopravdy, byl jsem víc rád, než vám mohu říci, že jsem získal Meona. Takovou vzácnou a nádhernou duši, která se nikdy neohlížela zpět — nikdy neohlížela zpět!“ Arcibiskup zavřel napolo oči.

„Ale, pane,“ pravil Puck co nejuctivěji, „nezapomněl jste, co řekl Meon potom?“ Než mohl biskup promluvit, obrátil se Puck k dětem a pokračoval: „Meon zavolal všechny své rybáře, orače i pasáky do síně a řekl jim: ‚Slyšte lidé! Před dvěma dny ptal jsem se našeho biskupa, sluší-li se člověku opouštět bohy svých otců v době nebezpečí. Náš biskup řekl, že se to nesluší. Nepotřebujete tak křičet, protože jste nyní všichni křesťany. Mužstvo z mého červeného válečného člunu si připamatuje, jak blízcí jsme byli všichni smrti, když je Padda převedl k Biskupovu ostrůvku. Můžete říci svým druhům, že i na tom místě, v té době, vznášeje se na pokraji smrti, mokrém, chaluhami zarostlém, náš biskup, křesťan, mně pohanovi, radil, abych setrval při bozích svých otců. Pravím vám nyní, že víra, která dbá, aby každý zachoval víru, byť by i duši svou zachránil porušením víry, stojí za to, aby v ni člověk uvěřil. Proto věřím v křesťanského Boha a ve Wilfrída, jeho arcibiskupa, i v církev, kterou Wilfríd řídí. Byli jste již jednou pokřtěni na rozkaz králův. Nechci, abyste byli znovu pokřtěni; ale najdu-li kdy, že se staré ženy posílají k Wotanovi, nebo že dívky tančí potají před Balderem, nebo někteří muži že mluví o Thunovi, Lokovi a ostatních, naučím vás vlastnoručně, jak zachovávat víru křesťanskému Bohu. Rozejděte se tiše; na pobřeží najdete pár hověziny? Tu ovšem volali ‚Hurrál‘, což znamenalo ‚Thor nám pomáhej!‘ a — myslím, že jste se smál, pane?“

„Myslím, že si to vše pamatuješ stejně dobře,“ řekl arcibiskup s úsměvem. „Byl to pro mne radostný den.

Naučil jsem se mnohému na oné skále, kde nás našel Padda. Ba-bal Máme být dobrotiví ke všem božím tvorům a laskavi k jejich pánům. Ale člověk se učí pozdě.“

Vstal a jeho zlatam vyšívané rukávy zašustily.

Varhany zaklapaly a nabraly zhluboka dechu.

„Počkejte chvíli,“ šeptal Dan. „Teď zahraje trubačskou. Zabere všechen dech, jaký jen možno načerpáti. Je to v latině, pane.“

„Není jiného jazyka,“ odpověděl arcibiskup.

„Není to opravdový chvalozpěv,“ vysvětlovala Una. „Hraje to jako přídavek po svých produkcích. Ona není opravdový varhaník, víte. Přichází sem jen někdy z Albert Hallu.“

„Ó, jaký to zázračný hlas!“ zvolal arcibiskup.

Zazněl pojednou z temné klenby osamělých šumů — každé slovo prosloveno až do konce:

„Dies irae, dies illa Solvet saeculum in favilla Teste David cum Sibylla.“

Arcibiskup vzdychl zhluboka a ubíral se kupředu.

Hudba hrála chvíli samotna.

„Teď vyvolává všechno světlo z oken,“ šeptala Una Danovi.

„Myslím, že je to spíše, jako když kuň řehce v bitvě,“ šeptal v odpověď. Hlas zpíval:

„Tuba mirum spargens sonum Per sepulcra regionum,“

Hloub a hloub klesaly varhany, ale hluboko pod nej

hlubší jejich notou slyšeli hlas Puckův, který vpadl při poslední řádce:

„Coget omneš ante thronum.“

Jak v podivu na něho hleděli, neboť to znělo, jako by se v temném rachotu bořil některý ze sloupů, obrátil se malý šibal a vyšel jižními dveřmi.

„Teď přijde smutná část, ale je to velmi krásné.“ Una upozorovala, že mluví k prázdné židli před sebou.

„Proč to říkáš?“ ptal se Dan za ní. „A mluvila jsi tak zdvořile.“

„Nevím... Myslíla jsem...“ řekla Una. „To je k smíchu!“

„Není. Je to část, která se ti nejlépe líbí,“ mružel Dan.

Hudba zjemněla — byla plna drobných tónů, které se honily jako na křídlech nad širokým, mírným tokem hlavní melodie. Ale hlas byl desetkrát krásnější než hudba.

„Recordare Jesu pie, Quod sum causa Tuae viae, Ne me perdas illa die!“

Hlas umkl. Vyšli do střední lodi.

„Jste to vy?“ zavolala dáma, zavírajíc příklop varhan. „Zdálo se mi, že vás slyším, a hrála jsem to zúmyslně.“

„Děkujeme pěkně,“ řekl Dan. „Těšili jsme se, že budete, a proto jsme čekali. Pojďme, Uno, bude již skorem čas k obědu.“

DOKTOR LÉKAŘSTVÍ

DĚTI hrály si po čaji na schovávanou s bicyklovými svítilnami. Dan pověsil svoji na jabloň na konci záhonu čemeřice v obezděné zahradě, a příkrčil se za angreštovými keři, hotov vyřítiti se odtud, až by ho Una vyslídila. Viděl, jak její svítilna objevila se v zahradě a zmizela, když ji Una schovala pod plášť. Zatím co naslouchal jejím kročejům, někdo (myslili oba, že je to zahradník Phillips) zakašlal v koutě záhonu se zeleninou.

„Je dobře,“ volala Una přes chřest; „neublížíme vašim starým záhonům, Phippsey!“

Zableskla svítilnou v ta místa, a v jejím světelném okruhu uzřeli člověka, vypadajícího jako Guy Fawkes, v černém plášti a špičatém klobouku, jíti po stezičce vedle Pucka. Běželi mu vstříc a muž říkal jim cosi o lišěji na jejich hlavě. Teprve po chvíli vyrozuměli, že je varuje, aby se nenastydli.

„Vy jste se sám trochu nachladil, ne?“ ptala se Una, neboť končil každou větu důsledným zakašláním. Puck se zasmál.

„Dítě,“ odpověděl muž, „kdyby se bylo líbilo Nebi sklíčiti mne chorobou —“

„Ne, ne,“ vpadl Puck, „z dívky mluvila dobrota. Já vím, že polovina tvého kašle je jen léčka na oklamání

lidu; a to je škoda. Je v tobě dosti poctivosti, Nicku, bez odkašlávání.“

„Dobrý lid“ — pokrčil muž hubenými rameny — „vulgární dav nemiluje pravdy nevyzdobené. Proto je nám, filosofům, oblékati ji v roucho, aby vábila jejich oko, nebo — mhm! — jejich sluch.“

„A co o tom ty soudíš?“ ptal se Puck vážně Dana.

„Nevím,“ odpověděl tento. „Zní to jako lekce.“

„Ah — dobře! Byli horší lidé než Nick Culpeper ku braní lekcí od nich. Nuže, kde si můžeme usednouti, aby to nebylo doma?“

„V seníku, v blízkosti starého Middenbora,“ navrhoval Dan. „Ten si nás nevšimne.“

„Eh?“ Pan Culpeper krácel přes bledé čemeřice při světle Uniny svítilny. „Potřebuje snad tedy pan Middenboro mých nepatrných služeb?“

„Ne!“ řekl Puck. „Je jen kůň — hned vedle osla, jak brzo uvidíš. Pojd'me!“

Jejich stíny klouzaly a poskakovaly po zdi štěpnice. Vyšli ze zahrady podle chlívku, kde chrochtali vepři, a podle kurníku, kde spaly slepice, ke kolně, kde žije Middenboro, starý sekáčský pony. Vlídne jeho oči leskly se zeleně ve světle, když postavili svítilny venku na napajedlo pro kuřata a hnali se mimo něj k seníku. Pan Culpeper shýbl se u dvířek.

„Dejte pozor, kam si lehnete,“ pravil Dan; „v seně je plno bodláčí.“

„Dovnitř! dovnitř!“ volal Puck. „Ležel jsi na horších

místech, než je toto, Nicku. Ah! Vejděme ve styk s hvězdami!“ Kopl do dvířek vikýře a ukázal k jasné obloze. „Tu jsou oběžnice, s nimiž jsi ve spiknutí! Co soudí tvá moudrost o oné bludné a měnivé hvězdě tam za jabloňovými větvemi?“

Děti se usmály. Příkrou ulicí sjížděl bicykl, jim dobře známý.

„Kde?“ Pan Culpeper se nahnul rychle kupředu. „To? To je lucerna některého sedláka.“

„Chyba, Nicku,“ pravil Puck. „To je zvláště jasná hvězda Virgo, Panna, schylující se k domu Aquaria, vodnáře, který byl přednedávnem postižen Gemini, Blíženci. Nemám pravdu, Uno?“

Pan Culpeper pohrdlivě pokrčilnosem.

„Ne. Je to vesnická babička a jde dolů do mlýna, kde se předešlý týden narodila dvojčátka. Babičko,“ volala Una, když se světlo zastavilo na rovině, „kdy budu moci viděti Morrisovy dvojčátka? A jak se jim vede?“

„Snad příští neděli. A vede se jim výborně,“ volala babička zpět, a za cink – cink – cink zvonku zmizela za rohem.

„Její strýc je zvěrolékař blíže Banbury,“ vysvětlovala Una, „a zazvoníte-li na ni v noci, zazní jí zvonek hned u postele — vůbec ne dole. A tu vyskočí — má vždy před krbem pár suchých botek, rozumíte — a jde všude, kde její třeba. Pomáháme jí někdy s bicyklem skrze průlomy v plotech. Většinu jejích děťátek daří se výborně. Sama nám to říkala.“

„Pak nepochybuji, že čte v mých knihách,“ řekl pan Culpeper klidně. „Dvojčátka ve mlýně!“ šeptal si polohlasitě. „A opět praví: Vraťte se, děti lidí?“

„Jste vy doktor nebo rektor?“ ptala se Una, a Puck s jáсотem udělal v seně kotrmelec. Ale pan Culpeper byl docela vážný. Vyprávěl dětem, že je lékař-astrolog — doktor, který ví všechno o hvězdách, stejně jako o lékařských bylinách. Pravil, že slunce, měsíc i pět oběžnic, zvaných Jupiter, Mars, Merkur, Saturnus a Venuše, ovládají každého a všechno ve světě. Všichni bydlí v Domech — kreslil některé z nich hbitým ukazováčkem proti tmě — a pohybují se Dům od Domu jako figurky na šachovnici; a procházejí celou oblohou milující se a nenávidíce navzájem. „Znáte-li jich záliby a odpory,“ pravil, „můžete je přiměti, aby vyléčily vašeho pacienta a uškodily vašemu nepříteli, jakož i zjevily tajné příčiny věcí.“ Mluvil o těchto pěti planetách, jako by mu patřily, nebo jako by proti nim vedl dlouhé honby. Děti byly zahrabány v seně až po brady a hleděly ven vikýřem na velebnou, hvězdami posetou oblohu, až se jim zdálo, že ona je dno, ke kterému padají, zatím co pan Culpeper mluvil o „trigonu“ a „proti-sluní“, o „sosluní“ a „sympatiích“ a „antipatiích“ tónem, jenž se právě hodil k věci.

Krysa proběhla Middenborovi mezi nohy a starý poník zadupal.

„Mid nenávidí krysy,“ pravil Dan a hodil mu náruč sena. „Rád bych věděl proč.“

„Božská astrologie nám poví,“ pravil pan Culpeper. „Kůň, jakožto vojenské zvíře, které nosí jezdce do boje, přísluší přirozeně k rudé planetě Martu — Pánu Války. Ukázal bych vám ho, ale chýlí se již příliš k západu. Krysy a myši, konající své dílo za noci, stojí pod vládou Měsíce, svaté Panny Luny. Jak jsem vám řekl, trvá mezi Martem a Lunou, z nichž jeden je rudý, druhá bílá, jeden horký, druhá studená, atd., přirozená antipatie, či, jak vy říkáte, nenávisť. Tuto antipatii dědí jejich tvorové. Proto, dobří lidé, můžete viděti i slyšet, jak dobytek ve vašich chlévech kope a dupe z těchže příčin, jež stanoví chod hvězd po neproměnné tváři Nebes! Mhm!“

Puck ležel žvýkaje list. Děti cítily, jak se třese smíchem, a pan Culpeper se vzpřimil.

„Já sám,“ pravil, „zachránil jsem životy lidské, a nebylo jich málo, tím, že jsem ve vhodném čase — pamatujte si, že je doba pro všechny věci pod sluncem — že jsem ve vhodném čase, pravím, pozoroval tak maličké zvíře, jako je krysa, v sousluní s věcí tak ohromnou, jako je tato vznešená klenba nad námi.“ Přejel rukou proti obloze. „Ale jsou takoví,“ dodal nevrle, „kteří mají leta bez vědomostí.“

„Zcela správně,“ řekl Puck. „Není blázna nad starého blázna.“

Pan Culpeper zahalil se do pláště a seděl tiše, zatím co děti hleděly na Velkého Medvěda nad kopcem.

„Dopřejte mu času,“ šeptal Puck pod rukou. „Otáčí se jako kláda — celý najednou.“

„Mhm!“ zakašlal pan Culpeper náhle. „Dokáži vám to. Když jsem byl lékařem v Saye's Horse a bojoval proti králi — či spíše proti člověku Karlu Stuartovi — v Oxfordshireu (vyučil jsem se v Cambridge), zuřil všude kolem nás mor. Viděl jsem ho zblízka. Kdo říká, že nerozumím moru, na příklad, je docela na omylu.“

„Připouštíme,“ řekl Puck vážně. „Ale proč mluvíti o moru v této vzácné noci?“

„Abych dokázal pravdu svého důvodu. Tento oxfordshireský mor, dobří lidé, zrodil se u řek a struh, byl bahnitý, vodnatý povahy.“

Bylo ho tudíž léčiti ponořováním pacienta do studené vody a balením ho do mokrých prostěradel; tak jsem jich alespoň několik vyléčil. Zapamatujte si to. Je to ve spojení s tím, co přijde později.“

„Zapamatuj si také, Nicku,“ řekl Puck, „že nejsme tvá kolej lékařů, nýbrž jen hoch a dívka a ubohý maňásek. Buď tedy prostý a jasný, starý Ysope na zdi!“

„Abych mluvil jasně a prostě, dle tvého přání, byl jsem tedy střelen do prsou, když jsem sbíral petunie na břehu potoka blíže Temže, a lidé královi předvedli mne před svého plukovníka, jistého Blagga či Braggea, kterého jsem poctivě upozornil, že jsem předešlý týden ztrávil mezi morem zatíženými. Uvrhl mne do přístřešku pro krávy, velice podobného tomuto, abych tam, jak jsem se sám domníval, zemřel; ale jeden z jejich kněží vplížil se ke mně za noci a ovázal ránu. Byl jako já ze Sussexu.“

„Který to byl?“ zeptal se Puck pojednou. „Jack Tutshom?“

„Ne, Jack Marget,“ pravil pan Culpeper.

„Jack Marget z Nové Koleje? Ten veselý človíček, který tolik koktal?“ ptal se Puck.

„Přišel ze Sussexu v naději, že bude jmenován biskupem, až král přemůže rebely, jak jmenoval nás z Parlamentu. Jeho kolej půjčila také králi nějaké peníze, kterých nikdy nedostala zpět, jako hloupý Jack nedostal svého biskupství. Když jsme se setkali, byl všecek naplněný královými sliby a přál si vrátiti se k ženě a dětem. Přání jeho vyplnilo se nad očekávání, neboť když jsem mohl povstati ze své rány, vylouval se Blagge, že jsem byl v zamořeném kraji a Jack že mne ošetřoval, a vyloučil nás oba ze svého ležení. Král byl nyní s Jackem hotov, když Jackova kolej půjčila peníze, a lékař Blaggeův nemohl mne snést, protože jsem nechtěl mlčky přihlížeti, jak rasoval nemocné. (Byl z koleje lékařů!) A tak tedy nás Blagge vyloučil s mnoha špatnými slovy, jako dva morové, žvatlavé, všetečné taškáře.“

„Ha! Tebe nazval všetečným, Nicku?“ Puck vyskočil. „Nejvyšší čas, aby Oliver*) přišel vyčistiti zemi! Jak jste se pak měli, ty i počestný Jack?“

„Byli jsme do jisté míry nuceni býti si navzájem společníky. Já jsem byl na cestě ke svému domovu ve Spitalfieldu, on chtěl jíti na svou farnost v Sussexu; ale mor vypukl a šířil se Wiltshirem, Berkshirem i Hampshirem, a on byl tak děsně rozrušen myšlenkou, že by mohl mor býti

i mezi jeho lidmi doma, že jsem zůstal při něm. Byl mi útěchou v mém zoufalství. Nemohl jsem učiniti pro něho méně; vzpomněl jsem si kromě toho, že mám bratrance ve Velkém Wigsellu, blíže farnosti Jackovy. A tak jsme vyšli pěšky z Oxfordu, kněžská klerika i kožený kabátec pospolu, odhodláni nadále nechati války stranou; a buď pro náš skromný zjev nebo že mor činil lidi méně krutými, nikdo nám nečinil překážek. Jen ve vesnici pod lesem sv. Leonarda, kde, jak jsem slyšel, slavici nikdy nezpívají, zavřeli nás na půl dne do prozatímního chléva jako tuláky a pobudy; ale dráb mi poctivě vrátil můj astrologický almanach, který nosím při sobě.“ Pan Culpeper si zaklepal na hubená prsa. „Zahojil jsem mu vidlák na prstu. Pak jsme šli dále.

Abych vás neunavoval malichernostmi, tedy dostali jsme se k Jack Margetově farnosti k večeru za bouře a lijáku. Zde se naše cesty dělily, neboť já jsem chtěl jiti ke svému bratrancu do Velkého Wigsellu, ale zatím co mi Jack ukazoval z dálky svou věž, spatřili jsme přes cestu ležícího člověka, dle jeho domněnky opilého. Jack pravil, že je to jistý Hebden z jeho farnosti, doposud člověk řádného chování; a jal se hořce viniti sebe jako nevěrného pastýře, který opustil své stádo, aby následoval prince. Ale poznal jsem, že to byl mor, a to ne v začátcích. Byl tu postaven morový kámen, a hlava člověka spočívala na něm.“

„Co je to morový kámen?“ šeptal Dan.

„Zuří-li mor ve vesnici, takže sousedé uzavrou cesty proti němu, postaví lidé prohloubený kámen, hrnec nebo

jinou nádobu, kam ti, kdo si chtějí koupiti zvenku potraviny, kladou peníze a psaný seznam svých potřeb, a odcházejí. Ti, kdo chtěli prodati, přicházejí později — čeho by člověk neudělal pro zisk? — shrábnou peníze a zanechávají výměnou zboží, za poctivou cenu, jakou jim svědomí jejich stanoví. Viděl jsem stříbrný groš ve vodě a seznam věcí, jež chtěl člověk koupiti, nalézal se, deštěm smytý, v mokré jeho ruce.

„Moje žena! Ó, moje žena a děti!“ zvolá pojednou Jack a utíká do kopce — já s ním.

Nějaká žena vystrkuje hlavu za stodolou a volá na nás, že vesnice je zatížena morem, a je-li nám život drahý, abychom se jí vyhnuli.

„Dušinko!“ volá Jack. „Což se mám vyhýbati tobě?“ Přiskakuje k němu a praví, že děti jsou zdravý. Byla to jeho žena.

Když jsme poděkovali Bohu, i se slzami, vypráví mi Jack, že si nepředstavoval takové shledání, a naléhá, abych uprchl s místa, dokud jsem zdrav.

„Ne! Nechť mne Pán potrestá stejně a nadto ještě, opustím-li tě nyní,“ řekl jsem. „Tyto věci jsou, s Božím dopuštěním, do jisté míry mou podporou.“

„Ó, pane,“ řekla Jste lékař? Nemáme žádného.“

„Pak, dobří lidé,“ pravil jsem, „je mi ospravedlniti se před vámi svým dílem.“

„Hle-hle-hleďme,“ koktá Jack, „a já jsem vás měl po celou dobu za ztřeštěného puritánského kazatele.“ Směje se, i žena, a pak já — všichni tři jsme v lijáku zachvázeni

výbuchem nebo záchvatem smíchu, který nicméně nám ulehčil. Říkáme tomu v lékařství hysterické vzrušení. A tak jsem šel s nimi domů.“

„Proč jsi nešel k svému bratranci ve Velkém Wigsellu, Nicku?“ ptal se Puck. „Je to sotva sedm mil vzhůru po cestě.“

„Ale zde byl mor,“ odpověděl pan Culpeper a ukázal vzhůru do kopce. „Co jsem mohl dělati jiného?“

„Jak se jmenovaly farářovy děti?“ ptala se Una.

„Alžběta, Alison, Štěpán a Karel — nemluvně. Zprvu jsem je sotva spatřil, protože jsem se odloučil, abych se s jejich otcem ubytoval ve voze. Matku jsme přinutili, aby zůstala v domě s dětmi. Vykonala dosti.“

A nyní, dobří lidé, dovolte, abych v tomto případě vyprávěl dopodrobna. Mor zuřil nejvíce na severní straně ulice, následkem nedostatku slunce, jak jsem jim dokázal; světlo, vycházející z tohoto primum mobile či pramene života (mluvím astrologicky), je v nejvyšší míře očisťující. Mor byl rovněž prudký u obilních obchodníků, kde se prodává i píce povozníkům; v nejvyšší míře prudký v obou mlýnech podél řeky i roztroušeně na jiných místech, jen ne, povšimněte si, v kovárně. Pamatujte si, že všechny hutě i kovárny patří Martovi, stejně jako obilí, masné krámy a vinárny uznávají Venuši za svou paní. V kovárně v Munday's Lane nebylo moru —“

„V Munday's Lane? Mínete naši vesnici? Myslel jsem si to, když jste mluvil o dvou mlýnech,“ zvolal Dan. „Kam jsme my kladli morový kámen? Byl bych ho rád viděl.“

„Podívej se tedy na něj teď,“ řekl Puck a ukázal na kamenné koryto, z něhož pila kuřata a kde děti postavily bicyklové svítilny. Byla to hrubá, obdélná, kamenná pánev, spíše jako kuchyňský výlevní kámen: Phillips, který ničeho nikdy nezmaří, našel ho v příkopě a použil ho pro své vzácné slípky.

„To?“ zvolali Dan i Una, a hleděli a vynadívat se nemohli.

Pan Culpeper vydal hrdlem netrpělivé zvuky a pokračoval:

„Chci o této trýzni mluvití podrobně, dobří lidé, protože bych si přál, abyste, pokud možno, sledovali výsledky mého myšlení. Onen mor, o kterém jsem vám vyprávěl, že jsem ho léčil za Wallingfordem v Oxfordshireu, byl vodnaté přirozenosti, ve shodě s potochně říčnatou krajinou, ve které vypukl, a byl, jak jsem řekl, vylečitelný ponořováním do vody. Ale tento náš zdejší mor, přesto, že se šířil podél vodních proudů — v obou mlýnech vymřela kdekterá duše — nemohl být takto léčen. To mne zmátlo. Ehm!“

„A co dělali zatím tvoji nemocní?“ ptal se Puck.

„Přiměli jsme ony ze severní strany ulice, aby se vystěhovali na Hitheramovo pole. V kterém domě zchvátil mor jen jednu nebo nejvýšedvěosoby, odtud nechtěli se lidé hnouti ze strachu před zlodějem za jejich nepřítomnosti. Zmařili své životy a umírali uprostřed svého bohatství.“

„Lidská přirozenost,“ řekl Puck. „Vídál jsem to znovu a znovu. Jak se vedlo nemocným v polích?“

„Neumírali nikterak tak hustě, jako ti, kdo zůstali v bytech, a i tu umírali spíše zoufalstvím a smutkem než morem. Ale přiznávám se, dobří lidé, nemohl jsem nižádným způsobem choroby té přemoci nebo přijíti jen na zákmit její přirozenosti a toho, čím je ovládána. Zkrátka, byl jsem naprosto zmaten krutou zlomyslností nemoci, a tak — což jsem měl udělati dříve! — zavrhl jsem všechny domněnky i tuchy, jež ve mně vznikly, vybral jsem si příznivou hodinu dle svého kalendáře, přitiskl jsem si šat, namočený v octě, ke tváři, a vešel jsem do několika prázdných domů, odhodlán čekati na hvězdy, aby mne vedly.“

„V noci? Nebál jsi se děsně?“ ptal se Puck. „Odvážil jsem se doufati, že Bůh, který stvořil člověka tak ušlechtilé zvědavým vyzkoumati Jeho tajemství, nezničí pokorného badatele. V patřičné době — řekl jsem, že je pro všechno čas pod sluncem — vypátral jsem bělavou krysou, velice nafouklou a zprašivělou, která seděla pod širokým trámem podkrovní světnice, do které svítla naše Paní Luna. Zatím co jsem hleděl střídavě na krysou i na Měsíc — blížil se zvolna ke starému chladnému Saturnovi, starému svému spojenci—vylezla kryska zmalátněle do jeho světla a tam, před mýma očima, zdechla. Hned za ní vyšla její družka či soudruh, položila se vedle ní a zdechla rovněž. Později — o hodinu blíže k půlnoci — učinila tak ještě i třetí kryska; všechny vybraly si měsíčné světlo, aby v něm skonaly. To

mne uvedlo v úžas, ježto, jak je známo, měsíčné světlo je příznivo tvorům Měsíce a nijak jim neškodí a Saturnus, s ním spřátelený, jak byste řekli, měl hodinu, kdy posiloval jeho zlý vliv. A přec tyto tři krysy byly postiženy smrtí právě v měsíčním světle. Nehnul jsem se z okna, abych viděl, kdo z nebeského voje je na naší straně, a tu jsem spatřil dobrého věrného Marta, velice rudého a rozpáleného, pohybovati se k západu. Sedl jsem si obkročmo na střechu, abych lépe viděl.

Jack Marget šel ulicí, aby potěšil naše nemocné v Hitheramově poli. Taška mi sjela pod nohou.

Obrací se ke mně dosti smutně: ‚Strážce, jaká je noc?‘

‚Vzmuž se, Jacku,‘ pravím. ‚Zdá se mi, že bojuje za nás někdo, na koho jsem pošetile po celé léto zapomínal.‘ Měl jsem ovšem na mysli planetu Mars.

‚Modli se tedy k Němu,‘ řekl mi. ‚Zpomínal jsem také na Něho v tomto létě.‘

Myslel Boha, v němž se stále trpce vinil, že na něho zapomněl v Oxfordshireu mezi královským vojskem. Volal jsem na něho dolů, že učinil již dostatečné pokání za svůj hřích svou prací mezi nemocnými, ale řekl, že tomu uvěří, až budou zbaveni moru. Byl u konce se svými silami — více ze smutku, než z jiné spravedlivé příčiny. Vnutil jsem občas do něho doušek léčivé vody, která, neříkám, že léčí z moru, ale je výborná proti těžkomyslnosti.“

‚Co v ní bylo?‘ ptal se Dan.

‚Přečištěná bílá kořalka, kafr, kardamom, zázvor, dva druhy pepře a anýz.‘

„Pfu!“ zvolal Puck. „A tomu se říká léčivá voda!“

„Jack nato statečně zakašlal a sešel se mnou dolů s kopce. Byl jsem pro Dolení mlýn v údolí, abych odtud pozoroval aspekt nebes. Moje mysl nastínila si již příčinu, ne-li léčebný prostředek naší trýzně, ale nechtěl jsem jich sdělití obecnému lidu, dokud jsem nebyl přesvědčen. Aby praxe byla dokonalá, je třeba zdravého úsudku a k vytvoření zdravého úsudku vyžaduje se výborná znalost. Ehm! Zanechal jsem Jacka a jeho lucernu mezi nemocnými v Hitheramově poli. On stále zachovával modlitby tak zvané Církve, přísně zapovězené Cromwellem.“

„Měl jsi to říci svému bratranci ve Wigsellu,“ pravil Puck, „a Jack byl by býval za to zavřen a ty bys byl dostal polovinu peněz. Jak jsi tak mohl nedostáti své povinnosti, Nicku?“

Pan Culpeper se zasmál — byl to jediný jeho smích v ten večer — a děti až povyskočily při hlasitém tom řehotu.

„Nebáli jsme se úsudku lidí v těch dnech,“ odpověděl. „Dávejte nyní bedlivě pozor, dobří lidé, neboť co následuje, bude pro vás, ač ne pro mne, pozoruhodné. Když jsem došel do prázdného mlýna, starý Saturnus, velice nízko v Domě Ryb, hrozil východisku Slunce. Naše Paní Luna blížila se jemu na pomoc (mluvím astrologicky ovšem). Rozhlížel jsem se po velebných nebesích a prosil jsem Stvořitele jich za vedení. Jiskřivě mizel nyní Mars pod oblohu. V okamžiku jeho odchodu, který jsem si poznamenal, vytryskla nad jeho hlavou (jako by byl vytasil svůj meč) jasná záře nebo pára, a všechno dokola zaplálo v

ohni. Kohouti zakokrhali půlnoc údolím, a já jsem usedl u mlýnského kola, žvýkaje mátu (ač je to byla Venušina) a nadávaje si všech oslovských hlav na světě! Teď to bylo přece jasné!“

„Co bylo jasné?“ ptala se Una.

„Pravá příčina moru i lék proti němu. Mars, věrný druh, bojoval pro nás do krajnosti. Ač nejasný na nebesích, což způsobilo, že jsem ho přehlédl ve svých výpočtech, ostříhal víc než která z jiných planet nebesa — to jest, byl viditelný po jistou dobu každé noci skorem po celý rok. Proto se jeho nezkrotný a očišťující vliv, válčící proti Měsíci, rozprostřel, aby zabil ony tři krysy před mýma očima a pod nosem přirozené jejich vládkyně, Luny. Pamatoval jsem Marta, že se naklonil přes půl nebe, aby zpod svého štítu zasadil naší Paní Luně úskočnou ránu, ale neviděl jsem dosud nikdy, aby tak účinně rozvinul svou sílu.“

„Nerozumím ani za mák. Míníte, že Mars zabil krysy, protože nenáviděl Měsíc?“ ptala se Una.

„Je to tak, jako kopiště, kterým mne postrkovali Blaggeovi vojáci,“ odvětil Culpeper. „Dokáži to. Proč nevypukl mor v kovárně u Munday's Lane? Protože, jak jsem vám ukázal, hutě a kovárny patří přirozeně Mariovi, a Mars, k uhájení své cti, chrání je před tvory Měsíce. Ale myslíte, že jest pravděpodobno, že by sestoupil a dával myši vůbec pro líné, nevděčné lidstvo? To by znamenalo utýrati ochotného oře k smrti. Vidíte tedy, že smysl plápolavé záře nad ním, když zapadal, byl prostě tento: „Ničte a palte

tvory Měsíce, neboť ti jsou původci vašich svízelnů. A když jsem vám takto ukázal zkoušku své moci, dobří lidé, buďte sbohem? “

„Říkal to všechno Mars opravdu?“ šeptala Una.

„Ano, a dvakrát tolik pro každého, kdo měl uši k slyšení. Zkrátka, poučil mne, že mor šířili tvorové Měsíce. Luna, naše Paní Zlého aspektu, byla vinnicí. Můj vlastní ubohý rozum ukázal mi, že já, Nick Culpeper, mám svěřený lid, s pomocí Boží prozřetelnosti, a že nemám ztráceti času.“

Chvátal jsem odtud vzhůru do kopce a vpadl jsem do Hitheramova pole mezi modlící se.

„Heureka, dobří lidé!“ zvolal jsem a hodil jsem před ně mrtvou krysu, kterou jsem našel ve mlýně. „Zde je váš pravý nepřítel, kterého mi konečně objevily hvězdy?“

„Ale já se modlím,“ řekl Jack. Obličej jeho byl bílý jako vyprané stříbro.

„Je pro všechno čas pod sluncem,“ řekl jsem. „Chcete-li zameziti mor, zabíjejte krysy?“

„Ó, šílený, úplně šílený!“ zvolá a lomí rukama.

Člověk, ležící vedle něho v příkopu, řve, že by stejně umřel co šílený lovec krys, jako když je umodlen a ukázán k smrti na chladném úhoru. Všichni kolem se tomu smějí, ale Jack Marget padá na kolena a velice směle žádá, aby byl ustanoven zemřít k záchraně všech ostatních. To stačilo, aby všichni opět upadli ve svůj smutek.

Jsi nevěrný pastýř, Jacku,“ pravím. „Vezmi kyj“ (tak

říkáme holi v Sussexu) ‚a krysu bij, chceš-li zemřít před východem slunce. To zachrání tvůj lid.‘

‚Tak, tak. Vezmi kyj, krysu bij,‘ opakuje desetkrát za sebou jako dítě, což přivedlo všechny k výše zmíněnému neovladatelnému záchvatu hysterického vzrušení, takže se všichni smáli a zahřáli si tak alespoň svou zchladlou krev v hodině —po jedné s púlnoci — kdy plamen života hoří nejstlumeněji. Je opravdu doba pro všechno; a lékaři je s tím počítati — ehm! — anebo minouti se s léčbou. Zkrátka, přiměl jsem je, zdravé nebo nemocné, aby se dali do celé generace krys po vesnici. A je důvod pro všechny věci, ač moudrý lékař nepotřebuje jich všech vyžvatlat. I mprimis, nebo za prvé, pouhý tento sport, trvající po deset dní, vytrhl je pozoruhodně z jejich melancholie. Nevěřím, že by i bolesti plný Job naříkal a se škrábal, dokud by sháněl krysy se své kupy. Secundo, nebo za druhé, prudkou činností a pohybem při této honbě či válce otevřela se jejich kůže blahodárnému vypařování — obecněji řečeno, vypotili se krásně; a to jim zapudilo černou žluč — matku choroby. Za třetí, když došlo k tomu, aby se pálily mrtvoly krys, kropil jsem dříví na hranicích sírou, při čemž diváci byli znamenitě podkouřeni. Toho bych nebyl mohl provésti z pouhého lékařského řemesla; byli by si myslii, že to je nějaké zaklínání. Nadto ještě jsme vyčistili, vápnem pohnojili a spálili na sta shnilých, smrdutých jam, stok a zapomenutých koutů špíny a bláta v domech i kolem domů ve vesnici, a šťastnou náhodou (pamatujte si, že byl Mars v protisluní k Venuši) vyhořel obilní sklad

do základů. Mars nemiluje Venuši. Sedlář Will Noakes převrhl lucernu do otýpky slámy, když tu honil krysy.“

„Nedal jsi snad náhodou Willovi napít z onoho posilujícího prostředku, Nicku?“ ptal se Puck.

„Skleničku — nebo dvě — ne více. Ale chci říci, že konečně, když jsme vyhubili krysy, vzal jsem popel, strusky a dřevěné uhlí z kovárný, jakož i pálenou hlínu z cihelny (soudím, že cihelny patří Martovi) a železnými tyčemi napěchoval jsem vše do krysích chodeb a brlohů a pod všechny prahy domů. Tvorové Měsíce nenávidí všechno, čeho Mars použil ke svým očišťujícím účelům. Na příklad — krysy nehryzou nikdy železo.“

„A jak to snášel ubohý, koktavý Jack?“ ptal se Puck.

„Vypotil si z kůže svůj smutek a dostal lehký kašel, který jsem léčil lektvary dle svého umění. Je pozoruhodno, kdybych mluvil mezi sobě rovnými, že se jed moru proměnil nebo vypařil a přešel nebo odešel jako velice těžký chrapot a tupost v hlavě, v hrdle a na prsou. (Povšimněte si v mých knihách, která planeta ovládá tyto části lidského těla, a vyjasní se vám vaše temnota, dobří lidé — ehm!) Nicméně, mor, qua mor, přestal a zmizel (pozbyli jsme jen tří dalších lidí, a dva z nich ho již měli) od jitra onoho dne, kdy mne Mars poučil u Doleního mlýna.“ Zakašlal — skorem zatroubil — vítězoslavně.

„Je dokázáno,“ vyhrkl. „Pravím, že jsem obhájil svůj sporný bod, to jest, že Božskou Astrologií a pokorným badáním po pravých příčinách věcí — ve vhodnou dobu — synové moudrosti mohou zdolati i mor.“

„Hml“ odvětil Puck. „Co se mne týče, mám za to, že prostá duše —“

„Moje? — prostá, opravdu?“ zvolal pan Culpeper.

„Velice prostá duše, vznešená odvaha, zmírněná zdravou a neústupnou myšlenkou, je silnější všech hvězd na jejich drahách. Proto přiznávám věrně, že jsi zachránil vesnici, Nicku.“

„Já neústupný? Já tvrdohlavý? Přičítal jsem všech svůj ubohý úspěch, s pomocí Boží prozřetelnosti, Božské Astrologii. Mně nepatří sláva! Mluvíš, jako ten milý, uplakaný hlupák Jack Marget kázal, než jsem se vrátil ke své práci v domě Červeného Lva ve Spitalfieldsu.“

„Ó, Koktavý Jack že kázal? Na kazatelně prý ztrácel koktavost.“

„A svůj rozum sní. Měl nejvýš rouhavé kázání, když ustal mor. Vybral si text: ‚Moudrý muž, který zachránil město? Byl bych mu dal lepší, na příklad: ‚Je čas na —‘“

„Ale co tě přimělo jít do kostela si ho poslechnout?“ přerušil ho Puck. „Tvým zákonitě stanoveným kazatelem byl Wail Atter-sole, a byl to nudný patron!“

Pan Culpeper se nepokojně zavrtěl.

„Obecný lid,“ pravil, „staré ženy a — ehm — děti, Alison a ostatní, táhli mne za ruku do domu Rimmonova. Měl jsem tolik chuti domluvit Jackovi, že zachovává mumraje falešně zvané Církve, které, jak chci dokázat, jsou založeny pouze na starých bajkách —“

„Zůstaň u svých bylin a planet,“ řekl Puck se smíchem. „Měl jsi to říci úřadům, Nicku, a přivésti Jacka

do vězení. Ptám se tě znovu, proč jsi tak zanedbal svou prostou povinnost?“

„Protože — protože jsem klečel a modlil se a plakal s ostatními u mříží oltáře. V lékařství tomu říkáme hysterické vzrušení. Může být — může být.“

„To může,“ řekl Puck. Slyšeli ho, jak převrací seno. „Aj, ve vašem seně je polovička listí z plotů,“ pravil. „Nečekáte přec, že by kůň zbujněl po dubovém, jasanovém a hlohovém listí?“

Cink-cink-cink zazněl zvonek bicyklu za rohem. Paní babička vracela se ze mlýna.

„Je vše v pořádku?“ volala Una.

„Docela v pořádku,“ volala babička v odpověď „Příští neděli budou pokřtěna.“

„Jak? Jak?“ Obě děti nahnuly se přes poloviční vrátka. Tato nebyla snad dobře upevněna, otevřela se a děti vypadly ven, šaty i vlasy plné sena a listí.

„Pojďme! Musíme zvědět jména dvojčátek,“ pravila Una, i rozběhly se vzhůru do kopce, křičíce přes plot, až babička zdržela bicykl a pověděla jim.

Když se vrátily, dostal se starý Middenboro ze stáje, a trvalo dobrých deset minut, než ho tam opět vehnaly za svitu hvězd.

PROSTÝ ŠIMON

VOZDRÍV sjížděl příkrou cestou se svým vozem na stavební dříví, do něhož bylo zapřaženo pět koní. Zastavil se u pařezu u zadních vrat, aby sňal brzdu. Jeho pravé jméno bylo Brabou, ale když se sním děti poprvé setkaly, před mnoha a mnoha lety, vyprávěl jim, že „vozí dříví“, což znělo tak přesně, jako „vozdřív“, že ho děti nikdy již nejmenovaly jinak.

„Hý!“ křičela Una s vrcholu pařezu, odkud se děti dívaly do cesty. „Co to děláte? Proč se nám to neřeklo?“

„Právě pro mne poslali,“ odpovídal Vozdřív. „V blátě v Králičí houštině uvízla veliká kláda, a“ — ukázal bičem po řadě koní — „tak poslali pro nás všechny.“

Dan a Una seskočili s pařezu skorem pod nos vranému Plavci. Vozdřív nedovolil jim nikdy jezdit na velikém trámu, který tvoří těleso stavebního vozu, ale děti zavěsily se vzadu, ač jim zuby při jízdě drkotaly.

Lesní cesta za potokem vede strmě vzhůru do lesů, a lze viděti zadky všech koní v řadě nad sebou jako pohyblivé schody. Vozdřív vykračoval si vpředu v dřevařské bluze z pytloviny, přepásané koženým řemenem, a když se obrátil a zasmál, objevily se jeho červené rty ve vousech barvy pytloviny. I čapku měl z pytloviny, vzadu se střapcem, aby se mu na krku nedržely

větvičky a kůra. Plavil se s vozem mezi loužemi ve vřesovišti, až voda stříkala dětem do tváří, i skrze skupiny mladých bříz, které jim šlehalo po nohou, a když najeli na starý pahýl, plný jedovatých hub, nevěděli nikdy, ustoupí-li v mraku ztrouchnivělého dřeva nebo odrazí-li je zpátky.

Nahoře v Králičí houštině stálo spřežení a as půl tuctu lidí kolem čtyřicetistopové dubové klády v blátivém dolíku. Půda kolem byla plna hlubokých stop klouzajících kopyt koňských.

„Nač bylo třeba ji tak zahrabat?“ pravil Vozdřív. Vzal širočinu a chodil po kládě, poklepáváje po ní.

„Vězí pevně,“ řekl Bunny Lewknor, který řídil druhé spřežení.

Vozdřív vypřáhl svých pět rozumných koní od vozu. Zastříhali ušima, podívali se na kládu a zachvěli se.

„Myslím, že Plavec ví,“ šeptal Dan Uně.

„Ovšem,“ ozval se člověk za nimi. Byl oblečen v pytlovinu jako ostatní a opíral se o širočinu, ale děti, které znaly všechnu lesní sběh, poznaly, že je cizinec. Dle velikosti a mastnoty vlasů mohl býti bratrem Bunny Lewknora, ale hnědé oči jeho byly mírné jako oči chrta, a kulatý černý vous, začínající hned pod nimi, připomínal Uně mrože v povídce Mrož a Tesař.

„A neví-li i on dosti?“ řekl muž nesměle, ukazuje na Vozdříva a přešlapuje s nohy na nohu.

„Ano. ‚Co Vozdřív nedovede vyvézti z lesů, je jistě k těmto kořenem přirostlé‘ “ — slyšel Dan starého Hobdena ujišťovati před několika dny.

V téže chvíli objevil se Puck, raze si cestu kalužemi černé vody ve vřesovišti.

„Pozor!“ zvolala Una, poskočivši kupředu.

„Uvidí tě, Pucku!“

„Já a pan Skřítek jsme dosti dobře spolu známi,“ odvětil muž s úsměvem, pro který zapomněli na mrože.

„To je Šimon Cheyneys,“ začal Puck a odkašlal si. „Stavitel lodí z Rye Portu; měšťan řečeného města, a jediný —“

„Ó, hleďte! Hleďte! To je znalec,“ pravil muž. Vozdřív připráhl své spřežení k tenkému konci dřeva a řídil koně bičem, až stáli v pravém úhlu k němu, hlavami do údolí. Pak zabručel. Koně se napiali, počínaje Plavcem nejbližše u klády, jako při atletických závodech, a klesli skorem na kolena. Kláda pohnula se zšíři hřebíku v mazlavém blátě, zamlasknuvši jako v olbřím polibku.

„Dostanete ji!“ pleskal si Šimon Cheyneys na koleno. „Táhněte silně! Táhněte, děti, nebo vás přemůže! Ach!“

Plavcovo zadní levé kopyto klouzlo na chumáči vřesu. Jeden z mužů svlékl svou pytlou zástěru a rozestřel ji na zemi. Viděli, jak Plavec po ní hmatá kopytem a staví se opět na nohou. Ale kláda se dosud nehýbala a spřežení stenal v zoufalství.

„Hý!“ vzkřikl Vozdřív a šlehl svým hrozným bičem Plavci dvakrát přes boky. Prásklo to jako výstřely z ručnice. Kůň skorem zaječel a napial se poslední mimořádnou uncí síly, o které nevěděl, že mu ještě zbyla. Tenký konec klády dostal se z bláta a zaskřípal na suchém

křemení. Druhý konec se třel, jako když buvol válí se v bahně. Rychle, jako úder sekerou, Lewknor zaklesl svých pět koní, a klouzající, cupající, s cinkotem a supěním dostali celé dřevo na vřes.

„To je po prvé, kdy jsem tě viděl uhoditi Plavce — až do ublížení mu,“ pravil Lewknor.

„Je,“ řekl Vozdřív a přejel rukou přes obě kola. „Ale byl bych vydal v nebezpečí vlastního bratra v takovémto případě nutnosti. Teď ji odvléčeme po kuse dolů s kopce — leží tak dost dobře — a dostaneme ji domů — dolejší cestou. Můj potah to vykoná, Bunny; ty doprav kupředu vůz.“

Mluvil ke koním, kteří napínali řetězy. Velká kláda se napolo převalila a mizela zvolna dolů s kopce, ztrácejíc se s dohledu. Vůz následoval za ní. Za půl minuty nebylo viděti ničeho kromě opuštěného dolíku, rozrytého bláta, březového podrostu, který se dosud chvěl, a vody, která stékala do otisků kopyt.

„Slyšeli jste ho?“ ptal se Šimon Cheyneys.

„Má rád svého koně, ale vydal by ho v nebezpečí — v takovémto případě.“

„Ne pro svůj prospěch,“ vpadl rychle Puck. „Jen proto, aby pohnul kládou.“

„Myslím, že každý člověk, zrozený z ženy, má na světě svou kládu, kterou je mu hnouti — narazíš-li na nějaký případ Frankieův. Ten nikdy neuhodil nerozumně nebo bez příčiny,“ řekl Šimon.

„Neřekl jsem nikdy slova proti Frankieovi,“ odvětil

Puck, pokynuv dětem. „A kdybych byl tak učinil, vlož to do svých úst, abys popřel můj výrok, vida, jak —“

„Proč toho nevložit v má ústa, když jsem byl první, který znal Frankieho, jakým byl?“ Hřmotný muž v pytlovině nadouval se proti smělému malému Puckovi.

„Ano, a první, který se chystal ho otrávit — Frankieho — v širém moři —“

Šimonův rozzlobený obličej se stáhl v rozpačitý úšklebek. Zamával ohromnýma rukama, ale Puck poodstoupil a smál se nemilosrdně.

„Ale nechte mne vyprávěti, pane Skřítku,“ prosil.

„Slyšel jsem příběh. Pověz ho dětem zde. Podívej se, Dane! Podívej se, Uno!“ — Puckův rovný hnědý prst vztyčil se jako šíp. „Zde stojí jediný člověk, který se kdy pokusil otrávit sira Francise Drakea!“

„Ó, pane Skřítku! To není pěkné. Máte výhodu před námi všemi, že vás vychovala staletí. Díky této své přirozenosti znáte všechny příběhy o každém.“

Muž obrátil mírné oči tak beznadějně na Unu, že tato zvolala:

„Nevad' se s ním, Pucku! Vždyť víš, že toho vskutku neprovedl.“

„Já vím. Ale proč ty jsi tím tak jistá, dívčinko?“

„Protože — protože dle toho nevypadá,“ řekla Una směle.

„Děkuji vám,“ pravil Šimon k Uně. „Byl jsem vždy důvěřivě zajedno s dětmi, nechal-lis mne s pokojem, ty dvojnásobná přehrštle rozpustilosti!“ Tvářil se, jako by

chtěl pozdvihnouti sekeru proti Puckovi; ale pak ho znovu přemohla plachost.

„Kde jste znal sira Francise Drakea?“ ptal se Dan, kterému nebylo po chuti, že ho nazval dítětem.

„V Rye Portu, rozumí se,“ pravil Šimon, a vida Danův údiv, opakoval to znovu.

„Ano, ale hleďte,“ pravil Dan, „Drake byl přece z Devonu. V písni to stojí tak.“

„A vládl nad devonským mořem,“ pokračovala Una. „Také mne to napadlo — neuráží-li vás to.“

Šimon Cheyneys zdál se vskutku být velice uražen, neboť se odmlčel, zatím co se Puck smál.

„Hm!“ vybuchl konečně. „Slyšel jsem také tu povídačku. Nasloucháte-li lidem ze západního kraje, nasloucháte spoustě lží. Myslím, že se Frankie narodil kdesi mimo západ, mezi hrabstvími, ale jeho otcí bylo utéci odtamtud, dokud byl Frankie děckem, protože ho sousedé chtěli zabít, rozumíte? Utekl tedy starý Parson Drake do Chathamu, a Frankie byl vychován na staré nákladní lodi, zakotvené v řece Medway; vychován na vodě, může se říci, dříve než mohl chodit po souši blíže Chathamu v Kentu. A není Kent Sussexu zadními dvířky? A nečiní to z Frankieho obyvatele Sussexu? Jistě, že ano. Z Devonu! Ba! Lodě ze západních krajů loví vždycky v cizích vodách.“

„Prosím za odpuštění,“ řekl Dan. „Mrzí mne to.“

„Není třeba. Byl jste jen zaveden. Setkal jsem se s Frankiem v Rye Portu, když mne strýc, který tam byl stavitelem lodí, shodil s okraje své rejdy na Frankieovu loď.“

Frankie připlul z Chathamu s roztráštěným kormidlem a s rukou jednoho z mužstva — byl to Moon — zlomenou u vesla. „Vezměte si toho hochu na palubu a utopte ho,“ řekl můj strýc, „a já vám za to spravím kormidlo.“

„Proč chtěl váš strýc, aby vás utopili?“ ptala se Una.

„To byl jen tak způsob jeho mluvy, jako pana Skřítku. Měl jsem v hlavě pošetilý nápad, že je možno stavěti lodi ze železa. Ano — železné lodi! Zhotovil jsem si jednu pro hračku z tepaného železného plechu — a plula ku podivu! Ale můj strýc, měšťan z Rye a stavitel lodí, dal mne, aby mne vyhojil z této pošetilsti, do učení k Frankiemu, k převoznickému jeho řemeslu.“

„Jaké to bylo převoznické řemeslo?“ přerušil ho Dan.

„Převážel ubohé Flámy a Holanďany z Nizozemí do Anglie. Španělský král, jak víte, upaloval je v těch končinách, aby z nich učinil papežence. Frankie je tedy převážel k nám. Bylo to nebezpečné řemeslo. Jeho pán nechtěl s tím nic míti, dokud byl živ, ale umíraje odkázal loď Frankiemu, a Frankie použil jí k této převozní živnosti. Hanebně kruté a tvrdé řemeslo to bylo — za nocí černých jako pytel plaviti se tam i zpět po holandských cestách, s mělčinami na všech stranách a naslouchati, zda neozve se pleskot vesel španělských galejí, náhle se vynořujících. Frankie sedal u vesla a Moon vyhlížel ve výboku, oba s lucernami, skrytými pod šatem, až vyjel ze tmy člun, na který jsme čekali, a tu jsme z něho dopravovali na svou palubu, kdo jen v něm byli — muže, ženy, děti — a zas to šlo dále, a vítr zdouval naše plachtovní

jako papírového draka, a všichni uchýlili se do podpalubí a velebili Boha za šťastné vysvobození, až se všichni rozstonali mořskou nemocí.

Byl jsem tam skorém rok, a převezli jsme, — ó, myslím, na sto ubohých lidí. Frankie se stával ukrutně smělým. I ukrutně chytrý byl. Jednou za sněhové bouře byla by nás bezmála smetla za tergoskými mělčinami veliká loď. Byla před námi ve výhodě, plujíc povětru, a pálila ze všech děl ve výboku. Frankie utíkal rychle ku břehu, až byla naše loď na vrchu prvního příboje. Pak vyhodil kotvu, která div že neutrhla naše výboky, ale trhla za to námi dokola, až jsme se dostali do větru a vyškrábali se z mělčin, jako když se opilec otírá o lavice v hospodě. Když jsme se mohli rozhlédnouti, ležel španěl natažen po délce v příboji a sníh bělel se na mokřem jeho břichu. Myslel, že se může odvážit, kam se ubíral Frankie.“

„Co se stalo s mužstvem?“ ptala se Una.

„Nezastavili jsme se,“ odvětil Šimon. „Měli jsme v podpalubí novorozeně s matkou a té bylo třeba, aby se co nejrychleji dostala do suché postele. Vepřuli jsme do Doveru, a nikdo neříkal nic.“

„Byl sir Francis Drake velice potěšen?“

„Na mou věru, dívko, nevěděl ani, jak se jmenuje v těch dnech. Byl to tehdy zuřivě statečný hoch, který se svými ostříhanými vlasy a sotva vypučelým chmýřím na bradě burácel po mořské úžině. Ze všeho si po celý den tropil jen smích, a po celou tu jako pytel černou noc v holandských mělčinách měl naše životy v ohybu svého

ramene; a my všichni byli bychom v kteroukoli dobu skočili pro něho přes palubu.“

„Proč jste ho tedy chtěl otrávit?“ ptala se Una zlomyslně, a Šimon svěsil hlavu jako plaché dítě.

„Ó, to bylo, když mi poručil upravit pudding, protože náš kuchař se rozstonal. Dělal jsem, co jsem mohl, ale pudding roztékal se mi jako v měchu, a čím více jsem mačkal kusy dohromady, tím méně měly nějakou podobu puddingu. A pak žvýkal a moulal Moon svůj kus, a Frankie žvýkal a moulal svůj kus — beze slova mne vzal za ucho a vyvedl mne až na konec výboku, a tam na čelním stěžni vecpali do mne pudding kus za kusem, tak jak byl krutě tvrdý!“ Šimon třel si vousatou tvář.

„Až mi po druhé něco poneseš,“ pravil Frankie, „přines mi dělovou kouli, aspoň poznám, co dostávám? Ale otrávit —“ Umlkl, protože se děti příliš smály.

„Ovšem, že jste ho neotrávil,“ řekla Una. „Ó, Šimone, líbíte se nám!“

„Byl jsem vždy oblíben u dětí.“ Úsměv kroutil se. mu skrze vousy kolem očí.

„Hloupý Šimone,“ volávaly na mne našimi vraty.“

„Posmíval se vám sir Francis?“ ptal se Dan. „Ach, ne. Byl urozený. Smál se — smál se vždycky — ale ne tak, aby někomu ublížil. A měl jsem ho rád. Miloval jsem ho dříve, než ho znala Anglie, nebo než královna Bess mu zlomila srdce.“

„Ale tehdy snad ještě ničeho nevykonal, když jste

ho znal?“ ptala se Una. „Myslím ve válečném loďstvu a podobném.“

Šimon ukázal na šrámy a prouhy, jež zanechala velká kláda Voždřívova. „Řekněte mi, že tento kmen, určený pro loď, nevykonal nikdy ničeho proti větrům a nepohodě od svého vzniku, a já doznám, že také mladý Frankie nikdy ničeho nevykonal. Ničeho? Odvažoval se a zkoušel a hleděl si pomoci na mělčinách holandských za jediný měsíc stejně, jako kdy později měl příležitost tak učiniti za půl léta na širém moři. A jaké byly jeho nástroje? Pobřežní loď — bedna, sbitá z několika prken a několik sáhů slabého lana, vše udržováno pohromadě a učiněno schopným jen jím samotným. Povznášel nám ducha v tělech, jako větrník v komíně povznáší oheň. Bylo to v něm a zjednávalo si průchod za všech dob a ve všech útvarech.“

„Věděl bych rád, snil-li někdy o tom, čím bude? Vyprávěl o tom?“ ptal se Dan se zápletem.

„Myslím. Činíme tak po většině — i když jsme dorostlí. Ale Frankie jakožto Frankie dbal o to, aby předem zvěděl, jaký as bude jeho osud. Mám jim vyprávěti ten příběh?“ obrátil se Šimon k Puckovi, který přikývl.

„Moje matka,“ počal Šimon, „byla prostá, průměrná žena, ale její sestra, má teta, měla uložené v sobě zděděné nadání.“

„Ó, tak to nepůjde,“ zvolal Puck vida, že děti hledí zmateně. „Pamatujete se, co slíbil Skřítek vdově-vědmě, dokud potrvá její krev a potomstvo?“

„Ano. Že bude vždy jeden z nich, který uvidí skrze mlýnský kámen dále, než ostatní,“ odpověděl Dan rychle.

„Nuže,“ vykládal Puck zvolna, „matka Šimonovy tety provdala se za slepého syna vdovy na Slatinách a Šimonova teta byla jednou z vyvolených, aby viděla nejdále skrze mlýnské kameny. Rozumíte?“

„K tomu jsem se právě chtěl dostat,“ pravil Šimon, „ale tys tak zpropadeně rychlý. Moje teta věděla, co se lidem přihodí. Můj strýc, poslanec za město Rye, nenáviděl všechny podobné věci, a teta mohla stěží vůbec používat svého nadání, protože ji vždy pak po celý týden bolela hlava; ale když o jejím nadání uslyšel Frankie, nedal jí pokoj, až mu předpovídala — až se mu podívala na ruku, aby mu z ní vyčetla budoucnost, rozumíte? Jednou, když jsme byli v Rye, přišla na palubu a přinesla mi čistou košili a trochu jablek a on nepřestal na ni naléhati.“

„Ó, budete dvakrát ženat a zemřete bezdětek,“ řekla a odstrčila jeho ruku.

„To se týká žen,“ řekl. „Ale co se stane mně — mně?“ a strká jí ruku zpět pod nos.

„Zlato — zlato, v neuvěřitelném počtu,“ řekla. „Ale teď mne již nech jiti, mladíku?“

„Uložsi zlato!“ řekl. „Co vykonám, matko?“ Lichotil se k ní způsobem, jakému žádná žena nedovede klásti odpor. Viděl jsem ho se ženami — i když stonaly mořskou nemocí.

„Chceš-li to zvědět,“ řekla konečně, „tedy věz: Vykonáš mnoho věcí, a jíst a pít s mrtvým člověkem na konci světa“

bude nej menší z nich. Neboť otevřeš cestu od Východu na Západ a zase zpět a pohrběš své srdce s nejlepším svým přítelem na této cestě, a cestu, kterou jsi otevřel, nikdo nezavře, dokud klidně ležeti budeš ve svém hrobě.'

„A nebudu-li?“ otázal se.

„Nu, pak,“ řekla, „Šímovy železné lodi poplují k suché zemi. Ale teď již konec těm hloupostem. Kde je Šimová košile?“

Nemohl z ní již ničeho dostat, a když jsme vyšli z kajuty, stál zmaten u kormidlové páky a pohrával si s jablkem.

„Ty má bolesti!“ zvolala moje teta; „vidíš? Celý velký svět mu leží v ruce, maličký a kulatý jako jablko.“

„Vždyť jste mu ho sama dala,“ řekl jsem.

„Zajisté,“ řekla. „A je to právě jen jablko,“ a ubírala se na břeh, přidržujíc ruku k hlavě.

Působilo jí vždy bolest, kdykoli projevila své nadání.

Byli jsme oba, on i já, její řečí úplně popleteni. Utkvěla mu v paměti zcela neobyčejně. Krátce nato, vypravše se za svým obchodem, setkali jsme se u calaiských mělčín s lodí Mus' Stenningovou; upozornil nás, že Španělé uzavřeli všechny holandské přístavy proti nám, Angličanům, a jejich galeje že sbírají naše lodi jako mouchy se hřbetu vepře. Mus' Stenning prchá k Shorehamu, ale Frankie setrval na místě, věda, že Mus' Stenning žárli na náš dobrý obchod. Nad Dunkirkem přihnal se na nás bachratý velký Španěl, s křížem na

plachtách. Nechali jsme ho. Přenechali jsme mu všechna pustá moře, aby v nich dobýval vítězství.

„Zdá se, že tato cesta bude uzavřena co nejdříve,“ pravil Frankie, ustupuje mu u kormidlové páky. „Bude mi otevřítí onu druhou, kterou prorokovala tvá teta?“

„Španěl tlačí se na nás hezky zčerstva,“ řekl jsem.

„Nevadí,“ pravil Frankie, „bude mít proti sobě pobřežní příboj. Řekla tvá teta, že budu navždy ležet klidně ve svém hrobě?“

„Až mé železné lodi poplují k suché zemi,“ řekl jsem.

„To jsou hlouposti,“ pravil. „Kdo dbá, udělá-li Frankie Drake díru do vody teď anebo za dvacet let?“

Španěl lopotil se stále více i s plachtovím. Upozornil jsem Frankieho.

„Cítí příboj,“ řekl jen. „Kdyby byl s tímto větrem v tergoveských mělčinách, sbírali bychom pěkně jeho kosti. Dal bych za to duši, kdybych zde měl všechny jejich velké lodi některou noc před severní bouří a já abych byl na straně přívětrní. Tu bych měl v ruku zlato. Řekla tvá teta, že je svět vložen v mou ruku, Šímo?“

„Ano, ale bylo to jablko,“ řekl jsem a on se smál na mne jako vždy.

„Cítíš v sobě někdy chuť skočiti přes palubu a být se vším hotov?“ zeptal se po chvíli.

„Ne. Je tak dost mokrá voda, která se dostane na palubu,“ řekl jsem. „španěl se točí dokola.“

„Vždyť jsem ti to říkal,“ pravil, neohlížeje se. „Dá nám při zátočce papežské požehnání. Sestup s lodního zábradlí.“

Neví se, kde může zasáhnouti zbloudilá střela.‘ Sestoupil jsem s brlení a opřel se o ně, a španěl se motal dokola ve větru a jeho dělové jícny otvíraly se uvnitř rozžhaveny.

„Nuže, co se stane s mojí cestou, nenechají-li mne klidně ležeti v hrobě?“ řekl. „Míni tvá teta, že se najdou a zůstanou otevřeny dvě cesty — nebo co tím myslíš? Nemám rád řeč o jiné cestě. Věříš ve své železné lodi, Šímo?“

Věděl, že věřím, přikývl jsem tedy jen a on mi přikývl zpět.

„Každý jiný mimo mne by tě nazval bláznem, Šímo,“ řekl. „Lehni si. Už přichází papežské požehnání!“

španěl, toče se dokola, vypálil proti nám celou stranu děl. Koule vesměs minuly, kromě jedné, která s praskotem zasáhla zábradlí za mými zády. Pocítil jsem nejpodivuhodnější chlad.

„Jsi nějak význačně zraněn?“ volal na mne Frankie. „Přejdi sem ke mně.“

„Ó, Bože, pane Drake,“ řekl jsem, „mé nohy se nechtějí hýbat,“ a to bylo to poslední, co jsem promluvil po kolik měsíců.“

„Proč? Co se stalo?“ volali Dan i Una společně.

„Zábradlí mne pochroumalo, zde,“ ukázal Šimon neobratně za sebe. „Od ramen až dolů nemohl jsem hnouti tělem. Frankie mne odnesl do bytu mé tety, a zde jsem ležel upoután na lože a neschopen řeči, a teta třela mne dnem i nocí, a měsíc za měsícem. Věřila v potírání rukama. Snad v ně vkládala své nadání. Konečně se cosi v mých

zádech uvolnilo, a hle! Byl jsem opět zdrav, ač sláb jako kotě.

„Kde je Frankie?“ ptal jsem se, uvědomuje si, že jsem byl dlouhou dobu v posteli.

„Dávno, před měsíci odplul po větru mezi španělské dony,“ řekla teta.

„Kdy mohu jít za ním?“ zeptal jsem se.

„Teď máš povinnosti ke svému městu i obchodu,“ řekla. „O posledním michalském jarmarku zemřel tvůj strýc a odkázal loděnici mně a tobě. A tak je konec železným lodím, pamatuj si.“

„Jakže!“ zvolal jsem. „A vy jste byla jediná, která v ně věřila!“

„Snad věřím dosud,“ řekla, „ale jsem dříve ženou než vědmou, a Anglie potřebuje od nás dřevěné lodě. Zůstavuji tobě, abys je stavěl.“

A tak jsem se od toho dne již nikdy nedotekl železa — ani abych si zhotovil loďku pro hračku. Ba ani jsem si pro radost žádně nenakreslil za dlouhých večerů.“ Šimon usmál se na všechny.

„Čarodějská krev je hrozně odhodlaná — na ženské straně,“ pravil Puck.

„Setkal jste se ještě se sirem Francis Drakem?“ ptal se Dan.

„Při tom a onom, a tím, že jsem byl jmenován poslancem za Rye, nespátril jsem ho ani okem po celých dvacet let. Ó, měl jsem zprávy o jeho mocných činech po celém světě. Byly to tytéž smělé, zchytralé výpady a úsko-

ky, jako kdysi na holandských mělčinách, ale, ovšem, lid si jich více všimal. Když ho královna Bess jmenovala rytířem, poslal mé tetě sušený pomoranč, nadívaný vonným kořením. Vykřikla nad ním uraženě. Kárala se sama za svá proroctví, za to, že ho vyslala na jeho podivuhodnou cestu, ale myslím, že by byl po ní šel i tak. Je zvláštní, jak přesně vše předpověděla! Svět v jeho ruce jako jablko, a on pochovává svého nejlepšího přítele, Mus' Doughtyho —“

„Co pak je nám po Mus' Doughtym,“ přerušil ho Puck. „Vypravuj nám, kde jsi se zase setkal se sirem Francisem.“

„Ó, ha! Bylo to v roce, kdy jsem byl jmenován poslancem za Rye — týž rok, kdy král Filip vyslal své lodě, aby dobyl Anglie bez Frankieho dovolení.“

„Loďstvo!“ zvolal Dan spokojeně. „Čekal jsem, že to přijde.“

„Věděl jsem, že Frankie Španělům nikdy nedovolí čichati londýnský kouř, ale většina dobrých lidí v Rye byla v pochybnostech o výsledku. Byl to hluk střelby, který nás děsil. Vítr donášel ho k nám z pozadí ostrova Wightu. Znělo to jako mumlání, které rostlo a rostlo a ku konci týdne trásly se ženy na ulicích. Pak připluly ony samy, míjejíce klouzavým pohybem a s pleskotem Fairlight, zahaleny v dýmu a rudém ohni palby, a naše lodi letěly kupředu a ponořovaly se opět. Dým i pleskot překlouzly k francouzskému břehu, a tak jsem věděl, že Frankie postrkuje španěly směrem k holandským mělčinám, kde byl pánem. I pravím k tetě: ‚Kouř řídne.

Soudím, že Frankie sbírá sílu k několika posledním salvám. Je na čase, abych šel.'

„Nikdy ne v těchto šatech,' řekla. ‚Oblec si kazajku, kterou jsem ti koupila, abys v ní byl zvolen poslancem a nezpůsob si hanbu v tento den?‘

Oblékl jsem ji tedy i řetěz a tuhé holandské spodky a všechno ostatní.

„Půjdu také,' volá na mne teta z pokoje, a již vychází, razíc si cestu jako páv — naškrobené šaty, okruží, náprsník a všechno ostatní. Byla to znamenitá žena.“

„Ale jak jste tam šel? Nevyprávěl jste nám to,“ řekla Una.

„Ve své lodi — ale s polovice patřila mé tetě. Toť se rozumí, že v ‚Antony z Rye‘; a ne s prázdnýma rukama. Nakládal jsem na ni po tři dny, co jen jsem mohl vyšťárati v naší loděnici. Byli jsme obtíženi dělovými koulemi všech tří velikostí; vezli jsme železné tyče a provazové smyčky pro jeho tesaře ; pěkné množství čistých třípalcových dubových prken; svazek provazů pro spodek jeho děla, chumáče dobré koudele, balíky plachtoviny a všechny zdravé provazy z loděnice. Co jsem mohl dělati jiného? Věděl jsem, čeho je mu nejvíce třeba po týdnu takové práce. Jsem stavitel lodí, dívenko.

Měli jsme pěkný, příznivý vítr za Dungenessem, a loudali jsme se, až lehký vánek ustal úplně. Španěle byli v jediném zmateném klubku na druhé straně u Calais, a naše lodi byly roztroušeny kolem a napravovaly se, jako když si pes rány líže. Občas vypálil některý španěl z nízké

branky a koule kutálela se po plochých vlnách, ale na obou stranách byl zastaven boj pro tento příliv.

První loď, kterou jsme zdrželi, měla promáčknutou předprseň a mužstvo ji nyní podpíralo. Neříkala ničeho. Druhá byla menší černá lodice, její čerpadla klapala značně rychle, a neříkala také ničeho. Ale třetí, která spravovala střelné otvory, namluvila toho dosti. Ptal jsem se jí, kde as by mohl býti pan Drake, a nějaký pán v blýskavých šatech na zádi lodi shlédł dolů na nás a viděl, co vezeme.

‚Přistaňte k nám!‘ zavolal. ‚Vezmeme to všechno.‘

‚Je to pro pana Drakea,‘ řekl jsem, vzdaluje se, aby velikost lodi nepřekážela větru douti do mých plachet.

‚Hej! Hoj! Sem! Jsem velkoadmirál Anglie ! Přistaňte, nebo vás oběsíme,‘ volal.

Nezáleželo mi na tom, kým byl, nebyl-li Frankiem, a zatím co tak horlivě hovořil, vklouzl jsem za zeleně natřenou loď, která měla roztríštěná žebra. Byli jsme nyní uprostřed nich všech.

‚Hej! Hej!‘ praví zelená loď. ‚Přistaňte, počestný muži, a koupím celý váš náklad. Jsem Fenner, který bojoval se sedmi Portugalci — čistě bez broků a kulí. Frankie mne zná?‘

‚Snad, ale já ne,‘ řekl jsem a nepovolil jsem mu ničeho.

On byl mistrovský kus. Vida, že se chci vzdáliti, bere hlásnou troubu a volá na bridportskou loď za námi: Jiří! Hoj, Jiří! Chyť tu kachnu za křídlo. Je tlustá! A jako že tu všichni jsme, otáčí se ten bridportský skrček k našemu výboku s úmyslem zadržeti nás pomocí střelby.

Moje teta podívá se přes zábradlí. Jiří, praví, ‚skonči dříve se svými nepřáteli, než začneš s přáteli.‘

A ten, kdo na nás mířil malým otočným dělem, smeká klobouk a jmenuje ji královnou Bess a ptá se jí, prodává-li nápoj pro ubohé, žíznivé námořníky. Teta odpověděla mu naručest. Byla to znamenitá žena.

A pak příplula loď sama — dlouhá její vlajka vlekla se přes bok — síťovina její byla roztrhána na kusy v místech, kde trval zápas se Španěly a boky její byly do černa o čazeny výbuchy z děl, jako když svíčkový čad usadí se na skle. Zaháčili jsme do nižší střílny a zatáhli jsme silně.

‚Ó, pane Drake! volám nahoru.‘

Stál u velikého kotevního rumpálu, s rozhalenou košilí, a tvář mu zářila jako slunce.

‚Aj, Šimo! zvolal. Právě tak — po dvaceti letech! ‚šimo,‘ praví, ‚co tě přivádí?‘

‚Pudding,‘ pravím, nevěda, mám-li se smáti nebo plakati. ‚Řekl jste mi, abych po druhé přinesl dělové střelivo, a přinesl jsem je tedy.‘

Viděl, že je tomu tak. Vykřikl a rozletěv se dolů k našemu zábradlí, zlíbal mne přede všemi krásnými mladými kapitány. Jeho mužstvo vyrojilo se z nižšího levého boku lodi, hotovo jsouc složiti náš náklad. Uviděv, jak jsem pomýšlel na všechny jeho možné potřeby, zlíbal mne opět.

‚Tu je přítel, který lpí úže nežli bratr!‘ řekl.

‚Paní,‘ obrátil se k mé tetě, ‚všechno, co jste

předpověděla, se vyplnilo. Otevřel jsem cestu od Východu k Západu, a své srdce pohřbil jsem podle ní.'

„Vím,“ řekla. „Proto jsem přišla.“

„Ale nikdy jste nepředpověděla toto,“ ukázal na oboje veliké loďstvo.

„Nezdá se mi, že by to činilo velkého rozdílu u porovnání s tím, co se stává člověku,“ řekla. „Ci ano?“

„Dozajista člověk zanedbává vzpomínky, je-li pořádně zahrnut prací, Šímo,“ pravil ke mně, „musíme převést kde kterého španěla kolem dunkirkské zátoky k našim holandským mělčinám, dřív než se rozední. Po tomto bezvětrí zdvihne se vítr od severu — týž, jaký býval — a pak jsou naši kořistí.“

„Amen,“ dodal jsem. „Přivezl jsem vám, co jsem jen mohl sehnati na různých odpadcích. Jste nějak význačně raněn?“

„Ó, naši lidé to všechno obstarají, až bude na to čas,“ řekl. Obrátil se, aby pohovořil s tetou, zatím co jeho mužstvo vyhazovalo věci z našeho skladiště. Myslím, že jsem viděl mezi nimi i starého Moona, ale měli jsme čas sotva si přikývnout, tak jsme byli zaměstnání. Nicméně Španěle dávno již se odebrali k modlení se zvony a svícemi, než jsme vyčistili Antony. Dvacet dvě tuny potřebných věcí jsem mu přivezl.

„Nu, Šímo,“ praví moje teta, „nesmíme již okrádati pana Drakea o čas. Pošle nás domů v bridportské lodi. Chce se mi promluvit si opět s těmi mladými hochy?“

„Ale je tu naše loď připravena i vyčištěna,“ pravím.

„Vyčištěna i opatřena,“ řekl Frankie. „Naplním ji d'ábly v podobě smoly a síry. Musíme převést španělské dony kolem dunkirské zátoky, a nepůjde-li to střelbou, vyšleme zápalné lodi.“

„Dala jsem mu svůj podíl z Antony,“ praví teta. „Co míníš vykonati se svým?“

„Nabídla mi jej,“ řekl Frankie se smíchem.

„Nebyla by tak učinila, kdybych to byl zaslechl,“ řekl jsem, „protože já jsem svůj podíl nabídl prvý.“ Pak jsem mu řekl, jak se plachty Antony nejlépe upravují k plavbě po větru, a vidouce pak, že je plně zaměstnán, přestoupili jsme na onu bridportskou loď a rozloučili se s ním.

Ale Frankie byl urozený, rozumíte, a takoví nezapomínají nikdy, co jim kdo prokázal.

Když jsme pluli kolem zádi jeho lodi, stál tam s obnaženou hlavou, jako by teta byla jeho královnou, a hudebníci jeho hráli „Mary Ambree“ na stříbrné trubky. Na mou věru, děvčátko! Nebylo mým úmyslem způsobiti, abyste se tvářila žalostně —“

Bunny Lewknor ve své kazajce z pytloviny vyběhl z březového mlází, utíraje si čelo.

„Konečně jsme kmen přivedli do pořádku! Dal nám pořádný kus práce. Pojd'te, pane Dane a slečno Uno, dovezeme ho domů!“

Na úpatí svahu spatřili vůz k dopravě kmenů a na něm kládu, přivázanou dvojími řetězy. „Vozdríve,“ ptal se Dan, sedaje si obkročmo na užší konec kmenu, „co z ní bude?“

236 Strom spravedlnosti a jiná šotkova kouzla

„Slyšel jsem, že bude dopravena do Rye a že z ní bude spodek pro rybářskou loď lowestoftskou. Držte se pevně!“

Vozdřív zapráskal bičem, a mohutná kláda spouštěla se a kymácela, klonila se opět a spouštěla právě jako statná loď na širém moři.

STROM SPRAVEDLNOSTI

BYL vlhý, temný zimní den s jihovýchodním větrem zpívajícím dallingtonským hvozdem a lesy pod Beaconem. Děti se vypravily po obědě, aby vyhledaly starého Hobdena, který měl tříměsíční práci na mýtině za Poundským lesem. Slíbil jim přinést křečka s hnízdem. Světlý list posud lpěl na bukovém mlázi; dlouhé ořechové listí, oranžově žluté leželo na zemi a jízdne cesty byly z kropeny šarlatově rudými rozpukanými žaludy. Děti razily sobě cestu vlastními kratšími pěšinkami k okraji Poundského lesa a uslyšely dusot koňských kopyt, právě když přicházely k buku, kde hajný Ridley věšel škodnou. Ubohá, rozčepýřená tělíčka houpala se s větví, některá ještě úplně Zachovalá, většina z nich však uschlá na padrť.

„Tři nové sovy,“ počítal Dan. „Dvě lasice, čtyři sojky a jeden sokol. Deset za tento týden. Ridley je bestie.“

„Za mých dob nesl tento strom těžší ovoce.“ Sir Richard Dalyngridge zastavil svého siváka Vlaštovku na jízdni cestě za nimi.

„Nač si hrajete?“ ptal se jich.

„Na nic, pane. Hledáme starého Hobdena,“ odpověděl Dan. „Slíbil nám spáče.“

„Spáče? Myslíš křečka?“

„Ano, křečka, pane.“

„Rozumím. Minul jsem nějakého dřevaře dole.“

Pojďte!“ Obrátil se s koněm na cestě a ukázal průsekem ke skupině bukových pařezů, ořešin, lískoví a bříz, jež starému Hobdenovi bylo proměnit do jara v polena, chmelové tyče, laťky k hrachu a chrastí k topení. Stařec byl čilý jako bobr.

Něco se zasmálo za trnám a Puck vystoupil tiše klada prst na rty.

„Pohleďte!“ šeptal. „Tam mezi brsleny. Ridley zde byl před půl hodinou.“

Děti sledovaly, kam ukazoval a spatřily ve starém vyschlém příkopu hajného Ridleye, hledícího na starého Hobdena, jako když kočka číhá na myš.

„Hú!“ zvolala Una. „Hobden líčivá vždy svá drátěná oka před snídaní. Strká pak králíky do dříví, které si smí bráti domů. Poví nám o tom zítra.“

„Měli jsme tutěž čeládku za mých dnů,“ odvětil sir Richard a jel tiše dále; Puck držel uzdu a děti kráčely po obou stranách mezi přistřihovaným bukovým mlázím.

„Co jste jim dělali?“ ptal se Dan, když se octli znovu u Ridleyova hrozného stromu.

„Toto!“ Sir Richard hodil hlavou po klátících se sovách.

„On sám ne,“ pravil Puck. „Nebylo v něm nikdy dosti drsného Normana, aby věšel člověka za krádež srnce.“

„Ne — nemohu snést skřek jejich vdov. Ale proč jsem na koni, když vy jdete pěšky?“ Seskočil lehce, poklepal Vlačovku po plecích, takže moudré zvíře couvlo, místo aby se otočilo na úzké stezce, a sám postavil se v

čelo malého průvodu. Šel, jakoby mu patřily všechny lesy kolem. „Vyprávěl jsem často svým přátelům,“ pokračoval, „že král Vilém Cervený nebyl jediný Norman, kterého našli po honu mrtvého v lese.“

„Míníte Viléma Rufa?“ ptal se Dan.

„Ano,“ řekl Puck, skopávaje s mrtvého dřeva chumáč muchomůrek.

„Byl na příklad jistý rytíř, nedávno přibylý z Normandie,“ pokračoval sir Richard, „kterému náš král Jindřich udělil panství v blízkém Kentu. Tomu zlíbilo se pověsiti syna svého lesníka, v předvečer štvance na jeleny, kterou pořádal k zábavě králově.“

„Kdy to asi bylo?“ ptal se Puck, škrábaje se zamyšleně za uchem.

„V létě toho roku, kdy král Jindřich zničil svého bratra Roberta z Normandie v boji u Tenchebrai. Naše lodí byly právě tehdy v Pevensey, chystající náklad k válce.“

„Co se stalo rytíři?“ ptal se Dan.

„Našli ho přibitého k jasanu, se třemi šípy v koženém kabátci. Já bych si byl oblékl brnění v ten den.“

„A viděl jste ho krvácejícího?“ ptal se dále Dan.

„Ne, byl jsem s De Aquilou v Pevensey a počítali jsme podkovy, kotouče šípů a soudky se sladkým pivem a nakládali je do lodí. Vojsko čekalo jen na našeho krále, aby je vedl proti Robertovi v Normandii, ale on poslal vzkaz De Aquilovi, že chce honiti s ním zde, než se vypraví do Francie.“

„Proč se králi zachtělo tak obzvláště lovu?“ ptala se Una.

„Kdyby se byl odebral hned do Francie po tom, když byl kentský rytíř zabit, byli by lidé řekli, že se bojím, aby nebyl také tak zavražděn. Bylo jeho povinností ukázati se úslužným k anglickému národu, a De Aquilovou povinností bylo, aby mu při tom nebylo ublíženo. Bylo to velké břemeno! Ale Aquila, Hugh i já přestali jsme pracovati na lodích a zprohledali jsme celou Orlí Slávu — všechny pozemky De Aquilovy, — abychom našli vhodné a především bezpečné honební místo pro našeho krále. Vizte!“

Stezka se zahnula a vyšli na vrchol Poundského lesa. Sir Richard ukázal na vlnité pahorky krásného, pestrého Dallingtonského hvozdu, který se z údolí jevil jako bažantí prsa.

„Znáte ten les?“ ptal se.

„Měl byste viděti, jaké tam modré zvonky rostou na jaře!“ pravila Una.

„Viděl jsem,“ řekl sir Richard, rozhlížeje se, a natáhl ruku. „Hughovou a mojí prací bylo sehnati jeleny zvolna ze všech končin sem do Dallingtonu a udržeti je zde do příchodu králova. Pak nám bylo vybrati asi tři sta honců, aby sehnali jeleny k místům na dostřel luku králova. Tady byla naše nesnáz! V míchanici jelení honby mohou se saský sedlák a normanský král octnouti v těsné blízkosti. Přemožení nezamilují si rázem své dobyvatele. Potřebovali jsme tedy bezpečné lidi, za které by jejich vesnice nebo

rodina odpovídaly životem, dobytkem i pozemky, kdyby se něco zlého přihodilo králi. Rozumíte?“

„Kdyby některý z honců zastřelil krále,“ pravil Puck, „chtěl sir Richard míti moc potrestati vesnici tohoto muže. Tak by ovšem vesnice dbala, aby vyslala dobrého člověka.“

„Tak! Tak to bylo. Ale aby naše práce nebyla příliš snadnou, vykonal král takovou strašlivou spravedlnost v Salehurstu za vraždu kentského rytíře (jak jsem slyšel, oběsil dvacet šest mužů), že naši lidé byli pološileni strachem, než jsme začali. Snáze je vykopati jezevce ze země než přiměti k něčemu tvrdohlavého Sasa. A k dovršení jejich bídy obno

vila se stará pověst, že Sas Harold žije a osvobodí je od nás, Normanů. Dělo se tak každý podzim od senlacké bitvy.“

„Ale král Harold zahynul u Hastingsu,“ řekla Una.

„Tak se říkalo a tak se i věřilo u nás, Normanů, ale naši Sasové vždycky věřili, že se vrátí. Tato pověst neusnadňovala nám práci.“

Sir Richard sestupoval s dlouhé stráně lesní v místech, kde stromy řidnou. Bylo zajímavo dívati se, jak opatrně šel ve svých dlouhých ostruhách mezi chomáči zčernalého vřesu.

„Ale vykonali jsme ji přece!“ pravil. „Konečně, k běhu po lesích hodí se stejně dobře žena jako muž, a pouhé slovo, že jeleni jsou v pohybu, způsobí, že se vzpruží a omládnou mrzáci i stařeny. De Aquila se smál, když mu Hugh četl seznam honců. Polovička byly ženy; a mnozí z ostatních byli duchovní, saští i normanští kněží.

Mně a Hughovi nezbývalo času ke smíchu po osm dní, až De Aquila, jako pán na Pevensey, vyjel králi naproti a vedl ho k prvnímu střeleckému stanovisku — u mlýna na kraji lesa. Hugh a já — nebyla to práce pro horké hlavy nebo těžké ruce — byli jsme se svými honci na pomezí Dallingtonu a dávali jsme pozor na honce i na jeleny. Když De Aquila zatroubil na veliký roh, postoupili jsme v řadě o půl míle. Byla to podívaná na tlusté kněze s vykasanými klerikami, jak supěli a řvali, i na klidné mlýnáře, jak štářali holemi v podrostu; a mezi nimi některá saská žena, ruku v ruce s mužem, jak křičela pronikavě v běhu jako sup a skákala vysoko přes kapradí, z pouhé rozkoše sportu.“

„Ah! Ho j! A h! H o j! H o j á! S a h o j á!“ zařval Puck neočekávaně, až Vlastovka poskočila kupředu, zastříhala ušima a roztáhla nozdry.

„H a l – l a l – l a l – l a l – l a – h a j í!“ odpovídal sir Richard vysokým jasným křikem.

Oba hlasy spojovaly se v kruzích zvukových, navzájem se pohlcujících. Volavka vznesla se z hnízda z červeného vrboví a kroužila jakoby v taktu k volání. Vlastovka se chvěla a mrskala mocným chvostem. Zastavili se na téže notě.

Drsný skřek odpovídal jim přes holé lesy. „To je starý Hobden,“ řekla Una.

„Je mu malá hana. Má to v krvi,“ pravil Puck. „Křičeli vaši honci též tak, sire Richarde?“

„Na mou věru, zapomněli na vše ostatní. (Vytrvale, Vlaštovko, vytrvale!) Zapomněli, kde se král a jeho lidé chystají k střelbě. Pronásledovali jeleny k samému okraji mýtiny, až přes ně přeletěl první déšť šípů.

Volal jsem: ‚Pozor na střely! Pozor na střely!‘ a hlouček mladých rytířů, nedávno přibylých z Normandie, který se zatoulal od hlavního stanoviště, se obrátil a z pouhého žertu vystřelil na naši řadu s pokřikem: ‚Pozor na senlacké šípy! Pozor na senlacké šípy!‘ Ručím zato, že to byl žert, ale trochu ostrý. Jeden z našich honců odpověděl sasky: ‚Pozor na novoleské šípy! Pozor na šíp Červeného Viléma!‘ Soudil jsem, že je načase skončiti žert, a když hoši spatřili mé staré brnění (střílím-li s cizinci, mám to za totéž jako je válka), ustali v střelbě. Tak se tedy vše urovnalo, a dali jsme honcům sladké pivo, aby spláchli svou zlost. Byli omluvitelní! Zapotili jsme se, my i oni, abychom hostům způsobili dobrý lov a odměnou byl nám déšť loveckých šípů, jehož nikdo nemá rád, a nadto ještě hrubý pošklebek nad těžce bojevanou, poctivě ztracenou bitvou hastingskou. A tak před novou honbou svolali jsme, Hugh i já, honce a četli jsme jejich jména na přesvědčenou. Většinu jich jsme znali, ale mezi netherfieldskými lidmi uzřel jsem prastarého muže v poutnickém oděvu.

Duchovní z Netherfieldu řekl, že je dle pověsti znám po dvacet let jako zpozdilec, který bez odpočinku putuje ke všem oltářům Anglie. Stařec seděl, dle saského způsobu,

s hlavou mezi pěstmi. My Normané odpočíváme s bradou na levé dlani.

„Kdo odpovídá za něho?“ ptal jsem se. „Nedostojí-li své povinnosti, kdo zaplatí jeho pokutu?“

„Kdo zaplatí moji pokutu?“ řekl poutník. „Po čtyřicet let, bez tří měsíců a devíti dnů kladu tuto otázku všem svatým v Anglii! A neodpověděli!“ Když pozdvihl svou hubenou tvář, viděl jsem, že je jednooký a vetchý jako svíčka.

„Ale, otče,“ řekl jsem, „komu jsi se doporučil?“ Zavrtěl hlavou, mluvil jsem tedy sasky: „Cí jsi poddaný?“

„Myslím, že mám psaní od Rahere, králova šaška,“ řekl po chvíli. „Jsem, jak se domnívám, Raheřův sluha.“

Vytáhl z kapsy dopis, a Hugh, přistoupiv, přečetl jej.

Oznamoval, že poutník je Raheřův sluha a že Rahere je králův šašek. Vzadu bylo cosi psáno latinsky.

„Jaké je to tu morové zaklínání?“ pravil Hugh, obraceje dopis. „Pum — quum — sum oc — oce. Kouzla?“

„Černokněžnictví,“ pravil duchovní z Netherfieldu (býval mnichem). „Říká se, že Rahere je více kněz než blázen a více čaroděj než obojí. Zde je podepsáno Raheřovo jméno, a zde dole, pro ty, kdo neumějí číst, je Raheřovo znamení červeného kohoutího hřebene.“ Podíval se po očku na mne.

„Přečti je tedy,“ řekl jsem, „a ukaž svou učenost.“ Byl to ješitný človíček a po mnohém domlouvání mi vyhověl.

„Kouzlo, které, myslím, je z Virgilia Čaroděje, zní: Jsi-li jednou mrtev a Minos (pohanský soudce) tě odsoudil,

nepomohou ti ani lest, ani umění řeči, ani dobré skutky!
Hrozné ! To upírá jakékoli smilování lidské duši!

‚Poslouží to?‘ ptal se poutník, tahaje Hughu za plášť.
‚Ó, muži královské krve, ochrání mne to?‘

Hugh byl z krve hraběte Godwina a celý Sussex to věděl, ač žádný Sas se neodvážil jmenovati ho královsky na doslech Normanův. Může býti jen jeden král.

‚Poslouží,‘ řekl Hugh. ‚Ale den bude dlouhý a parný. Odpočiň si raději zde. Postoupíme nyní dále.‘

‚Ne, zůstanu s tebou, můj příbuzný,‘ odpověděl jako dítě. Byl vskutku velkým stářím zdětinštělý.

Řada pohnula se sotva na dostřel z luku, když De Aquilův velký roh zatroubil k zastávce, a mladý Fulke — syn našeho nevěrného Fulka — ano, dareby, který zapálil slámu v pevenseyském hradě, přihnal se po lesní cestě.

‚Strýče,‘ pravil (ač byl dospělý muž, říkal mi strýče), ‚ti mladí normanští blázni, kteří stříleli na nás dnes ráno, praví, že vaši honci volali zradu proti králi. Došlo to k dlouhým uším Harryho, a poroučí vám, abyste o tom podali zprávu. Má na mysli těžké tresty, ale jsem s vámi až po jílec, strýče.‘

Když hoch odběhl, řekl mi Hugh: ‚To Raheřův zpozdilec křičel: Pozor na šíp Červeného Viléma! Slyšel jsem ho a slyšel ho i duchovní z Netherfieldu.‘

‚Pak je Raheřovi zodpovídati se králi za svého sluhu,‘ řekl jsem. ‚Podrž ho u sebe, až pro něho pošlu,‘ a odkvapil jsem.

Král byl s De Aquilou na hlavním stanovišti, tam dole

v údolí u Welansfordu. Jeho dvůr — rytíři i dámy — leskl a třpytil se na kraji mýtiny. Poklonil jsem se a Jindřich chladně pokynul.

Jak to, že tvoji honci vykřikovali hrozby proti mně?' řekl.

‚Pověst vyrostla,‘ odpověděl jsem. Jeden starý pošetilec vykřikl: Pozor na šíp Červeného Viléma, když mladí rytíři stříleli do naší řady. Trefili naše dva honce.’

‚Vykonám spravedlnost na tom člověku,‘ odpověděl. ‚Kdo je jeho pán?’

Je sluha Raherův,‘ řekl jsem.

‚Raherův?’ opakoval Jindřich. ‚Což má můj blázen blázna?’

Zaslechl jsem cinkot rolniček v pozadí stanoviště, pak přelezla přes ně červená nohavice a potom černá. Rahere, králův šašek, sedl si zvolna obkročmo na okraj prken a hleděl dolů na nás, tra si bradu. Měl volně podvázaný šat, přistřižené vlasy, zasmušilou kněžskou tvář pod čapkou s kohoutím hřebenem, kterou dovedl stočiti jako kus mokré kůže. Oči měl vpadlé.

‚Tak, tak, bratře,‘ řekl. ‚Trpím-li já, aby sis choval blázna, musíš ty mně trpět, abych si choval svého.’

A to vyřkl zvolna přímo do rozhněvané tváře královny! Na mou věru, královský šašek musí býti smělejší nad lvy!

‚Nyní posoudíme věc,‘ pravil Rahere. ‚Nechť tito dva stateční rytíři oběsí mého blázna za to, že varoval krále Jindřicha, aby nehonil saských jelenů v lesích, plný Sasů. Věř, bratře, kdyby tvůj bratr, Červený Vilém, nyní mezi

svatými, jak doufáme, byl býval zavčas varován před jistým šípem v Novém Lese, jeden blázen z nás čtyř nebyl by korunován za blázna, rytíři!

Všimněte si bláznovy lsti! Rahere sám dal nám rozkaz k oběšení muže. Žádný král neodváží se potvrditi bláznův rozkaz vůči tak velkému baronu jako je De Aquila; a bezmocný král to věděl.

Jak? Žádné věšení?' volal Rahere po chvíli ticha. ‚Ve jménu milosrdného Boha, zabte tedy něco! Pokračujte v honbě!‘

Zív! a roztáhl tvář od ucha k uchu jako rybí tuň. Jindřichu,' pravil, ‚až budu po druhé spát, neobtěžuj mne svými hloupostmi.‘ A zmizel zrakům v pozadí stanoviště.

Vídal jsem odvahu i veselost při De Aquilovi i Hughovi, ale o silné, šílené odvaze Raherova druhu neměl jsem nikdy ani potuchy.“

„Co říkal král?“ ptal se Dan.

„Otevřel ústa, aby promluvil, když vtom mladý Fulke, který přišel na stanoviště s námi, dal se do smíchu a po chlapeckém způsobu, jakmile jednou začal, nedovedl se zastaviti. Poklekl sice okamžitě, prose za milost, ale ihned se opět převalil na bok s pokřikem: ‚Ty jeho nohy! Ó, jeho dlouhé, kmitající se nohy, když ubíhal dozadu!‘

Jako když bouře vypukne, zasmál se náš vážný král — cupal a potácel se smíchem, až se lešení stanoviště třásl. A tak minula tato podivná věc jako bouřka!

Utřel si pak oči a pokynul De Aquilovi, aby se pokračovalo v honbě.

Když jelen padl, byli jsme rádi, že král střílel zpod ochrany stanoviště a že nevyjel ven za raněnými zvířaty, jak by to byl učinil Červený Vilém. Prábídně stříleli jeho rytíři a baroni!

De Aquila nechával si mne u sebe, a nespátřil jsem Hughu až večer. Měli jsme oba u ležení malou chyši z větví, kam jsem se šel umýt před velkou večeří, a v šeru zaslechl jsem tu Hughu na lůžku.

Jsi unaven, Hughu?' ptal jsem se.

„Trochu,' řekl. „Po celý den honil jsem saské jeleny pro normanského krále, a zbylo ve mně dosti krve hraběte Godwina, abych se brzo nabažil takové práce. Sečkej chvíli s pochodní.'

Cekal jsem tedy, a zdálo se mi, že ho slyším vzlykati.“

„Ubohý Hugh! Byl tak unaven?“ pravila Una. „Hobden říká, že honba za zvěří bývá někdy těžká práce.“

„Ten příběh zdá se mi býti jako lesy,“ pravil Dan, „každou minutou temnější a spletitější.“

Sir Richard chodil za řeči, a ač děti myslely, že znají lesy dosti dobře, cítily se jako zbloudilými.

„Příběh je dosti temný,“ pravil sir Richard, „ale konec nebyl tak zcela chmurný. Když jsme se umyli, šli jsme přísluhovati králi při hostině ve velkém paviloně. Právě když trubači vytrubovali zahájení a všichni hosté povstali, přistoupil dlouhý Rahere k Hughovi a udeřil ho plácačkou.

„Tu je těžké srdce pro tak veselou hostinu!“ pravil. „Ale každý člověk musí mít svou černou hodinku, nebo kde by jinak byla zásluha smíchu? Přijmi bláznovu radu a prosed'

hodinu s mým sluhou. Způsobím žert, abych tě omluvil u krále, kdyby si vzpomněl a ptal se po tobě. Neudělal bych toho ani pro arcibiskupa Anselma.'

Hugh pozdvihl k němu těžká víčka. ‚Rahere?‘ řekl. ‚Králov šašek? Ó, svatí, jaký to trest pro mého krále!‘ a spráskl ruce.

‚Jdi — jdi a probojuj to v temnotě,‘ řekl Rahere, ‚a tvoji sasští světcí nechť tě odmění za soustrast s mým bláznem.‘ Vystrčil ho z pavilonu, a Hugh odvrával jako opilý.“

„Ale proč?“ ptala se Una. „Nerozumím.“ „Ach, vskutku, proč? Žijte s dostatek dlouho, dívko, a poznáte smysl tak mnohých proč.“ Sir Richard se usmíval. „Divil jsem se také, ale bylo mou povinností přisluhovati králi při veliké tabuli, ve veškerém tom lesku i ruchu.

Vyslovil mi dík za kratochvíli, kterou jsem mu pomohl způsobiti a zvěděl od De Aquily dosti o mém lidu i o mém hradu v Normandii, tvářil se milostivě, jako by byl znal a miloval mého bratra tam. (To také je část královny práce.) Mnozí velcí muži seděli u vznešeného stolu — vybraní králem pro svou duchaplnost, ne pro svůj rod. Zapomněl jsem jejich jména, a jejich tváře viděl jsem jen v onen jediný večer. Ale“ — sir Richard zastavil krok — „ale Rahere, planoucího mezi hosty v černém a šarlatovém šatě, snědé tváře, zardělé vínem — dlouho, smějícího se Rahere a smutně sklíčenou jeho tvář, když ji nešklebil — Rahere nezapomenu nikdy.

Když král vycházel, prosil mne De Aquila, abych ho

následoval k malému pavilonu, s velkými jeho biskupy a dvěma vznešenými barony. Připravili jsme kejklíře a tance pro dvorskou kratochvíli; ale Jindřich hovořil rád vážně s vážnými lidmi, a De Aquila vyprávěl mu o mých cestách na konec světa. Zapálili jsme oheň z jabloňového dříví, vonný jako kadidlo a ježto byly záclony u vchodu poodhrnuty, mohli jsme slyšeti hudbu a pozorovati světla, blýštící po brněních a oděvech.

Rahere ležel za královským křeslem. Otázky, kterými po mně střílel, byly nebezpečny jako plameny. Vyprávěl jsem o našem boji s opicemi, tak jsme je jmenovali, na konci světa.

„Ale kde je saský rytíř, který byl s tebou?“ ptal se Jindřich. „Je mu potvrdit tyto zázraky?“

„Je zaměstnán,“ pravil Rahere, „potvrzováním nového zázraku.“

„Dosti zázraků pro dnešek,“ řekl král. „Rahere, zachránil jsi svůj dlouhý krk. Přiveď saského rytíře.“

„Mor na to,“ zvolal Rahere. „Kdo chtěl by býti královským šaškem? Přivedu ho, bratře, dohlédneš-li, aby za mé nepřítomnosti žádný z tvých doma vařených biskupů neokusil mého vína.“ Zvoně rolničkami, proběhl mezi ozbrojenci u dveří.

Jindřich jmenoval v Anglii mnoho biskupů bez papežova svolení. Nevyznám se v tom důkladně, ale jen Rahere odvážil se o tom žertovati. Čekali jsme na nejbližší slovo královo.

„Myslím, že Rahere na vás žárlí,“ řekl s úsměvem k

Nigelu z Ely. To byl jeden biskup; a druhý, Vilém z Exeteru — Wel-Wast říkali mu Sasové — smál se dlouho. ‚Rahere je srdcem kněz. Mám ho jmenovati biskupem, De Aquilo?‘ pravil král.

‚To by mohlo být horší,‘ pravil náš pán z Pevensey. ‚Rahere by nikdy neudělal, co udělal Anselm.‘

Tento Anselm, arcibiskup canterburský, odkvapil zuře k papeži do Říma, protože Jindřich jmenoval biskupy i bez jeho dovolení. Nevyznal jsem se v tom důkladně, ale De Aquila ano, a král se smál.

‚Anselm to nemyslí zle. Měl býti mnichem, ne biskupem,‘ pravil král. ‚Nebudu se nikdy svářiti s Anselmem nebo jeho papežem, dokud se oni nesarí s mou Anglií. Dovedeme-li udržeti královský mír, než můj syn přijde k vládě, nebude se nikdo tak lehce svářiti s naší Anglií.‘

‚Amen,‘ řekl De Aquila. ‚Ale královský mír končí, když král zemře.‘

To je pravda. Králův mír umírá s králem. Bývá pak zvykem, že všechny zákony jsou stíženy klatbou a lidé dělají, co chtějí, až je nový král zvolen.

‚Chci to napraviti,‘ řekl král prudce. ‚Chci to míti tak, že i kdyby král, syn i vnuk byli povražďeni jedním dnem, přece královský mír potrvá nad celou Anglií! Co je člověk, že by při pouhé jeho smrti měl se pozdvihnouti celý národ? Musíme míti Zákon?‘

‚Ovšem,‘ řekl Vilém z Exeteru; ale to by byl řekl na každé slovo královo.

Oba velcí baroni za ním neříkali ničeho. Toto učení bylo jim čistě proti mysli, neboť když skončí královský mír, jdou velcí baroni do války a rozmnožují své pozemky. V tom okamžiku zaslechli jsme hlas vracejícího se Rahere, který zpíval hrubě laškovný popěvek o Vilémovi z Exeteru.

Vpadl mezi nás uprostřed našeho smíchu, objímaje jednou rukou Hugh a druhou starého poutníka z Netherfieldu.

„Zde je tvůj rytíř, bratře,“ pravil, „a pro větší zábavu společnosti, zde je můj blázen. Drž se, saský Samsone, brány Gazy jsou odstraněny!“

Hugh se mu vyprostil, bledý a chorobný, a potácel se k mému buku; stařec mhoural na společnost.

Hleděli jsme na krále, ale ten se usmíval.

„Rahere mi slíbil, zemi po večeři ukáže nějakou kratochvíli, aby zastřel svou ranní urážku,“ pravil k De Aquilovi. „To tedy je tvůj sluha, Rahere?“

„Tak jest,“ řekl Rahere. „Byl mým sluhou a vzal jsem ho pod svou ochranu od té doby, kdy jsem ho našel pod šibenicí u Stamfordského mostu, sdělujícího supům nad sebou, že je — Harold z Anglie!“

Nastalo veliké ticho po těchto posledních podivných slovech, a Hugh si zcela po žensku skryl tvář na rameni.

„Je to nejkřutější pravda,“ šeptal mi. „Stařec dokázal mi to při honbě po tvém odchodu, i nyní opět v naší chatě. Je to Harold, můj král!“

De Aquila se přiblížil. Obcházel kolem starce a hltal ho pohledy.

„Kosti světců!“ zvolal v údivu.

„Mnohá bludná střela trefí přes domů,“ řekl Rahere.

Stařec ustoupil jako před šípem. „Proč mi stále ubližuješ?“ pravil sasky. „Slíbil jsem při kostech některých svatých, že odevzdám svou Anglii velkovévodovi.“ Obrátil se k nám všem s pronikavým pláčem: „Thanes mne zajal u Rouenu — je tomu již celá doba životní. Kdybych byl neslíbil, byl bych tu ležel po celý svůj věk. Co bych byl mohl činiti jiného? Ležel jsem přes to vše v těžkém vězení po celý život. Není třeba házet po mně kamením.“ Chránil si obličej rukama a chvěl se.

„Teď ho šílenství porazí,“ pravil Rahere. „Nechť některý z nových biskupů vyžene zlého ducha.“

I řekl Vilém z Exeteru: „Harold byl zabit v bitvě u Santlache. Ví to celý svět.“

„Zdá se, že to stařec zapomněl,“ pravil Rahere. „Upokoj se, otče. Byl jsi docela dobře zabit u Hastingsu před čtyřiceti lety bez tří měsíců a devíti dnů. Pověz to králi.“

Stařec si odkryl obličej. „Myslel jsem, že mne budou kamenovat,“ řekl. „Nevěděl jsem, že mluvím před králem.“ Vztyčil se v plné své vznešené výšce — ne nízký člověk, ale vetřchý nad pomýšlení.

Král obrátil se ke stolu a podal mu vlastní svou číši vína. Stařec pil a pokynul za sebe, a tu přede všemi Normany můj Hugh, kleče, odebral mu, dle saského způsobu, prázdnou číši.

„Je to Harold!“ pravil de Aquila. „Vlastní jeho tvrdošíjná krev kleká, aby mu sloužila.“ „Budiž tedy,“ pravil Jindřich. „Sedni si, ty, který jsi byl Haroldem z Anglie.“

Šílenec usedl a tvrdý chmurný Jindřich hleděl na něho polozamhouřenýma očima. My ostatní zírali jsme na ně jako volové, všichni, kromě De Aquily, který pozoroval Rahere, jako jsem ho vídal pozorovati vzdálenou plachtu na moři.

Víno a teplo uvrhly starce v dřímotu. Bílá jeho hlava se sklonila; ruce sklesly. Oko zůstalo otevřeno, ale duch byl zavřen. Když natáhl nohy, byly tyto zjízvené a ochozené jako nohy otroka.

„Ah, Rahere,“ zvolal Hugh, „proč jsi nám ho takto ukázal? Lépe by bylo nechat ho zemřítí než zahanbiti jeho — i mne!“

„Tebe zahanbiti?“ pravil král. „Poklekl by některý můj baron přede mnou, kdybych byl zbaven rozumu i koruny a byl opuštěn a Harold měl můj trůn?“

„Ne,“ řekl Rahere. „Já jsem jediný blázen, který by to mohl učiniti, bratře, leč by“ — ukázal na De Aquilu, s kterým se setkal teprve v tento den — „tam ten houževnatý normanský krab se spolčil se mnou. Ale, sire Hughu, neměl jsem v úmyslu ho zahanbiti. Byl jaksi potrestán snad vlastní svou malou chybou?“

„Ale on lhal mému otci, Dobyvateli,“ pravil král, a stařec sebou trhl ve spaní.

„Snad,“ řekl Rahere, „ale tvůj bratr Robert, jehož hrdlo hodláme záhy rozpárati vlastníma rukama —“

„Pst!“ přerušil ho král se smíchem. „Budu živiti Roberta jako doživotního hosta u svého stolu, až ho chytím. Robert nemyslí nic zlého. To všechno jen jeho proklatí baroni?“

„Nicméně,“ pravil Rahere, „Robert může říci, že jsi mu také nemluvil vždy plnou pravdu o Anglii. Nevěšel bych příliš mnoho lidí na tuto větev, bratře?“

„A je jisto,“ pravil Hugh, „že—ukázal na starce — „Harold byl nucen složit slib velkovévodovi.“

„Velice důrazně nucen,“ pravil De Aquila. Nebyl nikdy nijak hrdým na jednání vévody Viléma k Haroldovi před Hastingsem. Ale, jak říkal, nemůže se stavěti celý dům z rovných kůlů.

„Nezáleží na tom, jak byl nucen,“ pravil Jindřich, „Anglie byla slíbena mému otci Vilému Edvardem Vyznavačem. Není tomu tak?“ Vilém z Exeteru přikývl. „Harold stvrdil tento slib mému otci při kostech světců. Později zrušil svou přísahu a chtěl zabrat Anglii mocí.“

„Oh! La! La!“ Rahere kroutil očima jako dívka. Jako by kdy Anglie se dala zabratí mocí!“

U vědomí, že Červený Vilém i po něm Jindřich, každý tímto způsobem urvali Anglii Robertovi z Normandie, nevěděli jsme, my ostatní, kam pohleděti; ale De Aquila nás rychle zachránil.

„Slib dodržený nebo slib zrušený,“ pravil, „Harold byl by nás Normany u Senlacu bezmála zničil?“

„Byl to tehdy tak tuhý boj?“ ptal se Jindřich.

„Vlášek byl by to rozhodl na obě strany,“ odvětil De

Aquila. Jeho domácí lidé stáli jako skály proti přívalu. Kdes byl ty, Hughu?'

„Mezi lidem Godwinovým pod Zlatým Drakem, až váš přední šik ustoupil a my vyrazili z řad, abychom šli za vámi, , pravil Hugh.

„Ale já jsem vám velel stát! Velel jsem vám stát! Věděl jsem, že je to vše podvod!“ Harold se probudil a naklonil se kupředu, jako by vykřikoval z hrobu.

„Ah, teď vidíme, jak zrádce sám byl zrazen!“ zvolal Vilém z Exeteru a ohlížel se po úsměvu králově.

Jmenoval jsem tě biskupem, abys kázal na můj rozkaz,“ řekl Jindřich; a obraceje se k Haroldovi, dodal: „Po věz nám zde, jak s námi tvůj lid bojoval? Jejich synové slouží mi nyní proti mému bratru Robertovi!“

Stařec potřásl zchytrale hlavou. „Ne — Ne, Ne,“ volal. Já to vím lépe. Kdykoli vyprávím svůj příběh, lidé mne kamenují. Ale, Thanesi, povím ti větší věc. Naslouchej !“ Vyprávěl nám, kolik je kroků od jednoho oltáře saského světce ke druhému, a o kolik více zpět k opatství battleskému.

„Ba,“ řekl. „Šlapal jsem tu cestu příliš často, než abych se mýlil i jen o deset kroků. Chodím velmi rychle. Harold z Norska to ví i můj bratr Tostig. Leží si pohodlně u stamfordského mostu, od stamfordského mostu k battleskému opatství je —“ mručel si znovu čísla a zapomněl na nás.

„Ano,“ pravil De Aquila v zamyšlení. „Tento muž zničil Harolda z Norska u stamfordského mostu a byl by

bezmála zničil nás u Santlache — vše během jednoho měsíce?

„Ale jak vyšel živ ze santlachtského boje?“ ptal se král. „Zeptejte se ho ! Slyšel jsi to, Rahere?“

„Nikdy. Říká, že byl příliš často kamenován, než aby vyprávěl znovu ten příběh. Ale saské a normanské oltáře dovede vám vypočítávati do rána,“ pravil Rahere a stařec kýval hrdě hlavou.

„Na mou věru,“ řekl Jindřich po chvíli, „myslím, že i můj otec velkovévoda by ho politoval, kdyby ho viděl?“

„A což vidí-li?“ pravil Rahere.

Hugh zakryl si tvář zdravou rukou. „Ach, proč jsi ho zahanbil?“ volal znovu na Rahere.

„Ne — ne,“ pravil stařec, natahuje se, aby zatahal Rahere za čapku. Jsem sluha Raheřův. Nikdo mne již nekamenuje,“ a hrál si s rolničkami na cípech čapky.

„Což kdybys ho byl přivedl ke mně, když jsi ho našel?“ pravil král k Raheřovi.

„Byl bys ho znovu zajal — jako to učinil velkovévoda,“ odvětil Rahere.

„Ovšem? řekl náš král. „Není již nic kromě svého jména. Ale tohoto jména byli by použili mocnější lidé, aby znepokojili mou Anglii. Ano. Byl bych ho musel učiniti svým doživotním hostem — jako to učiním s Robertem.“

„Věděl jsem to,“ řekl Rahere. „Ale zatím, co tento muž bloudil šílený podél cest, nikdo nedbal, jak se nazýval?“

‚Naučil jsem se ustati v hovoru dříve, než přiletělo kamení,‘ pravil stařec a Hugh si vzdychl.

‚Slyšeli jste!‘ pravil Rahere. ‚Bez rozumu, bez země, bez jména, a nebýti mé ochrany, i bez pána, dovedl si přece pomoci, jak snášeti svůj osud pod širým nebem?‘

‚Proč jsi ho tedy přivedl sem, pro posměch a hanbu?‘ volal Hugh, všecek bez sebe bolestí.

‚Oprávněný posměch a spravedlivá hanba!‘ pravil Vilém z Exeteru.

‚Pro mne ne,‘ řekl Nigel z Ely. ‚Vidím a třesu se, ale neposmívám se ani nesoudím?‘

‚Dobře jsi řekl, Ely? Rahere vpadl opět v čisté bláznovský tón. ‚Pomodlím se za tebe, až se stanu mnichem. Dal jsi své požehnání k válce mezi dvěma nejkřesťanštějšími bratry? Mínil válku mezi Jindřichem a Robertem z Normandie. ‚Vyzývám tě, bratře,‘ pravil obraceje se ke králi, ‚posmíváš se mému bláznu?‘

Král zavrtěl hlavou, a tak uklidnil Viléma z Exeteru.

‚De Aquilo, posmíváš se mu?‘ Rahere zvonil rolničkami od jednoho ke druhému, a stařec se usmíval.

‚U kostí světců, nikoli,‘ pravil náš pán z Pevensey. ‚Vím, jak by nás byl bezmála zahubil u Santlachu.‘

‚Sire Hughu, vám promíjím otázku. Ale vy stateční, věrní, počestní a oddaní baroni, páni Lidské Spravedlnosti ve vlastních hranicích, posmíváte se v y mému bláznu?‘

Mával plácačkou přímo před tvářemi obou baronů, jichž jména jsem zapomněl. ‚Ne — Ne!‘ volali a mávali dosti pošetile proti němu.

Odchází rychle ke kývajícímu, ztrnule hledícímu Haroldovi a mluví za jeho židli.

„Nikdo se ti neposmívá. Kdo zde soudí tohoto muže? Jindřichu z Anglie — Nigele — De Aquilo! Na vaše duše, rychle odpovězte!“ volal.

Nikdo neodpovídal. Byli jsme všichni — král ne nejméně — přemoženi tímto hrozným šarlatovým a černým čarodějem-šaškem.

„Blaze vašim duším,“ řekl, utíraje si čelo. Pojednou vzkřikl pronikavě jako žena: „Ó, pojdte sem!“ a Hugh přiběhl, aby zachytil Harolda, který sklesl do židle.

„Poslyš,“ pravil Rahere, objímaje Harolda kolem krku. „Ani král — ani jeho biskupové — rytíři — i celá šílená šachovnice světová se ti neposmívají, aniž tě odsuzují. Vezmi s sebou tuto útěchu, Harolde z Anglie!“

Hugh nadzdvihl starce, který se usmíval.

„Dobrá útěcha,“ pravil Harold. „Říkej mi ji znovu! Byl jsem jaksi potrestán —“

Rahere křičel mu ji znovu do ucha, zatím co hlava klesala. Slyšeli jsme, jak vzdychl, a Nigel z Ely vstal, modle se hlasitě.

„Pryč! Nechci žádného Normana!“ Harold vyřkl to tak jasně, jako já mluvím nyní, pak se opřel o Hughovo zdravé ramě, natáhl se a ležel pak úplně tiše.“

„Mrtvý?“ obrátila Una bledou tvář vzhůru v soumraku.

„Bylo to jeho štěstí. Zemřítí v králově přítomnosti a na prsou nejušlechtilejšího, nejvěrnějšího rytíře vlastního

rodu. Někteří jsme mu i záviděli,“ pravil sir Richard a vrátil se, aby chopil Vlačovku za uzdu.

„Obraťte se vlevo,“ zavolal na ně Puck před nimi zpod dubu. Skrčili se na úzkou stezku mezi hustým jasanovým mlázím.

Děti spěchaly kupředu, ale zahnuvše za roh, vrazily plnými obličejí do hlohového chrastí, které si starý Hobden nesl domů na zádech.

„Ouvej! Ouvej!“ volal. „Nepoškrábala jste si obličej, slečno Uno?“

„Nic nedělá!“ řekla Una, trouc si nos. „Kolik jste chytil dnes králíků?“

„To je celá historie,“ šklebil se stařec, upravuje si břemeno na zádech. „Myslím, že si pan Ridley uhnal reumatismus, když tak ležel v příkopě a viděl, že jsem nechtyl žádného. Pomyslete jen!“

Smáli se notně, když jim vyprávěl celý příběh.

„A právě, když se plížil odtud, zaslechl jsem, jak kdosi křičel na psy v našich lesích,“ pravil. „Neslyšeli jste? To jste jistě asi usnuli.“

„Ó, a což ten spáč, kterého jste nám slíbil ukázat?“ zvolal Dan.

„Tady je — i s domkem!“ Hobden hrábl do pichlavého středu chrastí a vyňal odtud křečkově hnízdo, podivuhodně spletené z trávy a listí.

Hrubé jeho prsty rozdělily je, jako by to byly drahocenné krajky, a obraceje je k poslednímu zbytku světla, ukázal Hobden dětem stočeného v hnízdě malého rezavého

kostnatého chlapíka, s ocasem mezi očima, jež byly zavřeny k zimnímu spánku.

„Vezmeme si ho domů. Nedýchej na něj,“ pravila Una. „Zahřál by se a probudil, a hned by bylo po něm. Vidíte, Hobdy?“

„Myslím, že by to bylo daleko lépe, než kdyby se probudil a viděl by, že je v doživotní kleci. Ne! Položíme ho sem do plotu. Tak je to dobře! Nikdo ho již neznepokojí až do příštího jara. A teď pojďme domů.“